המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום וערש"ק, פ' קרח כ"ט סיון מ"ז (26 ביוני 87)
דף היומי: בבלי — בבא בתרא מ"א; ירושלמי — נזיר כ"ג

שנה ל"ח גליון 10824
1.10 ש"ח כ' מע"מ

הר נוף

מכירת מבצע של הקבלנים
"חצבי-בהי" "קוטלר ערקא" — "עיר-דוד"
משרד מכירות בלעדי "ארמון"
[illegible]

שיעורי שחיה נפרדים
בבריכת "אילן" רמת-גן
בהשגחת ובפיקוח משמרת הצניעות בבני-ברק
★ לילדים מגיל 6 ומבוגרים
★ שעות נפרדות לבנים ולבנות
★ קורסים מיוחדים למתחילים ומתקדמים
★ הדרכה מעולה ע"י מורי שחיה מוסמכים
★ הסעה מיוחדת לשיעורי השחיה מבני-ברק וחזרה
פרטים והרשמה
"מילצקי" ספרים ומכשירי כתיבה
רח' ר' עקיבא 37 בני ברק טל. 782400
מספר המקומות מוגבל

תכונה לקראת המבחן העולמי ב"דיני שביעית"

— מאת כתבנו —

ציפיה דרוכה קיימת בארץ ובעולם לקראת המעמד התורני הגדול, המבחן העולמי בסדר "דיני שביעית", שיתקיים ביום ראשון הקרוב, בשעות אחה"צ, ב"בנייני האומה" בירושלים, בראשותם של גדולי התורה והחסידות, פוסקי הדור, אדמו"רים וראשי ישיבות, רבנים וקהל אורחים חשובים מהארץ ומחו"ל.

אתמול נערך בירושלים ב"קרית הילד" המבחן המוקדם לכל עשרים ותשעה "חתני ההלכה", מהארץ ומחו"ל, במטרה לקבוע במדוייק את סדר ישיבתם על פי גורל, על הבמה בעת המבחן העולמי.

ממשרדי מרכז אגו"י בירושלים נמסר, כי כל הסידורים הטכניים הושלמו בימים אלה לקראת הצלחתו של המבחן העולמי. (ראה ידיעה נרחבת בעמוד ב').

האפיפיור קיבל את וולדהיים לראיון ובחוץ הפגינו 50 ניצולי מחנות הריכוז

המפגינים הציגו שלט: "האם האורח הבא יהיה בארבי?" ★ שמיר: זוהי שערוריה

קריית הותיקן — למעלה מ-50 אנשים שעברו את זוועות מחנות הריכוז קיימו אתמול את פני קורט ולדהיים, כאשר נשיא אוסטריה הגיע לראיון אצל האפיפיור.

כמה מבין המפגינים הציגו את המספרים שקועקעו על זרועותיהם במחנות הריכוז והם הציגו כרזות עם שמות מחנות הריכוז שהוקמו ע"י הנאצים באירופה.

המשטרה נקטה בצעדים נגד המפגינים, ביניהם 4 פעילים יהודים מארה"ב. הגב' ביאטה קלאוספלד, ומנעה מהם הכניסה לכיכר הותיקן. פטורס.

האפיפיור קיים פגישה פרטית שנמשכה 35 דקות בספרייתו עם ולדהיים ולאחר מכן הצטרפו לשניים הפמליות של ראשי שתי המדינות להחלפת נאומים.

האפיפיור לא הזכיר את הפולמוס שהתעורר בקשר להסכמתו לקבל את פני מי שהיה מזכיר האו"ם, המואשם כי היה אחראי לפשעי מלחמה במלחמת העולם השניה. כזכור אמרו מנהיגים יהודיים כי פגישה זו עלולה לחבל בהישגים שהושגו במהלך 20 שנות דו שיח בין קתולים ליהודים.

ראש הכנסיה הקתולית השמיע דברי שבח לולדהיים בהזכירו את התקופה שבה כיהן כמזכיר כללי של האו"ם ואמר: "פעילותך האחראית... באו"ם היתה מוקדשת תמיד להבטחת השלום בין העמים".

הותיקן טוען כי הפגישה אינה נוגעת לתיאור כמפגש אישי, אלא היא מאפשרת החלפת דעות עם אוסטריה, שרוב אזרחיה הם קתולים.

(המשך בעמוד אחרון)

פסיקה שלה בית המשפט העליון

אין סמכות לרבנות הראשית להגביל זכויותיהם של דיינים להיות מועמדים לבית הדין הרבני העליון

— מאת סופר "המודיע" —

לא היתה סמכות חוקית למועצת הרבנות הראשית להתקין תקנות המגבילות את זכותם של דיינים, להעמיד את עצמם כמועמדים להיות חברים בבית הדין הרבני הגדול לערעורים — זאת קבע אתמול באופן החלטי, בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.

בית המשפט קבע, שועדת המינויים לדיינים אינה רשאית לדון במינויים לבית הדין הגדול תוך שלושים יום.

בהחלטתו קובע בג"צ גם, כי על מועצת הרבנות הראשית לתת כשר לכל הדיינים ששימשו שלש שנים בבית דין רבני, כדי שיוכלו להציג את המועמדות שלהם לפני ועדת המינויים. אם מועצת הרה"ר לא תאשר זאת, רשאי כל דיין ששימש שלש שנים בבית דין רבני להגיש את המועמדות שלו לועדת המינויים, גם בלי אישורה של מועצת הרה"ר.

השופטים משה בייסקי, דב לוין, וא. חלימה פסקו שעל שר הדתות לשלם לעותר הוצאות בסך 2000 שקלים חדשים. כן חייב את הרב יצחק יעקובביץ, שהצטרף לשורת המשיבים סכום של 4000 ש"ח עבור הוצאות העותר.

בפסיקה זו נסתיימה פרשת הסמכויות החוקיות שיש למועצת הרבנות הראשית בדבר כשירותם של דיינים ותיקים להציג את מועמדותם לבית הדין הרבני הגדול.

דיינים הביעו אתמול את סיפוקם והביעו תקוה, כי מעתה תוכל ועדת המינויים לדון ללא לחצים מבחוץ במינוי דיינים לבתי הדין הרבניים האיזוריים ואחר כך גם לבית הדין הגדול.

פירושה של פסיקה זו, שאין סמכות למועצת הרבנות הראשית להגביל מטעמים פוליטיים ואישיים כל דיין אחרי הוראות המינויים.

ולדהיים מגיע בשבוע הבא לרבת עמון - לביקור רישמי

רבת עמון — נשיא אוסטריה קורט ולדהיים יקיים החל מיום ד' בשבוע הבא ביקור רשמי שיימשך ארבעה ימים בירדן, לפי הזמנת המלך חוסיין — נאמר בהודעה שפירסם דובר של הארמון המלכותי הירדני ברבת עמון.

יהיה זה ביקורו השני בחו"ל של נשיא אוסטריה שמאז נבחר לתפקיד לפני שנה. (ע"צ)

הדלקת הנרות

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.11	8.31
תל-אביב	7.29	8.34
חיפה	7.24	8.35
מוצ"ש לשיטת ר"ת		9.03

סגן שר האוצר:

אין סיבה כלכלית לתנודות בבורסה

מאת סופרנו הכלכלי

סגן שר האוצר, עדי אמוראי, אמר אתמול, כי אין סיבה כלכלית או מדינית לירידות האחרונות שנרשמו בימים האחרונים בבורסה בתל אביב.

לדבריו, ההתפתחויות החיוביות במשק הישראלי המסתמנות בחודשים האחרונים נראות מבטיחות וללא פריצה בשכר או בתקציב עשויה שנה זו להיות שנה טובה למשק הישראלי.

סגן שר האוצר, הביע צער על התפטרותו של מנהל המחלקה המוניטרית בבנק ישראל, ויקטור מדינה.

לדבריו, מדינה הינו איש מקצוע מובהק ומן הראוי לעשות כל מאמץ ולנסות לשכנעו לשנות את החלטתו. אם הדבר לא ייצא אל הפועל הרי שיש לדאוג, שהוא ישאר במסגרת הציבורית כלכלית ויוכל לפעול בתפקיד בכיר ההולם את כישוריו והידע שלו.

עזור לשובתים בשביעית

נפתחה שרשרת תורמים למען קרן־השביעית

— מאת סופר "המודיע" —

בעקבות פרשת החיפוה לשומרי שביעית כהלכתה ללא היתרים וללא פשרות, שנרמה למטרה ציבורית, החליטה מערכת "המודיע" להחלץ לעזרתם של החקלאים שומרי שביעית המאורגנים על יד המרכז הארצי להדרכת חקלאים שומרי שביעית.

"קרן השביעית" היא המכשיר הכספי המסייע ל-2400 חקלאים שומרי שביעית בארץ מן הצפון ועד הדרום. קרן זו מתלבטת עתה בקשיים כספיים גדולים, ומתקשה למלא את ההתחייבות שנטלה על עצמה לתת אפשרות קיום מינימלית לאותם חקלאים, רבים מהם כלולים גם ב"כוללים" המיוחדים שנפתחו בישובים, כדי לתת להם להתעלות בלימוד התורה.

"המודיע", שמאז יסודו התייצב במערכה למען החדרת התודעה של שמירת שנת השביעית בקרב הצבור, נטל על עצמו את היוזמה לערוך שרשרת תורמים. שבה יוזמן הצבור החרדי לתרום את תרומתו למטרה זו.

בגליון היום מופיעה בעמוד ב' השרשרת הראשונה, ומערכת "המודיע", פונה לציבור החרדי על כל גווניו וחוגיו להענות לקריאה זו ולהזמין את ידידיהם ומכיריהם להיות גם הם בין העושים המעשים למען "קרן השביעית" וגדול המעשה יותר מן העושה.

לפני כמה שבועות פרסמנו את רשימת גדולי ישראל אשר כבר נענו לקריאת קרן השביעית ותרמו את תרומתם הנכבדה ואת ברכתם. ביניהם היו כזכור מרנן ורבנן: כקש"ת האדמו"ר מגור שליט"א ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי אליעזר מנחם שך שליט"א כקש"ת האדמו"ר מוויז'ניץ, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך שליט"א, כקש"ת האדמו"ר מבעלז שליט"א וכן רבנים ואדמו"רים ראשי ישיבות ואישי ציבור רבים.

תחזית מזג האויר

תחזית מזג האויר: נאה עם גובה הגלים 60 עד 120 ס"מ.
הטמפרטורות החזויות:
ירושלים: 16-28; חיפה: 18-29; תל-אביב: 19-28; באר שבע: 19-32.

הרבנית מנאוואמינסק ע"ה

מניו יורק נתקבלה אתמול הידיעה המעציבה על הסתלקותה של הרבנית מרת בילא רוחמה פרלוב ע"ה, אלמנתו של כקש"ת האדמו"ר הגה"צ רבי נחום מרדכי זצוק"ל מנובומינסק ע"ה, אמו של כ"ק האדמו"ר רבי יעקב פרלוב שליט"א מנובומינסק בניו יורק.

הרבנית הסתלקה לבית עולמה אור ליום רביעי בניו יורק בשנת הצ' לחייה.

הרבנית המנוחה ע"ה היתה בתו של כקש"ת האדמו"ר הרה"צ רבי יצחק זליג מורגנשטרן מסוקולוב, מגדולי אדמו"רי פולין ומראשי מועצת גדולי התורה בשעתו.

המנוחה עמדה לימין בעלה האדמו"ר זצ"ל שבמשך חמישים שנה הפיץ ופעל במרץ והשפיע תורה קדושה וחסידות בארצות הברית.

נודעה בצדקות ליבה ועזרה הרבה למוסדות גדולים כמו בימ"ד גבוה בלייקווד. גדולי התורה בארצות הברית כבדוה והעריצוה. עמדה לימין נשי אגודת ישראל שנים רבות ומדי שנה בשנה עד השנה האחרונה בגיל ה-90, גייסה כספים רבים בסך אלפי דולרים. זכתה לראות בנים נכדים ונינים ההולכים בדרכי התורה והחסידות.

בנה הוא כ"ק האדמו"ר מנוואמינסק, הגה"צ רבי יעקב פרלוב שליט"א, מגדולי התורה ומראשי אגודת ישראל בארצות הברית. האדמו"ר שליט"א שהיה השבוע באירופה, באנגליה ובפולין, חזר למסע ההלויה בניו יורק.

אורי סעדון אשדוד — **אורנה בביאן** ירושלים
מאורשים
בס"ד, אור לכ"ט סיון תשמ"ז

מרדכי באואר חיפה — **חיה חנה ברינקמן** בני ברק
מאורשים
בס"ד, ר"ח סיון תשמ"ז

עפר בקר ציריך — **לאה (מישל) קראוס** ציריך
מאורשים
בס"ד, אור לכ"ח סיון תשמ"ז

ב"ה
בהודיה להשי"ת הננו מודיעים בשמחה על
הולדת בנינו הבכור לאוי"ט
הברית בעזי"ת ביום ג' פרשת חקת ג' תמוז
בשעה 1.00 בצהרים בבית הכנסת המרכזי
"בית יעקב" רח' יחזקאל 3 בני ברק
השלום זכר בבית אבי, הרב לנדא שליט"א
רח' ר' יהודה הלוי 18
שלמה זלמן לנדא
בן הרב אב"ד דב"ב

ביום השבת
שישו ושימחו
ברגשי קודש ובשמחה רבה הננו להודיע
שכ"ק מרן אדמו"ר
מסקולען שליט"א
ישבות אי"ה שבת פרשת קרח ר"ח תמוז
בבני ברק
התפילות והשולחנות יתקיימו בביהמ"ד דחסידי
סערט ויזניץ רח' חזון איש 32
מלווה דמלכא וסעודת ראש חודש בשעה
11.30 בבית המדרש קאצק רח' ברסלב
חסידי ומעריצי סקולען

בשבח והודיה לבורא עולם
הננו מתכבדים להזמינכם להשתתף
בשמחת כלולות בנינו היקרים
ישעיהו־הדר נ"י עב"ג **שרה רחל** תחי'
החופה תתקיים אי"ה בשעטו"מ ביום שני
פרשת חקת, ב' תמוז התשמ"ז
בשעה 6.30 בערב, באולמי "פנורמה קשת"
גבעת שאול, ירושלים
זכריה הכהן גלזמן ורעיתו — **ברוך מרדכי אזרחי ורעיתו**
נבקש בזה מכל ידידנו ומכרינו הי"ו שהזמנתנו לא הגיעתם,
כי יראו הזמנה זאת כאישית ויבואו לקחת חבל בשמחתנו
הרב מאיר חדש — **ברוך מרדכי אזרחי**

לאחי ורעי אוהבי ומכירי!
אתכבדה נא בזה להזמינכם לשמחת כלולותי
שתתקיים בסד"א ביום חמישי ה' תמוז זמן החופה
(6.30 לפני השקיעה) באולם מלכי ישראל רח' מלכי
ישראל 36 ירושלים
העליה לתורה בביהכנ"ס אהבת חסד רח' דסלר 7
ב"ב זמן התפילה בשעה 7.15
קדושא רבה אחר התפילה
ידידכם ומוקירכם הדורש בשלומכם
יצחק קורליבך
נ.ב. קו 400 היוצא מגבעתים משעה 7.00 ואילך מגיע
עד האולם

הודעה
המטה העולמי לארגון המבחן על דיני שביעית מביע
זעם וסלידה על אותם גורמים שמסרו אינפורמציה
שאין לה כל שחר לשבועון "ערב שבת" בנוגע לרבנות
בבני ברק ובהקשר למבחן העולמי
אני מביעים פליאה על עורכי השבועון על שלא
מצאו לנכון לבדוק את נכונות הדברים ובפרסום זה
נגרם עוול לפעולה הברוכה של מבחן ההלכה העולמי
שהביא ל[illegible] וקירוב לבבות בקרב הציבור החרדי
על כל שבטיו ועדותיו
קרן התרבות דגל ירושלים

אטליז עדת ציריך
בהשגחת כב' הרב ד. לוי שליט"א — ציריך
דרוש
משגיח/מנקר
לתקופה ממושכת
ברורים והצעות נא להפנות לפי הכתובת:
DR. D. ROTHSCHILD
MANESSESTR. 10, 8003 ZURICH
SWITZERLAND

קבוצת השלושה
יועצים לאיטום ובידוד 1976
זיפות גגות סיוד נגד חום
עבודה באחריות מלאה (בכל הארץ)
בני ברק רח' גרינברג 1
03-796981

מדרשה טכנולוגית לבנות
מיסודה של קרית החינוך "אור החדש"
ת.ד. 8 כפר חסידים — רכסים 20450 טל. 04-846511-2-3-4
בהסכמתם ובעידודם של גדולי הדור שליט"א
נפתחה ונמשכת ההרשמה למדרשה לשנה"ל תשמ"ח
תוכנית הלימודים כוללת לימודי קודש ברמה גבוהה
ולימודי מקצוע במגמות המחשבים בפיקוח משרד העבודה
מתקבלות בנות שסיימו 12 שנות לימוד במוסדות מוכרים
אשר יעמדו במבחני מיון וראיון אישי
לשם קבלת פרטים נוספים ולקביעת מועד לבחינות קבלה יש לפנות למזכירות
המדרשה (קיימת אפשרות של פנימיה לבנות מחוץ לאזור חיפה)
הרב נחמן בולמן יושב ראש ועד החינוך
הרב נחום זוין מנהל רוחני

בתי המלון החרדיים בצפת
בהשגחת הרב ביסטריצקי שליט"א

מלון "מוטל צפת"
4 כוכבים הר כנען צפת
טל: 06-930914
★ כל החדרים עם אמבטיות ושירותים
★ מיזוג אויר מלא
★ שטיחים, רדיו, וטלפון בחדרים
★ גינה, חורשת אורנים, ובריכ"ש במלון
המחיר: 80 ש"ח לאדם ליום

"מלון מרכזי"
3 כוכבים — רח' ירושלים צפת
טל: 06-972666
★ שירותים ומקלחות בחדרים
★ מיזוג אויר
★ שטיחים, רדיו, וטלפון בחדרים
★ במרכז העיר, ליד העיר העתיקה ובתי הכנסת
המחיר: 75 ש"ח לאדם ליום

מתקבלות הזמנות לחודש אב (אוגוסט)
★ טיולים יום יום לאתרים בצפון ובמקומות הקדושים והכנרת

הודעות והוראות למעמד הכביר של
המבחן העולמי
שיתקיים אי"ה ביום ראשון א' תמוז תשמ"ז
באולם הגדול של בניני "האומה"
1. על הכרטיסים מסומנים מקומות הישיבה, באולמות, ביציעים, במזוזרה וכו' כל אורח מתבקש לתפוס את מקומו כפי שמצוין בכרטיס.
2. הדלתות יפתחו בשעה 4.00 אחה"צ אלה שיגיעו לאחר השעה 4.45 איננו אחראים למקומותיהם בבניני האומה.
3. הכניסה לגדולי ישראל, ראשי הצבור (כרטיסי במה) היא מהגשר ליד מלון הילטון.
4. שגרירי 9 מדינות העולם שתלמידי ארצותיהם מתמודדים במבחן נכנסים מהכניסה ליד הגשר.
5. בכניסה הראשית של הבנין סודרו 3 כניסות נפרדות: שער מס' 1 מבוגרים ואישי צבור. שער מס' 2 ילדים בעלי כרטיסי כניסה. שער מס' 3 נשים.
6. התלמידים מתבקשים להגיע לבקום בלבוש חגיגי כשהסמל ענוד על דש בגדם, כראוי למעמד האדיר.
7. על שמירת הסדר באולמות וביציעים הופקדו סדרנים מיוחדים ואנו מבקשים להשמע להוראות הסדרנים.
8. אין להכניס אוכל לאולם
9. בהתאם להוראות המשטרה אין להחנות רכבים בסמוך לכניסות לבניני האומה
המטה העולמי

שמאהרשה
ייצור עוגות ועוגיות
סבעוניות ודיאבטיות
בהשגחת הבד"צ של אגודת ישראל
איזור התעשיה רח' הבדיר 5 נתניה 055-331896
הודעה חשובה
הננו להודיע לציבור הרחב כי ניתן להשיג
כל סוגי עוגות ועוגיות טבעוניות ודיאבטיות
באריזות "שרינק" שונות
על האריזות מופיע חותמת הבד"צ ←
להשיג בחנויות המזון רשתות השיווק ובתי הטבע
חנות המפעל: שד' בנימין 1 נתניה

מלון מוטל צפת 4 כוכבים
הר כנען — צפת
גלאט כשר בהשגחת הרב ביסטריצקי שליט"א
מודיעה על "ירחי כלה"
בתאריכים: י"ב–כ"ב תמוז (מ-9–19.7.87)
10 ימים של לימוד שיעורים, שיחות, הרצאות, טיולים ורחצה
★ חדרים עם אמבטיות, מזגנים, טלפון, רדיו
★ תפריט מעולה בהשגחת הרב ביסטריצקי
(הבשר בהכשר הרב לנדא שליט"א)
מחיר **650** ש"ח ליחיד
לכל התקופה ב-3 תשלומים
(מתקבלים אישורים מהאוצר בתוספת תשלום)
פרוספקט ותוכניה ישלחו לכל דורש טל' 03-798070, 06-930914

בס"ד
ישיבת אמרי יוסף ספינקא
מיסודו של כ"ק אדמו"ר הרה"צ רבי יוסף מאיר כהנא זצוק"ל מספינקא
בנשיאות בנו כ"ק אדמו"ר הרה"צ רבי מרדכי דוד שליט"א — בעמ"ק ירושלים ובני ברק
שבת במירון
לכבוד הילולת בעל העטרת צבי מזידיטשוב
[illegible]

ירחי כלה שע"י ישיבת פוניבז' – בני ברק
יפתחו אי"ה ביום א' י"ד מנחם אב (9.8.87) עד כ"ח מנחם אב (23.8.87)
מסכת דכלה מסכת סוכה ובהלכות התלויות בארץ מסכת שביעית
שיעורים במסכת דכלה ע"י הגאונים ראשי ישיבת פוניבז' שליט"א
לרשות המשתתפים יעמדו חדרי מגורים נוחים וארוחות במתכונת בתי הארחה המשובחים
חוגים שונים לנשות המשתתפים
★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★
כדי לאפשר השתתפות שוחרי תורה
מכל החוגים
נקבעו מחירי עידוד מוזלים ביותר
★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★
פרטים והרשמה ת.ד. 26 בני ברק
טלפון 783111
חוברת הסברה תשלח לכל דורש

בס"ד
שוחר תורה!
תכנן חופשתך
בשילוב עם
לימוד תורה
באוירה נאותה

לבית הכנסת באיזור מתפתח
דרושים תורמים
להשתתף בכתיבת ספר תורה
לקריאה באופן תדיר
טלפונים: (03)795511, (03) 709959

הד היום

לא מדובשיך ולא מעוקציך

מ/ה. על עברו של נשיא אוסטריה דבוק כתם שחור מאוד. קורט ואלדהיים נבחר לתפקידו לאחר שגילו ברבים את עברו בשורות הנאצים. אורחיה של אוסטריה לא מצאו פגם שיפסול אותו להיות נשיאם, האיש נבחר קודם לכן להיות המזכיר הכללי של ארגון האו"ם, ארגון שהוקם לאחר מלחמת העולם השניה שנועד לכונן חברה חדשה על חורבותיה של אירופה, בשעה שהתיק שלו נמצא גנוז בין אלפי תיקים דומים ללא מיפל, איש מבין חברות הארגון לא טרח לבדוק את עברו האפל, בתקופת עבודתו כמזכיר הכללי של הארגון נתקבלו ההחלטות רבות נגד ישראל, המדינה שהוקמה על ידי האו"ם על אף התנגדותם של הנציגים הערביים שנלחמו בנשק לסכל החלטה זו.

הסכמתו של ראש הכנסיה הקאתולית לקבל אותו למרות כל המחאות, מעידה על קהות החושים של הואתיקן, האיש שאין לו גדודים צבאיים, אבל יש לו גדודים של מאמינים קתוליים בכל רחבי העולם. אישים מישראל, ביניהם אישים בעלי מעמד בכיר במדינה, שעד היום לא זכתה להכרה מצד מדינת הואתיקן מצפים להתקבל בוותיקן, ראש הכנסיה הקתולית וחבר עוזריו עושה מאמצים כדי לקרב בין היהדות העולמית והנצרות שהוא מיצג אותה כסמל בפני העולם כולו.

כל התגובות הנזעמות שנשמעו מאז נודע על הביקור, שיש בו כדי להעניק לנשיא אוסטריה את הכבוד הגדול בעיניהם של קתולים, לא היה בהם כדי להניע את ראש הכנסיה הקתולית לקדם בברכה את אורחו ולהציגו בפני הסגל הדיפלומטי. לאירוע זה יש משמעות מרגיזה מיוחדת לאור העובדה, שראש הכנסיה הקתולית הוא עצמו נולד בפולניה, מכיר מקרוב את הימים האפלים בהן הוצאו להורג יהודי פולין, רק לפני זמן מה היתה לו הזדמנות ללמוד מחדש, מה עשה המישטר הנאצי ליהודים בפולין, ויתר המדינות שהיו כבושות תחת מגף השלטון ההיטלר־יסטי. ואין לך דבר סמלי הממחיש אותו אסון שפקד את העם היהודי מפגישה שבה קבל את שרידי הקהילה היה־הודית הגדולה בעת ביקורו במולדתו.

הכנסיה הקתולית, כאמור, עושה כדי לקרב בין יהודים ונוצרים, הם ממשיכים בפעולה מסיונרית כדי להעביר יהודים על דעתם. הם אף לא נרתעים מלעשות נפשות בין שרידי השואה ופורשים את חסותם גם על יהודים שזכו לצאת מחומות הכלא הסובייטי הגדול ולהגיע לחוף מבטחים באר־צות הברית. וגם במרכז היהדות.

הואתיקן אינו חש על גבו תחושת אשמה על שתיקתו, כאשר מאמיניו נטלו חלק פעיל במבצע ההשמדה של היטלר. קולו השתתק הפעם, ואין זה מקרה, ידיה של הכנסיה הקתולית מגואלות בנחלי דם יהודי בכל הדורות מאז האינקוויזיציה בספרד, ובפוגרומים שבהם נטבחו יהודים על ידי נוצרים שניזונו מעלילות דם על האומה היהודית.

בישראל יש אישים המצפים זה שנים בכליון עיניים לקראת היום בו ישב נציג דיפלומטי בקרית הואתיקן, הכרה זו לא באה, ולא במקרה הדבר במקום שהכל נשקל בפלס מאזניים של חשבון ורווח. כי הלא רבים הם הערבים הנמנים על הכנסיה הקתולית. אישי ממשלה הגיבו בימים האחרונים בזעם נגד הפגישה בין ראש הכנסיה הקתולית לבין האיש שעל גבו תלויה קופה של שרצים.

התגובה הנכונה ביותר אחרי הפגישה היתה צריכה להיות: לא מדובשיך ולא מעוקציך. לוותר על הכבוד המו־פוקפק של הכרה קתולית במדינת ישראל, אין זה כבוד לבוא לשם, מי שבא לשם הוא מסיב עלבון צורב לזכרם של ששת המיליונים היהודיים שהושמדו בתאי הגאז, אלה אינם ראשים לסלוח לכנסיה הקתולית שעמדה ושתקה ולא ניסתה להציל לקודים למוות. ואלדהיים ויאסר ערפאת הם אורחי כבוד שם ורגלי יהודים לא ידרכו שם.

במאמץ ארגוני רב־היקף בארץ ובתפוצות:

הושלמו כל ההכנות המקיפות להצלחתו של מעמד המבחן העולמי - על "דיני שביעית"

כל סדרי המעמד והמבחן נעשו בתיאום עם גדה"ת ★ ראשי "דגל ירושלים": גדול יהיה המעמד בראשות גדולי תורה וחסידות ובהשתתפות אישי צבור מהארץ ומחו"ל ★ 29 "חתני ההלכה" יתמודדו על התואר "חתן ההלכה העולמי" — שנת השמיטה תשמ"ז

כינוס הנבחנים. אחד מהם יהיה בשבוע הבא "חתן ההלכה העולמי"

— מאת כתבנו —

ההכנות המקיפות והמורכבות מטעם תנועת "דגל ירושלים" לקראת הצלחתו התורנית וה־ציבורית של המעמד הכביר לכ־בודה של תורה, כמבחן ההלכה העולמי על הספר "דיני שביעית" שייערך ביום ראשון הקרוב — הגיעו בסוף השבוע לשיאם וה־שלמו תוך תיאום עם גדולי תורה והחסידות ותוך כדי מאמץ ארגוני רחב ורב־היקף בארץ ובתפו־צות.

הבטחתם וברכתם של גדולי התורה הנודעים, פוסקי הדור, האדמו"רים וראשי הישיבות, לבוא ולהאציל מהודם וכבודם על האירוע התורני הגדול — עודדה ביותר את ראשי תנועת "דגל ירושלים", שהביעו אמש את תקוותם הנאמנה, כי אכן יהיה המבחן העולמי למיפגן חסר־תקדים ברמתו והיקפו, שיעלה על נס את קדושת השביעית בדורנו, בארץ ובחו"ל.

בראשות המעמד יעמדו גדולי תורה וחסידות, אדמו"רים, ראשי ישיבות, ורבנים, אישי ציבור ואורחים שיכבדו בהופעתם את עשרים ותשעה הנבחנים, המייצ־גים חמישה עשר אלף תלמידים ובני נוער, תשב"ר וילדים, שלמדו תבחנו בספר "דיני שביעית" מאז החזל בארגון המבחן העולמי לפני שנה וחצי.

הרה"ג ר' נפתלי פרוש, שארגן ועמד בראש המבצע ההלכתי להחדרת לימוד הלכות "דיני שביעית", ציין אמש בפני הרכזים וחברי הנהלת "דגל ירושלים", כי הפעילות המאומצת והמקיפה, שנוהלה ביסודיות ובהתמדה, במשך השנה שחלפה — אכן הביאה לפרי הילולים מבורך. הוא הביע תודה נרגשת לכל הפעילים הרכזים, המדריכים והמתנכים, שהפעילו את המנגנון הגדול, שרשרת המבחנים בארץ ובחו"ל לקראת המבחן העולמי, בשנה שחלפה — וקרא להם לסייע בשמירת קדושת המעמד התורני הגדול.

ל־עשרים ותשעה "חתני ההלכה" שקיבלו אירוח מלא מטעם "דגל ירושלים" לקראת המבחן, זומנה אתמול תוויה רוח־נית נעלה ומיוחדת לעת שנכנסו לקודש פנימה, אל מרן כ"ק האד־מו"ר מגור שליט"א, שברכם בה־צלחה.

ביקור זה היה אחד מכין נוספים שקיימו "חתני ההלכה" אצל אישי־תורה וחסידות, אדמו"רים וראשי ישיבות, לצד ביקורים שק־יימו באתרי־קודש ובמוסדות תורניים בירושלים. בעת הביקור ליד הכותל המערבי זכו האורחים, חתני ההלכה, ומדריכיהם מתנועת "דגל ירושלים" להסברים מאלפים ומפורטים מפי הסופר וההסטוריון החרדי רבי בצלאל לנדא, שהרחיב לסקר את קדושת מקום המקדש והשריד שממנו לא זזה השכינה.

למחר, ש"ק פר' קורח, ר"ח תמוז, הוכנה תכנית מגוונת ל"חתני ההלכה" מהארץ ומחו"ל, שיזכו לאירוח מלא ב"קרית הילד" בי־רושלים תוך האזנה להרצאותיהם של הרה"ג רמ"ם הילר על הספר "דיני שביעית" והגר"מ וייגבך, שישא דברים באנגלית לאורחים מחו"ל. כל זאת במסגרת "שבת ההכנה" וגיבוש החברים לקראת המבחן.

אמש אף נודע על סידורים טכ־ניים מורכבים שנעשו ב"בנייני האומה" בירושלים, כדי להתגבר על בעיות ארגון שנוצרו לרגל ההרכב המיוחד והבלתי־שיגרתי, הן על הבמה והן באולם הגדול.

על הבמה תוכנו אגפים במיוחד, כאשר ממול לגדולי התורה שי־פארו את המעמד יישבו "חתני ההלכה" וצוות הבוחנים, וכן אגף לאורחי הכבוד.

גם באולם הגדול ב"בנייני האומה" בירושלים נעשו סידורים מיוחדים, כדי לשמור על קדושת המעמד. 130 מדריכים הופקדו על 112 קבוצות תלמידים לפי חלוקה שנקבעה מראש. לתלמי־דים שישמרו על הסדר והשקט הכבטחו פרסים שינתנו מידי המד־ריכים, בתום המעמד התורני.

על פי החלטת המארגנים יתקיים המעמד לפי זמני התוכנית באורח מדוייק וללא הארכת־זמן. הוא יפתח בשעה חמש בדיוק לאחר שבשעה 4.45 יגלו הדל־תות. לאחר תפילת מנחה ישמיעו גדולי התורה והחסידות את בר־כותיהם למבחן העולמי ויו"ר אגו"י בירושלים ח"כ הרב מנחם פרוש יביא את ברכת "דגל ירושלים" ויקדם את פני אלפי האור־חים, מהארץ ומחו"ל.

בסמוך לסיום מסכת הברכות יחל המבחן עצמו כש־29 "חתני ההלכה" יתמודדו על התואר: "חתן ההלכה העולמי" בשנת השמיטה. הזוכה יקבל את הפרס הגדול — ש"ס מפואר. הסגנים ויתר המשתתפים יזכו אף הם לפרסים יקרי־ערך.

"גדול יהיה המעמד לכבודה של תורה" — סיכמו אמש ראשי "קרן התרבות דגל ירושלים" את התרשמותם כתום ההכנות המור־כבות והמקיפות לקראת האירוע הגדול ביום ראשון הקרוב.

ביטוי בכתב למאמץ הגדול:

הופיע הספר "גידולי שביעית בקדושתם"

לקראת המבחן העולמי ב"דיני שביעית"

— מאת סופרנו —

לקראת המבחן העולמי הפומבי בירושלים הוציאה אתמול לאור תנועת "דגל ירושלים" את הספר "גידולי שביעית בקדוש־תם", שהוא ביטוי בכתב למאמץ התורני הכביר להפצת ההלכה, ובמיוחד דיני שביעית בשנת השמיטה.

ב־308 עמודי הספר באה לידי ביטוי מרהיב מסכת העשייה המפוארת של "קרן התרבות דגל ירושלים", שעמדה מאחורי שרשרת המבחנים בארץ ובעולם, לקראת המבחן העולמי.

בספר מצויים חמישה פרקים מרכזיים, בראש הפרקים נמצא הפרק "קרן התרבות דגל ירושלים", שבו מפורטים שבעה עשר המפעלים הגדולים לחינוך ויראה מטעם "דגל ירושלים". לאחר מכן בא פרק "המפעל למען החדרת לימוד ההלכה" שבו מתוארים בהרחבה, בכתב ובתמונה, השלבים הרבים של מבחני־ההלכה בישראל ובעולם. פרק נפרד מתאר את ה"קמח שמאחורי מבחני־ההלכה" ובו תיאור תרומתה הרבה של משפחת הלפרן הנכבדה שאיפשרה הענקת פרסי־ספרים יקרי־ערך לע"נ ראש המשפחה רבי נחום יואל הלפרן זצ"ל, שהיה בין היתר גזבר קרן השביעית, שנסתלק לפתע לפני כמחצית השנה.

פרק מיוחד בספר מוקדש להוצאתו לאור של הספר "דיני שביעית" ע"י "דגל ירושלים" ובו באה לידי ביטוי הצלחתו המס־תורת של הספר שתוכנו דיני שמיטה, שבעבר לא היו נחלת הכלל, ועתה בשנת השמיטה תשמ"ז, הפכו להיות נחלת הכלל. בפרק זה גם מתוארת הקפיצה המדהימה של הדפסתו ב־63 אלף עותקים, בשלוש שפות, לאחר שבראשית הדרך, היה חשש שמא גם אלף עותקים "לא ילכו בציבור הרחב"...

את הספר, מלווה שפע עצום של תמונות מכל המבחנים בדיני שביעית בארץ ובעולם, כל "חתני ההלכה" והאורחים שפיארו את האירועים התורניים, קטעי־עתונות וחומר תיעודי.

את הספר שהוא תעודת־כבוד למרכז אגו"י בירושלים, כתב וערך הר"ר צבי רוזן, כתב "המודיע" בכנסת.

ישראל תשתף פעולה בחקירת הנשק לאיראן

וושינגטון — ישראל הסכימה לשתף פעולה עם החקירה המת־נהלת ע"י הקונגרס בפרשת השערוריה של מכירת נשק לאיראן והעברת כספים לקונ־טראס — זאת אמר יו"ר ועדה של הסנאט דניאל אינויה.

הדמוקרט מהוואי ציין כי ישראל הסכימה "לספק לנו מידע פיננסי ומידע אחר", עוד אמר כי עובדי הוועדה ראו כבר חלק מה־חומר והוא "מגלה מידע חשוב".

הוועדות של הקונגרס יחקרו את האלוף במילואים רפאל ודי, חבר בכיר של ועדה ישראלית, אשר הרכיבה כרונולוגיה של הפרשה תוך היענות לבקשות קודמות שנתקבלו מארה"ב בענין מידע על הפרשה.

מתוחכים ישראליים שימשו כצינור למכירת הנשק ופקידי ממשלת ישראל היו מעורבים מאוד בשלבים הראשונים של המשא ומתן החשאי שהתנהל ב־1985 ו־1986 עם איראן.

המשלוחים הראשונים של טילי טאו נגד טנקים וטילי הוק נגד מטוסים נשלחו לאיראן בחודשים אוגוסט, ספטמבר ונובמבר 1985 ממלאי אמריקאי בישראל. הפנט־גון החזיר לאחר מכן את הפריטים שהועברו מישראל למלאי זה.

חוקרים אמריקאיים מעיינים בהאשמות, לפיהן סוחרי נשק ישראליים שקיימו קשרים הדוקים עם ממשלת ישראל, לקחו לעצמם חלק מהרווחים שנבעו מהעסקות, שבמהלכן נמכרו כלי נשק בכ־30 מיליון דולר כדי לשמש במלחמה שאיראן מנהלת עם עיראק.

בין הישראלים הבכירים שש־מותיהם הוזכרו בקשר לפעולות אלה — עמירם ניר, יועץ ראש הממשלה לפעולות נגד טרור, מי שהיה מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי וסוחרי הנשק יעקב נמרודי ואל שוימר.

שגריר ישראל במצרים שוחח על ועידת שלום בינלאומית

שר החוץ המצרי עבדל מגיד שוחח אתמול עם שגריר ישראל במצרים משה ששון על הסיכויים לועידת שלום בינלאומית.

עבדל מגיד אמר לאחר הפגי־שה כי ועידת שלום, היא הדרך המעשית היחידה לפתוח במשא ומתן על הסדר כולל במזרח התי־כון.

ששון אמר כי הם שוחחו גם על היחסים בין מצרים וישראל. (ע"ר)

נסתיימה החקירה בענין חברות קש של בנקים

היחידה לחקירות הונאה במטה הארצי של המשטרה סיימה אתמול את חקירתה בענין חברות הקש של כמה בנקים והעבירה את מימצאי החקירה לפרקליטות מחוז תל־אביב.

פרקליטות המחוז תבחן את חומר החקירה ותצטרך לקבוע, אם עולים מהחומר מימצאים פליליים ואם יש מקום להגיש נגד טנקים הללו כתבי אישום.

כזכור, בעקבות הנחיית היועץ המשפטי לממשלה פתחה המ־שטרה בחקירת חשדות שהבנקים הקימו את חברות הקש והעבירו דרכן כספים לחו"ל. (עתי"ם)

ניסים וקיסר ידונו ביום ראשון על העלאות השכר

— מאת סופרנו הכלכלי —

שר האוצר משה ניסים ומזכיר ההסתדרות ישראל קיסר יפגשו ביום א' להמשך המגעים בענין המו"מ על השכר במסגרת הצי־בורי.

האוצר הסכים אתמול לבחון מחדש את תביעות ההסתדרות להגדיל את הגימלא של הגימלאים בשירות הציבורי וכן לבדוק את השלכות חוק שכר מינימום על בעלי ההכנסות הנמוכות.

באוצר אומרים, כי העלאת השכר זו תתבצע בעת העמקת הרפורמה במסים, ולשם כך הוק־מה השבוע ועדת מומחים מיוח־דת.

האדמו"ר מראדושיץ לארה"ב

האדמו"ר מראדושיץ, רבי דוד הורוביץ שליט"א, יצא אמש לארה"ב, לביקור קצר.

במסגרת ביקורו, יפגש עם חסידיו ויוצאי ראדושיץ וכן עם פעילי המוסדות, במגמה לקדם הקמת בנין מרכז בית ראדושיץ וביסוס והרחבת פעולות המוסדות.

ועדת החקירה לענ־ין השב"כ תתכנס בבה"ח "שערי צדק"

ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת נהלי החקירה של השב"כ תיפגש מבית החולים שערי צדק בירושלים.

מרכז הועדה השופט אלון גילון, חתם ביום א' האחרון בשם ועוזרי החקירה, על הוזה שכירות של הקומה עם הנהלת בית החולים וכבר פתחו בהכשרת הקומה לעבודת הועדה, כתב עתי"ם דוד פרידמן מוסר כי אחד השיקולים בבחירת מקום זה, בבית חולים דווקא, לדיוני הוועדה, היה מספר הרב של דרכי הגישה לבית החולים עצמו ואפשרות להסתיר ביעילות את זהות העדים השונים האמורים להגיע ולהעיד בפני הועדה. המקום לדיוני הועדה ועבודתה אושר הן ע"י אנשי בטחון והן ע"י חברי הועדה בראשותו של השופט ברימוס משה לנדוי (עתי"ם).

● מרכז האו"ם, — מנהיג אש"ף יאסר ערפאת אישר כי הוא עדיין רואה בהחלטת מועצת הבטחון 242 אחד הנתונים של הסדר שלום במזרח התיכון, במסר ששיגר למשתתפים בסמינר על שאלת פאלסטין, שאורגן על ידי האו"ם.

שערים יציגים במטבע חוץ	
יחידות המטבע	השער בשקלים
סל	1.6769
דולר ארה"ב	1.6050
לישט"ש	2.5873
מרק גרמני	0.8776
פרנק צרפתי	0.2629
ין יפני: (100)	1.0997

שרשרת המודיע
לימין "קרן השביעית"
הרה"צ ר' לוי יצחק הורביץ, האדמו"ר מבוסטון שליט"א תורם סך — $720 ל"קרן השביעית" וקורא לכל נאמני התורה בארץ ובחו"ל לקחת חלק בשמירת מצות השביעית.
הר"ר העשיל רייזמן מתל אביב, תורם סך — $2000 למען "קרן השביעית" ומזמין את הר"ר ישראל זינגר. הר"ר אליעזר לנדאו, הר"ר משה בורנשטיין. הר"ר יעקב קורנבסר מלוס אנג'לס, הר"ר אלחנן ראובן גנחובסקי, הר"ר גבריאל מורגנשטרן, הר"ר משה חיים שיינפלד. הר"ר חיים פינק לעשות כמוהו ולתמוך בעין נדיבה.
הרב יהודא מאיר אברמוביץ, יו"ר ועד הפועל של אגו"י העולמית, תורם סך — 1000 שקל ומזמין את חברי ההנהלה העולמית בארץ ובחו"ל להירתם לימין שומרי השביעית בארה"ק.
הר"ר נטע ליפשיץ, תורם סך 1200 שקל ומזמין את אחיו הנגיד הדגול מבוני ירושלים מר מתתיהו ליפשיץ ואת כל ידידיו ומכיריו להשתתף בשותפות של אמת עם "גיבורי כח עושי דברו".
הר"ר ראובן ויגדרבאום מרמת גן, תורם סך — 1800 שקל וקורא להר"ר אהרן לובינסקי, הר"ר יעקב בהריה, הר"ר יצחק גפן, הר"ר משה אלפור רינסקי. הר"ר משה כלומנקל, הר"ר מנחם צציני. לעשות כמוהו ולהושיט יד נאמנה למקדשי שם שמים ברבים בשדה ובכרם.
הנהלת חברא קדישא גחש"א — הרצליה, מעבירה סך — 1200 שקל ל"קרן השביעית" וקוראת לכל הנהלות חברא קדישא ברחבי הארץ להשתתף בסיוע של ממש במהפך הגדול המתחולל בשמירת מצות השביעית בארה"ק.
מר מיכאל הפטלר, תורם סך — $500 וקורא לידידיו האנסנים מר לואיס ולנשטיין, מר ליפשיץ, מר י. מרקוביץ ומר פנר לבוא לעזרת — 2000 "גיבורי הכח" בשדה ובכרם ולעמוד לימינם בעין יפה וברוח נדיבה.
הר"ר טוביה שכטר מבני ברק, תורם תרומה מכובדת וחשובה ל"קרן השביעית" ומזמין את הר"ר יהושע הלר, הרב ר' שרגא גרוסברד, הר"ר ברוך בענט שטיין, הר"ר אברהם רייסנר והר"ר משה איידל לעשות כמוהו ולהיות שותפים נאמנים עם השובתים בחוריש ובקציר כדבר ה'.
עזור לשובתים בשביעית
קרן השביעית ת.ד. 5480 ירושלים חשבוננו בבנק פאג"י סניף ירושלים (085) מס' 105-332267 התרומות פטורות ממס, אישור מס' 4511345

מכון בית יעקב למורות
כבר הרב לוין — ירושלים
אסיפת הורים
לכתות א,ב,ג,ר"ד
אמא יקרה!
לקראת סיום שנה"ל הנך מוזמנת בזה לערב הורים, שיתקיים בעז"ה ביום ראשון א' בתמוז בשעה 5.30 אחה"צ בבנין הסמינר
על סדר היום:
★ לקראת סיום שנה"ל -
המנהל הרב בינם לוין שליט"א
★ מסרות בחנוך לקראת החופש -
המורה הגב' לאה שמני שתחי'
★ המורכבים בחינוך, נשיאה בעול ואחריות — כיצד?
מרכזת החינוך הגב' דינה שפירא שתחי'
אנו משוכנעים שכאם את מודעת לחשיבותה של התכנסות זו טרם יציאה בתוך לחופשת הקיץ
בברכת ויהי נועם ד' עלינו המנהל
אל המורות!
המורות מתבקשות להעביר הציונים בדחיפות לא יאוחר מיום ראשון א' בתמוז למזכירה גב' מתוקה סבינר

דרושות
משפחות אומנות
לבנות חרדיות
נא לפנות לטלפון — 701122
785364
בשעות הבוקר למזכירות — 780019

תלמוד תורה "נחליאל"
מגדל העמק
להקמת תלמוד תורה חדש
דרושים מלמדים
בעלי נסיון חינוכי
עבור מכינה לזוד לכיתות א-ד
טל: 06-547375

ג'.א.ר נגרית עלית
★ ארונות מסבה.
★ מזנונים ארונות קיר.
★ חדרי ילדים וספריות
17 שנות מוניטין
צלצל אלינו ואנו נבוא אליך
ללא כל התחיבות מצידך
מחלקה מיוחדת לשיפוצים כלליים

רפאלי
שעונים לגברים ונשים
מבצע מיוחד
רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

"עזר"
תשמישי קדושה
ר' עקיבא 48 (בחצר) ב"ב
תפילין, מזוזות מהודרות, צרכי סת"ם, וכן כל סוגי קלף לסת"ם
להזמנות טל. 789304

דרוש מבנה בדחיפות
מוסד תורני בירושלים מחפש מבנה מתאים עבור תלמוד תורה (15 כתות לפחות) בשכונת בית וגן
בפרטים: טל. 02-825588
02-821415/6

אין תחליף לעוצמת הפרסום
ב"המודיע"

בלי מתחרים!
עד י"ז תמוז
166.66 ש"ח
חליפת נער
חליפה ארוכה
2 מכנסיים
פיקוח על שעטנז
סימל
יובל 40 שנה

מיוחד לקוראי "המודיע"
זה עתה יצאו לאור 2 כרכים חדשים
אטלס עץ־חיים
מאת הרב רפאל הלפרין
לקוראי "המודיע" 30% הנחה — 66 ש"ח ב־2 תשלומים x 33 ש"ח
כולל מ.ע.מ. (+ 4 ש"ח — אריזה ומשלוח)
16 כרכים מהודרים של "אטלס עץ חיים"
מבריאת העולם ועד ימינו
לקוראי "המודיע" 472 ש"ח ב־8 תשלומים שווים x 59 ש"ח
כולל מ.ע.מ. (+ 10 ש"ח — אריזה ומשלוח)
במזומנים 399 ש"ח כולל מ.ע.מ. (+ 10 ש"ח — אריזה ומשלוח)
לכבוד "אטלס עץ חיים" ת.ד. 975 בני ברק
הנני להזמין אנציקלופדיה שלמה של "אטלס עץ חיים" 16 כרכים, כולל 2 הכרכים החדשים, בתנאי התשלום הבאים: (סמן בריבוע את המתאים)
□ בתשלומים — 8 תשלומים שווים x 59 ש"ח. מצ"ב 8 צ'קים. מספר הצ'יק הראשון ____ (+ 10 ש"ח אריזה ומשלוח)
□ במזומן — 399 ש"ח. מצ"ב צ'יק מספר ____
□ 2 כרכים חדשים מצורף בזה 2 צ'יקים x 33 ש"ח (+ 4 ש"ח אריזה ומשלוח)
את התשלום לכל ההזמנות יש לרשום לפקודת "אטלס עץ חיים"

מכללה ירושלים לבנות
שמחה להודיע על פתיחת
בריכת שחיה לנשים (מגיל 16)
בקמפוס המכללה בבית וגן
מד' תמוז — כ"ז תמוז תשמ"ז (1-24.7.87) בשעות 9.00-13.00, 18.00-20.00
דמי כניסה 4.50 ש"ח כרטיסים להשיג במקום
אין כניסה ללא כובע ים
אין להכניס תינוקות וילדים קטנים לשטח הבריכה
תחבורה: קוים 21, 21/א

בריכת שחיה נפרדת ביד בנימין
מרכז חינוכי יד בנימין מודיע בזה על
פתיחת בריכת השחיה לציבור הרחב
החל מיום ראשון א' תמוז (28.6.87)
ההשגחה בבריכה: לגברים מציל לנשים מצילה
זמני הפתיחה: בימים א', ג', ה' בוקר נשים אחה"צ גברים
בימים ב', ד', ו' בוקר גברים אחה"צ נשים
שעות הרחצה: בבוקר 8.00-12.00
אחה"צ 14.00-18.00
מחיר כרטיס כניסה 3.5 ש"ח ליחיד
ניתן להשיג במקום, לקבוצות הנחה בהתאם לגודל הקבוצה
קבוצה מעל ל־30 דרוש תאום מראש
תחבורה: קוים 436, 437, 438
מירושלים, אשקלון, אשדוד, רחובות
פרטים נוספים בטלפון:
91439, 93153, 91138־055 בשעות המשרד
בערב 94331־055

מרכז חינוכי יד בנימין
ירחי כלה
תוכנית נופש למשפחות חרדיות
אנו שמחים להביא לידיעת הציבור כי גם השנה אנו נקיים אי"ה תוכנית
ירחי כלה קייץ תשמ"ז
במרכז החינוכי יד בנימין
בתאריך כ"ד מנ"א — א' אלול תשמ"ז (19-26.8.87)
מחזור אחד בלבד
מתוכנית ירחי כלה תהנו מ־
★ חדרים מרווחים ★ אוירה כפית עם מרחבי דשא ★ בריכת שחיה יפהפיה נפרדת ★ הסעות לים ★ ציוד לתינוקות ★ שמרטף בשעות אחה"צ ★ חדר כביסה וייבוש אוטומטי ★ חדר תה, קפה בכל שעות היממה
★ משחקים ותוכניות לילדים ★ שיעורי תורה למבוגרים
טלפונים ציבוריים ליד המגורים
★ 3 ארוחות עיקריות דשנות ר2 ארוחות קלות ביום
אוכל וכשרות מהדרין שבמהדרין בד"ץ
חלק ממוצרי החלב — חתם סופר
פרטים נוספים נא להתקשר טלפונית בשעות העבודה: 91439, 91138, 93153־055 בשעות הערב: 538516־02

אשת חיל
תוכניות העשרה לאמהות
אמא! חויה משותפת לך ולבתך
מופע אומנותי מרהיב ומעשיר
המתבסס על הקלטות האהובות לילדים
הכל בגלל כדור אחד
למי מחכים הילדים
המופעים יתקיימו בעז"ה באולם וינגרטן רח' העילוי 5 ירושלים
ביום ראשון ט"ו תמוז (12.7.87) בשעה 4.00 אחה"צ ובשעה 7.00 בערב
בתכנית:
1. המחזת הסיפורים ע"י בנות בהשתתפות מפיקות הקלטות
לאה פריד ושרה קיסנר
2. דברי קישור — ע"י המפיקות
מכירת כרטיסים מוקדמת "גל פז" רח' מלכי ישראל 15 ירושלים
המופע החוויתי המשותף לאם ולבת

י. שפינל

"ירידה" והתבוללות כמקשה אחת

יש משהו מוזר בפרסומי הנתונים על מדדי הירידה של ישראלים מן הארץ. נתונים אלה נודדים מפעם לפעם מבחינת גודלם: יש פעמים שמדברים על למעלה ממחצית המיליון ונוקבים ברבע מיליון של יורדים המתרכזים רק בלוס־אנג'לס, ויש שה־מספר יורד בשיעור משמעותי, עד כדי סביבות ה־400 אלף ופחות, וכזוהי עתה הגירסה הרשמית של הלשכה לסטטיסטיקה, המדברת על כ־380 אלף, כשבכל שנה מתוספים עליהם כ־15 אלף.

למה משתנים המספרים, עולים ויורדים חלי־פות, זאת אין לדעת. האם מדובר ברשויות שונות העוסקות במדידות ובהערכות? האם מייצרים מספרים לפי צרכים שונים? או שמא פשוט הדבר לא ניתן לבירור אמתי, מפני שבדרך כלל אין היוצאים מהארץ מצהירים על ירידה, אלא הדבר מתברר לאחר היעדרות של מספר שנים מהארץ, כשבמצב זה כבר יודעים שמדובר במקרים אבודים, כי אם לאחר כמה שנים של "טיול" — האדם אינו חוזר, סימן שכבר "נקלט" אי־שם, מצא את פרנסתו או אולי גם הקים שם משפחה, ואז סיכוייו לחזור לארץ שואפים לאפס.

בכל מקרה, העניין הזה התחיל להדאיג ולנקר במחשבתם של מספר אנשים במדינה, הרואים בזה לנגד עיניהם תמונה מזעזעת בסיכוייה או בסכנותיה לגבי עתיד קיומה של המדינה. עליית יהודים לארץ, כידוע, כמעט ואינה קיימת, הילודה בארץ היא מן הנמוכות בכל מדינות האיזור, ועתה נוספת עליה המכה האיומה הזו של ירידה מן הארץ, ולו גם יהי הנתון האחרון המדייק עם המציאות, היינו "רק" 15 אלף לשנה, התמונה היא חמורה ומדכאת ביותר.

מה שמדאיג עוד יותר את אלה שמנסים לעקוב אחר הבעיה הוא, המרכיב האיכותי של היורדים: אין המדובר עוד במי שפעם עלו, התאכזבו, ואשר ירדו; לא מדובר גם בחסרי־השכלה, בני שכבות נחשלות ומעוטות־אמצעים, אלא במה שנחשב לשכבה המעולה ביותר בחברה הכללית של המ־דינה, ובראשם בני קיבוצים, מי שבהם ניתלו כל התקוות הגדולות של הציונות; חניכים שקיבלו את כל הטוב והמיטב מבחינת סביבה אנושית, השקעה כספית עצומה בחינוך, הכוונה השקפתית ואידיאולוגית, טיפוח הנכונות לתרום לחברה ולעם, והנה דוקא באותה חברה עולה התמורה העקומה של היורדים, דבר שבעבר הרחוק במקצת לא ניתן היה להעלות על הדעת, ולו בחלום הבלהות הנורא ביותר.

אך כזוהי המציאות. ב־7 השנים האחרונות ירד למעלה מ־100 אלף, ומספר הצעירים בני 20־30 מתוכם, מגיע ל־35 אלף. במחקר שפורסם לא מכבר נמסר, כי 20 אחוזים מבני 20־30 אינם בטוחים שיישארו לגור בארץ. 22 אחוזים בגילאים האמורים מצהירים כי אין להם קשר עם גורל עם ישראל. מחקר אחר, שנעשה בזמן האחרון באוני־ברסיטת חיפה, עוסק בניתוח הנתונים על מספר היורדים מן הקיבוצים, והוא מעלה, כי קרוב למחצית מהם שירתו כקצינים בצה"ל. מכת הירידה מאפיינת את כל הקיבוצים, בשיעורים שונים, מ־9 ועד ל־20 בכל קיבוץ, בשנים האחרונות.

* *
*

המאלף בגל הנוכחי של הדיבורים והדיונים בנושא הירידה הוא, כי זו לראשונה שניתן בהם דגש מיוחד גם לאספקט יהודי יותר, והוא גם טראגי יותר: לראשונה אפשר לשמוע קולות האומרים, כי הבעיה אינה רק בכך שיורדים מן הארץ, מדלדלים את אוכלוסייתה, מקטינים את יכולה וכושרה לעמוד בעתיד באתגר הבטחוני, מול כל העולם הערבי, אלא שזו גם בעיה של אבדן היורדים מבחינת העם היהודי, בכלל, כי שוב אין מסתירים, שבצאתם של היורדים לחו"ל, הם נחשפים לנשואי־תערובת. מבין יורדי הקיבו־צים, לפחות 15 אחוז מהם, נישאו לגויים, כך שאבידתם היא סופית, גם במובן הפרטי, להוריהם ולמשפחתם, וכך גם לעם ישראל.

אם בעבר נהגו לעמוד ולהתפאר, כי מדינה יהודית בכוחה להעניק גם הגנה רוחנית ליהודים, שלא יתבוללו ולא ייגררו לנשואי־תערובת, כבר יש המודים היום, כי ליהודים בארץ וליהודים בגולה יש בעיה משותפת, הבעיה של התבוללות, בעיה של טרגדיות אישיות הכרוכות בניתוק הורים מבניהם, כאשר אלה, אם זה בחו"ל, הולכים להתחתן בכנסיה או בנשואין אזרחיים בלבד, עם גויים, ואם זה בארץ —, שמשליכים את כל היעוד של קיום המדינה היהודית, עם כל הציונות ובמקרים רבים גם את הקיבוץ, יורדים מן הארץ, מחפשים שם את העתיד, בניתוק גמור מכל קשר עם יהודים ויהדות, ובמציאות זו, מרבים גם המקרים של נשואי־תערובת.

לא פעם אנו מהרהרים, עד כמה נראה מיותר ומגוחך כל הויכוח הלוהט בין "נצים" ו"יונים" בחברה הכללית לגבי עתיד השטחים והשאלה הפלשתינאית, שהרי למרבה הצער, הולכת השאלה הזו ומקבלת פתרון "יהודי" מקורי, ואין כל צורך בויכוח הזה. הוא מיותר מבחינת ה"יונים", מפני שמה צריך להיות הדבר איכפת להם, אם "הפתרון" הוא בירידה גוברת והולכת מהארץ. הוא מיותר מבחינתם של ה"נצים", כי במצב זה שבו מספר היהודים כה דל והולך, מי הוא ה"עם" שיעמוד מאחוריהם בעתיד הלא־רחוק, אם וכאשר יצטרכו לגייס אותו כדי להגן על ארץ ישראל השלמה?

שאלה זו עשויה להתחדד מאוד במערכת הב־חירות הקרובה, בין אם תהיה מוקדמת ובין אם תהיה בזמנה. אין שום ספק, כי מפלגת העבודה תמשיך בשיטתה להציג את השאלה המדינית במ־רכז של הויכוח, ועידה בינלאומית לצורך משא־ומתן שבסופו יוחזרו שטחים תמורת שלום, כאשר הליכוד יאמר לאו תקיף לתכנית כזאת, ועל כך ינסו לבקש הכרעה בעם. אך השאלה היא, כאשר אמרנו, ובמיוחד מנקודת־הראות של הליכוד, שהרי אם שיעורי הירידה מן הארץ, הם כה גבוהים, עם מי ילכו ל"מאבק הגדול" על גבולות ארץ־ישראל השלמה? ואם כה גבוה מספר הישראלים הצעירים המוכנים בכך לוותר למעשה על כל המדינה, מה כבר חשוב הויכוח על חלק ממנה?

* *
*

אנו נזכרים עתה ב"כנס חינוך עולמי", שנערך לפני שלוש שנים בירושלים, ביוזמת הסוכנות היהודית. אותו כינוס יצא בזעקה מרה על מגיפת ההתבוללות הפוקדת כמעט את כל קהילות ישראל בגולה. כרגיל במקרים כאלה, הסתיים הכינוס בקבלת החלטות חסרות כל ערך ממשי, שלרוב אין להן כל קשר עם המציאות, אך עיקר ההתעלמות מן המציאות באותו כנס היה, כאשר שמעו והסכימו לדברים שהשמיע מר אריה דולצין שאמר, כי "למדינת ישראל יש הפוטנציאל להיהפך למרכז החינוך היהודי בעולם ולשמש מכשיר עיקרי להח־דרת הטעון היהודי לנוער היהודי"...

דיבורים כאלה, ספק אם יישמעו עוד בימינו אלה, כאשר מודים כבר בגלוי, שהחינוך שמדינת ישראל מספקת למאות אלפי הילדים והצעירים במדינה, אין בו אפילו המינימום הזה שיעצור את היהודי היוצא מתוכו מלעבור את הסף האחרון של הירידה, שלגבי רוב היורדים היא כוללת אף את הסכנה של עזיבת היהדות בכללה.

אבל, אף שיש סיכויים שלא יעמדו וישמיעו כאן את המליצות הרמות חסרות הכיסוי הללו, על היות המדינה "פוטנציאל" של מרכז החינוך היהודי בעולם", עדיין נמשכת ההתעלמות המר־חלטת משורשיה האמתיים של הבעיה. ממשיכים להתהלך בסטודים, כמו, למשל, מה שאמר השבוע שר החינוך, מר יצחק נבון, כי צריכים "לגנות את הגלות". במקום שיצעק, פשוט ביותר, לגנות את החינוך החילוני של מדינת ישראל, של שילד לנו את אלה". לא אמריקה אשמה בכך שהיא קורצת לצעירים ישראליים, במספר גובר והולך, אלא מדינת ישראל היא האשמה, כי זהו החינוך שהקנתה להם וזה פריו.

אנו מוצאים באחד העתונים הגדולים בארץ, מאמר העוסק בנושא הכאוב הזה, כאשר כותבו שואל בנימה מרירה ביותר: "היכן טעינו? כיצד קרה הדבר שדוקא אנו, שנתנו את מה שנתנו לבנינו, נמצא את עצמנו לפתע עירומים, כשילדינו מפנים עורף לכל היקר לנו, לציונות המסורתית שאמנו, ולעתים אף הם, היו מוכנים למסור את נפשם עליו?"...

אבל אין תשובה אחרת לשאלה נוקבת ומעיקה זו: הטעות היא דוקא במה שכן נתנו לבנים הללו; שנתנו להם חינוך, שלא רק אינו מחנך למטרה אותה חשבו להשיג, אלא מוביל אל הכיוון ההפוך לגמרי, כי כאשר מחנכים אותם לארץ ולמדינה, אבל נוטלים מכל זה את הנשמה האמתית, כי אנחנו אינו עם של מדינה, אינו עם של ארץ ושפה, אלא עם של אמונה ושל תורה, הרי אז לא רק שאין אמונה, תורה ומצוות, אלא אין גם ארץ, ואין גם מדינה, אלא יוצאים תוהים ובוהים לחפש את האושר בניו־יורק או בקליפורניה.

* *
*

כאשר שר החינוך מציע את "גינוי הגלות", כדרך של התמודדות עם ממדי הירידה המתגברים והולכים, סימן הדבר שהוא רחוק מלהבין את שורשי הבעיה. אותה שאלה של "היכן טעינו?", חושפת, לפחות, את האמת המציאותית, כי הבעיה אינה עומדת בכך שלא גינו מספיק את הגלות, אבל מר נבון מתעלם אפילו מן הבעיה האמתית, כי ישנה כאן איזו שהיא טעות, והיא גדולה ונוראה ובעלת ממדים לאומיים והיסטוריים, ובודאי שאינה מתח־ילה מן התקופה שבה נכנס לתפקידו.

הטעות, שהיתה מכוונת מראשיתה, נעוצה באידיאולוגיה הציונית, אשר קמה במטרה להקים "עם חדש", שכל עיקרו עומד על ארץ ושפה, תוך דחיית היסודות העיקריים של היהדות. כאן, ובהח־לטה הזו, נשתלו הגרעינים הראשונים של ההת־בוללות והירידה מהארץ גם יחד. חינוך שלא העמיד לעצמו מטרה לגדל יהודים בתור יהודים, אלא לגדל יהודים עם תודעה להיות ככל העמים, נהפך מאליו לגניף של התבוללות. והמאלף הוא, שחינוך זה, הגם שהעמיד במרכזו ובעיקרו את הציונות ואת העליה לארץ, הביא עמו רק מעטים למעשה של עליה, בעוד שאת הרוב הגדול הוא דחף לזרועות ההתבוללות, אבל מה שקורה עתה הוא, כי לא רק שהוא פוגע בצורה אנושה כל כך ביהודים בתפוצות, אלא גם ביהודים שחיים במדינה העצמאית, שגם הם חשופים לירידה ולהתבוללות.

אם נרצה, הרי שהביאוגרפיות האישיות של מייסדי הציונות מספקת לנו את החומר המאלף ביותר בנקודה הזו. אלה נכשלו כמעט ברובם בחינוך ילדיהם שלהם, כי רבים מהם נטשו את היהדות, התבוללו או השתמדו, וכבר הזכיר פעם נשיא אגודת ישראל בארה"ב, הרב משה שרר, כי מן היחידים במנהיגי הציונות הראשונים שבביתם נשארו יהודים, הוא ד"ר נתן בירנבוים ז"ל, אבל גם זה הודות לכך שהוא חזר בתשובה!...

ולכן יש לומר לשר החינוך, מר יצחק נבון, כי לא "קסם הגלות" הוא המהווה את הגורם לירידה ולמאיסת הארץ, אלא זוהי תוצאה ישירה ובלתי־אמצעית של מערכת החינוך שהוא עומד עתה בראשה, ובמקום לטמון ראש בחול ולחפש את האשמה באיזו סיסמה ערטילאית של "גינוי הג־לות", מוטב שיחפש את הגורם בסביבה הקרובה ביותר שלו, שם היא מצויה.

* *
*

אך נראה כי הבעיה האמתית נעוצה באבחנה העתיקה של יודעים את האמת ומתכוונים למגמה בה. אלה ששואלים "היכן טעינו" ומי שטוען שהגלות אשמה בכך, לא מסוגלים או מסרבים להודות באמת הפשוטה, שאין בלתה, כי אם רוצים לשנות את המצב ואת המציאות, אין ברירה אלא לחזור לחינוך היהודי שמגדל יהודים ליהדות, ובמילא גם יהיו יהודים למען ארץ ישראל ואף למדינה היהודית תהיה בכך רווחה...

כן, קשה להודות בכך, מפני שבמצב כזה יצטרכו גם לוותר על מפגשים בין נער יהודי לערבי, יצטרכו לרדת מן האופנה של רדיפת חרדים, יצטרכו לשנות את ההוראות ההורסניות שאסור לדבר בבית־ספר יהודי במדינת ישראל על יהדות ועל תשובה, יצטרכו אפילו להעמיד במקום הנכון את השסאים מ"תנועת תורה ועבודה", שפגיעתם בתהליך מחריב־המציאות של שיבה למקורות היהדות היא מן המסוכנות והנפשעות ביותר.

הבעיה היא, כי הם למעשה רואים את ההבדל "יבני לבין חמי", כי הירידה היא בעיקר בעיה של חילוניים, כי ההתבוללות היא כולה בעיה שלהם, כי במידה שיש אהבת ארץ־ישראל, היא קיימת כמעט כולה אצל המקבלים חינוך יהודי לסוגיו השונים, והיא מתמעטת ומתאפסת כמעט לחלוטין, ככל שהחינוך פונה יותר לחילוניות ולשמאל, אלא שהם מסרבים להסיק את המסקנות הטבעיות המתבקשות מהכרה זו באמת ובמציאות.

הם רואים טוב מאוד, כיצד כמה אלפים מן החברה החילונית, שאיבדו כל משמעות של היות יהודי בסביבה החילונית, שהתחילו לחרוד על עתידם ועתיד הדורות שיבואו אחריהם, אזרו את האומץ הדרוש ואת הגבורה הנפשית וקיבלו על עצמם את עול היהדות, עול של תורה ומצוות. אבל, הסירוב להודות בכך הוא כה גדול, עד שיצאו למלחמה גלויה בתופעה הבריאה הזו, ובמקום לנהוג כמו אלה החוזרים אל היהדות, הם מנסים להתנכל אליהם, במקום להכיר בזה שזה הפתרון היחידי לבעיה הקיומית שלהם, הם מעדי־פים ללכת ולהתאבד לחלוטין, ובלבד שלא לקבל אורחות־חיים של יהדות נצחית.

* *
*

מאז ומתמיד היו הבורות והעם־ארצות האויב הקשה ביותר של היהדות. חז"ל אמרו "לעולם ילמד אדם שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", ההדגש הוא על "לעולם ילמד", כי כאשר לומדים ויודעים, כמעט מן הנמנע הוא שילכו לאיבוד במובן הרוחני. אבל, צעירים שלא לומדים ולא יודעים את שורשיה של היהדות ומקורותיה, אין שום סיבה שהם ירצו להישאר יהודים.

אבל בשנים עברו בהיסטוריה היהודית, היו בורות ועם־ארצות תוצאה של עניות נוראה והעדר אמצעים ומשאבים לקיים בתי־ספר שבהם ילמדו תורה ויהדות. הטרגדיה היהודית כיום היא כפולה ומכופלת. הבורות הנוראה קיימת, חרף העובדה שלא היתה עוד תקופה כזו בהיסטוריה היהודית, שבה עם ישראל כל כך משופע באמצעים כדי לקיים חינוך יהודי אמתי, יסודי, מועיל וטוב.

מדינת ישראל משקיעה מדי שנה כמה מיליארד דולר במערכת החינוך. בעולם הגדול משקיעים ללא ספק הרבה מאות מיליוני דולרים בקיומם של מאות בתי־ספר יהודיים. שפע כספי כזה למטרת החינוך, לא עמד מעולם לרשות העם היהודי, ועל רקע זה גדל פי כמה הכאב על הטרגדיה האיומה: כסף יש, אמצעים יש, אבל התוצאה היא קשה וחמורה. רק באותם בתי־ספר שמלמדים יהדות על בסיס התורה, נשארים יהודים, אבל אלה הם מיעוט קטן, בעוד שברוב בתיה"ס, שבהם מלמדים ציונות ושפה עברית, התוצאה היא יורדים ומת־בוללים.

הכסף נמצא, למרות שמשרד החינוך משקיע חלק ניכר מזמנו במאבקים עם האוצר על מניעת קיצוצים, אבל אין חינוך במשמעות היהודית הצ־רופה, וחינוך אחד, לעם ישראל, כדי לקיים עם יהודי — איננו בנמצא. עדות חותכת לכך, הוא המצב הקיים, הפרוש לעיני כולם, שכולם רואים אותו, אבל מסרבים לקבל את האלטרנטיבה היהודית הקיימת, היינו שיבה לחינוך יהודי אמתי, וכל עוד יתעקשו בסירוב, לא יועיל דבר, והירידה לא תיעצר, וגם לא ההתבוללות.

משה עקיבה דרוק

מלכודת ושמה ועידה בינלאומית

הממשלה ממשיכה להתקיים, הנסיונות להפילה ולהקדים את מועד הבחירות, לא הצ־ליחו עד כה להשיג מטרה זו. מפלגת העבודה איננה מכוונת לפרוש מממשלה זו. בלבה פנימה מקננת עוד התקוה, כי ביום מן הימים היא תצליח לנצל הזדמנות כדי לבצע את התכנית. על אף הקרע הגלוי בין שתי החטיבות המרכיבות את הממשלה הנוכחית היא מוסיפה לתפקד בכל הנושאים העולים על הפרק, כאילו לא היה קרע, כאילו היא ממשלה המאחדת את הקצוות. יש אמנם סימנים רבים המעידים כי יש מי שמבקש ליצור משבר בכל דרך שהיא וביניהם, התסיסה בקרב ציבורי עובדים, אפילו במחיר ערעור של היציבות שהושגה במאמץ לא קל.

שביתה אחת מסתיימת וכבר רודפת אחריה שביתה אחרת. נהגי "אגד" חזרו אל ההגה ושדרני הרדיו ויתר כלי התקשורת הממלכתיים חזרו למלאכתם וממשיכים באותה מתכונת. ראש המ־משלה הצליח בתמרון אחד להתגבר על המיכשו־לים. נהגי "אגד" שרק שלשום טענו, כי אין להם דלק להפעיל את כלי הרכב הציבורי, לא התקשו להפעיל את המנועים מבלי שישינו את האמצעים לשלם בעד הדלק. אמנם נמשך המו"מ בין משרדי התחבורה והאוצר על תביעות "אגד", ומסתבר שהם עצמם ביקשו לרדת מן העץ הגבוה שעליו טיפסו יצחק שמיר הציב להם את הסולם שבו הם ירדו אל קרקע המציאות, לא לפני שהרגישו כי הם קוממו נגדם את דעת הקהל. שר האוצר הצליח להחזיר למיקרופון את עובדי השידור שהושבתו על ידי "ההסתדרות", זו הפנתה את מרצה לקטע אחר של יחסי עבודה. 14 איגודים מקצועיים במיגזר הציבורי הכריזו על סכסוך עבודה וצפויה לנו שביתה חדשה, ויש עוד זמן לראות אם גם אלה לא ירדו מן הסולם הגבוה שעליו טיפסו.

ראש הממשלה יצחק שמיר רק חזר ממסעו בכמה מדינות אפריקאיות וכבר יצא ממלא מקומו ושר החוץ בדרכו לארצות אירופה, במטרה לשכנע את מנהיגי המדינות שיתמכו ברעיון הועידה הבי־נלאומית. הוא עשה זאת למרות שהוא יודע כי בנושא זה, לפחות, אינו מיצג אלא דעתה של מחצית הממשלה. ראש הממשלה מתבטא בתקיפות כי למר שמעון פרס אין מנדט מטעם הממשלה. הצהרה זו אינה מפריעה למר פרס לדבר עם ראש ממשלת בריטניה עם נשיא צרפת, נשיא שוויץ וראשי הממשלה בהולנד. כאילו הוא מדבר בשם הממשלה ולא בשם המפלגה שהוא עומד בראשה. ספק אם יש עוד מדינה שבה אין לשר החוץ סמכות לדבר בשם הממשלה שהוא מיצג. מארחיו באירופה יודעים ומכירים את העובדות כמות שהן. לשמעון פרס נוח יותר להיפגש עם ראשי המדינות כשהוא נושא את התאר: שר החוץ ולא כראש מפלגה.

ורעיון הועידה הבינלאומית קרוב יותר לליבם של ראשי המדינות, לא רק באירופה, כי אם גם בארצות הברית. גם בארצות ערב מדברים על ועידה בינלאומית כמכשיר לפתרון ולהסדר בעקבות המזרח התיכון, אף שיש הבדלים מהותיים בין הרעיון שבשמו מדבר שמעון פרס לבין הועידה כפי שהם רואים אותו. לא רק ארצות הברית, צרפת ואנגליה תומכים בועידה בינלאומית, גם ברית המועצות מבקשת לחזור לאיזור דרך החלון של ועידה בינלאומית. אמנם, יש הבדלים משמעותיים בינם לבין הראייה של שמעון פרס את מתכונתה וסמכותה של ועידה זו. לרשימת הדוגלים ברעיון ועידה בינלאומית יש גם להוסיף את יאסר ערפאת, כפי שהתברר בסמינר בשאלת פלשתין שאורגן על ידי האו"ם. במסגרת זו אף נתן הסכמתו העקרונית לקבל את החלטת האו"ם 242, כאחד הנתונים של הסדר שלום במזרח התיכון. הוא עשה זאת למרות שהמועצה הלאומית הפלשתינית באלג'יר דחתה את ההחלטה 242. הכל תלוי היכן הדברים נאמרים לאיזה אזנים הם מכוונים. לא מה שנאמר באלג'יר נשמע ומתקבל בניורק.

* * *

מפלגת העבודה פתחה השבוע במסע הסברה למען יוזמת השלום של מר פרס. המבצע בא כדי לתמוך את ידיו ולגייס לעזרתו את דעת הקהל בישראל שמתיחס באדישות ובספקנות לרעיון זה. האמת היא, שאין איש בישראל השולל את ההסדר עם הערבים בדרכי שלום. נפשנו עייפה להורגים, ולא מעט גרמה לכך גם ההתרופפות של הערכים הציוניים, ערכים אלה חדלו לפרנס את מחשבתם של רבים, מבין אלה יש גם חוגים שמאלניים שהם מוכנים לכל ויתור לעם הפלשתיני, יש גם כאלה שאינם מבינים את הסירוב לשבת לשלחן אחד עם אש"ף, אשר הוא מיצג את העם הפלשתיני. אלה מוכנים לראות ביאסר ערפאת מנהיג מתון, המיפגשים בין אנשי השמאל לבין אנשי אש"ף ברומניה ובבודפשט אינם אחרונים, הם נועדו להכשיר את אש"ף לבוא בקהל.

יוזמת השלום של שמעון פרס יש בה כדי להעלות את יוקרתה של ישראל בעיני העולם, עולם זה כבר מזמן הכשיר את אש"ף והעניק לו מעמד. בבירות רבות בעולם הוא הוכר מזמן כגורם דיפלומטי בארגון האומות המאוחדות. סירובה של ישראל להשלים עם עובדות אלה איננה מקובלת על מדינות רבות.

גם מצרים שחתמה על הסכם שלום עם ישראל, איננה מוכנה שלא לראות באש"ף כנציגו הבלעדי של הפלשתינים. ירדן היתה קרבן למדיניותו של אש"ף, אף היא, חוזרת ואומרת, שאש"ף הוא נציגם הבלעדי של הפלשתינים. בשיחות שהיו עם המלך חוסיין הירדני באה לידי ביטוי דרישה זו לשתף את נציגי אש"ף בועידה הבינלאומית.

מר שמיר במסעו בארצות אפריקה השחורה היתה לו הזדמנות לשמוע מפי מנהיגי המדינות האפריקאיות, שאין לוותר על שיתופו של אש"ף בועידה כזאת. התנאי קודם למעשה, שמציג שמעון פרס, לא לשתף את אש"ף במשא ומתן כל עוד שהוא לא ויתר על האמנה הפלשתינאית, נראה יותר כמבוסס, ספק רב אם רעיון הפתיחה הבינלאומי שצריך להיות פרוזדור למשא ומתן ישיר, מקובל אפילו על מדינה ידידותית לישראל כמו ארצות הברית. המימשל ממשיך להיות דבק בתוכנית רייגן, תכנית שאף היא מצדדת בנסיגה ישראלית מכל השטחים שנמצאים תחת ידה, זה עשרים שנה.

* * *

מדוע זה מוסיפים יצחק שמיר ומפלגתו להתנגד ליוזמת שמעון פרס האמנם אינם חרדים מפני אפשרות של חידוש המלחמה, מלחמה שעלולה חלילה להיות קשה יותר מכל המלחמות שבהן עמדה ישראל כל שנות קיומה. זוהי שאלה החוזרת על עצמה בכל הזדמנות, גם בישראל וגם בפי ידידים מכל המדינות. גם מר שמיר קורא לשלום והעלה את הרעיון של ועידה איזו־רית לשלום, שבה ישתתפו רק מדינות האיזור. בכך הוא ביקש להזים את הטענות שנשמעות נגדו, כי אינו רוצה בשלום.

מי שמכיר ויודע את ההיסטוריה של הסכסוך האיזורי בין יהודים וערבים — סכסוך שנמשך לסירוגין מאז הכריזה בריטניה על הצהרת בלפור — זוכר שהערבים לא השלימו עם רעיון הקמת בית לאומי לעם היהודי. גם בריטניה בהצהרת בלפור, לא התעלמה מקיומו של גורם ערבי. גם האו"ם, כאשר קבל את ההחלטה להקים מדינה יהודית החליט גם על הקמת מדינה ערבית לצידה. גבולות החלוקה כפי שנתקבלו על ידי האו"ם קבעו גבולות חנק ליצור הרך הזה. מצרים ירדן וסוריה, שיצאו למלחמה נגד ישראל, ביקשו למחוק גם את גבולות הקו הירוק. כאשר נראתה באופק אותה מלחמה, לא נקפו אצבע קטנה למנוע אותה. הסכמי שביתת הנשק שנחתמו ברודוס נתגיתות על ידי כל המדינות, לא החזיקו מעמד בשעה שהמדינות הערביות האמינו, כי כוחם הצבאי יעמוד להם במלחמה עם ישראל.

מעצמות אלה שמבקשים עתה להשתתף בועידה בינלאומית, עמדו מן הצד. ברית המועצות שמ־בקשת עתה ליטול חלק בועידה בינלאומית זו, לא רק שהפסיקה את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל כאות הזדהות, אלא היתה גם לספקית הנשק הראשית לארצות הערביות. ערפאת הוא אורח רצוי במוסקבה. דרך הטירור, שפגעה גם במדינות אירופה ואמריקה בכללם לא פסלה את אש"ף בעיניהם. עיקר המלחמה הופנתה נגד מטרות יש־ראליות בין בארץ ובין מחוצה לה.

בועידה בינלאומית, גם אם אש"ף לא יהיה מיוצג בה, ישבו מעצמות גדולות שנציגים שלהם אינם רואים עין בעין עם ישראל את הסכנות האורבות לה, אם תוותר על ההגנה האיסטרטגית שלה. נסיגה טוטאלית אינה באה בחשבון אפילו לדעת של אלה המרבים לדבר על שלום עם הערבים.

בעולם הערבי מדברים בגלוי על מלחמת השלבים, לאחר שנואשו להחזיר לעצמם את השטחים במלחמות, הגיעו למסקנא שצריך המשא ומתן. הדוגמא של מצרים מעודדת לקיים דו שיח עם ישראל. מצרים החזירה לעצמה את כל סיני, את כל העמדות האיסטרטגיות ואת שדות הנפט שלה. הדוגמא המצרית היא המשמשת מודל לת־ביעות הערבים, פירוש הדבר להחזיר את ארגוני החבלה ואת הצבאות הערביים לגבול ישראל המפותל והארוך. בלבם פנימה אינם מוותרים על המטרה ההיסטורית שלהם, לדחוף את ישראל אל תוך הים.

* * *

יש בודאי כוונות טובות לשמעון פרס, גם הוא יודע כי משא ומתן כזה עשוי להמשך שנים רבות, הוא שואף להיות מוצג לדורות כרודף שלום. אולם נדמה שהוא קצר רואי, בכך שהוא מוותר על משא ומתן ישיר עם הערבים. אמנם יש גם בעולם הערבי אנשים שנפשם עייפה ממלחמות, אנשים שהגיעו למסקנא שיש להשלים עם קיומה של ישראל, אלא שאין להם הכח להטיל מרות על חזית הסירוב. מאחורי חזית הסירוב עומדת סוריה הנתמכת על ידי ברית המועצות.

ועידת שלום בינלאומית, שבה יהיו מיוצגים גם נציגים של ברית המועצות וסין עלולה להעמיד את ישראל בפני ברירה קשה. הערבים מדברים בפירוש בעד ועידת שלום בעלת סמכות כפייה על הצדדים. סמכות כזאת לא מקובלת אף על שמעון פרס וחבריו.

אין להעלות על הדעת, כי אותן מדינות שיש־תתפו בפתיחה לועידה בינלאומית יסכימו מראש, לפרוש ממנה אחרי הפתיחה. גם אם זו תהיה מיטריה בינלאומית בלבד למשא ומתן ישיר, אין מקום לאשליות רבות שהם יתמכו ברעיון הישראלי על פשרה טריטוריאלית. לא במקרה מצדדות כל אלה בועידה בינלאומית, ועידה זו עלולה להיות למלכודת אשר ממנה לא תוכל ישראל לחלץ את עצמה מבלי לאבד את תמיכתן של מעצמות גדולות. מדוע עלינו להכנס מתוך רצון למלכודת כזאת?

השבוע היתה שביתה כללית במיגזור הערבי בישראל, שביתה זו מכוונת להציג בפני העולם, שהבעיה הפלשתינית אינה נוגעת אף ורק כלפי השטחים. ההנהגה הערבית אינה מסירה את הה־זדהות שלה עם השאיפה לכונן מדינה פלשתינאית, יש זיקה ברורה בין היושבים בגבולות ישראל שלפני מלחמת ששת הימים לבין יתר האוכלוסיה היושבת בשטחים המוחזקים בידי ישראל, ומי זה יערוב לנו, שהם לא יחזרו לדרוש גם את החזרתן של אותם ערים, כמו לוד, רמלה, עכו, שלא נכללו בגבולות החלוקה לפי החלטת ארגון האו"ם. אי שם מסתתרת המזימה לפתור את הבעיה בדרך של שינוי החלוקה הדימוגראפית, הדימוגרפיה מאיימת על ישראל יותר מכל סכנה אחרת. ולעולם אין לדעת, איזה תוצאות יצמחו מועידה כזאת.

ועידה בינלאומית, ולוא רק כפתיחה, עלולה לגרור את ישראל למצוקה ומוטב אילולא נבראה ועידה כזאת, כיון שהיא עשויה להיות מלכודת בינלאומית, אשר תעמיד את ישראל על ברכיה לפני המשתתפים בועידה. משתתפים שיש להם דעות שונות מאלו המאוחדות את ישראל.

המורמונים אינם מתכוונים לשנות עמדתם:
לא מוכנים "להתחייבות" מחייבת מדי

המרכז המורמוני עומד לפני גימורו הסופי. בעוד חודשיים בערך הם מתכננים את חגיגת הפתיחה. עד היום - לא נתנו את ההתחייבות לבל יעסקו בפעילות מסיונרית אותה דרשה מהם הממשלה לפני שנה לתת תוך... 90 יום. בשבוע הבא, תתכנס ועדת השרים לישיבה לאחר שהחליטה לפני עשרה שבועות להתכנס תוך... שבועיים

מיסטר גיחוף בינקין, איננו ראש העיר הראשון מחו"ל הבא לבקר במדינת ישראל. לעומת זאת, הוא בין אותם ראשי ערים בחו"ל שיש להם, כאן בארץ ישראל, "עיר תאומה". לבינקין, ראש העיר פורבו שבמדינת יוטה באה"ב הסכם כתוב וחתום על "ברית תאומות" עם ח"כ מאיר שטרית שהיה עד לא מכבר ראש עירית יבנה.

הסכם הערים התאומות בין יבנה לפורבו נחתם לפני מספר חודשים, לא לפני שקדמה לכך התנגדות עזה שח"כ שטרית החליט בשעתו להתעלם ממנה. פורבו היא אחת הערים "של המורמונים". יוטה — היא מדינתם, סאלט־לייק־סיטי ופורבו נמנות על עריה של מדינה זו.

הקשר שבין פורבו לבין הכנסיה המורמונית הדוק. מרבית תושביה, כמו גם העומד בראשה, הינם מאמינים מורמונים על כל המתבקש והמ־שתמע מכך. לחתום "ברית ערים תאומות" עם פורבו, כמוהו כחתימת ברית עם המורמונים. הדבר מקבל משמעות שונה יותר ומהותית יותר, כאשר המורמונים מצוים בהליך בניה מואץ של מרכזם בירושלים, המעורר סערה רבתי בקרב יהדות העו־לם.

ח"כ שטרית (ליכוד), חתם על ההסכם ללא נקיפת מצפון והתעלמות מן המחאה הציבורית. לצורך זה, נסע שטרית בראש משלחת לפורבו שביקרה. בימים אלו, החזיר ראש עירית פורבו, גיחוף בינקין ביקור גומלין בארץ.

גיחוף בינקין לא היתה האישיות המורמונית הי־חידה שביקרה בשבוע האחרון בארץ. ביקר כאן אדם נוסף, בכיר יותר במעמדו ממר בינקין בהירר־כיה המורמונית: מר ג'יפרי הולנד, נשיא אוניבר־סיטת בירגהאם יאנג.

נשיא האוניברסיטה המורמונית לא יכל שלא להביע שביעות רצון נוכח מה שראה לנגד עיניו

— מאת: ש.א. אשל

במרומי הר־הצופים, בתוככי פלטרין של מלך, במקום ממנו ניתן להשקיף על עיר האלוקים — ואף להיווכח למגינת לב עד היכן הגיעו ידי מי השפלה לאן שהושפלה.

ג'יפרי הולנד ראה את מרכז השמד המורמוני כהגדרתו, או את האוניברסיטה המורמונית כהג־דרתו — כשהם עומדים וניצבים על תילם מלבד אי־אלו עבודות סיום וגמר שעדיין לא הושלמו. אין לנו כמעט ספק שמר הולנד קיבל דיווח מעודכן על המגעים אותם מנהלים נציגי המורמונים עם ממשלת ישראל על מה שאמור להיות "נוסח ההתחייבות" לפיו ימנעו המורמונים מפעילות מסיון בארץ.

הדיווח הזה, רק יכול להחמיא לו. במישור הממשלתי, יש להם למורמונים ידידים טובים שלא "יסבכו" אותם עם דרישה אולטימטיבית להתחייבות חריפה מדי...

הפורש - לא פרש לחלוטין

עד לפני כשלושה חודשים שימש עו"ד יורם בר־סלע כמשנה ליועץ המשפטי לממשלה. במ־סגרת תפקידו זה, קיבל לידיו את הטיפול המשפטי מטעם הממשלה בפרשה המורמונית.

בשעתו, ערער ארגון הפעילים "יד לאחים" על הפקדת הענין בידיו של עו"ד בר־סלע. דוברי הארגון טענו שהאיש היה בתקופה הרלוונטית למתן האישורים הראשונים למורמונים יועץ משפטי לעירית ירושלים — ומאחר ועיקר האשמות בנושא הם על עצם מתן האישורים, אין זה מן הנכון שבר־סלע יטפל בענין. הם טענו שלבר־סלע עמדה קודמת וברורה לגבי המורמונים — ואין להם ספק שהוא לא ידון בסכנתם בצורה אובייק־טיבית.

כרגיל, הערות הללו נפלו על אוזניים לא קשו־בות. עו"ד בר־סלע, או המשנה ליועץ המשפטי, העניק לועדת השרים המיוחדת שהקימה הממשלה — חוות דעת שהודיעה לשרים חברי הועדה כי אין להם בכלל סמכויות לדון בנושא.

למרות שבר־סלע נתבקש ע"י הועדה לענות רק לשאלה: האם יש או אין לועדה סמכות משפטית לעצירת בניית מרכז השמד, הוא השיב בחוות דעת ארוכה לא רק לשאלה הזו אלא הוסיף לקבוע כי המורמונים אינם מסיונרים ואין להם כוונות מסיון וכי אין לועדה סמכות להכריע לא בשאלת הבניה ולא בשאלת מגמתם וכוונתם של המורמונים.

לפני כשלושה חודשים עזב יורם בר־סלע את תפקידו במשרד המשפטים. הוא יצא לשוק האזרחי שם יקים משרד עורכי־דין עם מספר שותפים. כיום, הוא מצוי ב"חופשת פרישה" ממשרד המ־שפטים ואינו מטפל עוד בנושאי המשרד. רק נושא אחד הותיר בידיו גם לאחר פרישתו: המורמונים.

מדוע נותר הטיפול בשאלת המורמונים בידי עורך־דין ששוב אינו ממלא תפקיד רשמי במשרד היועץ המשפטי לממשלה? מדוע, לפחות כיום, לא יעבור הטיפול בענין לידיו של אדם שאין לו דעות קדומות לענין וינסה לתת תשובות אובייק־טיביות לא רק לשאלות שנדונו בשעתן, אלא גם לעובדה שהמורמונים מתחמקים מחתימה על התחייבות בעלת שינים ומחייבת?

מדוע לא יועבר הנושא לידיו של אדם, שיתבע לפחות את עלבונה של הממשלה שביקשה התח־ייבות מוגדרת עם סעיפים ותת־סעיפים ובמקומה קיבלו נוסח שאין בו מאום?

אלו הן שאלות טובות. אלא שצריך שהן ישאלו לא רק בעתונות, אלא גם במסדרונות פוליטיים ומדיניים, שם ככל הנראה, מתכוונים ללעוג פעם נוספת לצבור גדול של יהודים בעולם, לצבור הדתי ולנציגיו גם יחד.

"ההתחייבות המקסימלית"

חודשיים חלפו מאז התכנסה ועדת השרים לענין הבניה המורמונית בראשותו של שר הדתות זבולון המר, שהחליף בתפקיד זה את הד"ר בורג, שר הדתות הקודם. הועדה נדהמה מכך נוסח "ההתחייבות המורמונים" שהציגו בפניה מנהל מינהל מקרקעי ישראל מר משה ליפקה ונציג היועץ המשפטי לממשלה עו"ד יורם בר־סלע.

התברר לשרים שהמורמונים מתנגדים לחתום על נוסח שיחייב אותם להמנע מפעילות מסיונרית בכל מסגרת מור[illegible]היא בתוך [illegible]נת ישראל. המורמונים, בניגוד למה שנכתב בטיוטת ההחלטות של הממשלה, התנגדו לחייב "כל סניף מסניפיהם" או "כל שלוחה משלוחותיהם", לבל יעסקו במסיון הם מוכנים לחייב רק את האוניברסיטה ומה שייעשה בשמה. את הכנסיה המורמונית, את הסניפים המורמונים — אותם הם לא מוכנים לחייב.

בנושא אחר, "הקמת ועדת מעקב" שתוודא שהמורמונים אכן לא עוסקים במסיון, הציעו המורמונים כתנאי שהועדה תמנה חמשה חברים. שנים יהיו נציגי המורמונים שאחד מהם יהיה גם היו"ר. האחרים יהיו נציגי: משרד החינוך, משרד החקלאות ומינהל מקרקעי ישראל. גם לא משרד הדתות.

ליפקה ובר־סלע, הסבירו לשרים כי זהו המק־סימום שהמורמונים מוכנים לתת, שיועץ משפטי של המורמונים, קבע שאינם חייבים לתת יותר מזה — וגם במה שכן הסכימו לתת יש "טובה גדולה". הם הציעו לקבל את ההתחייבות — (שאינה מחייבת. ש.א.א.) — ולהתחום את הפרשה.

השרים התנגדו. לידי הועדה כאבה העובדה שמנגנים מבצינו להיות חבר בועדת המעקב, לאחר דין־ודברים, הסכימו המורמונים לשקול דבר אחד בלבד: להוסיף נציג ששי לועדת המעקב והוא יהיה איש משרד הדתות, הם הבטיחו להשיב תשובה להצעה נוספת; שלא יקבע מראש שנציג מורמוני יעמוד בראש הועדה, אלא ועדת המעקב תבחר מתוכה את היושב ראש לאחר שתוקם.

את "ההתחייבות", שאין בה שום תוכן מעשי, הם לא התכוונו לשנות. הם גם לא מתכוונים.

אתמול, אמר לנו דובר המורמונים בתשובה לשאלתנו: "המורמונים אינם מתכוונים לשנות עמדתם ביחס למתן ההתחייבות וניסוחה. בשלב זה, נמשכים עדיין המגעים בין המשנה ליועץ המשפטי (לשעבר) עו"ד בר־סלע לבין היועצים המשפטיים שלנו".

האם יש הבדלי עמדות או דעות בין היועץ המשפטי שמקבלת ועדת השרים לבין היועץ המ־שפטי שמקבלים המורמונים? — עצם העובדה ששאלה כזו נשאלת, מלמדת עד כמה חמור המצב.

האם הנציגות הדתית תושפל פעם נוספת

באמור, לפני חודשיים לערך התקיימה ישיבת ועדת השרים. בהחלטתה נקבע: הועדה תשוב ותתכנס בתוך שבועיים.

חלפו כמה פעמים "שבועיים" ורק באמצע השבוע הבא, ביום שני או שלישי, תכנס הועדה פעם נוספת. המורמונים, אינם מתכוונים להביא "בשורות חדשות". לגבי דידם, הם מיצו את "ההת־חייבות" שדרשה מהם הממשלה. הם אינם מוכנים להתחייב מעבר לכך, לא מוכנים לכלול מפורשות וכתנאי בלתי נפרד מחוזה החכירה את הגבלת סניפיהם ושלוחותיהם.

יתרה על כך: בנוסח הראשוני שהביאו המור־מונים, הם התחייבו להמנע "מפעילות מסיונרית מאורגנת במסגרת האוניברסיטה". הוי אומר: כל פעולת מסיון, שיוכל להטען לגביה שנעשתה כיוזמה אישית של אחד הסטודנטים ולא באופן מאורגן, לא תהיה הפרת ההתחייבות.

את המלה "מאורגנת" הסכימו להשמיט. מעבר לכך — לא כלום.

השאלה היא, האם אמנם גם הנציגים הדתיים סבורים כי בשבוע הבא עומדת הפרשה להסתיים בקול ענות חלושה? האם גם לדעתם, הם יקבלו ללא אומר ודברים את היריקה המתוכננת בפרצופם, את השמתם ללעג ולקלס ואת הזלזול בכל המחאות שהקיפו יהודים בכל רחבי תבל?

עד כה, מלבד ועדת השרים, לא היתה התארגנות של נציגים דתיים בנוסח אותו מתכוונים המורמונים להגיש כהתחייבות. לא היתה עמידה על משמר לוח הזמנים. חלפה יותר משנה מאז החליטה הממשלה שעל המורמונים לתת התחייבות "תוך 90 יום" — וכיום בכלל ספק אם תינתן התחייבות כזו.

במהלך השנה היו הצעות לסדר היום; היתה תשובה של שר החקלאות הממונה על מינהל מקרקעי ישראל וגם היתה החלטה להעביר את הנושא לועדה שתקבע ועדת הכנסת. אף ועדה של הכנסת לא דנה לפי שעה בנושא, למרות שגם מאז ההחלטה ההיא עברו מספר חודשים.

המורמונים משתעשעים בזמן היקר המוענק להם כרצונם. את מרכז השמד שלהם הם סיימו לבנות, קובעים בו עובדות, לפי מה שהתרחש עד היום, יש להם את כל הסיכויים לקבל את החוזה הסופי ללא כל התחייבות. לא פלא שמר הולנד לא עשה "את כל המאמצים" כדי להתאים עצמו ללוח הזמנים של שר הדתות...

יהיו מסקנות?

ועדת השרים לנושא המורמוני הוקמה ע"י ראש הממשלה הקודם שמעון פרס לאחר הצעת אי־אמון על רקע בניית מרכז השמד המורמוני שהגישה אגו"י ואותה נימק ח"כ הרב אברהם יוסף שפירא. עצם הקמתה של הועדה לא נתקבלה בסיפוק ע"י הנציגות הדתית. חלקם שללו אותה מראש, אחרים אמרו: מדוע נשלל מראש, נמתין, ניתן לה להתכנס ולדון ואח"כ נקבע צעדינו.

(המשך בעמוד י"ב)

הפגישה שלא התקיימה

תכנית ביקורו הקצר של נשיא האוניברסיטה המורמונית, מר ג'יפרי הולנד, כללה בראשיתה גם פגישה עם שר הדתות מר זבולון המר, הכהן כיו"ר ועדת השרים לנושא המורמוני. זבולון המר, החליף בראשות הועדה את הד"ר יוסף בורג, שר הדתות הקודם.

את רעיון הפגישה העלה מי שהיה המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד יורם בר־סלע. זבולון המר, נענה בדברים הראשונים לפני שבוע בחיוב להצעת הפגישה. אולם, בסופו של דבר, ג'יפרי הולנד יצא את הארץ מבלי שהפגישה תצא אל הפועל.

מדוע בוטלה הפגישה?

במשרד הדתות אומרים: מר הולנד לא הגיע. הוא ביטל את הפגישה. דוברי המורמונים אומרים לנו: הפגישה לא התקיימה מאחר ומר הולנד היה בארץ זמן קצר ולוח הזמנים של שר הדתות מר זבולון המר מנע את קיומה.

צבי וינמן

אכן, חציר העם

מי אמר שפרשת חסת השמיטה גילתה רק תופעות שליליות, ראשית מגיע תודה לח"כים ולתקשורת החילונית העושים תמיד כל מאמץ למנוע ידע על תורה ויהדות, שחברו הפעם להפיץ את קיומה המעשי של מצוות השמיטה. שרוב תושבי המדינה חשבוה לענין תאורטי, הנה מתברר שמאות אלפי יהודים שומרים עליה, בצורה קפדנית עד שגם גדולי מפעלי המזון במדינה אוסם, מטע, תלמה, עלית ומאפיות הקיבוצים דואגים שתוצרתם תהיה כשרה למהדרין כולל מצוות שמיטה כמובן.

מאבקם של החילונים ומלחכי הפנכה הדתיים, בחנויות ובמאפיות השונות, ברחובי הארץ, הוכיחו שצרכניהם של הללו, היהדות החרדית, לא מצ־טופפת רק במה שמקובל לראות, גטאות ירושלים ובני ברק, אלא היא נפוצה בעשרות אלפים, גם בעיירות הפיתוח וישובים שונים ברחבי הגליל והנגב, ברור שמפעלי המזון הענקיים לא היו מתחשבים בקהל הכשרות למהדרין עבור אחוז קטן שלפי [illegible] בכנסת.

גם העסקנצ'יקים המתוסכלים, של מי שהיה פעם הגדולה במפלגות הדתיות, עשו שרות גדול, בהעבירם את המסרים שמתן גושפנקא ממלכ־תית, להכשר רחוקה מלהיות ערובה לכשרות מעולה, שרק המאבק נגד הבד"ץ והחרדים ראוי לאיום בהתפטרות מהממשלה, ולא חלולי שבת, חנוך כפרני לילדי ישראל ופגיעה בחוקי המעמד האישי למשל.

הפרסום שרוב חברי מועצת הרבנות וחלק ניכר מהרבנים, לא סומכים על היתר המכירה ועל הכשרי הרבנות הממלכתית, שכנע את שומרי הכשרות שצריך להקפיד דוקא על הכשרי הבד"ץ. הפרשה גם הביאה לידיעת הציבור שאנשי הקי־בוץ הדתי הנאבקים נגד החרדים והמתחרדים דואגים לכיסם דוקא, קרי קבלת הכשרי הבד"ץ ושמיטה, כשהדבר נוגע להכשרים על תוצרתם. ומה נאמר על הפוליטיקאים והתקשורת, הצבועים השוחפים וחקופי הגב, המאשימים דוקא את שומרי "המצוות התלויות בארץ" בגלותיות על רצונם השנה ביבוא דוקא, ומבזבזים דולרים על חיטה וגזר. בעוד הם מקפידים על שמוש בקוויאר, שרימפס, יין, וקוניאק מתוצרת חוץ דוקא.

הם כמובן צוחקים על הגוי האמריקאי שהיה־הודי הגלותי הצליח לסדר אותו ולשכנעו על סמך פסוקי התורה למכור לישראל חיטה בחצי מחיר — הם ישלמו על מיטב וזהמת הבהמה הצולמית במיטב המט"ח. אכן חציר העם.

هكذا من الأمل

המודיע

הרב אלמליח יודח מתפקידו כמנהל בתי הדין הרבניים

"על דאסטה אטפך" אמרו השבוע פקידים בכירים ברבנות הראשית, כאשר נודע להם כי הרבנים הראשיים עומדים להדיח את מנהל בתי הדין הרבניים שנתמנה לא מזמן, לאחר שהדיחו קודם לכן את המנהל הקודם הרב שמחה מירון.

המועמד להתמנות לתפקיד זה הוא הרב אלי דיהן, מכירו האישי של הראשל"צ הרב מרדכי אליהו.

במשרד הדתות מסתייגים מן המינוי הם טוענים, כי לפי החוק צריך מנהל בתי הדין הרבנים לקבל כשר להיות דיין. אולם ברבנות הראשית סבורים כי אפשר לאשר לו כושר דיינות הם מצביעים על כך, כי גם מנהל השיפוט הרבני הקודם הרב שמחה מירון, לא עבר בחינות וקבל את התואר לפי החלטה של מועצת הרבנות הראשית, כך יוכל גם בן-דיהן לקבל אותו כושר ולקבל מעמד של דיין.

הצעה למחוק מהתקנות שמנהל בתי הדין חייב להיות דיין. נדחתה לפי שעה על ידי שר הדתות.

בחוגי הדיינים עוקבים בהתעניינות רבה אחרי מהלכים אלה. והביעו תודה לקראת התמוטטות המערכת נוכח מחדלים מינהליים ומחסור בדיינים.

מ. דהורי

נספח רבני יתמנה ליד שגרירות ישראל בארה"ב

הרבנים הראשיים שנפגשו בימים אלה עם ראש הממשלה ודנו עמו בענין הגיור הריפורמי, הציעו למנות נספח רבני ליד השגרירות הישראלית בארצות הברית. נספח זה יטפל באישור גיור של מועמדים לעליה.

הרבנים הציעו גם שהנספח יעסוק גם בענין כשרות היבוא של מצרכי מזון מארצות הברית.

ראש הממשלה התיחס באהדה להצעה, אולם ראשי הריפורמים והקונסרבטיבים ששמעו על ההצעה הודיעו כי הם מתנגדים למינוי זה, הם חוששים שהנספח יהפך לרב ראשי עולמי היונק סמכותו מידי הרבנים הראשיים בארץ ישראל.

גם חוגים רבניים בארצות הברית אמרו: כי הם דוחים את ההצעה מאותו חשש. הרבנים אומרים, כי זהו נסיון לפתור בדרך קלה את פרשת הגיור הריפורמי, לדעתם, יש מספיק רשויות רבניות מקובלות בארצות הברית, ואין כל צורך לייבא רב לתפקיד זה.

מ. דהורי

בל"ל תרם 50 אלף דולר להלל ולפאר כבודו של דולצ'ין

בנק לאומי בתקופת הנהלתו של ארנסט יפת היה נדיב מאד לתרום 50 אלף דולר למימון הפקת סרט על הקונגרסים הציונים מהרצל עד דולצ'ין, סרט שנגנז במחסני ההסתדרות הציונית העולמית — עובדה זו נתגלתה בדו"ח המשרד לביקורת של ההסתדרות הציונית שפורסם בימים האחרונים, כפי שפורסם במדור זה בשבוע שעבר.

דובר בנק לאומי אמר שהסכום אושר ע"י הנהלת הבנק במסגרת תקציב התרומות של הבנק.

בדו"ח יש גם ביקורת חריפה נגד הדרך שבה הופק הסרט, וצויין שמרבית הנעתקים נשמרים עדיין במרתפי ההסתדרות הציונית.

"בנות טובים" גנבו וזייפו חותמות רופאים

שתי תלמידות תיכון מקרית מוצקין, גנבו את החותמות של רופא במרפאת קופת חולים ומרפאה זבולון המקומית.

מאוחר יותר זיפו השתיים חתימות הרופאים ומכרו את האישורים לתלמידים בבית הספר היסודי ולתלמידים אחרים תמורת שקל לכל אישור, שהם יכולים להיעדר מביה"ס הפרשה נחשפה על ידי מורה שחשדה בשתי תלמידות בנות 13 שהגישו לה אישורי מחלה מזויפים.

מ. דהורי

במפד"ל מסתייגים מהתקפותיו של יהלום נגד שומרי שביעית

בחוגים רחבים בתוך המפד"ל מביעים מורת רוח והסתייגות גלויה מן ההתקפה על ציבור שומרי שביעית כהלכתה שבה פתח המזכיר המדיני של המפד"ל.

המזכיר הכללי של המפד"ל הרב לוי, אמר כי אין למפד"ל כל מגמה להצטרף למחנה האנטי־דתי ואין בכך להוסיף אהדה או כבוד למפד"ל ובודאי אין בכך להאדיר את סמכותה של הרבנות הראשית.

בחוגי ישיבות ההסדר אמרו, כי מוטב שהרבנות הראשית תדאג להבטחת הקפדה על הכשרות, רק אז יוכלו לסמוך על ההכשרים שלה. אבל, במצב הקיים נאלצים גם חברי המפד"ל להקפיד על הכשר מאת גוף רבני חרדי.

מ. דהורי

דיפלומטית אוסטרית — גיורת כהלכה

מי שהיתה שנים רבות נספחת התרבות והעתונות בשגרירות אוסטריה בארץ, והיום משמשת באותו תפקיד בפריז, עברה בימים האחרונים תהליך של גיור כהלכה בבית, דין רבני בישראל.

בעת שהותה בישראל החלה ההתפתחות שנמשכה זמן רב. בהדרגה הכירה את מהותו של עם ישראל. למדה על היהדות ההלכתית, מפי רבנים ורבנית בפריז ובתל־אביב.

"בשבילי זה צעד בעל משמעות דתית" אמרה לאחד העתונאים.

ביקש בורג לישב בשלווה וקפץ עליו רוגזו של בן נתן

יוסף בורג השר לשעבר שהתפנה מתפקידו, אינו זוכה לשבת בשלוה. אף עתה לאחר שנאלץ היה לוותר על כהונתו בלחץ החוגים הצעירים והללו כבר אינם יכולים לבא אליו יותר בטענות, קפץ עליו לפתע רוגזו של חברו לסיעה, "האיש החזק" רפאל בן נתן.

המחלוקת בסיעת "למפנה" של ד"ר בורג הגיעה עד חשש של קרע ממש. בן נתן רצה לכבש מחדש את מוסדות הסיעה, לאחר שמעמדו האישי בה נחלש מאד, לעומתו התייצבו בורג וכמה מתומכיו הטוענים שכוונותיו של בן נתן מנוגדות לסיכומי ועדת ינר. בין השאר התעורר ויכוח בסיעה זו על רקע עדתי של חלוקת משרות וכיבודים. בן נתן אינו מוותר לפי שעה וכאמור, חוששים מקרע מוחלט.

ד. ירושלמי

לחילים במדים - אנחה...

ההסתה האנטי דתית נופלת על אזנים קשובות. הנפגעים — לא רק לובשי הקפוטות השחורות וה"מדים" של לגיון צבא ה', השוקדים על התורה. גם המשרתים בצה"ל זוכים לחרפות ולבוז.

התלונן באזנינו במרירות רבה, קצין בחיל האויר, יהודי חרדי. הוא יצא, מעוטר בדרגות ה"סרן" שלו, לבקר אדם באחת מערים המרכזיות של גוש דן. ברצותו לאתר רחוב מסויים, פנה אל חניכי תנועת נוער חילונית שיצאו ממועדון מפעולה. התשובה הציניות לקצין בצבא הקבע היתה: "לדתיים אין אנו עונים!".

ברחוב סמוך, זכה לתשובה מקבילה מצעירים אחרים שלא פגשו את הראשונים. אלה: ואלה ניזונים מאותו מקור "מים חיים" — ההסתה של כלי התקשורת.

ק. בן ציון

הרב הראשי קוק קרא לסייע בידי שומרי שביעית כהלכתה

מצדדי "היתר המכירה" מתבססים בעיקר על פסק הדין של הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל שהיה הרב הראשי הראשון בארץ ישראל.

אולם הם מתעלמים מן העובדה ההיסטורית שלמרות הכל, הוא פרסם "קול קורא" בדבר יסוד קופה של שומרי שביעית בארץ ישראל.

קול קורא זה פורסם בספר "מן המקודש" חלק ב' של ר' בנימין קלוגר.

קול קורא

ליסד קופה של שומרי שביעית בארץ ישראל

אברהם יצחק הכהן קוק

אפשר לוותר על המענקים האמריקאים

הסכומים שהוענקו על ידי האמריקאים למשק הישראלי בשנים האחרונות בזבזו כולם על הכשלונות המשקיים

החשבון הוא פשוט, כ־3 מליארד דולר בשנה הם המענקים האמריקאים לישראל. לעומתם, קבע בימים אלו חבר הכנסת אוריאל לין. איש משרד האוצר לשעבר — שהכשלונות של המגזר הציבורי בשלש השנים האחרונות עלו לאוצר המדינה כ־10 מיליארד דולר.

הוא הצביע על הבנקים, שלל בתה מנועי בית שמש. מספנות ישראל. התעשיה האוירית קופ"ח, המרשבים ועוד. כל אלו נגרמים לדבריו בגלל תהליך שגוי של דיונים וקבלת החלטות לא מבוקרת ולא לענין.

אם החשבון הוא נכון — טען השבוע כלכלן בכיר — הרי מתברר שמקבלי ההחלטות מתייחסים אל המענקים האמריקאים כאל מתנות ונדבות וכידוע מקבלי מתנות אינם מתייחסים בכובד ראש ראויה למשמעות ולערכה של המתנה. בעיית אפס לא מתקיים כאן. אם כך הם פני הדברים, אולי אפשר להתחיל לחסוך את הכשלונות הבזבוזים ולוותר על המענקים? שאל האיש.

במקום אחר ובהזדמנות אחרת השמיע יו"ר ועדת הכספים דברים דומים, דברים כדרבנות: "ב־6 שנים שאני חבר בועדת הכספים לא זכור לי שהתקיים אפילו דיון רציני אחד, באשר לעתידו של המשק הישראלי". כך במילים מפורשות ופשוטות אלו, הגדיר ח"כ הרב אברהם שפירא את תכנם ומהותם של הדיונים בועדה שהוא עומד בראשה.

המילים הקשות על מהותם ונישתם של הפוליטיקאים לתקציב המדינה הושמעו בפני פורום של אנף התקציבים במשרד האוצר, מיליארדים של דולרים נכנסו לכיסיהם של ספקולנטים אמר הרב שפירא. הוא תיאר במילים קשות את רמת הדיונים כאשר חברי מפלגה אחת מפלגה אחת שלשנייה. הליכוד מנסה לגלות את השחיתויות של המערך במושבים, והמושבניקים חוששים לגלות את מצבם, כדי שלא יגלו את "השיטה". אך מכל אלו קמה סערה בנושא, ... שאי אפשר בהם להבריא את המפעל ושם מדובר במספר מוגבל של אנשים, ואילו כאשר מאות אלפים מבקשים חיטה כשרה, קמה סערה. הסרת תקיים.

ד. ירושלמי

במקום לשבור תחנות...

"מקובל" בציבור החילוני, כי החרדים "שורפים תחנות" ולפחות מנפצים. אולם לפעמים, יוצא המרצע מן השק, ב"הודאת בעל דין".

השבוע, נתקלנו בפרסום של חברה "יתומדי" (חברה בת של אתא, ששבקה חיים), בה היא קוראת לפרוחוים, החילונים, שלא לשבור את תגויות התחנות כדי להוציא את הפוסטרים...

"במקום לשבור תחנות" — קוראת המודעה, בואו וקנו מכנסי ג'ינס וקבלו את הפוסטר במתנה...

ק.ב.

34 אלף בעלי מקצועות אקדמאיים ירדו

34,000 בעלי מקצועות אקדמיים וטכניים. מתוך 200,000 מכלל האקדמאים הרשומים בישראל — ירדו מן הארץ לארצות הברית. ההשקעה הממשלתית בהשתלמותם ירדה לטמיון.

בין היורדים יש 1,000 פרופסורים ומרצים מתוך 6,000 חברי הסגל האקדמי הישראלי, כל שנה נוספת כ־200 מהנדסים ובעלי מקצועות מדעיים בתחום מדעי הטבע וההנדסה.

פרופיסור יהושע יורטנר, שהוא נשיא האקדמיה הלאומית למדעים שמסר על כך השבוע הוסיף כי תהליך זה מפחיד לא רק מבחינה כמותית אלא בעיקר מבחינה איכותית האנשים הטובים הם אלה שיורדים.

שר הקליטה יעקב צור שדיבר אף הוא ביום עיון בנושא: "התמודדות מערכת החינוך עם הירידה" אמר כי מדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם המתורבת מעניבת אורזיה ועושה להחזרתם.

כביש חוצה ירושלים

יש כביש חוצה שומרון. ויש כבישים המבקשים לחצות את ירושלים. תושבי סנהדריה המורחבת ויתר השכונות עומדים עתה חסרי אונים לאחר שמסתיימת מלאכת הסלילה של כביש חדש היוצא מרמות עד הגבעה הצרפתית.

כביש זה יגרום גם לחילולי שבת שיפריעו את מנוחתם של התושבים, וגם נועד לחסום את גידולה ופיתוחה של השכונה החרדית מעבר להר המקיף אותה.

על אותו ההר עמדו לבנות את האצטדיון הגדול, ובזכות ההתנגדות התקיפה הפסיקו את העבודה.

מגמת מתכנני אותו כביש, כנראה, לא רק להקל על התנועה בין חלקי ירושלים אלא, גם לשים חייץ כדי למנוע התרחבות השכונות החרדיות.

גם בכביש רמות נועד להגביל את הישוב החרדי, אולם בסופו של דבר גם רמות עצמה נעשתה למרכז חרדי ההולך וגדל למרות הכל.

הרהורים מותרים

בהסכמי השלום עם מצרים נקבע שמצרים תימנע משידורי הסתה אנטי ישראליים בכלי התקשורת שלה, משתבר שבעצם דבר זה כמעט מיותר, מה שקורה בפועל הוא שכלי התקשורת בישראל החלו לשדר שירים אנטי ישראליים ששודרו ב"קול קהיר" לפני הסכם השלום.

מדובר כמובן בשירים ישראלים, שירים שנמנע שידורם בישראל, אך בשנים האחרונות החל בשידורים אלו גם כאן, את הדברים הללו סיפר השבוע הפרופ' לספרות מנחם פרי, המצטיין בעצמו בחיבור יצירות שלדעת אחרים יכול אש"פ לעשות בהן שימוש. פרי מתח ביקורת על מניעת שידור שיר של חבירו חנוך לוין, מתוך מחזה שעורר בזמנו סערה קשה, כאשר פגע בכבודם של חיילי חללי צה"ל, אך פרי מודה שדוקא שיר זה שבזמנו עורר סערה הוא מופיע בראש ספרי משפחות המוציאות לאור ספרי זכרון ליקיריהם.

כמובן שזה בא בעקבות ריביים של תנועות הסירוב, ובעקבותם החלו להשמיע הרהורים על תכלית המלחמה והקרבנות המיותרים, עד שגם הזלזול בעצם הקרבן לא נחשב כבר טאבו.

א. בנימיני

שלמה להט מאיים על המועצה הדתית

אם הרבנים והמועצה הדתית בתל־אביב יוסיפו להתנגד לצירופן של נשים לגוף הבוחר איים מר שלמה להט ראש עירית תל־אביב להפסיק את השתתפותה של העיריה בתקציב המועצה הדתית.

איום זה בא בתגובה על הידיעות כי שר הדתות זבולון המר מתכונן להפעיל את סמכותו למנות את הגוף הבוחר לאחר שהעיריה לא מלאה תובעה. סמכות זו העניק לו החוק.

להט נבהל מן האיום של "המערך" שיפרוש מן הקואליציה העירונית. אם אכן יבצע מר המר את הבחירות לרב ראשי לתל־אביב בלי העיריה.

ד. ירושלמי

המגביות ל"מפעלי תרבות" מוציאות שם רע לישראל

"עמך ישראל טובעים ומתנים" — כלל יפה זה, נשמר בכל הזמנים ובכל התקופות. בדרך כלל במגביות ציבוריות העלו סכומים יפים, מידת הנדיבות הטמונה בעמקי הנפש היהודית, רישומה נשאר גם כאשר אותם יהודים אף התרחקו, אם מעט ואם הרבה, מן השמירה המלאה על ערכי יהדות.

מה שמאפיין עוד מידה זו היא שגם אפילו אם מטרת התרומה לא היו מטרות של צדקה ממש גם שם מתבלטת מידת הנתינה, הרי כבר נאמר, בוא והחזיק טובך...

בשנים האחרונות החלו פושטי היד המיסמסיים, גם לבקש תרומות עבור פרוייקטים ראוותנים וככל שהיה מדובר במוסדות חינוך, בריאות וסעד, התורמים לא התמרמרו, גם כאשר הדברים גלשו מעבר לכך לכיוון של מה שכונה מפעלי תרבות, שלא תמיד עומדים על רמה תרבותית. לאחרונה, שמענו בשם אדם העוסק בכך הגלו להישמע רינונים, האם בכלל יש זכות לאדם כמו שלמה להט ראש עירית תל אביב, או אפילו לטדי קולק לבא ולבקש תרומות עבור הקמת תיאטרונים, סינמטק, פרוייקטים ראוותניים בתחום הבידור.

אך לא רק זאת התורמים האמריקניים משמיעים גם הערות על בזבוזים ארגוניים מסביב לגיוס התרומות, וגם בזבוזים ההוצאות יתר בביצוע הפרוייקטים עצמם. או שמדינת ישראל מציגה עצמה כמדינה במצוקה הזקוקה להוצאות למזון, לנשק ולבטחון, או שיש כספים להשקעה בפרוייקטים של בידור. החלו להישמע רינונים ושאלות על הוצאות מרזומות של הארתות וקבלות הפנים. התורמים כבר צייפים וחוששים מפני משבר בין התורמים.

למות טוב יותר...

חברות שפירסמו בבטאון הכת המסוכנת "מדיטציה" — הביעו התנצלות על שהוכשלו

לכתות, לא חסר כנראה כסף. כך עלה בין השאר, ממסקנות ועדת גלזר־ועשה שהצביעו על ים של מימון בו שוחות הכתות למיניהן, חוץ מהתשכנות הנורות שנגרמו למצטרפים.

ביטוי לשאיפות ההתפשטות של הכת "המדיטציה הטרנסנדנטלית", ניתן למצוא בעצם הוצאת בטאון בנושאי הכת, הנושא את השם היומרני והחצוף "לחיות טוב יותר!".

חלק גדול מהמודעות, המתפרסמות בעלון זה, הן כפי שעולה מהן, של אנשים שנתפסו לכת או מודהים עמה. אולם היו גם שתי מודעות גדולות של חברות רציניות, שהתמיהה על עצם הפירסום בבמה מסוכנת זו — עלתה מאליה.

שוחחנו עם לשכת מנכ"ל חברת "קריסטל" מכונות כביסה שנכשלה בפרסום מודעה. ההתנצלות באה בצורה ברורה. אף סיפרו כי כתבו מכתב ליהודים מודאגים נגד כתות בחיפה, בו הבטיחו כי לא ישוב פרסום כבמה של עבודה זרה.

גם פרסום של "אמקור" היה מתמיה. בירור העלה כי אין המפרסם החברה עצמה; אלא חברת "שגיא - מרפאת ריקוד" — המפיצה את מכשירי היד ביוצר שאמקור מייצרת. מן החברה. הגיבו בהודעה: על הגילוי ... השם המפרסם" עומדת בה לעבודה זרה מסוכנת. "ועוד איך אנחנו נגדם!" — הצהירו באר נית, תוך הבטחה לבירור מעמיק.

ק. בן ציון

סוף שבוע

חיים אשר ברגמן

האפיפיור ינסה לשכנע את ולדהיים שיסכים להשתתף בועידת השלום הבינלאומית של פרס...

★

שמיר: "פרס אינו במעצר בית, אך סמכויותיו מוגדרות (ואין הוא יכול להתחייב בשם הממשלה לועידה בינלאומית)".

פרס: לשמיר אין כל סמכות מטעם ממשלת האחדות, לקבוע מי ישתתף בועידת השלום הבינלאומית... שלי.

★

קבוצת בני נוער מבית הספר התיכון "ידה־שליט" ברחובות, שיסו כלב זאב גדול בתלמיד ישיבה שעבר במקום ולא הרפו עד שהכלב נשכו וקרע את בגדיו.

שני תלמידי התיכון מנתיבות תפסו ילד בן שמונה, גררוהו לחורשה וגזזו את פאותיו.

והשאלה הנשאלת: מי זה קובע שקיימת סכנה גדולה יותר לחייו של ויליאם נקש בצרפת מאשר בישראל?

★

כאשר בני נוער משסים כלב בצעיר חרדי ואחרים גוזזים פאותיו של ילד חרדי, קשה באמת לדעת... "מיהו יהודי".

★

בג"צ עשוי לחזור על הסגרת דמיאניוק לברית המועצות, תוך קביעה כי... לא קיימת כל סכנה לחייו בכלא שם.

★

עו"ד שפטל לבית המשפט: "אפילו דמיאניוק בעצמו אמר שהמעמד שלי שווה למעמדו של אוקונור"...

★

שביתת אגד לימדה אנשים רבים שאפשר גם... ללכת ברגל.

★

כל מה שחסר לנו במשך שביתת הרדיו, זו האפשרות לכוון את השעון לשעה המדוייקת...

★

האשפה המצטברת ברחובות תל אביב, מעניקה לעיר את... המראה הטבעי שלה.

★

סיווג בטחוני מונע הגדלת היצוא

סיווגים בטחוניים גבוהים למספר רב של מוצרים ובינהם כמובן, מוצרים אלקטרוניים ומכשירים משוכללים, מונעים הרחבת היצוא מישראל לחו"ל, מחשש שמא מוצרים אלו יגיעו לגורמים עויינים.

נשיא קונצרן "אלרון" עוזיה גליל ... בשבוע על נושא זה בטענה שההגבלות הקיימות מופרזות ואין בהסרתן משום סיכון בטחוני. הוא אף טען שככל שמערכת הבטחון תצמצם את מספר הנושאים הרגישים, כן גם ייקל עליה הפיקוח, הוא אמר את הדברים בעקבות ידיעת על דליפת סודות ייצור של מכשירים לראיית לילה המשמשות את צה"ל. הידיעות הללו מסרו על חשש שמכשירים כאלו שיוצרו בחברת "אל אופ" נמכרו על ידי נציגים של חברה זו באירופה לצבא העיראקי. חברת אל־אופ היתה שותפה עם חברה הולנדית והם ייצאו במשותף.

... גם בלה שהאמריקאים מתעים מישראל מידע רגיש וכי ישראל צריכה לגמול להם על כך במניעת מידע מסוג כזה. ב"אל־אופ" עצמה הכחישו את דבר דליפת המידע.

ד. ירושלמי

מעמד אדיר של תשובה נערך ע"י מוסדות "אור החיים" בראשותו של הגאון רבי ראובן אלבז

ערב של חוויה וקורת רוח. ערב של התרוממות הנפש

הרב אליהו טהרני ראש ישיבת ברכי יוסף לבעלי התשובה, הרב ישראל גרשטנקורן רבה של קרית מלאכי.

מעמד אדיר, מרשים ומרנין, אליו הגיעו בעלי התשובה מרחבי הארץ התקיים בהיכל יד אליהו בהשתתפות הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א, הגאון רבי בן ציון אבא שאול שליט"א, הגאון רבי רפאל שפירא ראש ישיבת תפארת הכרמל בחיפה.

משעה מוקדמת החל הקהל נוהר לבית שערי היכל "יד אליהו". וממלא את היציעים. תוך ארגון וסדר מופתיים. זרם זה של אנשים לא פסק כל הערב. הכל מתוכנן בדקדקנות, ערוך להפליא. על המשטח שבמרכז האולם, הבימה המרכזית שאותה פאור מאורי הדור שליט"א. ארבע בנות מקיפות אותה. שם הומקמו. ראשי ומנהלי מוסדות התשובה ברחבי הארץ. דמויות מרכזיות בעולם התשובה. אישים בכירים, ראשי מועצות, נציגי וידידי מוסדות "אור החיים" מרחבי הארץ.

הכל דרוכים ומצפים לכניסתם של גדולי התורה. ואכן בשעה היעודה השלך הס ביהיכל, הראשון לציון רבי עובדיה יוסף נכנס. מלוה עם גדול. מחזירי התשובה בדורנו רבי ראובן אלבז שליט"א. סגן שר העבודה והרווחה הרב רפאל פנחסי. מנכ"ל משרד הפנים הרב אריה דרעי. ועוד אישים חשובים ונכבדים. כשהקהל הרב קם על רגליו. ומריע לכבודה של תורה. בקושי רב הצליחו לפלס את הדרך לעבר הבימה המרכזית. בין הנוכחים נראו ח"כ הרב שמעון בן שלמה ראש מוסדות תורה ושלום סגן ראש עיריית ירושלים הרב ניסים זאב. רבה של קרית שמונה הרב יחיאל בוחבוט שליט"א. מנכ"ל אל המעיין הרב יאיר לוי. רבה של בת־ים הרב יוסף ברשלום. דיינים, ואבות בתי דין, היה זה ערב של חוויה וקורת רוח. ערב של התרוממות הנפש והתעלות הרוח. דמויותיהם וההתרשמות של רבים, מעולם התשובה. ובעיקר דמותו המופלאה של הרב אלבז שליט"א. אשר "כל עצמותיו ואמרונתו השם אלוקים מי כמוך" בדמותו הקדושה סוחף אחריו את ההמונים וזכה לחזות שליח ההתעוררות להתעלות הדור.

מעמד קודש זה נפתח בתחושה מרגשת כאשר ששה תלמידים בני ארבע, פרי הלולם של תלמוד תורה "תפארת חיים" בבית שמש. אומרים בלהט רב קטעים נבחרים מפרקי אבות. אליהם מצטרף ראש מועצת בית שמש עו"ד בן זאב יהודה אשר הכריז והבע לקול תשואות סוערות כי משרד החינוך חייב להכיר במוסדות אור החיים כזרם עצמאי. או לחילופין לבטל את כל הזרמים. ולהפוך את כולם לזרם אדיר של תורה ויהדות.

רבי ראובן אלבז שליט"א פתח את משאו המרכזי בשירה של השתפכות הנפש תוך דביקות עילאית. מפסוקי התשובה אשר חשמלה את הקהל הדרוך, תרטה והשאירה רושם עצום בבכי הנפש של הנוכחים. בדבריו יצא חוצץ נגד ההרקדות מעורבים (ונבע להעמיד תלמידי תורה בכל אתר ואתר ובקיבוצים) והתריע כנגד הטומאה בקרב הנוער. הבהיר בין המשמעות הכפולה של "כרובים" אמור ולוי היכן מצטופף הילד. דמות של פני תינוק טוהר מקבלים בצילו של ארון הקודש "בבית המדרש, ובתלמודי התורה. לדמות של מלאכי חבלה מגיעים אם חיו מונעים מהילד את האוירה הספוגה בקדושה וטהרה. הרב ראובן אלבז יצא בתביעה קשה כלפי אלה הממונים על החינוך. וקרא להם. לחבוש את ספסלי בית המדרש להכיר ולהבין את צרכי החינוך האמיתיים של הדור.

הוא קרה בלהט רב להקים תלמודי תורה בכל אתר ואתר בכל עיר ובכל ישוב, כמאמרם בשבת קי"ט כל עיר שאין בה תנוקות של בית רבן מחריבין אותה ואמרי לה מחרימין אותה.

בין הנואמים ד"ר אלון זמיר חוזר בתשובה והאמיר יהל טייס חוזר בתשובה.

כן נוכח הרב מרדכי לדמיר מנכ"ל תורה ויהדות לעם הרב אליהו רפול ראש ישיבת מה־ארץ

הגאון הצדיק רבי בן ציון אבא שאול שליט"א

אנו נמצאים בתקופה שמשיח צדקנו יבוא בקרוב. זוהי תקופה בה שלח הקב"ה רוח טהרה ממרום. זמנים המסוגלים להתעוררות בתשובה. בזמן כזה מספיק הדלקת גפרור כדי שהבעירה כולו יאיר מאור התשובה.

זהו ההסבר לדעתו שליט"א על התנועה שבימי אלפים חוזרים בתשובה. האילו בעבר היו תנועות בודדות בלבד, כ"כ עמד על התנועה של הרבנות ולמודי התורה ב"ה מבער שבסיוע מתנאים מצד הציבור אפשר להגיע להיקף רחב ביותר של תלמודי תורה. הוא בטוח שבדרך זו יהא בארץ בתוך שנים אחדות רוב יהודים דתיים. "אני רואה בחושי" אמר ושילם את דבריו בברכות לראשון לציון שליט"א ולרבי ראובן אלבז שליט"א שבקרוב יהא בארץ רוב דתי.

הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף

הראשל"צ הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א פתח: את דבריו בדברי הגמרא עתידין בתי קרקסאות ובתי ככי להיהפך לבתי מדרש. אמר הנה אנו רואים זאת בחוש. והוסיף שהוא מקוה, שמשטח זה יהפך לבית מדרש קבוע. כ"כ קרא לבעלי בעלי התשובה להתחזק ולא ליפול ברוחם. כיוון התשובה מעכבת עד"כ הזדונות מהפכים לזכיות, וע"כ יש להתחזק וללכת מחיל אל חיל. קטעא קטעא מתוך שמחה ונחת. הרשל"צ קרא על הרב אלבז שליט"א את ר"ת "אלבז" זרח בחושך אור לישרים.

כ"כ הזה את הקריאה לבעלי התשובה לשלוח את ילדיהם לתלמודי התורה ובכך יהא להם רוב נחת.

קורת רוח מיוחדת היתה בשעת חלוקת תעודות הוראה לתלמידי מוסדות אור החיים שנבחנו ע"י גדולי ישראל. שעוד לא מכבר היו בעולם אחר. והיום מרביצים תורה ברבים ומפיצים קדושה בכל פינה בארץ. חלוקת התעודות התבצעה, ע"י גביר וידידי הישיבה, ונשיא הארגון הנכבד מר בן שושן, אשר קבל את"כ מתנה גביע כסף מידיו של הרשל"צ.

ערב קודש ומרומם זה נסתיים בקבלת של מלכות שמים ע"י הרב אלבז שליט"א, כשהקהל עונה אחריו בדביקות עצומה.

אירועים פוליטיים/י. אברהם

מזכ"ל מפלגת העבודה מדבר על "בקיעים" בתוך המפלגה

השבוע במסדרונות הפוליטיים חלף ללא סערות מיוחדות, אבל בהחלט שנרשמו בו אירועים. בראשית השבוע, עת עשה שמעון פרס דרכו לבריטניה לגבש הודעה מוסכמת עם ראש הממשלה הבריטית מארגרט תאצ'ר על החיוב שבועידה בינלאומית — הפתיע, מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם שהתבטא לראשונה בפומבי על "בקיעים בתוך המפלגה — חובה ליישר את ההדורים".

מצבה של מפלגת העבודה היום, שוב אינו דומה לזה שהיה בראשית הקדנציה הנוכחית, אז נהנה פרס מגיבוי מוחלט. הפרשיות האחרונות בהן היו מעורבים ראשי המפלגה גרמו לתסיסה פנימית — וזו באה בעיקר לידי ביטוי בעמדות השונות של חבריה ביחס לשאלת הקדמת הבחירות והויכוח הפומבי של פרס ורבין עם ח"כ אבא אבן.

במערך ישנם הקוראים תגר על מהלכיו האחרונים של שמעון פרס. חברים במפלגה טוענים כי להיטותו היום להקדים את הבחירות, אינה מתחשבת לא בסקרים, לא בסיכויים האלקטוראליים ולא בסיכויים המעשיים לממש את המהלך וכי הוא משחק לידיו של הליכוד.

בסקר דעת קהל שהוזמן על שולחנה של מפלגת העבודה, נרשם בשבוע שעבר נתון חדשני: הפער בינם לבין הליכוד מצטמצם. ירידה מתונה בכוחו של המערך, מול עליה, גדולה יותר יחסית, בכוחו של הליכוד. "ההרכש" של הליכוד שהסתיים אף הוא בהצלחה, שוב דוחק את המפלגה לעמדה נחותה.

ח"כ אבן מצידו עדיין לא סיים את המערכה על כבודו שנפגע ע"י פרס ורבין. מינויו של משה ארד כשגריר בוואשינגטון, הותיר גם הוא אחריו לא מעט. מתוסכלים בתוך שורות המערך שהיו בטוחים, לאחר "הבטחות ורמזים" כי התפקיד מיועד עבורם.

החלטתו של פרס להמשיך בפעילות להקדמת הבחירות ופיזור הכנסת, מונעים ממפלגת העבודה לאייש במשרד התקשורת ובממשלה שר נוסף המגיע להם. גם מינויו של סגן־שר במקומה של ארבלי־אלמוזלינו שקודמה לתפקיד שר לאחר התפטרות מרדכי גור לפני קרוב לשנה מן הממשלה — עדיין לא התבצע מאחר וראשי המפלגה לא יכולים להתגבר על הבעיות ולהגיע להסכמה.

אל כל אלו, נוספה גם בעיה אידיאולוגית. ח"כ מרדכי גור, חידד אותה, אולי בכוונה תחילה, בהצהרתו כי הוא מוכן לוותר על ירושלים המזרחית בתמורה להבטחה על מתן חופש לעלות ארצה למליון יהודי רוסיה.

במערך ישנם הרואים הצהרה זו, ככזו שמשתלבת יפה בלהיטות הכוללת של פרס לוותר לערבים בדרך לשלום מבלי להתעכב על כל אותם הרגשים המעוגנים במצע המערך ומסורתו משך השנים. מזכ"ל העבודה, ח"כ ברעם, מעולם לא נחשב לאדם הקרוב ביותר אל שמעון פרס. פרס מזכור לא רצה בו כמזכ"ל. גם היום —לא שונו היחסים ביניהם ובעצם מוצא גם את עצמו נרגז למדי נוכח המגעים הפוליטיים המגונים המתנהלים עם מפלגות חוכיים ולא פעם תוך עקיפתו.

"המערך לא מתפורר", מדגישים במפלגת העבודה. "גם עם הסכסוכים הנוכחיים מצבנו טוב יותר מזה של הליכוד", הם מוסיפים. "אולם, אם נאפשר לדברים להתגלגל ללא פיקוח ובקרה, הפוליטיקה עשויה להפתיע אותנו את זה הייבים למנוע" — קובעים שם. לשמעון פרס מצפה מלאכה לא קלה עם שובו ארצה.

מילוא התפטר מאחריותו למשרד הפנים

אירוע נוסף נרשם השבוע הפעם מכיוונו של הליכוד. סגן השר רוני מילוא, חזר רשמית על מה שכבר ביקש להצהיר בעבר כי הוא מתפטר מתפקידו כממונה מטעם ראש הממשלה על משרד הפנים. מילוא נקט בצעד זה בעקבות חילוקי דעות מהותיים עם מנכ"ל המשרד אריה דרעי.

הרקע: אופן רישומם בתעודת הזהות של מי שמכונים "ילדי ברזיל". מדובר בילדים נכריים שהובאו ארצה מברזיל ונמסרו לאימוץ למשפחות חשוכות ילדים. ח"כ דוד צוקר מר"צ העלה את הענין. לטענתו, משרד הפנים מציין בתעודות הזיהוי של הילדים הללו את הספרות 02 לפני מספר הזהות שלהם. זאת, לטענת צוקר, כדי לאפשר לרושמי נישואין בבוא היום לדעת כי הילדים הללו הובאו ארצה כגויים ועל הרושם לבדוק אם גוירו כהלכה.

צוקר דרש לבטל את הרישום הנוסף — ומילוא הסכים. בעבר, עת היה הרב פרץ בתפקיד השר, הוא התנגד לכך. מילוא הודיע על ביטול הקוד המיוחד, אך המנכ"ל הודיע לעומתו כי דבר לא ישונה וכל הנושא מקודד בשעתו. "משרד הפנים רושם הקידומת 02 לא רק לילדי ברזיל המתים בארץ כאלפיים ילדים, אלא לכל הבאים מחו"ל, כעשרים אלף איש לערך", אומר הרב דרעי. "אם יבוטל הקוד המיוחד לגבי "ילדי ברזיל", תיווצר מהומה רישומית".

מילוא טוען כי זו היתה פגיעה של דרג ניהולי בדרג הממונה עליו. הנושא עבר להכרעת יצחק שמיר שהעניק תמיכה לדרעי. מילוא הסיק מסקנות אישיות. "יש לי מה לומר בנושא, אך לא אתווכח עם מפלגה שהיא לשון מאזניים ונמצאת בצד שלנו".

(המשך בעמוד ה')

דוד אבן

שמיר רגז על הביקורת המתונה של משרד החוץ לפגישת האפיפיור־ולדהיים

ראש הממשלה מיהר לגנות את הזמנת נשיא אוסטריה לותיקן עוד בהיותו בחוף השנהב ★ מחכים לפריצת דרך באפריקה ול... משלחת הסובייטית

כאשר פורסמה בכלי התקשורת דבר הזמנת נשיא אוסטריה, קורט ולדהיים, המואשם בהשתתפות בפשעי הנאצים בתקופת השואה, לפגישה עם האפיפיור — היה ראש הממשלה, יצחק שמיר, בעיצומו של המסע האפריקני, שקיים בארבע מדינות.

ראש הממשלה היה אז בחוף השנהב ועתונאים רבים ביקשו לקבל את תגובתו לפגישה. יצחק שמיר לא היסס. הוא הגיב בתקיפות וגינה את הפגישה בחריפות רבה. הוא יצא במילים בוטות נגד האפיפיור ואוסטריה ואמר, כי לא יעלה על הדעת, שמי שמואשם בפשעים נגד העם היהודי והוחרם למעשה על ידי רוב מדינות העולם ובראשן ארצות־הברית, יקבל לגיטימציה אצל ראש הכנסיה הנוצרית.

תגובתו החריפה חזרה על עצמה פעמים אחדות, גם לאחר שבו לישראל. הוא חזר וגינה את דבר הפגישה ואת האפיפיור ואמר, כי היא מטילה משקע כבד ביחס העם היהודי לותיקן.

אולם מר שמיר נדהם, ואפילו רגז, כאשר סיפרו לו, שתגובת משרד החוץ בנושא זה היתה שונה לחלוטין. מישהו ציטט את אחד מאנשי משרד החוץ, שאמר בתגובה ראשונית: "העניין אינו נוגע לישראל. זהו נושא שבין אוסטריה לותיקן בלבד"... גם הידיעות, כאילו היתה מגמה במשרד החוץ שלא להבליט יותר מדי את הביקורת כלפי הותיקן ואוסטריה — מגמה שנשארה בתוקפה עד לאחר הפגישה אתמול — לא הסבו קורת רוח מרובה לראש הממשלה.

מן הראוי לציין בהקשר זה, כי בשיחות תידרוך, הובהר היטב לנציגי ישראל בחו"ל, עד כמה רבה מורת הרוח בירושלים מקבלת ולדהיים על ידי האפיפיור. אולם השאלה היתה, האם יש צורך לתת לכך ביטוי רשמי, או שמא להשאיר את "העבודה" לארגונים וקהילות יהודיות באיטליה ומחוצה לה.

התגובה המתונה הראשונית של משרד החוץ, והחריפה במהלך השבוע האחרון, לאחר התגובות הנמרצות בדעת הקהל היהודית בעולם כולו. לחץ כבד הפעיל הקונגרס היהודי העולמי, שנציגיו גינו את הפגישה בחריפות ואף איימו בצעדים מעשיים לניתוק הדו־שיח עם הכנסיה הנוצרית.

התגובה הרשמית של ישראל, שהושמעה על ידי מ"מ שר החוץ, עזר וייצמן, בכנסת, היתה אף היא פושרת משהו. מתונה מדי, לפחות לטעמו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, שטען, כי צריך לבטא את זעמה של ישראל במילים בוטות יותר ולא לחשוש מתגובות נגד. וייצמן הגדיר את הפגישה כ"משחק מסוכן" לאוסטריה וציין את החרם שהוטל על ולדהיים מצד רוב מדינות העולם.

אפריקה מתעוררת

כאמור, הגינוי הראשוני להזמנת ולדהיים הושמע על ידי ראש הממשלה, כאשר ביקר בחוף השנהב. היה זה בעיצומו של סיור נרחב ב־4 מדינות באפריקה, סיור שהוכן היטב במשך חודשים ארוכים לפני שהתקיים.

אנשי משרד ראש הממשלה מציינים, כי למעשה זהו הביקור הנרחב ביותר של ראש ממשלה ישראלי ביבשת אפריקה מזה 21 שנים. היה זה ראש הממשלה דאז, לוי אשכול, שערך סיור כלל־אפריקני בשנת 1966, כאשר לישראל היו יחסים דיפלומטיים עם מרבית מדינות "אפריקה המתעוררת".

באותן שנים, קיבלו מדינות חסות אפריקניות רבות, בזו אחר זו, את עצמאותן, מהמדינות ששלטו בהן שנים רבות. תנועות השחרור האפריקניות התפשטו ממדינה למדינה, וכך הפכה היבשת האפריקנית מאזור חסות ליבשת של עשרות מדינות עצמאיות.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, מקווה עכשיו, בעקבות סיורו המוצלח ביבשת, כי בקרוב תחזור על עצמה התעוררות אפריקנית מחודשת. אם לפני 20 שנה היה ברור לכל מדינה אפריקנית חדשה, שהדרך לארצות הברית ולמדינות המערב האחרות "עוברת" בישראל — באו הערבים והטילו את ההשפעה הישראלית לאחר מלחמת ששת הימים.

כעשרים שנה נדרשו למדינות אפריקה כדי להיווכח, שהאיומים הערביים נשארים על הנייר בלבד וכי העזרה שקיבלו מהם — מועטה ביותר. העובדה שחלק ממדינות אפריקה כבר חידשו את יחסיהן הדיפלומטיים עם ישראל וכמה מדינות נוספות עומדות לעשות זאת בקרוב — מדברת בעד עצמה.

יש לציין, כי בכמה וכמה מדינות אפריקניות יש מאות יועצי חקלאות, תעשיה, שיכון ופיתוח מישראל. אלו עושים עבודה מצויינת, ששכרה בצידה, ומכינים את הקרקע לחידוש היחסים הרשמיים כבוא העת.

יצחק שמיר התבטא השבוע, כי תוך 10־5 חודשים צפויה פריצת דרך ביחסים הדיפלומטיים וישראל עשויה לחזור למעמד החשוב שהיה לה ביבשת זו בעבר.

מחכים לרוסים

בינתיים מעסיקה את משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ בעיה נוספת — המשלחת הקונסולארית הרוסית, העומדת להגיע לישראל. המשלחת צפויה להגיע בעוד כ־10 ימים, ואולי אף תקדים את בואה לסוף השבוע הבא.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, טען כל הזמן, כי התנאי להנפקת האשרות לחברי המשלחת הסובייטית חייב להיות הדדיות בביקורי משלחות. אם הרוסים יסכימו לביקור משלחת ישראלית — נסכים אף אנו לביקור משלחת רוסית. בלי הדדיות — לא יהיה ביקור.

שר החוץ, שמעון פרס, סבר אחרת. לדעתו, כל מגע דיפלומטי עם ברית המועצות, ואפילו אם מדובר במשלחת הבאה לישראל שלא על בסיס הדדיות, הוא חשוב ביותר. כל מגע כזה הוא פתח התקרבות לקראת חידוש היחסים הדיפלומטיים עם ישראל.

הפשרה נמצאה, בסופו של דבר, בצורת אשרות של 3 חודשים, עם אופציה של הארכתן לתקופה נוספת. אם תסכים בריה"מ לביקור משלחת ישראלית במוסקבה בתוך 3 החודשים הללו — תסכים גם ישראל להאריך את תוקף האשרות של המשלחת הרוסית. אם לא — יצטרכו חברי המשלחת לחזור למולדתם.

כך בא על סיפוקו ראש הממשלה, שדרש הדדיות, וכך יצא גם שר החוץ מרוצה.

מה שידברו ומה שידונו עם המשלחת — שלטענת הרוסים באה לבדוק נכסים ודרכונים רוסיים בישראל — זהו כבר ענין אחר לגמרי.

הרב מנחם פרוש

לא תעמוד על דם רעך!

על בעיית הסגרת נקש ★ ועל תדמית הארץ בקדושתה בעיני התיירים היהודיים

לקחתי את רשות הדיבור בדיון על משרד התיירות בגלל ההערכה הרבה שעלינו להתייחס לתפקיד החשוב שהוטל על משרד התיירות, ואני גם מוצא לחובה להביע הערכה לשר התיירות מר אברהם שריר על מאמציו הרבים לקדם את התיירות, ולמרות הקשיים עושה כל המאמצים להתגבר עליהם. אם התיירות לא הגיעה ליעד שאנחנו רוצים שהיא תגיע, אין לי כל ספק לאן היינו עלולים להגיע בלי היוזמה והעירנות של שר התיירות.

אולם יהא זה פרלמנטרי אם אנצל את זמני כאשר שר התיירות מר אברהם שריר, שהוא גם שר המשפטים, נוכח כאן ומקשיב, ואני מקווה שאתה מקשיב. אני מוצא לחובה לנצל את ההזדמנות הזאת לנושא הבוער ולגולל מעל לבי נושא המעיק עלי ועל שולחי. לא היתה עוד הזדמנות עד כה להגיד את זה במלוא גילוי הלב באיזה שהוא פורום פומבי כמו במת הכנסת, ואני רוצה לנצל את ההזדמנות שאני יכול להשמיע דברי מעל במת הכנסת ולומר למר אברהם שריר בתור שר המשפטים אחרי שנלחץ וחתם הצו להסגיר את ויליאם נקש לצרפת, אנחנו פונים אליו ומבקשים ממנו למצוא דרך איזו שהיא ולמנוע את הסגרתו. ליווינו כולנו בהערכה — ואני מרגיש וחוזר ומרגיש, בהערכה רבה מאוד — עמידתך האיתנה שעמדת עד כה לא להסגיר את מר נקש והיינו בטוחים שתעמוד בעמדתך האיתנה. אם לא השמענו את קולנו עד כה זה היה רק בגלל זה שראינו שסיעת ר"צ רצתה ללכת לבג"ץ. עמדנו בצד, כי לא רצינו שיפרשו זאת כהבדל עמדות בין דתיים לחילוניים, אם כי אני חושב שכאשר אני מדבר כאן, אני מדבר מתוך גישה של יהודי אשר רוצה להיות דתי ושומר תורה ומצוות ושואף לקיים את אשר התורה מצווה לנו. כשסמכנו בעמדה האיתנה שלך, מר שריר, לא השמענו את קולנו עד עכשיו.

מצער אותי, מצער אותי־אותנו, את שולחי — כי אין לך מושג, מאז אשר נודע על חתימתך על הסגרתו, איך אנחנו נציגי הציבור, מוטרדים, לפנות אליך ולראות את הדרכים שלא תיכנע ללחצים, או ליתר דיוק, לנותנים שהכריעו אותך לשנות את עמדתך ולהסגיר את נקש. כדי להדגים את עמדתנו ירשה לי היושב־ראש לספר מעשה שהיה בירושלים של השנים ההן, שנות השלטון הטורקי: יהודי שהלך בעיר העתיקה ברחוב השלשלת ראה איך ערבי התנפל על אשה יהודיה. היהודי, שהחזיק שכשיה, הכה "ספונטנית" בערבי המתנפל, ובהכותו פגע בראשו והערבי מת. היהודי הבהול רק התחבא בביתו של הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד. ובשנים ההן, בעת השלטון הטורקי, לא היתה רשאית המשטרה להיכנס לתחום מושבו של נתין זר, והגאון הרב זוננפלד, שהיה נתין אוסטרי, לא נתן למשטרה להיכנס, המשטרה נמנעה מלהיכנס לדירתו, והוא נתן ליהודי מחבוא. ואז בא הקונסול האוסטרי לרב זוננפלד ושאל אותו: מדוע אתה נותן מחסה למי שהיכה איש ומת מהמכה? ענה לו הרב זוננפלד: בהיות שהיהודי הזה, לפני שיובא לדין, עלול להיפגע — גם אם "עלול להיפגע" בספק פיקוח נפש ועלול להיהרג, לכן אני רואה חובה כיהודי להצילו כדי שלא יעשו בו שפטים ללא משפט. המשל ברור עד מאוד.

אין לי צורך לומר מה שידוע, כי אנחנו כיהודים נאמנים לתורה ותורתה אינני רשאים לקבל אלה שנשפטים לא לפי ההלכה, כי זהו גזר הדין שלהם. גם אם זה נעשה על־ידי יהודים יש לנו עמדה זו, ובודאי כאשר הם נשפטים על־ידי לא יהודים. כך שגישתנו לכל הנושא של ויליאם נקש היא בהסתייגות גדולה. ברור — ואני רוצה להגיד, ואין כל ספק לאף אחד, אני בטוח בכך שידוע כי אנחנו מסתייגים הסתייגות חריפה ביותר ומגנים גינוי חריף ביותר את המעשים שמייחסים ומחשידים את ויליאם נקש, אבל מעמדה מסוייגת זו רחוק עוד מאוד שיהיה קולנו וידנו להחרץ משפט נגדו. גם אם צוות המשפטנים לא מצא עילה לקיומן של עילות או טעמים מיוחדים וכבדי־משקל המתנים את הסגרת נקש, כלשונם — אני מצטט בלשונם — אל נשכח שללא כל ספק קיים כאן ספק פיקוח נפש. ומי לא יהודי לקול זעקת אשתו ומשפחתו כשצועקים: "מי שיסגיר את ויליאם נקש לצרפת, שולח אותו למוות"? כיהודים נאמנים לעקרונות היהדות אסור לנו לסכן חיי יהודי, ואני רוצה שהדברים האלה יישמעו במלוא הבהירות. אני פונה אליך מר שריר מכובדי: אנא, קבל קריאת־פינוי זו, תתפלה מעל לכל הלחצים, תיזכר בדורות הבאים בהיסטוריה, אם תעמוד על דעתך ותמצא עוד עכשיו דרך למנוע את הסגרתו תעשה זאת במצפון נקי, מצפון יהודי, שהוכחת זאת עד כה. אל תסגיר את נקש, אשר ללא כל ספק יש כאן ספק פיקוח נפש.

וכעת לנושא התיירות: מעיקה על כולם ההידרדרות של הירידה מהארץ, אבל לא פחות מזה אני רוצה שיהיה ברור: מעיק על לבב כולם אם אנחנו עומדים ורואים את הסטטיסטיקה המבישה מהו סך־הכל של יהודים שביקרו בארץ מאז קום המדינה. האמינו לי, אני כיהודי שמשתייך למשפחה שנמצאת בארץ כבר הדור השביעי, ונינו כבר בתוך השם הדור העשירי, עומד וחושב: האמנם העם היהודי לא רוצה את ארצו ולא כמה לראות את ארצו? אם הבנתי, לפי הסטטיסטיקה, שלא יותר מ־15% מהיהודים — וגם זה אחוז מופרז — ביקרו בארץ עד כה, האם זו לא תובענו כולנו — לא כמו שמבקרים, אלא אשר עושה דילים לא דרכים, כדי בכל זאת להביא תיירות — לעשות כל המאמצים כדי להביא יהודים, לפחות שיראו את הארץ, שיתבשמו מקדושת הארץ ויראו את יופיה של הארץ?

וכאן אני רוצה להגיד: אני מצטער על כל יהודי שיורד מהארץ, דתי וחילוני. אנחנו יודעים את גודל הסכנה, הסכנה הגדולה ביותר של היורדים מהארץ, שמי יודע אם הדור השני — ללא כל ספק, אני אומר, הדור השלישי — יישארו יהודים. וכך אנחנו כואבים על כל יהודי חילוני שיורד מהארץ. אני רוצה שתדע: כשם שבין היורדים ורובם הגדול הם לא דתיים, כך בין התיירים, אם אתה תיקח את הסטטיסטיקה ותראה אותה, היהדות החרדית לפי האחוז שלה תופסת מקום גדול.

ואני רוצה כאן להגיד לך: יכול להיות שיש בין היועצים שלך אשר מייעצים לך להציג את תדמית ארצנו כמו איזו ארץ או מדינה אחרת בעולם הגדול. לא ולא, לא זה אשר מושך את אלה אשר רוצים לראות את ארצנו. רוצים לראות את ארץ־ישראל בגלל שהיא ארץ הקודש, רוצים לראות את ארץ ישראל בגלל שנושמים הם את אוויר נשמות בארץ־ישראל. לכך אני אומר לך, אדוני שר התיירות: אני מעריך מאוד מאוד מאמציך ואני יודע ומתמצא בנושא שאתה מתעסק בו, בתיירות, ואני יודע את מאמציך גם אם אתה לא מצליח, אבל אני יודע שאתה רוצה להצליח ואתה עושה כדי להצליח. אבל תן דעתך איך לקדם יותר ויותר תיירות חרדית, תן להם את האפשרות.

אדוני השר, הרשה לי להזכיר לך כי העבודתי אליך פעם שאילתה ואתה הצטדקת בתשובתך והיית מכוסה בכל הנתונים שצריך היה להציגם כדי להצדיק את ההקצבה לטמפל הרפורמי, להגדלת המרכז שלהם. כי ראית בזה עידוד התיירות.

אדוני היקר, אותו דבר אפשר לומר לגבי הצרות החסידים היושבות השונות. הרי כמה מהן מושכות לא מאות אלא אלפי תיירים בכל שנה. מה נותן משרד התיירות כדי לעודד זאת? מה נותן משרד התיירות כדי לעודד אותה התנועה שהתחילה אחרי קום המדינה ובמיוחד התפתחה אחרי מלחמת ששת הימים, לקיים את טקסי הבר־מצוה בארץ־ישראל? מה אתה עושה בכיוון זה?

זמני מצומצם ואני פונה אליך בבקשה אין מהדין אלא למהדרין: אנא, תן דעתך לתת את העידוד המגיע לתיירות החרדית ולהציג את תדמית ארץ־ישראל כארץ הקודש, כי תדמית זו היא המהווה משיכה לתיירות.

בן ציון קלוגמן

עיסוקו הותיק של הותיקן

שתי שאלות גדולות מתגלגלות בחלל העולם המלקק עד היום את פצעי אושוויץ. השאלה האחת: — האם יש "גרמניה אחרת" ושאלה נוספת, חשובה לא פחות: — היש חלילה סכנת שואה שניה?

האפיפיור סייע השבוע למצוא את התשובה האחת לשתי השאלות. תשובה על ידי מעשה, ההסכמה הנואלת המרושעת להיפגש עם רב הטבחים ולדהיים.

יש ויש גרמניה אחרת... כל מדינה של גויים, היא גרמניה אחרת. כולם שונאי ישראל, בטמטום הגרמני... ואין זה משנה אם המדינה היא "אחות" לגרמניה או בת, לפי הכלל של "התפוח אינו נופל רחוק מהעץ".

ולשאלה השניה — האם תיתכן שואה חדשה, תשובות רבות. שואה בהיקף של אירופה, אולי לא תיתכן, כי כבר אין את מי להרוג... אבל רצחים יש די והותר... מה שברור למעלה מכל ספק, שמעשים כמו של הותיקן רק מחזקים אפשרות לשואה נוספת.

יהודים מאמינים, כי הקב"ה לא ימיט על עמו שוב עונש כזה. אומרים משמו של מרן ה"אמרי אמת" זצוקל שהבטיחו שצרה כמו חורבן יהדות אירופה שוב לא תבוא על ישראל.

אבל זה רק בדרך הנסית. בדרך הטבע — הכל אפשרי... אם האפיפיור מקבל ללשכתו, ולא לידוי ובקשת מחילה — את הרוצח ולדהיים, אין לך סיוע הרוצח הרצח גדול מזה. העולם הנוצרי רואה שוב כי אפשר ומותר לרצוח את היהודי ולזכות בפרס...

מנהיג בעל מעמד בכיר כמו האפיפיור בעולם הגויי, המוכן להפגש עם רוצח נאצי ולהעניק לו כבוד מלכים, מגלה סימנים של אנטישמיות מר בוקעת. אין כל הסבר אחר.

ואולי... מגיעה תודה רבה לאפיפיור על גילוי פרצופו: תודה על השיעור בהלכות עכו"ם — עקום. לאחרונה, נפגש האפיפיור עם יהודים ומנהיגים ופיזר הצהרות שונות. היו שחשבו כי אכן מסתיים החל לנגוה בפינות אפלות של הותיקן. תודה לאפיפיור שהוא גוי "המנקי כפי ה"הלכה" (בידוע שעשו שונא לישראל) ומגלה את פניו האמיתיים...

ר. יואלזון

"לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב"...

היה זה בשנת התש"ב, עת החלו הנאצים ימ"ש בגירושם של יהודי סלובקיה אל עבר מחנות ההשמדה. פנה אז רבה של ניטרה, הגאון ר' שמואל דוד אונגר זצ"ל הי"ד, לארכי־בישוף המקומי קמטצקה, והפיל תחינתו לפניו כי יתן ידו בסיוע לעכוב המשלוחים. תשובתו של אותו צורר זקן היתה (לפי עדות הרב ווייסמנדל זצ"ל): "זה אינו גרוש בלבד, שם לא תמותו מרעב וממגיפה, שם ישחטו אתכם כולכם יחד, מזקן ועד עולל, טף ונשים ביום אחד. וזהו העונש המגיע לכם על מיתת הגואל שלנו, ואין לכם אלא עצה אחת לעבור אל דתנו ואז אשתדל שתתבטל הגזירה"...

חלפו שלש שנים, ומרוב מצינה ובינה של יהדות סלובקיה לא נותר כי אם אפר ועצמות (וסבון גרמני משובח...). פנה אז הרב ווייסמנדל לנציגו הבכיר של האפיפיור בהונגריה והתחנן לפניו על נפשם של עשרים אלף יהודיה האחרונים של סלובקיה. תשובתו של נציג הכס הטמא היתה: "אין נמצא בעולם דם ילדים יהודים נקי, כל דם יהודי חייב ועליהם למות, כי זה עונשם המגיע להם על אותו חטא".

בראותם כי נציגיה הבכירים של הכנסיה מסרבים לסייע בידם, פנו כל רבני סלובקיה במכתב אל האפיפיור ברומא, בכבודו ובעצמו, בתקוה כי אותו "אב רחמן" יעמוד לעזרתם וכאן יאמר ל"זכותו" כי אכן "זכר" אותם רבנים למענה, ובאגרתו לממשלת סלובקיה, בראשה עמד אז הכומר הקתולי טיסו. פנה האפיפיור בבקשה כי מכאן ואילך ידאגו, כי היהודים לא ישלחו אנשים לבד ונשים לבד, כי אם בצוותא חדא... כמו כן הוסיף "הוד קדושתו" מלים מספר בזכותם של היהודים המשומדים שבסלובקיה...

לשבחם של כל אותם צדדים יאמר: כי שמרו הם נאמנה את מורשתם הרוחנית אותה ינקו... מאבות... אבותיהם... [illegible] נוסעי "מסעות הצלב" והאינקוויזיציה הספרדית.

נסתיימה המלחמה, כשדמם של מליון וחצי מילדי ישראל זועק מן האדמה, עם דם מליוני אחיהם ואחיותיהם, הוריהם וזקניהם.

פנה אז הרב הראשי לישראל, הרב הרצוג ז"ל, לאפיפיור דאז, בבקשה כי יסייע בידו לאתר ולהחזיר לחיק עמם את אותם אלפי יתומים אשר התחבאו במנזרים, הנותרו ללא כל קרוב או מודע. כמענה לפניתו, ביקש ה"אב הרחמן" את רשימות הילדים כדי שיוכל עליהן להעבות לבקשה.

בתמימותו, נענה הרב הרצוג ז"ל לבקשה, ושיגר בחיפזון את רשימות הילדים, לתדהמתו, נודע לו לאחר זמן, כי בעזרתן של רשימות אלו, אותרו הילדים, והוחבאו במקום מסתרים...

אך לא לילדי ישראל הגזולים לבנים, "דאגה" הכנסיה הקתולית, מתוך עדויותיהם של פושעים נאצים, וחוקרי התקופה ההיא, למדים אנו, כי אותה עת, במרתפיה של "נציג האמת המוסרי" עלי־אדמות, שכן מפעל זיופים מתוחכם, שדאג להנפיק תעודות מזויפות לכל רבי הטבחים אשר ניסו למלט עצמם מידי בעלות הברית וה"צבא האדום".

כך צייד הואטיקן את אדולף אייכמן ימ"ש, בדרכון מזויף, בעזרתו יצא לדרום־אמריקה. כך יצא בעזרתם הפושע העומד עתה לדין בצרפת, בארבי. וכך רבים רבים כמותם.

כל האמור כאן ידוע היה זה מכבר, לא רק למספר קנאים יהודיים, כי אם גם לראשי ההנהגה הציונית בארץ ובתפוצות. אולם כל זאת לא מנע מראשי מדינת ישראל, לצאת מעורם בקבלת פני האפיפיור בבואו לארץ הקודש לפני כחצי יובל שנה. התבטלותם העצמית עמדה אז ביחס הפוך ומוחלט לשחצנותם המתמדת והעקבית כלפי תורת ישראל ונושאי דגלה.

להזכירכם, נושא המשרה הרשמית היחיד אשר לא השתתף באותה חגיגת תופים ומחולות, שנערכה אותה עת במגידו. היה זה הרב יצחק נסים ז"ל, שכיהן באותן שנים כרב ראשי יהודי.

קיתונות של בוז, חרפות וגדופים, נשפכו אז על ראשו, הן מצד המערכת השלטונית המפא"יית דאז, והן מצד התקשורת, אשר תמיד "הצטיינה" באהדתה המיוחדת לרבני ישראל.

ואכן "הכרת תודתו" של האפיפיור לא אחרה לבא, כשמתוך מטוסו שיגר מכתב תודה ל... "ממשלת תל־אביב"...

ואם סבור מאן דהו כי אותם "אוכלי דתיים" (דתיים־יהודיים, כמובן!...) למדו את הלקח הדרוש, אינו אלא טועה, די לחוש באותה "אוירת קדושה" האופפת את ארצנו הקדושה בכל "ליל סילבסטר", ובמיוחד בליל לידתו של אותו האיש, כדי לקבל את המצב העגום. ההתרגשות של קרייני הרדיו, נוכח הפולחן הנוצרי, מרקיעה שחקים. (ומה הפלא? מתי השתתפו הם אי פעם באיזו שהיא חויה דתית?!...) כשנציגים בכירים ביותר בממשלת ישראל ובעיריית ירושלים אינם מוותרים על "זכותם" להשתתף במעמד "מעשב" זה.

וכשזוכה העם היהודי והאפיפיור בכבודו ובעצמו, מוריד מכבודו ובא לבקר בבית הכנסת היהודי ברומא, הרי כלי התקשורת הישראליים רואים בכך את סימני חזון אחרית הימים הקרב ובא...

לאושרנו, השבוע הסיר את מסכתו, ואותו כס אשר אטם אזנו מזעקתם של מליוני הנרצחים, מצא עתה לנכון לערוך קבלת פנים חגיגית לרוצחם.

ללמדנו: "לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב"...

מזכ"ל מפלגת העבודה מדבר

(המשך מעמוד ד')

מה הלאה? — זו שאלה אחרת. מילוא סבור שבבחירות הבאות חייב הליכוד להשאיר את משרד הפנים בידיו שלו. להפקיד בידי אדם חילוני: צוקר מדבר על בנ"צ. האחרים, לא מדברים בינתיים.

ועדת הפנים - חקירות המשטרה

אירוע נוסף, היה כבר בחזית ההדדית של הליכוד המערך. אלו כנגד אלו. בישיבת סיעת הליכוד קרא יו"ר הסיעה, ח"כ חיים קופמן, לפיטוריו של שר המשטרה חיים בר־לב. קופמן הליכוד טוען כי בר־לב מנהל את המשטרה לפעילות פוליטית וזו אכן עושה רצונו וחוקרת אישי ציבור המזוהים עם הליכוד, תוך הכפשת שמם ושם אלו שהם מזוהים עמם.

שני מקרים היו בעת האחרונה בתחום זה. האחד, חקירה שנוהלה נגד בנו של השר דוד לוי, שהוגדרה לבסוף כלא נכונה וחסרת כל בסיס. השניה, הפומבי שניתן לאפשרות חקירה פלילית נגד ח"כ רייסר באשמה שקיבל שוחד, או טובת הנאה שלא כדין מאיש העסקים מיכאל אלבין.

בליכוד רואים בכך — כוונה פוליטית מובהקת. השר דוד לוי עצמו דרש מבר־לב בירור בנושא. קופמן דרש את ההתפטרות. בר־לב בתגובה מודיע כי הוא שוקל לתבוע את קופמן על הוצאת דיבה. בליכוד בכל אופן, גם אם בר־לב לא יתפטר, הם רוצים בדיקת הנושא והפסקת מסע ההסתה נגד הליכוד.

ועדת הפנים של הכנסת, עסקה גם היא השבוע בנושא. היא החליטה לדון בו, לא קודם שחילופי דברים קשים התנהלו בתוכה בין נציגי המערך לבין נציגי הליכוד. מה שהתחיל כאירוע פוליטי השבוע, עשוי עוד להסתיים כשערוריה ברבות ימים. אך אם אכן כך, לזאת צריכים להמתין...

י. אברהם

מנחם קלוגמן

הכנסת והממשלה - מוסדות מיותרים...

במשך כארבעים שנות קיומה של המדינה, ידע העם בישראל תקופות שונות ומשונות בחייו הפוליטיים והפרלמנטריים. הכנסת והממשלה, שהיוו מאז את מרכז החיים הפוליטיים במדינה, סערו וגעשו, להטו והתקררו חליפות. הממשלה, הכנסת וועדותיה, התכנסו לאלפי ישיבות. רבבות טונות של נייר ופרסומים יצאו מכתלי הבית שבגבעת־רם. דיונים ופטפוטים לאין־סוף, השמצות, הכפשות, דברי בלע והבל הוחזו מעל במת הכנסת, כאשר הנואמים מרשים לעצמם, לא פעם, אף לנבל את פיהם ולהשמיע גידופים וחרפות. הכל, כנראה, בהשראת החסינות המפורסמת והתמוהה, שודאי עוד תסב לנו הרבה עוגמת נפש ברבות הימים...

כסף רב עולה למשלם המסים בישראל להחזיק את בית־המחוקקים והממשלה. בכסף זה ניתן היה לפתור את בעיית ה"לביא", בתי־החולים, מגן דוד אדום ועוד... אנרגיה עצומה משקיעים מאה ועשרים חברי הכנסת ושרי הממשלה, המפעילים את הבית, וזמן יקר עולה שם, עם עשן הסיגריות והסיגרים וחולף מן העולם, ללא שוב.

ואם בשנים קדמוניות, היו עוד אנשים רבים במדינה, שרחשו כבוד ויקר לכנסת ולחבריה ולממשלה, וראו בכך התגשמות של חלום עתיק יומין, הרי, כיום, מעטים הם אזרחי המדינה שמעריכים את הבית ויושביו. ויתירה מזו: רבים הם הבזים לו ולדייריו, ומתרבים ההולכים האנשים, הרואים בחברי הכנסת ושרי הממשלה אישים הנותנים דוגמא שלילית להתנהגות, לתרבות־דיבור, לנקיון־כפיים ולטוהר המדות.

משבר ההנהגה הפוקד את החברה הישראלית, ראשיתו בכנסת ובממשלה, והוא נובע מהדוגמא הרעה שנותנים "היושבים ראשונה במלכות" לעם היושב בציון. יכול אולי אדם להסתיר את מהותו ואת פנימיותו זמן קצר בפני הסביבה, אך לא יצליח לעשות זאת לאורך זמן. גם הפוליטיקאי החכם והמבריק ביותר, לא יעלה בידו "לעבוד־בעיניים" על הציבור. ריקבון מוסרי, סופו שיעלה ויצוף למעלה, אף אם ינסה להיחבא ולהסתיר עצמו מעין רואיו. דומה הדבר לתפוח הרקוב בתוכו וחיצוניותו נאה למראה, שעד מהרה יתגלה, שאין תוכו כברו.

העם ניחון בחיישנים רגישים ביותר, שבהם הוא בוחן את נציגיו, ואלו, מצביעים, לדאבון לב, על מנהיגים שאין בהם אף קורטוב מן ההנהגה על נציגים שאין בהם אף מעט מן הייצוג, ועל נבחרים שאין בהם אף זעיר מן המובחר.

"משפט־העם" כבר חרץ את דינו ביחס לכנסת ולממשלה, וספק רב, אם יש עוד בידי הנבחרים להחזיר הגלגל אחורנית, ולהביא לידי שינוי תדמיתם השלילית בעיני הציבור.

הציבור החרדי שמעולם לא ראה בכנסת או בממשלה מטרה, אלא אמצעי, שהוא כורח המציאות והנסיבות, עניין של בדיעבד גדול, שיש "לישבו" בדוחק רב. ודאי, אין לו ולא כלום עם משבר ההנהגה של הציבור החילוני, שמנהיגיו הם ראשי הסיעות וקברניטיה, בכירי השרים וחברי הכנסת. הכל יודעים, כי מנהיגי הציבור החרדי הם גדולי התורה, היראה והחסידות, והם הם אנשי המופת, שלאורם אנו הולכים ולמוצא פיהם אנו נשמעים. לדידנו לא קיימת ב"ה הבעיה המוכרת.

אך, לדידם, המודים כבר בפה־מלא, שניצבים הם בפני שוקת־שבורה ונוכחים לדעת שמנהיגיהם חסרים שאר־רוח ואין בהם כדי להקרין סמכותיות וממשל, לדידם, שהגיעו למסקנה, שהכנסת והממשלה הפכו לקרקס ומושב־לצים, ושהכבוד וההדר מהם והלאה, וגם נסתבר להם, שסמכותם של מוסדות החקיקה הרשמיים מופקעת מדי פעם על ידי יועצים משפטיים למיניהם, שופטי בג"צים לסוגם, כשעל הכל מנצחת התקשורת, המושכת בחוטים וקובעת את הענינים, מדוע זקוקים הם כיום לכנסת ולממשלה, שהפכו לגוף מיותר, מטריד ומכביד, הרי אפשר בהחלט להתקיים בלעדיהם...

המציאות הישראלית החדשה, מלמדת אותנו, כי את המדינה מנהלים כיום בית המשפט העליון היועץ המשפטי לממשלה. גופי עזר נוספים, העשויים לסייע בידם, וכבר עושים מלאכה זו נאמנה ועל הצד היותר טוב, הם ועדות החקירה למיניהן, שלאחרונה נהיו מאד פופולריים במדינה, והעם חוזר ודורש: "הבו לנו עוד ועדות חקירה"! באם נחפוץ, נוכל להוסיף לכך את "משאל־העם", שאף הוא צובר נקודות לזכות בתקופה האחרונה, ומתרבים ההולכים הקולות, הדורשים להשתמש במכשיר זה, לקבלת החלטות הדכרעות בנושאים חיוניים וגורליים ביותר.

היוצא לנו מכל זאת, שמאה ועשרים חברי הכנסת, ובנוסף להם, חברי הממשלה, אוכלים כולם לחם חינם, ואינם מביאים כל תועלת, הם רק מהווים מעמסה למדינה ואזרחיה...

נזכר אני באותו יהודי, אשר ביקר באחת הישיבות הגדולות, ובתום הביקור היקשה בתמימות מעושה ועוקצנית: מילא, מבין אני, כי יש צורך בראש־ישיבה, כן יש חיוניות בהחזקת מנהל לישיבה, במזכיר ובמנהל חשבונות, אך איני מבין, לשם מה זקוקים אתם לתלמידים, המהווים גורם להוצאות עקיות ומיותרות...

חוששני אני מאד, כי לאחר שהגולם קם על יוצרו, וכל אותם מוסדות שהוקמו על ידי המדינה, החלו להשתלט על יוצרם, ילכו ויתרבו היהודים, אשר יטילו ספק, לא רק בחיוניותם של הכנסת והממשלה, הם ימשיכו לשאול ולהקשות — אם זכינו לבית משפט עליון, ליועץ־משפטי, לועדות־חקירה, לתקשורת מובילה, מדוע בעצם זקוקים אנו עדיין למדינה?!...

אנו נמצאים עתה בעידן השאלות והתמיהות של הצבור החילוני. אין ספק, שמבוכתו תלך ותגבר, ככל שימשיך להתמיד במרדנותו במלכות שמים. ואולי דוקא מתוך אותה ריקנות, היעדר חזון וחוסר ערכים שתוצאותיהן המובהקות הן אבדן־דרך, יאוש והסכל, תבוא הצמחת הישועה, ייעשה חשבון הנפש בכנות, וילמדו תועים בינה, וסופם שיראו את ה'.

ה"לביא" - תוך כמה ימים סוף הדרך

ארה"ב ובריה"מ מתקרבות לנקודת ההסתבכות במפרץ ★ חוסיין מפייס בין אסאד לסאדם

מאת א. פאר סופרנו הצבאי

הידיים יורמו ומזכיר הממשלה יספור בזוגות, כהרגלו מאז נכנס מזכיר זה לתפקידו, את מספר השרים התומכים בהמשך הפעלת הפרוייקט ואת מספר המתנגדים וראש הממשלה יכריז כי הממשלה החליטה להפנות את המאמץ העיקרי של התעשיה הבטחונית הישראלית לאפיקים אלטרנטיביים. הפור כבר כמעט נפל. אם לא תהיה התפתחות מיוחדת במינה יחליטו רוב שרי הממשלה נגד המשך ייצורו של ה"לביא". זה יהיה בתוך זמן קצר. הרוב יהיה על חודו של קול או שניים, אך בסופו של דבר זה לא משנה. ה"לביא" מתקרב לסוף הדרך ואנו רק בראשית הבדיקה של השאלה כיצד קרה שישראל נכנסה לפרוייקט הגדול עליה בכמה מספרים ואל תחתית הבור נזרקו. מיליארדי דולרים, נכון, של האמריקנים, שהיו יכולים להיות מופנים בארץ לתחליפים שגם וושינגטון היתה מוכנה להמר עליהם יותר מאשר על המטוס.

עובדי התעשיה האוירית וכן כמה מהשרים עוד מנהלים מלחמת מאסף. אלפי עובדים יבואו ביום ראשון לירושלים כדי להפגין מול משרדי הממשלה, אך זה כבר מאוחר.

האמת היא שליד שולחן הממשלה הכחות לגמרי שקולים. בשלב זה, על הנייר לפחות יש לתומכים ולמתנגדים אותו מספר של שרים. אך את לשון המאזניים יש לאמריקנים ואלו הודיעו השבוע כי "הקול המכריע" שלהם יצורף למתנגדים. יתירה מכך וושינגטון הגיעו לאוזניהם רמזים שבקשות ישראליות שונות בתחום הבטחוני מתעכבות עד שתוכרע ההכרעה על גורל ה"לביא". גם מפקד חיל הים הישראלי. שרבר השבוע, ביום החיל אמר דברים ברורים: ה"לביא" מעכב את התפתחות חיל הים, דברים דומים אומרים גם מפקדים בחילות היבשה שלא לדבר על חיל האויר שפשוט מעוניין בתחליפים ל"לביא" יותר מה"לביא". הם מעריכים את המטוס אך ערים לעובדה שהמשך ייצורו ימנע מהם סוגים אחרים של מטוסים. אחד מהם הסביר בפשטות: "אדם לא יכול להיות על בשר בלבד. צריך גם לחם, סלטים, מנות ראשונות ואחרונות". במילים אחרות: חיל האויר רוצה מגוון של מטוסים בעל יכולת ביצוע שונה ומגוון. אי אפשר להסתפק רק ב"לביא" ואם ייצור מטוס זה לא יוכל החיל לרכוש מטוסים מסוגים אחרים.

בינתיים נמשך ייצורו של המטוס ומדי יום מוצאים עוד כ־2 מיליוני דולרים. ההנחה היחידה שמועד ההחלטה קרב ובא. הבעיה אמר רבין שלשום בכנסת, היא לא בטיב המטוס אלא במחירו. אם למדינת ישראל היה כסף להשקיע בפרוייקט, לטווח ארוך הוא היה כדאי. אך אין.

★ ★ ★

בעוד ישראל ממשיכה בבעיותיה הפנימיות, הופכת המעורבות האפשרית של האמריקנים במפרץ לנושא חם בזירה שפרץ בארה"ב בין המצדדים למתנגדים.

נכון לסוף שבוע זה היתה התמונה כזאת: האיראנים המשיכו לבנות את סוללות הטילים שלהם בחוף המזרחי של המפרץ הפרסי, לאייש עמדות וסוללות בכניסה למיצרי הורמוז, למקש את המבואות למסופי הנפט של כוויית ולהצהיר שלא יהססו לפגוע במיכליות הכוויתיות. האיראנים מאשימים את הכוויתים שמסייעים לעיראק בייצוא הנפט שלה, דבר המגדיל את הכנסות הממשל בבגדאד ובכסף זה הוא קונה נשק כדי להלחם בטהרן. חומייני ואנשיו מאיימים שיפגעו בספינות הכוויתיות ומדינה זאת שהיא ארץ מפתח במפרץ ובאספקת הנפט לעולם, מקבלת גיבוי משתי המעצמות הגדולות בריה"מ ואה"ב.

בעוד שוושינגטון נתנה לכוויית רשות להניף את דגלי ארה"ב על כל מיכליותיה שלחה מוסקוה לאזור אוניות מלחמה משלה שיגנו על הספינות הכוויתיות. זהו חלק מהתחרות שבין שתי המעצמות הרוצות למצוא חן בעיני כוויית, להשיג השפעה במפרץ ולהוכיח שהן מוכנות להתייצב לימין מדינות ידידותיות להן גם אם הן מצויות הרחק מגבולותיהן.

הודעת האמריקנים על הנפת הדגלים שלה על תרני האוניות הכוויתיות הוא יותר מסתם הכרזה על תמיכה. זו התחייבות בינלאומית מוכרת בחוקים הבינלאומיים להגן על הספינות כעל ספינותיה ממש. פעולה נגד אחת הספינות האלו תחייב את ארה"ב להגיב.

אך גם בריה"מ שומרת על אפיק תקשורות ותמיכה קרוב לכוויתים. גם הם נתנו רשות לכוויית להניף דגלים ויותר מכך, מוסקוה הוחכירה לכוויית 3 מיכליות משלה ושלחה ספינות מלחמה להגן על השיט במפרץ.

הויכוח בארה"ב אם להרחיב את המעורבות האמריקנית במפרץ עומד גם בצל התחרות עם הסובייטים על ההגמוניה באזור זה של העולם. גם המתנגדים לכך שארה"ב תביא עצמה לסף הסתבכות במלחמה שם, מבינים, שהם בבעיה בכל הקשור לתחרות עם הסובייטים המעמיקים אחיזתם. ולא רק זאת. ארה"ב נתנה בעבר ונותנת גם היום הבטחות נשיאותיות ומיניסטריאליות בכתב ובע"פ למדינות שונות בעולם שתתייצב לימינן אם יקלעו לסכנה. כל המדינות האלו ובכלל זה ישראל עוקבות בעניין אחרי מימוש ההבטחה האמריקנית לכוויית. אם יתברר שהממשל נכנע לקונגרס או לדעת הקהל ואינו עומד מאחורי הבטחות יהיו לכך השלכות רבות.

בארה"ב לא שכחו את מה שקרה בלבנון. זה החל במעורבות דומה לגמרי לזו היום במפרץ וזה הסתיים במותם של קרוב ל־300 חיילים אמריקניים. מי יתקע לידינו שהפרשה לא תחזור באיראן, שואלים מתנגדי המעורבות הזאת בארה"ב?

האיראנים עוקבים אחרי ההתפתחויות. מקורות שונים אומרים שהם רוצים למשוך בחבל עד לקצה אך לא לקרוע אותו. אך במציאות העדינה של המפרץ יכולה הסתבכות להתרחש גם בלא שהאיראנים או האמריקנים ירצו בכך. טיל כמו זה ששוגר ל"סטארק" יכול לפגוע בספינת מלחמה אמריקנית בזיהוי מוטעה והתגובה לא תאחר לבוא ובעקבותיה הצתה של המפרץ.

גם בריה"מ עומדת בפני מצב דומה. היא כמו ארה"ב עלולה להסתבך במפרץ וזו אולי אחת הסיבות לחיפוש אחר פתרונות מהירים לסכסוך שבמפרץ ולתמיכה שנותנות 2 המעצמות למלך חוסיין המנסה לקרב בין הניצים.

★ ★ ★

השבוע הגיע חוסיין מלך ירדן במפתיע לדמשק. היה זה עוד שלב במהלכים שאמורים להביא לפיוס בין סוריה לעירק המסוכסכות בדגיהן מאז פרצה המלחמה במפרץ. דמשק נמנית היום על המדינות העיקריות הניצבות לצידה של איראן במלחמה ואין הרבה כאלו בעולם. כל אלו העויינים את איראן עושים הכל כדי להפריד ולנתק ביניהן.

חוסיין מבסס את מדיניותו על קשרים הדוקים עם עירק. הסיבות שלו להביא להתפייסות בין בגדד לדמשק מיועדות לחזק את סאדם חוסיין שליטה של עירק והשבוע עשה חוסיין צעד חשוב בכיוון זה. בבואו המפתיע לדמשק הצליח לשכנע את אסאד להפגש עם סאדאם וייתכן שהדבר יצא אל הפועל כבר במהלך החודש הזה ובהיותה עמן, בירתו של המפייס.

מאחורי חוסיין ניצבים האמריקנים המקווים שכל מהלך חדש במפרץ יביא להפסקת המלחמה, כמו גם הרוסים החוששים מפני נצחון איראני שיסחוף את המרחב כולו וידביק את כל המוסלמים, גם אלו החיים בבריה"מ, בשיטה החומייניסטית.

סוריה שנקלעה לקשיים כלכליים רוצה לנצל את המהלך שלה לקבלת תמורה מהמדינות העשירות בעולם הערבי. הכוויתים כבר מבטיחים 100 אלף טונות של חיטה שיועברו מעודפים סעודיים וגם מדינות אחרות מבטיחות לדמשק סיוע.

גם זה שלב במלחמה על המפרץ. עוד פרק במלחמת איראן־עירק 8 שנים אחרי שהחלה.

לחול טוס
עם ביג בן טורס
רח' עקיבא 115 ב"ב 706670

נברשות בסגנון מודרני ואקסקלוסיבי
הורוביץ
ר' עקיבא 136, ר' עקיבא 122

בית מסחר לנברשות מכל הסוגים
הורוביץ
ר' עקיבא 138
ר' עקיבא 122

ב"ה, סיון תשמ"ז
נופש חרדי בצפון
ת.ד. 34023 חיפה
שמחים להודיע לציבור יר"ש על פתיחת מפעל־נופש למשפחות חרדיות
בקרית־חינוך מעלות, בגליל
★ נוף מקסים ★ כ־20 דקות מעכו ★ כשרות למהדרין מן המהדרין
המחירים עממיים
מחזור מיוחד, מיום ראשון עד יום ראשון, כ"א־כ"ח במנחם אב (16־23 באוגוסט)
★ פנסיון מלא (5 ארוחות) ★ שרותים צמודים ★ אוירה משפחתית חרדית
— .35 ש"ח ליום למבוגר
לילדים מחירים מיוחדים
המקומות בכמות מוגבלת
להזמנות צרף 10% מקדמה ושלח פרטיך בדואר
לבירור פרטים טלפון: 04־846619 בערב
ובשעות 15־9 טלפון: 04־231392

קייטנת
לבנות "בית יעקב"
מבצע השלומים

ההרשמה תסתיים
ביום רביעי ד' תמוז 1.7.87
פרטים בטלפון: 02־232296, 02־222806

נזר הקדש להרמב"ם על השמות

יהדות תימן שמרה אמונים לרמב"ם ובתפילת הקדיש היו אומרים "בחייכון וביומיכון ובחיי דרבנא משה בן מימון", בתימן נשתמרו כתבי יד של היד החזקה של הרמב"ם ואין זה אלא מכבי שרבי יצחק רצהבי, השקוד ביחסי הר־בים, והביא לדפוס את פסקי גדול חכמי תימן בדורות האחרונים, רבי יחיה צאלח עם ביאורו המקיף "באורות יצחק", התנדב להביא לדפוס גם את ספרו של הרמב"ם "שמות קודש וחול", ביאור שמות המסופקים בתורה ופירוש עניני השמות.

בהקדמתו מקדיש המחבר מבוא מלא וגדוש חומר לתולדות הרמב"ם ובכללם פירוט הספרים המיוחסים לרמב"ם. לגבי כמה מהם הוא מוכיח בבטחה שאינם מהרמב"ם, בכמה מהם הוא מביע ספקות, אולם לגבי הספר שלפנינו "נזר הקודש", הוא מסתמך על שני עדים כשרים, ציון הדבר בכתב היד ואסמכתא לכך מצויה גם בגליונות חומש "תיקון סופרים", אף הוא כתב יד קדמון, שם צויינו דברים בשם הר"מ במז"ל והרב רצהבי כבר הוכיח את עצמו כתלמיד חכם מופלג ביותר, ואף הפעם ניתן לסמוך עליו ומה גם שההוכחות הם ברורות לפנינו. כדרכו בכל ספריו הוא מוציא מתחת ידו דבר מתוקן ולדברי הרמב"ם עצמו הוא מוסיף בהע־רות את דעות ראשונים ואחרונים בנושא זה ובנושאים קרובים כדוגמא בלבד.

כדוגמא בלבד נציין את ההלכה בענין ספר תורה שכתבו מין וה־רמב"ם מסביר את החיוב לשרוף אותו, ובהערות לפנינו ביאורים מקיפים ממקורות נאמנים, לגבי מעמדם של המינים והאפיקורסים, תוך הדברים גם לגבי ספרי תורה שכתבו הקראים. אין חולקים על כך שהוא פסול, אולם השאלה אם ישרף או יגנז.

הרב רצהבי ממשיך באותו ויכוח שהחל לפני כחמישים שנה ומעלה כאשר קמה כת מסוימת בתימן, שקראו לעצמם "דור דעה" או "דרדעים", שקמו לערער על הקבלה, והמחבר טוען אף הוא לגבי "הפריצים המכחישים בחכמת הקבלה, שהם נחשבים ככופרים בתורה", שכן חכמת הקבלה היא חלק מתורה שבעל פה, וכל האומר אפילו על פסוק אחד או תיבה אחת שכתבו משה מפי עצמו, ולא מפי הקב"ה הוא כופר בתורה.

מתוך הדברים אנו למדים על כמה ספרים שנתחברו ע"י הרב רצהבי ועדיין שמורים בכתב יד ומעתה אנו מצפים להוצאתם לאורה ומצפים לספרו "כבשים לבשיך" המוקדש לעניני יסודות הקבלה.

בספריו "באורות יצחק", שהובאו לדפוס בשולי פסקי מה־רי"ץ, הוכיח הרב רצהבי את כוחו הגדול בבירור ההלכה על יסוד דעות הראשונים והאחרונים. לע־תים קרובות הוא מכריע גם להלכה בדעות הפוסקים השונים ו[illegible] הוא מסתמך אלא על מקורות שמקורם בקודש. ענין מיוחד איפוא בבירור בספר שלפנינו, עמד ר' כשהוא מביא מספר "לב אליהו" לרבי אליהו לופיאן, מסורת בשם רבי חיים מוואלוזין, שהלומד ספר שכתבו אדם שאינו הגון אפשר שלא יצליח בלימודו, שכן הספרים שנכתבו ע"י אנשים שאינם מהוג־נים, קל וחומר מושחתים או כופ־רים או מינים, יכולים להזיק מאד. רבי חיים היה מוסיף שהלומד בבית שנבנה בחילול שבת לא יצליח בלימודו, כי הקירות טמ־אים, וכמה גדולים היו שואלים בשעת שכירת דירה על הדייר הקודם אם שמר מצוות והדרת המשפחה כדת וכדין. כותב הסו־רים מרשה לעצמו להוסיף את המסורת על רבי אלימלך מליזענ־סק שנכנס לבית אחד והבחין בריח לא טוב, ולאחר כך נתברר כי בבית נמצא ספר ה"ביאור" של מנדלסון אבי אבות ההשכלה, כבר לפני מאתיים שנה יצאו נגדו גדולי הדור ואסרו על החזקתו.

בהערותיו לספר שלפנינו הע־רות מספרי ראשונים ואחרונים לדבריו של הרמב"ם, לעתים הסתמך על תרגום אונקלוס ולע־תים הוא מפרש את הפסוק בדרך אחרת בהערות לפנינו המקורות על תקופת חיבורו של תרגום או־נקלוס והמחבר אף מביא מתוך הספר "פעולת צדיק" על כתב יד שהיה בידו בקשר לשם ה' בערבית אם באותיות ואם באותיות יהודיות ואכמ"ל.

קונטרס מיוחד "זה שמי לעו־לם" נועד לביאור שיטת הפוסקים והמקובלים בענין איסור ההוגה את ה' באותיותיו, ובו הוא מוכיח את כוחו הגדול בנגלה ובנסתר. היו בידו גם כתבי יד תימניים בקבלה, אולם עיקור של דבר בי־רור דעותיהם של באותים ראשונים ואחרונים בענין זה הלכה למעשה. על יסוד ההלכה בשו"ע שהסופר צריך לומר לפני כתיבת ה' "לשם קדושת ה'", נוסף על אמירתו בראשית הספר "לשם קדושת ספר תורה", ויש מן הפוסקים הסבורים שפסול זה הוא מדאורייתא, סידר הרב רצהבי לוח השמות טבלת תיקון בשמות קודש וחול והמ־סופקים, ויש בכך תועלת מרובה לסופרי סת"ם להוציא מתחת ידם דבר מתוקן.

ענין מיוחד בהערתו בענין התגין שהרמב"ם שנשאל קורא להם "כתרי אותיות" וכדברי חז"ל מצא הקב"ה שקושר קשרים לאותיות וכדרכו של המחבר הוא מביא כאן גם מקורות הלכה וגם מקורות בחכמת הנסתר.

ב. לנדוי

פני ברוך - בקור חולים כהלכתו

מהדורה שניה ומורחבת

סימן טוב הוא לספר "פני ברוך" שתוך תקופה קצרה להו־פעתו הראשונה, הופיע במהדורה שניה, סימן הוא שהספר נתקבל ע"י שוחרי תורה, ואמנם הספר הדן בעניני ביקור חולים והמסתעף מהם הוא אוצר גדול וחשוב, אשר מחברו הרה"ג ר' ברוך גולדברג ילדר זצ"ל אסף ברוב עמל ויגיעה, ולא רק שאסף את הדעות מכל ספרי המפרשים האחרונים אלא שילב בתוך הדברים ביאורים והערות יקרות בטוב טעם ודעת.

רב פעלים בשדה החינוך היה ר' ברוך מיום עמדו על דעתו, וכבנו של המלמד הוותיק הרה"ג ר' חיים בנימין, הלך בעקבותיו. מספר תלמידיו הנאמנים מגיע למאות ויתכן כמה אלפים, הזוכ־רים אותו עד היום בחיבה והערצה. גם כאשר פירש מתפקידו כמלמד בתלמוד תורה "עץ חיים" המשיך במלאכת החינוך בהצלת ילדי ישראל מצפרני הכפירה.

היתה זאת מסירות מופלאה מצד האברך הירושלמי, אב למ־שפחה גדולה ומטופל בבעיות, שיצא מביתו בירושלים ונסע למחנות ברחבי הארץ, במאמצים להציל את הילדים התמימים מי־דיהם של המדריכים החילוניים, ששקדו לעקור מהם כל זכר ושריד ממורשת אבות.

ידוע חולי היה כל ימיו, אז לא היה בכך כדי להניעו מעבודת הקודש ורק כאשר מחלתו הצמידה אותו למטתו, המשיך ללמד אולם הפעם בכתב, והוא הספר אשר לפנינו.

כאמור, היה רתוק תקופות ממושכות למיטתו, אם בביתו ואם בבית החולים. וכך נוכח לדעת בצורך בבירור נושאים הקשורים לעניני חולים וביקורים, והוא מברר את ההלכות באופן יסודי ומסדר אותם כשו"ע, העשוי לסייע לכל אחד לדעת "את הדרך אשר ילכו בה", וכדברי חז"ל, זהו בי־קור חולים, ואף זו ממידותיו של הקב"ה, שהאדם חייב לדבק במי־דותיו וכו'.

מסודר למופת היה ר' ברוך כל שנות חייו, ואף ספרו "פני ברוך" מסודר כהלכה. תוכן העניינים בראש הספר, ומפתח העניינים בסופו, מסייעים לכל אחד ואחד למצוא מה שלבו חפץ. ודבר זה חשוב ביותר בשעת מחלה שאדם זקוק להכרעה בשאלה הלכותית, והספר שלפנינו המסודר למופת יסייע בידו לפתור את הבעיות שהאדם נתקל בהם.

במהדורה שניה נוסף לספר קונטרס "אוהל חנה" ובו קובץ מכתבים, תשובות הערות וחידו־שים של גדולי התורה, שהעירו או נשאו ונתנו בדבריו של המחבר. הספר כולל הכרעות חשובות בהלכות אלו שנתבררו באופן יסודי ע"י המחבר, ולאחר פטירתו נודע גם למרחקים על גדלו בתורה.

קונטרס מיוחד של בירורי הלכה הובא לדפוס ע"י בנו של המחבר שליט"א, בעניני ביקור חולים, בעניני ברכת הגומל, בענין בכדי אכילת פרס ומהו שיעורו, וזאת נוסף על הדברים שהשקיע בתוך הדברים, כאשר הובאו לד־פוס, וכך כיבד את אביו גם לאחר פטירתו.

הספר הנאה והמתוקן מצבת זכרון הוא למחבר הדגול שזכה לשם טוב בחייו, ובזכות הספר שלפנינו תהיינה שפתותיו דובבות גם לאחר שעבר לעולם שכולו טוב.

ב. לנדוי

הַקּוֹשִׁי לִהְיוֹת אָדָם

כַּאֲשֶׁר נֶאֱלֶמֶת וְאַף נֶעֱלֶמֶת
מִדָּה שֶׁל חֶסֶד
שֶׁל צְדָקָה וְלִמּוּד גְּמָרָא
וְרָפָה רְצוֹן הָעֲלִיָּה
בְּמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה
אָז — נֶאֱלָם הָאָדָם,
אֵינוֹ מַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת
עַל אָבְדַן הַמִּדּוֹת,
הוּא מַבְלִיג עַל הַחֶסְרוֹנוֹת,

אַךְ כַּאֲשֶׁר חָשׁ בִּכְאֵב
כְּאֵב בְּאֵבָרָיו,
כַּאֲשֶׁר הוּא מַרְגִּישׁ
שֶׁאֵין נוֹשְׂאוֹת אוֹתוֹ רַגְלָיו
וְכֹחוֹ אֵינוֹ עִמּוֹ
כִּתְמוֹל, שִׁלְשׁוֹם
אָז - כָּל תּוֹקְפֵי הָעוֹלָם
אִילוּ תּוֹקְפוּ
כָּל כְּלֵי הָרַעֲשָׁה
אִילוּ רַעֲשׁוּ,
לֹא הָיוּ מַבִּיעִים
אֶת רַחֲשֵׁי הַלֵּב
בְּעֵת פְּקוֹד חוֹלִי
אֵבֶר בְּגוּף דּוֹאֵב

וְרַק בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב
הַמַּנְהִיג אֶת הָעוֹלָם
מֵבִין לְמִסְתּוֹרֵי הַכְּאֵב
וְלַקּוֹשִׁי לִהְיוֹת אָדָם... אָדָם...

ח.ב.

פרי עץ החיים ויקרא

ואף זאת מסימני התחיה המ־הפכה הרוחנית ביהדות ארה"ב, בעקבות התפתחותן המופלאה של הישיבות בארצו של קולומבוס אנו עדים כבר לאבות, בנים ונכ־דים, כולם ילידי ארה"ב, המת־עלמים מכל הויות העולם הזה המקיף אותם ומצטמצמים באהלה של תורה, וכבר זכינו לספרים חשובים ביותר, הן בהלכה והן באגדה ואחד הספרים האלה הוא הספר שלפנינו, "פרי עץ חיים" על התורה, חידושים וביאורים מאת הגאון ר' פרץ שטינברג.

אין זה פרי ביכורים של המח־בר. ספרו "פרי עץ החיים" על סוגיות הש"ס נתקבל באהלי תורה ולאחר מכן החל בהוצאת ספריו על התורה, ולפנינו הספר על חומש ויקרא והייחוד שבספר זה שילוב של הלכה ואגדה. בעלי בתים יוכלו ליהנות כשהם מעיינים בספר, בשעה שהם מסובים בשולחן ורוצים להשמיע דברי תורה, בני תורה יעשירו את אוצ־רותיהם ברצונם להתעמק בפרשת השבוע ההדורה ליכולתו של המחבר להסביר את הדברים כהלכה ובנועם דיבור יוכלו ליהנות מהספר שלפנינו גם אלה שיצאו לשוק החיים ונהנים מיגיע כפם.

הרב שטינברג משמש כרבו של ביהכ"נ "ישראל הצעיר" בק־וינס, נוסף על כולל האברכים, שקבע את האכסניה שלו בביה־מ"ד, הוא מרביץ תורה למאות מתפללי ביהכ"נ ההודות לגדולתו בתורה ולנועם דיבוריו והליכותיו הוא מרתק אותם. אם עד כה הש־פיע תורתו בעל פה, הרי עם הופעת ספריו מצודתו פרושה למרחקים, ואוהבי תורה בארץ ישראל או באירופה יוכלו ליהנות מחידושיו הנפלאים.

כאמור, משולבים הדברים הלכה ואגדה ולדברי הגמרא שבני אהרן נענשו על שהורו הלכה בפני משה רבן הוא מביא את הקושיא על יסוד דברי התוספות שקרוב משפחה יכול להורות לפני רבו, הרי נדב ואביהוא היו קרובים למשה רבינו ומדוע נענשו. והוא מסביר שיש הבדל בין נבואה, שהנביא מצווה להשמיע ברבים ואסור לו לכבוש את נבואתו, לעומת זאת אסור לו להורות הלכה בפני רבו משום פגיעה בכבוד הרב והוא מביא סמוכין נוספים לעמדתו מדברי רש"י ומהרש"א וידוע שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.

חומש ויקרא כולל בעיקרו את הלכות הקרבנות. וכבר בפתח הספר דברים מקיפים במ־חשבת ישראל בעניני טעמי הק־רבנות, החל מדבריו של הרמב"ם ב"מורה נבוכים" והשגתו של הרמב"ן, עד דבריו של החידושי הרי"ם והאדמו"ר מאוסטרובצה ועד ספר "אור גדליהו" המסביר את עמדתו של הרמב"ם ובסיכום מתבהרים הדברים הקשים ביותר.

עיניו של המחבר כיונים על אפיקי הספרות התורנית, כולל ספרים שיצאו זה עתה לאור וכ־דוגמא מכיר שהוא משתמש בספר הר צבי על התורה שהופיע זה עתה, ספר "אור גדליהו" לרבי גדליה שאר ועיונים בתורה לרבי יעקב קמינצקי. בספר שלפנינו גם דברים שבעל פה ששמע מפי רבותיו הגדולים, שהקימו עולה של תורה והקימו עדרים עדרים של רבנים ומרביצי תורה בישיבות הקדושות בארה"ב.

ספר ויקרא משמש ראשית לי־מודים לתינוקות של בית רבן. "יבואו טהורים ויעסקו בטהרות", וכאן מצא הרב שטיינברג מקום להציב יד ושם לרבותיו, אלו שמסרו נפשם על התורה וכל דב־ריהם כגחלי אש לא אש מכלה ושורף אלא אש מחממת ומקרבת, והרי לפנינו דברים קצרים שרטו־טים לדמותם של רבותיו לפי שנות פטירתם: רבי אליהו משה שיסגל, חתנו של הר"מ פיינשטיין שנקטף בדמי עלומיו, רבי גדליה שאר, רבי יעקב קמינצקי ורבי משה פיי־נשטיין. הן בהקדמה והן ב"מילי דהספידא" המוקדש בעיקרו לרבי משה פיינשטיין, אנו למדים שהרב שטינברג לא מש מתוך אוהלם, קיבל מהם דרכי הוראה והוא טופח על מנת להטפיח הן באזני שומעי לקחו בביהמ"ד והן בספריו שהוא מזכה אותנו בהם לעתים קרובות.

הזכרנו את ספרו על סוגיות הש"ס ואף הספר שלפנינו חידו־שים מקוריים שבהם הוא מתרץ קושיות עצומות, תוך שילוב דב־ריהם של ראשונים ואחרונים בפ־סוק נבלה וטריפה הוא דן בדבריהם של הרמב"ם ובעלי התוספות, ממשיך בדברי החתם סופר, רבי חיים עוזר גרודזנסקי ורבי שמעון שקאפ, כדי להוכיח את צדקת הראשונים. על הפסוק קדושים תהיו ישנם שני פירושים של רש"י והרמב"ן. וכאן מסביר המחבר ששתי הלשונות משתלבים זה בזה, כדברי בעל "אור החיים" הקדוש ולפי זה לא נחלקו רש"י והרמב"ן וכן אנו מוצאים בכמה מקומות שהוא משתדל ליישר בין המפרשים ולמצוא את המכנה המשותף ביניהם.

בכמה פרקים לפנינו גם בירור־ים בהלכה כגון מעמדו של הכהן גם בזמן הזה. אם אפשר להשתמש בכהן גם אם הוא מוחל, לדברי הירושלמי אסור להשתמש בכהן והמשתמש בו מועל. הט"ז דן אם כהן רשאי למחול על כבודו ותוך בירור הדברים על יסוד דברי הסמ"ג, בעל משנה למלך, ורבי מאיר שמחה מדוינסק לפנינו גם סיכומים להלכה בקשר למעמדו של הכהן שההלכה היא לכבד אותו בכל דבר שבקדושה לעלות ראשון, לברך ראשון, לפתוח ראשון בסעודה וכו'.

מתוך הפרק להערכת אמו אנו מקבלים מושג על דמותה של אשה צדקנית, שנולדה נתגדלה ונתחנכה בארה"ב, אולם לא היתה לה כל שייכות לסביבה הגיאוגרפית ויש להביא בחשבון שנולדה לפני כשמונים שנה, כאשר בעיית שמירת השבת בארה"ב היתה חמורה ביותר, לא זו בלבד שלא רצתה לעבור דרך חנויות יהודיות פתוחות בשבת, אלא שהשפיעה על בעלי חנויות רבים לסגור את חנויותיהם ובנעם לשונה השיבה רבים מעון.

בסיום הדברים נסתפק בציון הסכמתו של רבי משה פיינשטיין המגדיר את המחבר כ"תלמיד חכם וירא שמים", ומשבח את חידושיו הכוללים, לא רק פירושים נכונים במקרא, במפרשים ומדרשי חז"ל הראויים להשמיעם ברבים ולה־פצתם בדפוס, אלא גם דברי כי־בושין ודברי אגדה לאהבת השי"ת, תורתו ומצוותיו ויהי רצון שהדב־רים היוצאים מהלב יכנסו אל הלב ומלאה הארץ דעה במהרה בימינו.

ב. לנדוי

הגיגים בפרשת השבוע - קורח.

ה. אבן־שהם

כשרוצים לחטוף כבוד בידים

ויקח קרח.

התרגומים, התלמודים, המדרשים, והמפר־שים, כולם מבקשים לתת טעם לתיבת "ויקח" האמורה כאן בפתחה של פרשה זו, מי בדרך פשט ומי בדרך דרש, אולם הפירוש הנראה אולי דרושיי והוא פשטיי ביותר הוא זה האמור בגמרא (סנהדרין קט:): "ויקח קרח", אמר ריש לקיש: שלקח מקח רע לעצמו.

מאמר זה בא להבינגו, שקורח ביקש לקחת לעצמו איזה מקח שהיה נראה טוב בעיניו, וברוב טעותו נכשל ולקח לעצמו מקח רע. תחת המקח הטוב שביקש לקחת.

ומה שביקש קורח לקחת לעצמו, ידוע לנו מתוך הפרשה ומפרשיה, גדולה וכבוד. אלא שהגדולה והכבוד אינם מן הדברים שהם ניקחים ונחטפים בידי מבקשיהם, הם מן הדברים שהם מיועדים למי שבורח מהם ואינו מבקשם בשום רצון ותחבולה. וכתוצאה מן הביקוש לקחת בידים את הכבוד, כמקח, לא לקח לעצמו אלא את המקח הרע, את התוצאה ההפוכה. כך הוא כשרוצים לקחת כבוד בזרוע.

* * *

יצר הכבוד והפירוד אינו פוסח על קדושים

כי כל העדה כולם קדושים.

טענתם של קורח ועדתו כלפי משה ואהרן "כי כל העדה כולם קדושים", אינה מטענות הסרק של נרגנות ופלגנות בלבד, זוהי כשלעצמה היתה עובדה אמיתית שהוכיחה את עצמה בכל נכונותה במבחן אותו אירוע. שכן כך אמור בגמרא (סנהדרין קט:), על און בן פלת שהיה בתחילה בין עדתו של קורח, ואילו בסופו של דבר לא התכר בין הנבלעים בשאול עם אותה עדה חטאה, ומן הטעם האמור שם (בתרגום הארמית): אמר רב: און בן פלת, אשתו הצילתו. אמרה לו: מה יצא לך מזה, אם רב זה יהא רב, אתה תלמיד, ואם רב זה יהא רב, אתה תלמיד. אמר לה: מה אעשה, הייתי באותה עדה, ונש־בעתי אתם. אמרה: יודעת אני שכל העדה קדו־שים הם, שכתוב "כי כל העדה כולם קדושים", אמרה לו: שב בבית, ואני מצילה אותך. השקתו יין ושיכרתו, והשכיבתו בתוך האוהל, וישבה על הפתח וסתרה את קישורי כיסוי וקליעת שערה; כל מי שבא, ראה אותה וחזר על עקבו־תיו, ובין כך ובין כך נבלעו להם.

אשתו של און בן פלת לקחה את "כי כל העדה כולם קדושים" כעובדה, ופעלה על פיה, והדבר הוכיח את עצמו, וכך הצילה אמנם את בעלה מן המלכודת.

באמת עדה של קדושים, ולקח בצידו: אין יצר הכבוד והפירוד פוסח לפעמים אפילו על עדה של קדושים.

* * *

כדי לעורר מדנים על משה אין צריך טענות שיעמדו במבחן

ומדוע תתנשאו על קהל ה'

מטענתם הראשונה של קורח ועדתו נראה, כאילו היתה מטרתם רק "שלא יהיו משה ואהרן מתרברבים על ישראל, וכי אין ראוי שיהיה בעדה שכולם קדושים, לא מנהיג, כמשה, ולא כהן, כאהרן. אין טלית שכולה תכלת זקוקה לחוט של ציצית, ואין עדה ששמעה כולה את דבר ה' במעמד הר־סיני צריכה למלך וכהן־גדול, אין זו אלא התנשאות כלבבכם. ואילו בסופו של דבר נראה שלא בקשו אלה לבטל בכלל את המשרות האמורות, כדבריהם, אלא שפשוט בקשו להתמודד על הכסאות, דבר שמשה עצמו הבין מבין שיניהם עוד בתחילת דבריהם, שעל טענתם הראשונה, האמורה, לא ענה להם אלא "המעט מכם... ובקשתם גם כהונה", וגם אשתו של און בן פלת הבינה שאין כאן אלא מחלוקת על הכסא ותו לא, ולא כפי שהתחזו במצעם הרשמי שמטרתם היא רק לבטל את המשרות בלבד, ויש בהכרח להבין מן הפרשה ומדרשיה שבתחילה באו הם על משה ואהרן עם שתי הטענות יחד!

אלא שכדי לעורר מדנים על משה ואהרן, אין צריך לבא בטענות עומדות במבחן, שלא תהיינה סותרות זו את זו, די לבא בערימה של טענות מגובבות שאין אחת תואמת את חברתה, וכלבד שישמשו דלק לבערה של מחלוקת נגד האמת הטהורה.

* * *

כשדתן ואבירם מאשימים את משה בהשתררות

תורתנו מלמדתנו, שעוד מימות עולם "נהוג" בעולם־הזה שהרשע מטיל על הצדיק את השיקוצים עצמם בהם טבוע עד צוארו, שאין החזיר מחזיר אלא מצואת פיו.

פרעה מלך מצרים, מנהל מדינה שכולה תועבות וחטופים וחוטף לאברהם את אשתו, ובא בטענה אל אברהם הצדיק: "מה זאת עשית לי" (בראשית יב, יח)...

גם אבימלך, ההולך באותה דרך נלוזה ועושה אותם מעשים לאברהם, בא אליו בטענה: "מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי" (שם כ, ט)...

אנשי סדום, המתנפלים על אדם ועל ביתו בעוון שהכניס אורח לביתו, באים אליו בטענה: "האחד בא לגור וישפוט שפוט" (שם יט, ט)...

עשו, שהוא מנהל מערכת כזבים במשך עשרות שנים רבות, להתחזות לפני אביו כצדיק גדול מיעקב, ורק כדי לשלול ממנו את הבכורה והברכה, בא על יעקב באותה טענה: "הכי קרא שמו יעקב, ויעקבני" (שם כז, לו)...

גם לבן, סמל הרמאות והמרמה, העושק והשוד והגזל, בא אל יעקב בטענה: "ותגנוב את לבבי... ותגנוב אותו... למה גנבת" (שם לא, כו־כט)...

ואף בכל הממלכה המצרית הגדולה, בכל תועבותיה, "ממעשי ארץ מצרים" ושיקוציה, לא מצאה הזרוע המשפטית את מי להושיב במאסר שתים עשרה שנה באשמת מעשה שכזה אלא את יוסף הצדיק, יסוד העולם, סמל הקדושה והפ־רישות, קדוש מרת היסוד! וגם הרודן הנצלן והמעביד בפרך שש מאות אלף חפים מכל חוב, פרעה המצרי, יושב לו על כסא מלכותו ומטיח כלפי עבדי הפרך היגעים את העלבון:

"נרפים אתם, נרפים" (שמות ה, ח)...

כן עומדים שני החצופים דתן ואבירם ומטי־חים כלפי "האיש העניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", את האשמה והעלבון: "כי תשתרר עלינו, גם השתרר"!

ואם כן, מאשימים נושאי הצלב את היהודים בהטלת דם נוצרי במצותיהם, וכל אנשי ההפקר עוזבי התורה אוכלי כל "תקציב", מאשימים את יהדות התורה בהשתמטות וסחטנות; ועל שאין נקיי הדעת כופפים ראשם לשטיפת המוח החי־לונית — פנאטים...

* * *

המחלוקת, המסמאה את העיניים, ומעוורת את הראות.

כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש... העיני האנשים ההם תנקר.

לאיזו ארץ ניתן התואר "ארץ זבת חלב ודבש"? לארץ־ישראל שבע עשרה פעמים מוזכר תואר זה בכתבי הקודש, ובכולן אינו אלא על ארץ חמדה זו, ורק פעם אחת בלבד הוזכר תואר זה לא על ארץ־ישראל, אלא על מצרים, ומי הם סמויי העיניים מעוורי חוש הראות להדביק את התואר הנאצל שניתן לארץ־חמדתנו, על ארץ מצרים? דתן ואבירם, בתוך כלל דברי נאצה שהם מטיחים כלפי משה מטיבם וגואלם; כך הגיעו אלה לכדי שלילת כל חוש ראיה מפוכחת, מתוך שקיעתם בחטא המחלוקת והפירוד, ואלה עוד באים בטענה אל משה: "העיני האנשים האלה תנקר", כשמשה מבקש לפקוח את עיני שכלם, והם מחזיקים בסימוי עיניהם ועיוות חוש הראות, שלקו בהם מתוך חולי הפירוד.

* * *

כדי להגיע אל הגדולה, יש לפסוע בכל שלב

ויוצא פרח, ויצץ ציץ, ויגמול שקדים.

יש לבקש להבין, הרי יש בגמילת השקדים משום נס גדול ממה שיש בציצת הציץ, ובזה — ממה שיש ביציאת הפרח, ולמה אם כן היה צורך שיראו לבסוף במטהו של אהרן גם פרחים וגם ציצים וגם שקדים, יהיו שקדים בלבד, ויש בהם משום נס גדול יותר מבציצים ופרחים, ואלה למה באו?

אלא, שמטה זה בא ללמד מוסר ולקח לכל מי שמבקש להגיע אל פסגת הכבוד, מבלי שיעמול ויגע בכל שלב משלבי העמל לחכמה ומוסר וגדולת אנוש אמתיים. ובא ממטהו של אהרן ללמדנו, שאין דרך להגיע אל השקדים הגמולים והמושלמים מבלי לעבור דרך כל שלבי הפריחה והצמיחה, יש לפסוע בכל שלב ושלב מסולם המעלות כדי להגיע אל הפסגה, ואין שום אפשרות לקפוץ כלפי מעלה ולדלג על שלב אחד.

כך צומח מי שראוי לגדולה, מפרח לציץ, ומציץ לשקד מדרגה לדרגה.

* * *

בתי דפוס סרבו להדפיס מפה של השומר הצעיר בה מובלט הקו־הירוק

לזעמם של אנשי הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר, קיים עדיין קו ירוק המסמל את גבולותיה של מדינת ישראל. והם מצפים כפי הנראה לנסיגת ישראל מעבר לקו זה.

זאת מתברר ממפה שהוצאה על ידי מחלקת החינוך של הקיבוץ הארצי. זו נתקלה בסירוב מצד בעלי בתי דפוס שונים שהוצע להם להדפיס את המפה.

את המפה סימן פרופסור משה בראוור. בסוף הצליחו לשכנע בית דפוס במרכז הארץ תמורת תשלום גבוה בדולרים...

ביחס לרמת הגולן נמחק הקו הירוק. בטענה כי חוק הכנסת אישר את סיפוחה של הרמה. מבלי לציין, כי צבא סורי ברמת הגולן מהווה איום ישיר על כמה מקיבוצי השומר הצעיר, שהיו מטרה להפגזות תותחים של הצבא הסורי לפני מלחמת ששת הימים.

מזכיר הקיבוץ ויועצו המשפטי, אמר כי "הוא מוכן ללכת לכלא", אם יתברר כי הדבר אינו חוקי.

מ. דהרי

רק אין דוור...

הדואר הישראלי, מאכזב לעתים קרובות מדי. ההזמנות לחתונה לא תמיד מגיעות במועד. מישהו מתלוצץ שההזמנות ל"פדיון הבן" מגיעות לרגל הבר מצוה...

זה עתה נתפרסם סקר על ממוצע הגעת המכתבים ליעדם. לא נורא כל כך. אולם מי כמו שולחי המכתבים יודע, כי ה"ממוצע" אינו אלא אחיזת עינים. בדיוק כמו אותו רופא ראשי הנתפס לדרכו ומבקש את מידת החום הממוצעת של שוכבי המחלקה...

עולה ומתגברת התופעה של אנשים המסכבים לקיים "תבורכנה הידים העושות לעצמן" — כפי שאומרת האמרה העממית, מכתבים רגלים, אבל בטוחים שהמכתב הגיע ובזמן. מישהו הפטיר על משקל הכתוב: רק אין דוור — ברגלי אעבורה...

בסיעתא דשמיא
כבר הופיעו ונמצאים לרכישה
החלקים ג'־ד'
מן הספר המבוקש
מרביצי תורה מעולם החסידות
מאת: **אהרן סורסקי**
עשרות פרקים מרתקים בלווי תצלומים ופקסימילות
כמ"כ ניתן עוד לרכוש את שני החלקים הראשונים
וכל הקודם זוכה
לרגל ההופעה תימכר הסידרה כולה **בתשלומים נוחים**
להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית: **מכון "אור הספר"** ירושלים ת.ד. 6813

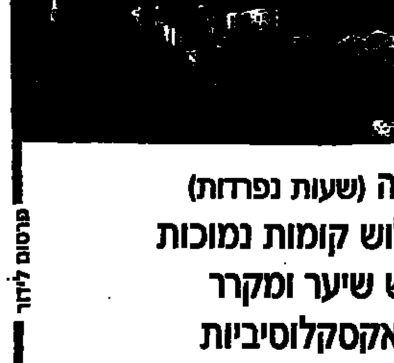
מלון גם השנה נבלה בבירדה
המלך שלמה
*****
150 חדרים, בריכת שחיה (שעות נפרדות)
מרחק הליכה מהכותל, שלוש קומות נמוכות
כמו כן בכל חדר מייבש שיער ומקרר
במלון שלוש מסעדות אקסקלוסיביות
* "לה־קפה" * "לובי לנצ'" * טפאנאקי" (מסעדה יפנית)
גלאט כשר (שמיסה לחומרה)
כתובת: רח' דוד המלך 32 טל. 02־241433 ירושלים
פרסום ליוזר

ספרית מאור רחל
קרית ישמח משה ת.ד. 557 מיקוד 55000
שמחה לבשר על
תחרות הסיפור הקצר
לעדוד הכתיבה החרדית לשנת תשמ"ז
התקנון: א. הסיפור צריך להיות בעל רוח ואופי חרדי על כל נושא שהוא
ב. אורך הסיפור בין 1,000 ל־2,000 מילים
ג. הסיפור יודפס במכונת כתיבה על צד אחד של הדף
ד. המועד האחרון לקבלת הסיפורים ראש חדש מר חשון
ה. הסיפורים לא יוחזרו וכל הזכויות שמורות לספרית מאור רחל
הפרסים: פרס ראשון — 500$
פרס שני — 300$
פרס שלישי — 150$
בדבר פרטים נוספים ת.ד. 557 קרית ישמח משה
הודעה משמחת! בקרוב יצאו לאור קובץ הסיפורים הנבחרים שהשתתפו בתחרות הסיפור הקצר לשנת תשמ"ז
בהצלחה למשתתפים!

יהלום

רחצה נפרדת
בבריכת השחיה
מרכז הנופש
"יער ירושלים"
1.6-31.8.87
ביום א' ● נשים
ביום ה' ● גברים
18.00-13.30
לשימוש הנפשי של המתרחצים:
★ מלתחות ושירותים ★ כסאות נוח
★ מטמטי דשא ★ פינות משחק לילדים
★ מסעדה ומזנון כשרים
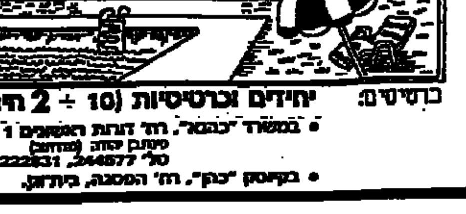
כרטיסים: יחידים וכרטיסיות (10 ÷ 2 חינם!)
• במשרד "כהבר", רח' דרכת האשכים 1
• בקיוסק "כהן", רח' הפסגה, בית וגן.

הודעה משמחת
לציבור החרדי
אנו מודיעים על פתיחת משרד "רם און"
סניף גאולה
במשרדנו זה תוכלו להנות מכל שרותי הנופש:
★ כרטיסים והזמנת הסעות לפארק המים החרדי החדש
"גיל גיא" בשער הגיא
★ הזמנת נופש בבתי מלון בארץ – גלאט כשר ושמיטה
★ הרשמה לקייטנת "נוף הרים" לבנות בית יעקב וילדי החרדים.
★ הסעות לים המלח חוף עין פשחה בשעות נפרדות
★ הסעות לחופי הרחצה הנפרדים, הרצליה
★ שרות הסעות לפי דרישת הלקוח
סניף גאולה:
רח' הישיבה 2 (ע"י פרסום "אקספרס") ירושלים
טלפון: 273340, 02־285333
רם און

ברכת מזל־טוב חמה ולבבית
לחברנו היקר העושה ללא לאות למען בית מקדש מעט,
גבאי בית הכנסת צעירי אגודת ישראל פתח תקוה
הרב **יוסף זוסמן** הי"ו
לנשואי הבת
יזכה לרוות נחת ממנה ומכל יוצ"ח
מתפללי ביהכ"נ
צעירי אגודת ישראל
ע"ש ר' חיים עוזר זצ"ל
רח' איכילוב 3, פתח תקוה

טיולים מאורגנים
בארץ ובחו"ל
בביג בן טורס!!!

מבוקשת משפחה
אומנת/מאמצת
לילדה בת 4 חודשים
בעלת תסמונת דאון
טלפון 03־584948 בבוקר רותה

ביג בן טורס
הגדול מכולם!!!
ר' עקיבא 115 ב"ב 705670

בית הצעצועים
ר' עקיבא 103
פינת סוקולוב בני־ברק
לקראת החופש
באור הצעצועים הגדול והזול, בבני־ברק
10% הנחה על כל המשחקים החינוכיים
מומלץ לבקר ולהתרשם

בית הכנסת הספרדי המרכזי
חניכי הישיבות — צעירי אגודת ישראל
רמת אלחנן — בני ברק
מודעה רבא לאוריתא
הננו שמחים להודיע בזה שהחל משבת קודש פר' קורח
בין השעות 6.00-5.00 אחה"צ
תתקיים אי"ה בבית הכנסת שלנו בכל שבת קודש
שעור בהלכות שבת
ע"י הרה"ג רבי מסעוד בן שמעון שליט"א
רב בית הכנסת
הציבור מוזמן
תפילת מנחה בשעה 6.00

ספרית מאור רחל
מזמינה כל כותב/סופר חרדי אשר מעונין
להוציא לאור מפרי עטו
לשלוח לת.ד. 557 קרית ישמח משה,
מודפס במכונת כתיבה על צד אחד של הדף.
חומר שיהיה ראוי יובא לדפוס
יהלום

נושא לעיון ולמחשבה

המסע למען הצדק־מול חוש האחריות

הדעה המקובלת היא שיש לפעול כדי להעמיד את וולדהיים למשפט. ומה עם סיכונם של יהודי הקהילות באוסטריה מפני התפרצויות אנטישמיות? פרשת וולדהיים באור הלקח ההיסטורי של החרם שהכריזו יהודים בארה"ב נגד הנאצים - חרם שהעמיד היהודים בגרמניה בסכנה ולא מנע ממנה את ההשמדה. ומה בדבר החרם על דרום אפריקה והסיכון של הקהילה היהודית שם? - סיכון בפול מצד השלטון הלבן ומצד השחורים, אם יעלו לשלטון. שאלה חמורה, הצריכה שיקול דעת ואחריות תורנית הבנה על העיסוק בחיים ולא של רדיפת כותרות

מאת ד"ר דוד קרנצלר

במשך הקיץ שעבר התקיים בארץ כנס שנושא דיוניו היה היהדות והשואה. במהלך הדיונים הצגתי שאלה לעמיתי ההיסטוריונים, ותשובתם המאוחדת המפתיעה, העלתה בעיה רצינית הנוגעת ליהודים בכלל וליהודים חרדים בפרט. היה זה בזמן בו החלה להתעורר פרשת קורט ולדהיים, בתקופת הבחירות לנשיאות אוסטריה. הקונגרס היהודי העולמי התחיל אז בפרסום סדרה של מסמכים שהכחישו את הסברו של המזכיר הכללי לשעבר של האו"ם על פעילותו בתקופת מלחמת העולם. המסמכים הפריכו את טענתו שבשלש השנים האחרונות של המלחמה הוא היה סטודנט באוניברסיטה. מסמכים שאך זה נתגלו הוכיחו שהוא שימש כקצין במטהו של גנראל אלקסנדר לואהר. גנראל נאצי שנשפט ונתלה כפושע מלחמה בשנת 1947 על ידי מדינת יוגוסלביה. עדיין חסרה היתה, באותו זמן, עדות מכרעת על מעורבותו הישירה של ולדהיים ב"פתרון הסופי". ובכן באותו כנס הצגתי לעמיתי שאלה היפותטית: הבא נניח שיצליחו לגלות מסמכים אורגינלים המסבכים את ולדהיים באופן ישיר בזוועות נגד יהודים. האם צריכים להציג אותם בפני כל העולם ולתבוע העמדתו לדין כפושע מלחמה, אפילו אחרי הבחרו לנשיא אוסטריה?

בלי להסס שניה, ובמחשבה אחת בלי להציג אפילו דעה שונה אחת, כל המלומדים האלו, דתיים כחילוניים, הביעו דעה שאינה משתמעת לשתי פנים "בודאי!, לא נוכל להרשות לרוצח נאצי להמלט ממשפט, מוכרחים להביא אותו לדין".

— "ומה עם בטחונה של קהילת יהודי אוסטריה, במיוחד בשים לב לעובדא שיש עדיין כל כך הרבה נאצים ותיאו־נאצים מאחורי, לכל הפחות, אחת מהמפלגות הפוליטיות. האם אין אתם מודעים לפחד שבו חיים יהודי אוסטריה? איך אתם מוכנים להעמיד בסכנה את שלומם של אלפי יהודי וינה למען הסיפוק של הבאת פושע מלחמה נאצי לדין? — שאלתי.

(ואמנם בעתונות דווחו על אנטישמיות מוגברת באוסטריה כתוצאה מפרשת ולדהיים)

תשובתם האחידה התרכזה בנקודה אחת "מי בקש מהם לחיות בוינה? שיבואו לישראל!"

— "שיבואו" אמנם כן, אבל האם להעניש מכיוון שאין הם באים לישראל?

מבצעי החרם יהיו אשמים ברצח - קבע אחד מהפוסקים בשנות שלד"ח. בעל "נחלה ליהושע" פסק על יהודי אנקונה שגורשו לטורקיה להימנע מהטלת חרם בגלל איומי האפיפיור

היסטוריון חילוני ידוע, מומחה ליהדות פולין, נכנס לשיחה: "מי כן יחליט מה טוב ליהודים? — בהוסיפו: האם אין לנו לֶקַח תקדים היסטורי. באותו חרם יהודי אנטי נאצי בשנות השלושים, כשלמען העקרון האנצל הקניטו היהודים את הנאצים, אפילו שפעולות אלו גרמו צער ליהודי גרמניה: מי כן יחליט מה הם האינטרסים של היהודים?"

— "זה בדיוק העניין" השבתי "הרי לפי דעתם של כמה היסטוריונים נודעים, אותו חרם וההפגנות האנטי נאציות הוכחו כטרגדיה מהתחלתם בשנת 1931 עד סיומם בשנת 1941".

פעם נוספת נשארתי מבודד, משום שכולם חלקו עלי, בספרם בגאוה על התגובה היהודית "הגבורית" לטרור האנטישמי של היטלר ימ"ש.

התייאשתי מאותם היסטוריונים. "בבית" בקהילה חרדית על יד ירושלים, ציפיתי לתגובה יותר אוהדת. הצגתי פעם נוספת את השאלה ההיפותטית לפני מספר מגידי שיעור ובעלי בתים. רק אחד מהם, ראש ישיבה צעיר שעלה מארה"ב, תמך בעמדתי. להפתעתי כל השאר הגיבו ספונטנית בהגיבם על פי אותה דעה כעמיתי בועידת ההיסטוריונים. הלבטים הללו בין עקרון רחב לבין צרכי ציבור מסוים אינם תופעה חדשה, באותה מידה שקיימים היום עימותים לאין ספור בין שיקולים מוסריים ופוליטיים, כך הטרידו אותנו מאז ומעולם, ההפגנות האנטי נאציות והחרם על סחורות גרמניות, שהתחילו בשנות השלושים המוקדמות כמחאה נגד הנסיונות הראשונים של הנאצים להפלות את היהודים לרעה, הם יכולים לשמש כדוגמא אידיאלית מתאימה לדיון זה.

מאורע זה מספיק רחוק כדי לאפשר לנו הערכה, ומספיק קרוב כדי להרגישו. את הנושאים שיש לדון בהם אפשר להגדיר בקל: התגובה היהודית הראשונה לאנטישמיות הקיצונית המוקדמת של היטלר ימ"ש, באה בצורת הפגנה אנטי היטלרית גדולה ב"מדיסון סקוור גארדן" בעיר ניו יורק ובעוד שמונה ערים ברחבי ארה"ב, בעשרים ושבע למרץ 1933. קהל של חמישים אלף איש שעלה על גדותיו בכנס ב"מאדיסון סקוואר גארדן" לבד זכה בכותרת הראשית של העתון "ניו יורק טיימס" וגם הכותרות בגרמניה הנאצית. הפגנות אלו תוכננו על ידי סטפן ס. ווייז, "ראביי" רפורמי שהוכר כמנהיג החשוב ביותר של יהדות ארה"ב, למרות תחנונים ואזהרות של יהודים גרמנים ויהודים אמריקאים יוצאי גרמניה, שפעולות אלו אינם מועילים והם מזיקים ליהודי גרמניה.

תוך זמן קצר, יצאו קריאות ספונטאניות לחרם על גרמניה הנאצית מיהודים בכל רחבי אירופה כמו מארה"ב, ותוך כמה חודשים, הוקמו על ידי יהודי ארה"ב שני אירגונים, הליגה האנטי נאצית הבלתי מפלגתית, שמנהלו, היה שמואל אונטרמן עורך דין ידוע וסגן נשיא לשעבר של הקונגרס היהודי האמריקאי, אירגון המחאה היותר יעיל שאורגן על ידי סטפן ווייז. בשנת 1936 הצטרף אליו ועד העבודה היהודי שהיה אנטי נאצי בצורה מיליטאנטית, ביחד יצרו את ועד החרם היהודי המשותף, בהנהלת ד"ר יוסף טננבוים, גם הוא חבר הנהלת הקונגרס היהודי האמריקאי. באותה תקופה תלו תקוה גדולה ביכולת חרם כלכלי עולמי המנוהל על ידי יהודים להוריד את גרמניה על הברכיים, או לכל הפחות לגרום נזק רציני לכלכלה הגרמנית, ועי"כ יכריחו את היטלר ימ"ש להפחית, אם לא לחסל את מדיניותו האנטישמית. יותר על כן בתפקידו כנשיא של הקונגרס היהודי האמריקאי וגם העולמי, התימר ווייז לדבר בשם יהדות העולם, בהעידו שחרם כזה: "הוא תוצאת כאבם של המוני יהודים, שהגיבו בצורה שאין מנוס ממנה, על הכרזת מלחמה נגדם כזה שנטלו לידם הנשק היחיד שהיה בהישג ידם" (הציטוטים הם מהספר "התנגדות אנטי נאצית אמריקאית" בשנות 1933-1941" מאת משה ר. גוטליב כתב 1982).

אפשר להניח שסטיפן ווייז ועמיתיו היו מודעים לעובדא שהפגנות אנטי נאציות מסכנות אחים יהודים, על סמך הודעתו. שבאה אחרי שהציג הודעת החלטת החרם לפני הקונגרס היהודי העולמי:

"אין אנו מתעלמים מהעובדא שחרם אנטי גרמני מטעם יהודים בהכרח ישפיע ויפגע ביהודים כמו לא יהודים במדינות גרמניה" בהוסיפו: אני לא יכול לספר לעצמי שיהודי גרמני אחד שיהיה כל כך שפל לתבוע, שבגלל פגיעה נוספת ביהודים אסור שיהיה חרם אנטי גרמני מטעם יהודים בארצות אחרות".

מצדם, יהודי גרמניה מכל הסוגים, בחוששם מהסכנות שתגובה יהודית כל עולמית כזאת יכולה להעמיד בפניהם, ניסו לעצור, או לכל הפחות, להפחית את המחאות הפומביות. הציבור החרדי בגרמניה שלח שליחים משלו, רבנים ומנהיגים ידועי שם כמו הרה"ג ר' יחיאל ווינברג, הרה"ג ר' מאיר הילדסהיימר ומורנו רבי יעקב רוזנהיים, זצ"ל.

טענתם היתה שהנושא הזה נוגע לעצם חייהם של יהודי גרמניה ואי אפשר לפתור אותו על ידי מחאה רגשית. היה זה ענין לפסיקת גדולי ישראל ובינתיים, הם טענו, שאין לעודד מחאות פומביות שהם מסוכנות מאוד במצב המשתנה. שני הרבנים נסעו לאירופה המזרחית ורוזנהיים נסע ללונדון. היתה להם הצלחה מוגבלת אצל מנהיגים חרדים באותן מדינות, למרות התקפות ארסיות נגדם מטעם נציגים חילוניים. רוזנהיים הגדיר את התגובה המענישה של היהודים "כפשע נגד אנושות, המבוצע על ידי ידידים בוגדנים וקצרי ראי".

בארה"ב המנהיגות מה"אליטה" היהודית הגרמנית הזדהתה עם מצבם החמור של קרוביהם מגרמניה. למשל השופט ארווינג להמן אחיו של מושל ניו יורק התחנן: "אני מפציר בכם בשם האנושות אל תתנו לכעסכם להעביר החלטת חרם שיהרוג יהודים בגרמניה", קבוצה אחרת של יהודים גרמניים הוסיפה: "חיצים הנשלחים מחוץ מבטחים, אמנם פוגעים בגרמניה, וגם ביהודי גרמניה, אבל אינם מוסיפים כבוד ליורים". בניגוד לזה, ווייז השליך מאחוריו כל מידת הזהירות בהצהירו: "אחינו היהודים בגרמניה ומדיניות ההסכמה ללא תביעה ושתיקה הזיקה מאד של מנהיגיהם, הולידה פירות באושים... הזמן של זהירות ומתינות חלף, עלינו להרים קולינו כגברים... ואם זה אינו מועיל לכל הפחות אמרנו את דברנו", מן החוף של ניו יורק המרוחקת, חמשת אלפים קילומטרים מגרמניה, צחצח "ראביי" ווייז את חרבו בהוסיפו: "מוכרחות לבא הפסקה מידית לכל פעולות ותעמולה אנטישמית".

"ראביי" ווייז נתמך על ידי הרוב מנהיגים יהודים אמריקאים ובודאי על ידי הצבור בכללותו, שופט נלוה לבית משפט העליון לואיס ברנדייס ידידו של ווייז ומדריכו כמנהיג ציוני תמך בו, בהוסיפו: "האדם האמריקאי הוא בעיקרו "יצור גברי" ואין דבר שהוא מעריך יותר מהאומץ". יועץ הנשיאים המפורסם ברנרד ברוך חיזק את קריאתו של ווייז להתהלוכה אנטי היטלרית ענקית, בהצהירו "אל תבטלו שום דבר, שילכו לעזאזל, תן להם להראות שהם מספיק גברים למחות".

אין זה אומר שווייז ותומכיו לא היו מודעים לסכנה שהפעילות שלהם הביאה לפני יהודי גרמניה. בשנת 1934 דחה ווייז בעצמו כל ההצעות "לשביתת נשק עם היטלר", כ"נסיון לחתור מתחת לכח עמידתו של העם היהודי", בהוסיפו "מוות בידי הנאצים הוא אכזרי, הישרדות בחיים בחסדם הוא גרוע יותר עשרת אלפים מונים".

גם השופט ברנדייס העריך את הסכנה ליהודי גרמניה, אולם הצהיר "הם מהווים אחד חלקי שלושים של כלל אוכלוסית היהודים, ואם יש צורך, יש להקריב אותם למען העשרים ותשע חלקי שלושים הנותרים".

למעשה ווייז הלך מעבר לזה באזהרה מוסווית לגרמניה בהצהירו:

אם העניינים יתדרדרו בגלל מחאתנו, אם יהיו עונשים חדשים ומעשי נקם חדשים בגרמניה, אז נרכין ראשנו בהכנעה ובצער בנוכחות הגורל הטראגי המאיים, וקוראים פעם נוספת לדעת הקהל של האנושות ולמצפון הנצרות להציל את הצוויליזציה מהברבריה הקרבה... אסור שיהיו מעשי נקם נוספים נגד אחים יהודים, אין להעניש אותם כבני ערובה בידי הגרמנים, בגלל שמצפון העולם מכריז על מחאתו הגדולה".

הוכחה נוספת למודעות זאת של מנהיגי החרם לסכנה ליהודי גרמניה הוא הצהרת אחד ממנהיגים אלו מקס הופשטיין שאמר בשנת 1939:

"ידענו שהחרם הינו נשק חזק, ידענו שאנשים חפים מפשע בגרמניה יסבלו כתוצאה מהפעלתו, לא הרתיע אותנו הטיעון שהחרם ירגיז את היטלר ואי הפעלתו אולי נשיג את רחמיו".

שלא היה בזה איום סרק, מוכח מהאזהרה ליהדות ארה"ב שהשמיע דיוויד גבלס שר התעמולה של היטלר:

"אם החרם בשלב כל שהוא יסכן את מצבנו הכלכלי בצורה מעשית, אין פירושו של דבר שנשחרר את היהודים, שנאתו של העם הגרמני תופנה כלפי אלו שאותם אפשר לתפוס במולדתו".

דבר זה חזר ונשנה במאמר מערכת של כתב העת השמרני "אמריקן מרקורי" ב־1/2/38, המאמר הצביע על האידיאה ש"חלק מהפאציפיסטים הראשיים (כולל ווייז) וליברלים אנטי מלחמתיים עומדים בתוקף על חרם נגד גרמניה... משום שממשלה שלוחצים עליה בכח החרם תתנהג בדיוק כאילו לוחצים עליה בכח הנשק".

תגובה אנטישמית נוספת, על ידי גורמים שמרניים בארה"ב, באה לידי ביטוי בהשפעה הכלכלית

משמרות אורגנו למחות על משלוח מזון ליהודי הגיטאות על ידי אגודת ישראל שכוונתה על ידי יו"ר החרם טננבוים כ"עשב בר חולה שהועבר מארץ נכר לסביבה אמריקאית ליברלית"

(המשך בעמוד י"א)

ד"ר קרנצלר מברוקלין ניו יורק, הוא פרופסור בסיטי אוניברסיטה נ.י. ומנהל ארכיבי המיקרופילם של השואה, הוא חיבר מספר ספרים על השואה ביניהם: יפאנים נאצים ויהודים: קהלת הפליטים היהודים בשנגאי 1938-48, גם לקח חלק בועדת גולדברג על יהודי ארה"ב והשואה. ספרו הבא יקרא בשם: ידם אחי: התגובה החרדית בתקופת השואה".

The New York Times.
NEW YORK, TUESDAY, MARCH 28, 1933. TWO CENTS

55,000 HERE STAGE PROTEST ON HITLER ATTACKS ON JEWS NAZIS ORDER A NEW BOYCOTT

BAN ON JEWS SPREADS

Hitler's Party Prepares Boycott in Revenge for 'Atrocity Tales.'

Braun Cabinet of Prussia Out; Lost Its Power Last Summer

Special Cable to THE NEW YORK TIMES. BERLIN, March 27.—The Prussian Socialist-Centrist Cabinet, which was headed by Otto Braun, a Socialist, resigned today. This Cabinet lost most of its power last Summer, when former Chancellor von Papen seized Prussia through a Presidential decree.

OTHER FAITHS JOIN IN

Crowd Overflowing the Garden Hears Leaders Assail Persecution.

55 אלף הפגינו בניו יורק — מבשרות כותרות הנ.י. טיימס ממרץ 1936

רבי מיכאל דב ווייסמנדל: הרואה שהיטלר השתולל מבכס

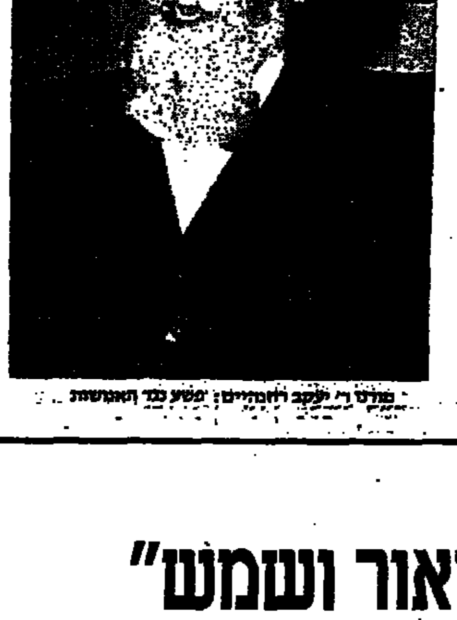
מורנו ר' יעקב רוזנהיים: פשע נגד האנושות

חברי אגודי"י אורזים חבילות מזון לנרדפים בגיטאות. האולטרא־הפגינו מול מכבת המשלוח

בצלאל לנדוי

רבי קלונימוס קלמיש זי"ע בעל "מאור ושמש"

המאור הגדול לממלכת החסידות - 160 שנה להסתלקותו

עם הופעת המהדורה החדשה של ספרו בירושלים

מימין ציון בעל "מאור ושמש" ומשמאל ציון בנו הרה"ק רבי אהרן, זי"ע.

רבי קלונימוס קלמיש אפשטיין זי"ע נמנה על חשובי התלמידים של הרבי ר' אלימלך מליזענסק, ולפני פטירתו של הרב הטיל עליו רבו את העטרה והסמיך אותו להנהיג את עדתו, אולם רבי קלמיש היה שפל בעיניו, עניו ביותר, משים עצמו כשירים, וגם לאחר שהוטלה עליו עטרת הנהגת עדתו, היה מרבה לנסוע לצדיקים אחרים מדבר בשבחם בעל פה בכתב וכהגדרתו של רבי בן ציון מבאבוב לגבי בעל "מאור ושמש". שאפילו לאחר שנעשה רבי נשאר חסיד במלואו, במלוא מובן המילה.

ספרו הקדוש "מאור ושמש" להרב הקדוש רבי קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין זי"ע מקובל כאחד מספרי היסוד בתורת החסידות, שבו הועלו השקפותיה בצורה מדויקת, ומה גם שהדברים נרשמו ע"י המחבר הקדוש כפי שקיבל מפיהם של אבות החסידות, תלמידיו של המגיד ממעזריטש ומהם שזכו עוד לראות פני הבעש"ט, מחולל תנועת החסידות, על שם הספר הוא ידוע יותר כבעל "מאור ושמש".

בספר זה כלולות מסורות מוסמכות ביותר בתורת החסידות מפי רבותיו תלמידיו של המגיד הגדול ממעזריטש, רבי אלימלך מליזענסק ואחיו הרבי ר' זושא מאניפולי, ה"חוזה" מלובלין והרבי מנדלי מרימנוב, והוא שהעלה את דבריהם לראשונה בכתב ולכן נמנה ספרו "מאור ושמש" בין ספרי היסוד המוסמכים של תורת החסידות.

באותה תקופה סערה ההתנגדות לחסידות, ובקראקא כמו בקהלות נוספות, התנגדו ראשי הקהלה ורבניה לתנועת החסידות, ואף נקטו אמצעים נמרצים ביותר למנוע את התפשטותה, אך לא היה בכך כדי לעצור אותה, ותלמידי הבעש"ט מחולל תנועת החסידות ותלמידי תלמידיו המשיכו בהפצת תורתם בקהלות גאליציה.

כמו הבעש"ט בשעתו, נהגו אף הם לסובב בקהלות ישראל ולהשמיע את דבריהם באזני המוני העם שהיו מרכנים לשמוע אותם. בהליכות הם שמשו דוגמא למשוך אחריהם רבים וטובים, וביחוד נתפסו בני הנעורים למורי החסידות. הרבי ר' אלימלך מליזענסק, שהגיע בימים ההם לקראקא, קבע את מקום תפלתו כבית מדרשו של בעל "מגלה עמוקות". בהגיע שמעו לאזניו של הצעיר רבי קלמישל פנה הלה לבית המדרש ומשהאזין לתפלתו בהתלהבות התפעל ביותר, ומעתה נשא את נפשו לנסוע לליזענסק לראות פני מלך חיים ולהסתופף בהיכלו של הרבי.

כאמור נמנו פרנסי קהלת קראקא ורבניה על המתנגדים הנמרצים ביותר, ושאיפתו של הצעיר ר' קלמישל לנסוע לליזענסק נתקלה בהתנגדות עצומה, וביחוד לא היה חותנו ר' מרדכי מוכן לשמוע על כך, מאידך הביעה רעיתו הצעירה נכונות לסייע בידי בעלה להתעלות בעבודת ה', אף משכנה את תכשיטיה, כדי שיהא לו להוצאות הדרך, וכך יצא ר' קלמישל בדרכו להסתופף בצלו של הרבי ר' אלימלך מליזענסק.

שנים מספר ישב ר' קלונימוס קלמיש בליזענסק ושאב מבאר המים החיים ובספרו "מאור ושמש" הוא מבסס הרבה מחידושי תורתו על יסוד דבריו של הרבי ר' אלימלך ולא זו בלבד אלא שהוא משווה אותו למעמדו של הבעש"ט בדורו "יהיה העולם. שמם, עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם: הבעש"ט והרבי ר' אלימלך"

הרבי ר' אלימלך היה רבו המובהק של רבי קלמיש, אולם, בהסכמתו של רבו היה מבקר בהיכלם של צדיקים מבני הדור, וכפי שהסביר, הלך אליהם כדי לשמוע פירושים נוספים לדברים שהוא שומע מפי רבו ואינם מובנים די הצורך. בביקורו של רבי קלמיש בהיכלו של הרבי ר' זושא מאניפולי נוכח לדעת עד כמה אותו צדיק מרחיק לראות את הדברים הסמויים תיקון בינו ובין קונו, ואף ידוע לברר את דרכי התשובה המתאימים, רבי זושא תבע ממנו לנהוג כמנהגם של אנשי מעלה, חסידים ראשונים, שהיו נוהגים לפנים משורת הדין, ומעתה הוסיף קדושה על קדושתו, ובכך שימש דוגמא לרבים שהלכו אף הם בעקבותיו.

כאמור, היה עוזב לעיתים את ביתו ויוצא להסתופף בצלם של אדמו"רים אחרים, מאזין לדבריהם ואמרותיהם של גדולי החסידים בדורו, ובספרו "מאור ושמש" שקועים לא רק אמרותיו של רבו המובהק הרב ר' אלימלך שדבריו מובאים כ"ח פעמים בספר אלא גם יתר רבותיו.

בין רבותיו של רבי קלונימוס נמנה רבי מנדיל מרימנוב, שהיה מדקדק מאד בין המסובים על שלחנו בשבת אחת הכריז רבי מנדלי "כל מי שאינו שומר הברית יעזוב את שלחנו", כולם עזבו את השלחן וברחו בבהלה חוץ מרבי קלונימוס, שנשאר על מקומו ובעניותו התבטא "יהודי מבוגר אני ואין כידי לרוץ ולברוח".

בית הכנסת הישן בקראקא (מימין לבעל ה"מגלה עמוקות") בו התפלל האדמו"ר בעל ה"מאור ושמש" זי"ע

את סודות התפלה קיבל רבי קלונימוס גם מפי רבי הערש מרימנוב, שהיה נאמן ביתו של הרבי ר' מנדלי, וכך הסביר באוזניו רבי הערש: "איש פשוט אנכי, ואיני יודע שום כוונות, ולא זו בלבד אלא שלפני התפלה פוגעות בי גם מחשבות אחרות, אולם כאשר אני פותח בתפלת "אדון עולם" אני מהרהר בלבי, "מי הוא אדון עולם זה, רם ונשא, ולעומתו מי אני השפל באמת", ומיד תאחזני רעדה וכל עצמותי מזדעזעים. כל המחשבות הזרות מסתלקות ממני. וכך אני יכול להתחיל בתפלה".

באחד הימים הראו לו מן השמים לנסוע לרבי מרדכי מנעשכיז, וכך היה נמנה על תלמידיו הקרובים של הרבי ר' מנדיל מרימנוב. כן נסע לרבי נפתלי מראפשיץ, חבירו בבית מדרשו של "החוזה" מלובלין. אהבת רעים היתה בינו ובין רבי מאיר מאפטא מחבר ספר "אור לשמים".

רבי קלונימוס הפיץ את דרך החסידות בקראקא, כפי שקיבל מרבותיו בגליציה. קראקא, עיר מלאה חכמים וסופרים, שבימים ההם עדיין התנגדו לשיטת הבעש"ט, והוא סבל שם הרבה מהמתנגדים שלא סבלו את התנהגותו בשעת התפלה שהיתה בהתלהבות עצומה.

בין הרים גבוהים

רבי קלונימוס נמנה בין שני התלמידים שעמדו לימינו של ה"חוזה" מלובלין, בראש השנה תקע"ה, כאשר יצא לפני תקיעת שופר בקריאה אדירה "מי לה' אלי, ומי מוכן לצאת למלחמה". ה"חוזה" הרגיש שאותה שעה שעת כושר למלחמה בעמלק ונתן בידם להכרית את הסטרא אחרא ולקרב קץ ישועה, שלושת מנהיגי החסידות בדור ההוא, החוזה מלובלין, ר"מ מרימנוב והמגיד מקוזניץ, התכוננו איפוא למערכה. ה"חוזה" שהיה המקריא, מוסיף לתלמידו רבי דוד מלעלוב לעלות אל הבימה. רבי דוד נוטל את השופר לידו, פותח "תקיעה" אולם אין קול ואין קשב. רבי דוד מנסה לתקוע ואינו מצליח. הוא נוטל שופר אחר ללא הועיל, הוא מהפך את השופר ומנסה מצידו השני, והדבר אינו עולה בידו "אין זאת אלא שהשטן מרקד לפנינו, הבעל דבר מעכב בדבר".

"לא אסתייעא מילתא" — הגיב ה"חוזה" מלובלין, ובערב סוכות עלתה נשמתו של המגיד מקוזניץ השמימה, תתפורר החבילה.

בליל שמחת תורה אירעה ה"נפילה" הגדולה, כאשר ה"יהודי הזה" נעלם מחדרו המיוחד, ורק לאחר חיפושים ממושכים נמצא ע"י חסידיו כשהוא גונח על גל אבנים במרחק של חמישים אמה מביתו. בראשונה לא הכירו אותו בחשכה, ורק אנחותיו נשמעו. כאשר נשאל מי השוכב שם השיב בקול שבור "יעקב יצחק בן מאטיל", ורק אז ניצל והובל על כפי תלמידיו לביתו.

רבי קלונימוס, שהיה כאמור בתפלת ראש השנה לימינו של ה"חוזה" חזר לביתו בפישטאט. בשמחת תורה בשעה שהחל בעריכת ההקפות בבית מדרשו החלו פתאום ליפול אבנים לחלון בית מדרשו. החלון נשבר ואבן אחת אף פגעה בו ופצעה את ידו. החסידים, שרצו החוצה וראו כי אין איש, תמהו איש אל רעהו, אולם רבי קלונימוס פותח אותה שעה בבהי בכי תמרורים. שכן ראה מרחוק את הנעשה בהיכלו של ה"חוזה" באותה שנה. בסוף השנה, בתשעה באב, נתבקש ה"חוזה" לבית עולמו. כל שלושת הצדיקים, שהתמודדו בנסיונם לקרב קץ ישועה, נסתלקו איפוא מעולם השפל. ועלו לישיבה של מעלה.

בית מדרש חסידי ראשון בקראקא

בבתי הכנסת בקראקא היו שומרים על המנהגים לכל בית כנסת ובית מדרש. הגבאים והפרנסים היו עומדים על המשמר שלא לשנות מן הנוסח והמנהגים המקובלים בכל מקום משנים קדמוניות. רבי קלמיש, שלא רצה לפגוע במנהגי בית הכנסת, אסף איפוא, "מנין" בביתו שהפך להיות בית מדרש. במקרה אחד כאשר לא יכול להתפלל בביתו ונאלץ לפנות לבית הכנסת הרמ"א לא התפלל בפנים בית הכנסת, שלא לשנות את המנהג, אלא בפרוזדור. כדי שלא לשנות מן המנהג המקובל, ולפי מסורת אחת תיקן שם נשמה שהתגלגלה בעולם מאות בשנים.

לא היה זה קל לפרוץ את חומת ההתנגדות, שהתבצרה על ידי ראשי ומנהיגי העיר. אולם הודות להתלהבותו של רבי קלמיש ועדינות נפשו שלא פגע במתנגדיו והמשיך לעבוד את ה' בדרכו בהתלהבות ובגיגעה, נמשכו רבים אחריו.

"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", רבים החלו לנהור להיכלו, וכך הצליח רבי קלמיש לפרוץ את חומת ההתנגדות בקראקא, ולבית מדרשו יצאו מוניטין בכל רחבי פולין. נודע כמקובל גדול, מנהיג קדוש ובעל מופת, ובסופו של דבר השלים עמו אף רבה של קראקא רבי יצחק הלוי, ולפי מסורת מסוימת פייס אותו ומעתה הפך להיות אוהבו, מוקירו ומעריצו.

בראשונה התנגד בעל "דברי חיים" מצאנז לפתוח שטיבעל חסידי בקראקא, בהתאם למקובל שאין לשנות ממנהגי המקום והנוסחאות הנהוגים. ברבות הימים, כאשר פנו אליו בדבר פתיחת "שטיבל" הביע הסכמתו בהוסיפו "על מנת שיתנהגו החסידים כמנהגי קראקא". בתשובה לשאלה נוספת מה הן מנהגי קראקא השיב "כמה בתי כנסיות איכא בשוקא, ולגבי כל אחד ואחד נהרא נהרא ופשטיה, האיל ובעל "מאור ושמש היה הראשון שהחל להנהיג עדה בקראקא, כל מנהגותיו הן יסוד מוסד, והכל חייבין לנהוג בתוויה.

ממשנתו של בעל "מאור ושמש"

במשנתו היה מדגיש את חשיבותה של ארץ ישראל כסגולה לעבודת ה' באמת: "כוונת הבורא ב"ה וב"ש בזה שנתן לבני ישראל ארץ הקדושה, מחמת שהיא ארץ אשר אוירה מחכים, כי היא מכוונת נגד ארץ העליונה שנקראת מלכות שמים וממילא בקל יוכל האדם לבא שם לעבוד ה' באמת, אבל אליה וקוץ בה. מחמת שהיא ארץ זבת חלב ודבש וכל התענוגים של עולם הזה, גם כן שכיחים בה, על כן יוכל האדם חס ושלום, לכשוך עצמו לגשמיות, ולשכוח לעבוד השם באמת, ובפרט שבאו ישראל לארץ ומצאו בתים מלאים כל טוב, זיתים וכרמים מלאים פירות - - - על כן עצה היעוצה לזה שנתן הקב"ה לישראל, שידע האדם שכל טוב שנותן לו השם יתברך לא נותן לו בשביל עצמו, רק כדי להיות משפיע מטובו לאחרים (קדושים).

אחת הסיבות שגלו ישראל מפורשת בתורה: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" כי רק ע"י השמחה אפשר לעבוד את ה' בתפלה ובתורה, וכאשר ה' אמר למשה "ראה ראיתי את עני עמי - - - ואת צעקתם שמעתי", כלומר ראה אני את עניים ומחמתו אינם יכולים לעבוד עבודתם - - - מתוך שמחה, והם עובדים אותי מתוך עצבות, מחמת צרת השיעבוד ואין נחת לפני בזה. אולם "את צעקתם שמעתי מפני נוגשיו", כלומר עוד לפני הגישות והשעבוד שמעתי את צעקתם, שהיה קולם ערב עלי בעת צעקתם בהלל חמרה, מתוך שמחה, וכה תאמר להם "אעלה אתכם אל ארץ טובה ורחבה", ויהיה להם רחבת ידים ואז ישמחו וירננו ויעבדוני מתוך שמחה ויהי נחת רוח לפני (שמות).

את המשנה "משנכנס אב ממעטים בשמחה", הוא מפרש ממעטים את הצער וההדאגות בשמחה כלומר עם שמחה. ע"י שמחה שיש לאדם הוא ממעט גלות השכינה והצרות שיש לו בהיותו בגלות בין הנכרים (וישב).

בהקדמת הספר מצויין שהדברים נכתבו על ידו שנים מספר לפני פטירתו "רהב רא"ת עד חומש דברים נכתבו על ידו", ואילו מכאן ואילך נכתבו הדברים ע"י תלמידיו, כל אחד מה ששמע מפי קדשו ההראו לו ואת אשר "יבחר הוא הקדוש", רושמי הקודות מציינים כי הדברים האלו הם מיעוטא דמיעוטא מכל חידושיו בתורת החסידות, אולם אבות החסידות מפליגים בשבחו והה"ק רבי שר שלום מבעלזא היה אומר "את רבי קלמיש ידעתי הכרתי גדולו ותפארתו בלובלין, אבל גדלות נעלה ונפלאה כאשר ראיתי בספרו על זה לא פיללתי מעולם".

ממשיכי השרשרת

לאחר פטירתו של בעל "מאור ושמש" בקראקא התיישב שם בנו רבי אהרן. ובעיר הוקם לראשונה בית מדרש מיוחד לחסידים שנקרא על שמו של אהרן'ס קלויז, ועד השואה התפללו בו הנגידים, החסידים ותלמידי החכמים, מסלולה ומשמנה של העיר, שראו כבוד לעצמם להתפלל בבית המדרש.

בין ממשיכי השרשרת בולט בנו של רבי קלונימוס רבי יוסף ברוך, קדוש מרחם אמו ואביו השפיע עליו שפע אלקי כדבריו בספרו "מאור שמש", שיש ביד הצדיקים שהולכים בדרך הנביאים ומשפיעים ברכות מעולמות עליונים. וכן יש כח ביד הצדיק למסור זאת לתלמידו, אשר נותן דעתו בכל עת ודבק לחיות אלקית השרה בו וגם לו הוא מוסר "והוא הכח שיהיה יכול למשוך ברכות".

עשרות בשנים הסתיר את מדרגותיו, ואף שרבים היו באים להיכלו סירב לנהל עדה והמשיך לעבוד את ה' בדרכו המופלאה עד אשר בעל "דברי חיים" מצאנז הפליג בגדולתו. מעתה החלו רבים וביחוד המוני העם, דלים ועניים לנהור אליו, והוא עודד אותם בגשמיות והדריך אותם ברוחניות, ואהבתו לכל יהודי בערה ביותר ועל כן נודע שמו לדורות בשם "דער גוטער איד" — היהודי הטוב.

גדולי הדור העריכו אותו ביותר ומי לנו גדול מבעל "דברי חיים" המכתיר אותו בתשובותיו "הרב הגדול החסיד הצדיק, בוצינא קדישא, מקהלת עיר חדש (ח"ב אוי"ח סימן ב') אף רבי שלמה מרדומסק מכהו בתוארים נשגבים "הרב המאור הגדול נר ישראל וקדושו פאר הדור בוצינא קדישא, עמוד הימיני פטיש חזק דית רענן".

בסוף ימיו ביקש לעלות לארץ ישראל, ואף הציג את הדבר לפני בעל "דברי חיים" מצאנז והלה הניא אותו מכך בטענה שעליו להמשיך בניהול עדתו. רבי יוסף ברוך טען אתו "והרי גם רבי משה מלעלוב עלה לארץ ישראל באחרית ימיו" השיב לו בעל "דברי חיים": "שלוש שנים לפני פטירתו כבר לא היה רבי משה בעולם הזה, ולא היה יכול לסבול אוירה של חוצה לארץ".

בנו השני רבי אהרן, שנולד בערך בשנת תקנ"ה, שנקרא בשם רבי אהרן, הנהיג כאמור, את עדתו בקראקא. שם הקים את בית המדרש החסידי הראשון בעיר לאחר שנים רבות, שבהן נמנע הדבר בגלל התנגדות ראשי הקהלה ופרנסיה. לימים נתעלה רבי אהרן להמנות בין ראשי העדה, והוא ראשון החותמים על כתב הרבנות לרבי שמעון סופר, בנו של ה"חתם סופר" לכהן כאב"ד בקהלת קראקא. והוא האריך ימים ונפטר ביום ז' כסלו תרמ"ב ומנוחתו כבוד בבית העלמין הישן בקראקא סמוך לציון אביו ועל מצבתו חרות "פ"נ האי גברא רבא בוצינא קדישא, דחילא ופרישא, אור מופלא בענוה וביראה ובחסידות, הצדיק האמיתי, קדוש יאמר לו".

המורשת בספרו מאור ושמש

רבי קלונימוס היה אחד מאבות החסידות, שהרגישו את חשיבותה נסיעת החסידים להיכלי רבותיהם כרבו בספרו "נועם אלימלך" הוא משתמש בתואר "צדיק" לרבי "שהתורה מרמזת לנו התועלת שיש בחברת הצדיקים - - - כשנוסעים חברת אנשים לצדיק, מחמת שבא כלבם איזה התעוררות שרוצים לעבוד ה' באמת - - ובאים לצדיק בהתעוררות זו, לשמוע מהצדיק עצות איך לעבוד את ה'". חשובים ביותר הם דבריו בענין הטהרה, אחד הסימנים המובהקים

(המשך בעמוד י"ב)

בס"ד
בשורה טובה ומשמחת
לאחר עמל ויגיעה רבה עלה בידינו להוציא לאור
הספר החשוב **"מאור ושמש"**
על התורה והמועדים
סודר מחדש באותיות מרובעות מאירות עינים
כריכת לוקס בשני כרכים
בתחילת הספר מבוא ותולדות רבינו המחבר זיע"א
מאת **בצלאל לנדוי**
לרגל ההופעה מחיר מיוחד • להשיג בחנויות הספרים

هكذا من الأصل

בצלאל לנדוי

יסוד יבנה וחכמיה להתמודדות עם רומי

חיילי רומא ממשיכים במעשי טבח גם לאחר חורבן המקדש ★ טיטוס מתכנן את תהלוכות הנצחון - אדמות היהודים בארץ מוחרמות להתיישבות חיילים רומאים משוחררים ★ מים ליד ירושלים אחת הקולוניות הללו ★ במקום מחצית השקל למקדש - מסי אפליה לכובשים הרומאים - "אוצר בית דין" לעניני שביעית עוד בימי הבית ★ תביעה לתיקון סילופים בהיסטוריה ★ מיבנה תצא תורה ותפילה

מראה כללי של ההרודיון

עם חורבן בית המקדש חגג טיטוס הרשע את נצחונו. בטוח היה כי עם כיבוש ירושלים והריסת המקדש עד היסוד, עלתה בידו להפיק את זממו אשר חשב. לעיני כל העולם כולו נתקיימו דברי הפסוק "ערו ערו עד היסוד בה", מחוץ לשרידי הכותל המערבי של המקדש ששכינה לא זזה ממנו. שלושת המגדלים האדירים שנבנו ע"י הורדוס, על שם רעיתו מרים לבית חשמונאי, אחיו פזאל וידידו היפיקוס, הושארו על ידו בכוונה, כדי להוכיח עד כמה היתה מבוצרת ומפוארת העיר שעלתה בידו לכבוש אותה.

טיטוס שהחריב את ירושלים פונה לשרידי הלוחמים לאחר שנשרף ההיכל, לפני שהוא ממשיך בכיבושה של העיר. "הוי עלובים, כמה אתם בוטחים עתה, עמכם מת". ואמנם טיטוס עשה כמיטב יכולתו להשפיל את היהודים בכל מקום שהם. בדפנה של אנטוכיא, למשל, הרס את בית הכנסת היהודי ובמקומו בנה תיאטרון והקים בו פסל שיש ועליו כתובת "משלל היהודים", וכן הקימו הרומאים מקומות תיפלה לעבודה זרה, בכל המקומות שהיו מקודשים ליהודים, וכל זאת כדי להשפיל את המנוצחים.

בשלושת המבצרים האחרונים שנשארו לאחר חורבן ביהמ"ק, התבצרו מספר לוחמים, בעוד ששני המבצרים הראשונים מכוח הורודיון, נכבשו בשנה הראשונה לאחר החורבן, החזיק מעמד המבצר השלישי, מצדה ליד ים המלח, שאף הוא הוקם בשעתו ע"י הורדוס והיה מבוצר כהלכה. כחמש עשרה אלף חיילים רומאים נלחמו על כיבוש המבצר במשך שלש שנים, עד אשר הרומאים הצליחו לחסום בפניהם את כל דרכי הגישה לאספקת מזון.

ניתן לשער את הרעב האיום לאחר שלושה שנות מצור. כיון שלא היתה להם כל ברירה, החליטו לאבד את עצמם לדעת, שלא ליפול בידי הרומאים, ובליל התקדש חג הפסח הרגו כל אחד את בני משפחתו, ואיש את רעהו. האחרון הצית את האולם באש ותקע חרב בבטנו, ופלביוס המתאר את הדברים בצורה מאד מאד לא אובייקטיבית, נאלץ אף הוא להודות במסירות נפשם "ככה מתו כולם באמונה".

גם בשנים הבאים נצטוו כל חיילי רומי להרוג ביהודים ככל יכולתם. דם היהודים הפך להיות הפקר, ובלשון חז"ל הוצאה הפקודה המחייבת אותם להרוג כל יהודי "כל דלא קטיל ליקטלוהו", שכן כל חייל רומאי שאינו הורג יהודי אינו ממלא את חובתו, ואחת דינו ליהרג במקום היהודי.

שרידי היהודים באשר הם שם נרדפו על צוארם ע"י הרומאים, ושוב נציין את דבריו של פלביוס על מסירות נפשם של היהודים: "כאשר נדוש בשוט בגלגל וממתחו כל איבריהם, מהם נשרפו חיים או נשחקו עצמותיהם, ומעיניהם לחצו עליהם לקלל את שם מחוקקם, או לטמא את בשרם". היהודים עמדו בנסיון "ולא עשו אף אחת מאלה, גם לא התחננו אל מעניהם ולא שפכו דמעות לפניהם, רק נשאו את יסוריהם באור עינים ולעגו לאנשים אשר הקריבו אליהם את כלי המשחית. בשמחה השליכו את נשמותיהם לאלקים, מתוך בטחון כי הוא ישיבן להם".

טיטוס מתכנן את תהלוכות הנצחון

בשובו של טיטוס מירושלים קיבלו את פניו הרומאים בתהלובות, עיטרו אותו בעטרות של גבורה על נצחונו, כביכול, על האומה הישראלית. מראשית, מיד עם יציאת הרומאים למלחמה עם היהודים, הציבו לעצמם את מטרתם, לא רק לפגוע בשלטונם של היהודים אלא לפגוע בהם מבחינה גשמית ורוחנית גם יחד, ונדמה היה להם שהפיקו את זממם.

בהתאם למדרש איכה (פ"א מ"ה) נתמלאו ע"י אספסיאנוס "שלושה ספינות מגדולי ירושלים כדי להושיבם בקלון של רומי". מתוך המשך הדברים אנו למדים שהיו אלה בנות ציון היקרות, ולכן יש המציעים תיקון "מגידולי ירושלים". בעת מבחן מסרו את נפשם על קדושת ה' וטהרת עם ישראל, השליכו את עצמם לים, לאחר שהקב"ה האיר את עיניהם בפסוק (תהלים ס"ח כ"ג) "אמר ה' מבשן אשיב אשיב במצולות ים". מהדריו מפרש את המלה מבשן מטריקון מבין שיני אריות וחיות טורפות. גם מי שטבעו בים על קידוש ה' ואכלוהו דגים, הרי בבוא שעת תחיית המתים ישיב הקב"ה, שלא יפלא ממנו דבר, את גופתו מבין שיני דגים במצולות ים.

טיטוס, שתיכנן בהקפדה את תהלוכות הנצחון, הציב במרכזם את תהלוכות המוני השביים. הוא הוליך פשוט בקרב מחנות השביים, ובחרו שבע מאות מהם ובראשם מפקדי הלוחמים שמעון בן גיורא ויוחנן מגוש חלב. הללו, שהתבלטו ביופיים ובגבורה קומתם, הובלו בתהלוכת הנצחון, ובמרכזן — כלי הקודש שנגזלו מביהמ"ק בירושלים שולחן הזהב והמנורה, שאף הוא זהב טהור, נישאים ע"י השביים היהודיים. עד היום הזה קיים "שער הנצחון", שהוצב במרכזה של רומא לכבודו של טיטוס, ועליו תבליט השביים הנושאים את כלי המקדש.

שמעון בר גיורא יחד עם חברו יוחנן הובלו בתהלוכת הנצחון עד להיכל יופיטר. באיצטדיון הענקי הועלה שמעון לגרדום, וכאשר הכריזו ברבים כי "הומת שר צבא האויב" הריעו כל המוני הנאספים ויחלו להקריב קרבנות לאליליהם.

אחד השעשועים של הרומאים בתהלוכת הנצחון היה הרג המוני של היהודים, ושוב אנו מצטטים את דברי פלביוס כי טיטוס ציין את יום הולדתו של אחיו בהענשת השביים היהודים "נדמה היה לרומאים שהעונשים החמורים והמיתות המשונות של הקרבנות הוא קל מדי". השביים, שמספרם הגיע לרבבות רבות, נמכרו כעבדים, או שניתנו במתנה למארגני משחקי שעשועים, למאבק עם אריות והללו טרפו אותם לצהלת הרומאים הפראים.

מסע הרדיפות והרציחות נגד העם היהודי נמשך בכל אכזריותו לא רק בירושלים אלא בכל אתר ואתר. תושבי קיסריה הורו היתר לעצמם לשפוך דמיהם של ישראל על לא עוון בכפם. פלביוס, שלא נהג להגדים במעשי האכזריות של הרומאים מיטיביו, מספר על משא ומתן, שהתנהל בעיר טריכי בין המפקדים הרומאים ובין תושביה היהודים. הרומאים העמידו פנים כאילו הם רוצים לכרות ברית עם היהודים, אך למעשה התכוונו להוציאם משם ולהצעידם לאיצטדיון של טבריה לערוך שם טבח דמים.

אספסינוס נתן את הגושפנקא החוקית להמתה שהיתה נפוצה כמיד ש"שום דבר אינו בכלל עוולה, אם הוא נעשה נגד היהודים".

הרומאים מחרימים את אדמות היהודים

אספסיאנוס הכריז על ארץ יהודה, שקרקעותיה הם רכוש המדינה הרומית. בעליהן היהודים שמרדו בשלטון הרומאי איבדו את זכות הבעלות עליהן, וממילא הפכו האדמה לרכושו הפרטי כנציג המלכה. רמז להחרמת אדמות היהודים מצוי במדרשי תנאים. במאמרנו הראשון הבאנו את דברי הילקוט על יעקב אבינו, כאשר בירך את בניו יששכר חבר לן וחזה מראש את עשר הגלויות שגלו הסנהדרין מירושלים וכו'. בספרי דברים, שנוי לפנינו דרשת חז"ל, שהקב"ה הראה למשה רבינו את ארץ ישראל, לאחר שהרומאים השתלטו עליהם: "ויראהו ה' את כל הארץ" (דברים ל"ד א) מלמד שהראהו ארץ ישראל מיושבת על שלוותה, וחזר והראהו מציקים מציקין לה, "ואת כל ארץ יהודה" ואת המציקים המחזיקים בה "עד הים האחרון" מלמד שהראה פני כל המערב יושב על שלוותו, וחזר והראהו מציקים המחזיקים בו, "את הנגב" שהראהו פני כל הדרום, "עד צוער" אלה מציקי ישראל, כגון הבלשים הדרים עם המלכות, ובהמשך "אנשים שבאו והחזיקו בארץ והוציאו אותן מבתיהם" הללו "קשים להוציא מהם פרושה כצורי". יש לראות בכך רמז על השתלטות הרומאים והחרמת אדמות היהודים.

וכך מספר יוספוס, בספרו "מלחמות היהודים עם הרומאים": "אותה שעה שלח הקיסר לבסוס הנציב ולליבריוס מקסטמוס (אפוטרופוס) מטעם הרומאים ופקד עליהם להחכיר את כל אדמת היהודים, שכן לא הושיב בארץ ערים, הואיל וביקש לקיים את הארץ לעצמו, רק לשמונה מאות חיילים ויטיראנים [ותיקים] נתן את המוצא [בתלמוד קולוניה קלניה] למושבם".

כמו בכל הארצות שנכבשו על ידו החרים השלטון הרומאי שטחים עצומים וחילק אותם לאחוזות נרחבות, לצרכי התיישבותם של החיילים המשוחררים. עד היום הזה נשתמר שמה של קולוניה, היא מוצא, כאזור שבו התגוררו החיילים הרומאים המשוחררים. היה בכך לא רק פתרון לבעיית פרנסתם ועתידם הכלכלי של חיילי רומא, לאחר סיום תפקידם המלחמתי, אלא משום החודרת אלמנט נאמן לשלטון הרומאי ולמנוע התפרצות אפשרית של היהודים נגד השלטון המנכרי.

בני עם קודש הזדעזעו למראה בני עמים נכרים המשתרשים בארץ ישראל, משוחררי הצבא הרומי, שקיבלו לרשותם אחוזות קרקע עקיות להתישב בהם. רושמי הקורות מציינים כי החיילים הרומאים היו גם בבחינת לגיון זרים שבאו ערב רב מכל עם ולשון וחז"ל דרשו עליהם את הפסוק (דברים ל"ב כ"א) "ואני אקניאם בלא עם" "אל תקרי בלא עם אלא בלויי עם, אלו הבאים מבין האומות ומלכות ומוציאים אותם מתוך בתיהם", ובנוסח אחר "אל תהי קורא "בלא עם" אלא בלויי עם, אלו שהן באים מברבריא ומטוניס וממוריטניא, שהן מהלכין ערומין בשוק".

כדי להגביר את אחיזתו של הלגיון הרומאי בירושלים וסביבתה הוחרמה גם אחוזתו של יוסף בן מתתיהו הוא יוסיפוס פלביוס, הוכרע כבר כי לאחר נפילת יודפת הפך את עורו ומעתה החל לרשום את קורות הימים במגמה פרו רומאית, ולעתים קרובות הוא מצדיק את מעשי הדיכוי שלהם נגד אחיו היהודים. זכויות אלו לא עמדו לו בשעה שהרומאים החליטו לבצר את אחיזתם באזורי ירושלים. קרקעות מסוימות הועברו לרשות הקיסר בתורת נכסיו הפרטיים הללו. היו מעובדות ומנוצלות במישרים ע"י אוצר המלכות של הקיסר, כגון החורשות האפרסמון, שלעדות פליניוס היו מכניסות לאוצרו של הקיסר ממון רב.

היהודים, שהוסיפו לעבוד את אדמתם הם כאריסין של המלכות, העלו דמי אריסות. המלחמה גרמה איפוא שינויים עצומים במעמד הרכוש הקרקעי של העם, הפקעת הבעלות מידי היהודים, שנשארו יושבים על אדמתם כאריסים וצפויים לנישול בכל שעה. הנכרים, על הרוב בתורת "מציקין" ופעמים בתורת בעלים ממש, התישבו על הקרקע ודחו לחלוטין את רגלי היהודים בעליהן הקודמים.

הטלת מסי אפליה על היהודים

פלביוס, המספר על החרמת אדמות היהודים ועל הקמת ה"קולוניות" לחיילים המשוחררים, מספר גם על מס האפליה שהוטל על היהודים בכל מקומות מושבותיהם. "מס שני דרכמונים לגולגולת, להרים אותו מדי שנה בשנה תרומה לקפיטולין שברומי, כמשפטם לפנים לשלם לבית המקדש בירושלים".

"מחצית השקל" שהיהודים היו תורמים ברצון ובהתנדבות לצרכי המקדש לקרבנות, אומץ איפוא על הרומאים, שחייבו את היהודים באשר הם שם, הן בארץ והן בחוצה לה, יתר על כן: המס שהוטל על יהודי הארץ קשה היה מזה שנתחייבו בו היהודים שהתגוררו בארצות הסמוכות, שהיו נתונות אף הן לשלטון רומא.

כדי להרגיז את היהודים שראו את ביהמ"ק חרב לעיניהם הופכו תרומות אלו לתפילה, שנקראה בפיהם (עפרא לפומם) "מקדש יופיטר" ברומא, כדי להוסיף כאב על עלבון.

בימי דומיטיינוס, היו גובים את דמי מחצית השקל בחומרה רבה ברומי ישב הפרוקורטור, שמצודתו היתה פרושה על כל ארצות האימפריה, ולידו מועצה שסייעה לו כמלאכתו. ברומי היתה מצויה "קופה יהודית", כלומר משרד מיוחד מרכזי ולידו חבר עוזרים שהיה מועצתו של הממונה הרומאי.

משני מקורות אנו למדים שלא רק הגברים והבוגרים מישראל אלא אף התינוקות והזקנים מבני שלוש ועד בני שישים שנה, ואף הנשים, חייבים היו במס זה. יש האומרים שהיה זה מס אישי שנקבע בתואם להכנסתו של כל אחד, והלשון פשוטה מס הכנסה, וזאת נוסף על מס הגולגולת שהוטל על כל יהודי, כאמור.

מציון תצא תורה לכל ישראל

בימים שביהמ"ק היה קיים, מציון תצא תורה לכל ישראל, תורה והוראה גם יחד. כיון שאנו עומדים בשנת שמיטה נציין את ענין "אוצר בית דין" הנזכר בתוספתא (שביעית פ"ח מ"א) ומהלשון "בראשונה" משתמע שנהגו באות שנים רבות לפני חורבן הבית, וכך שנינו שם: "בראשונה היו שלוחי בית דין מחזרים על פתחי עיירות, כל מי שמביא פירות בתוך ידו, נוטלים אותה ממנו ונותנים לו מהן מזון שלש סעודות, והשאר מכניסים לאוצר שבעיר. הגיע זמן תאנים ... שלוחי בית דין שוכרים פועלים ועודרין אותן... ומכניסין אותם לאוצר שבעיר. הגיע זמן ענבים... שלוחי ב"ד שוכרים פועלים ודורכין אותן בגת וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר. הגיע זמן זיתים... שלוחי ב"ד... ומכניסים אותם לאוצר של העיר, ומחלקין מהן בערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו".

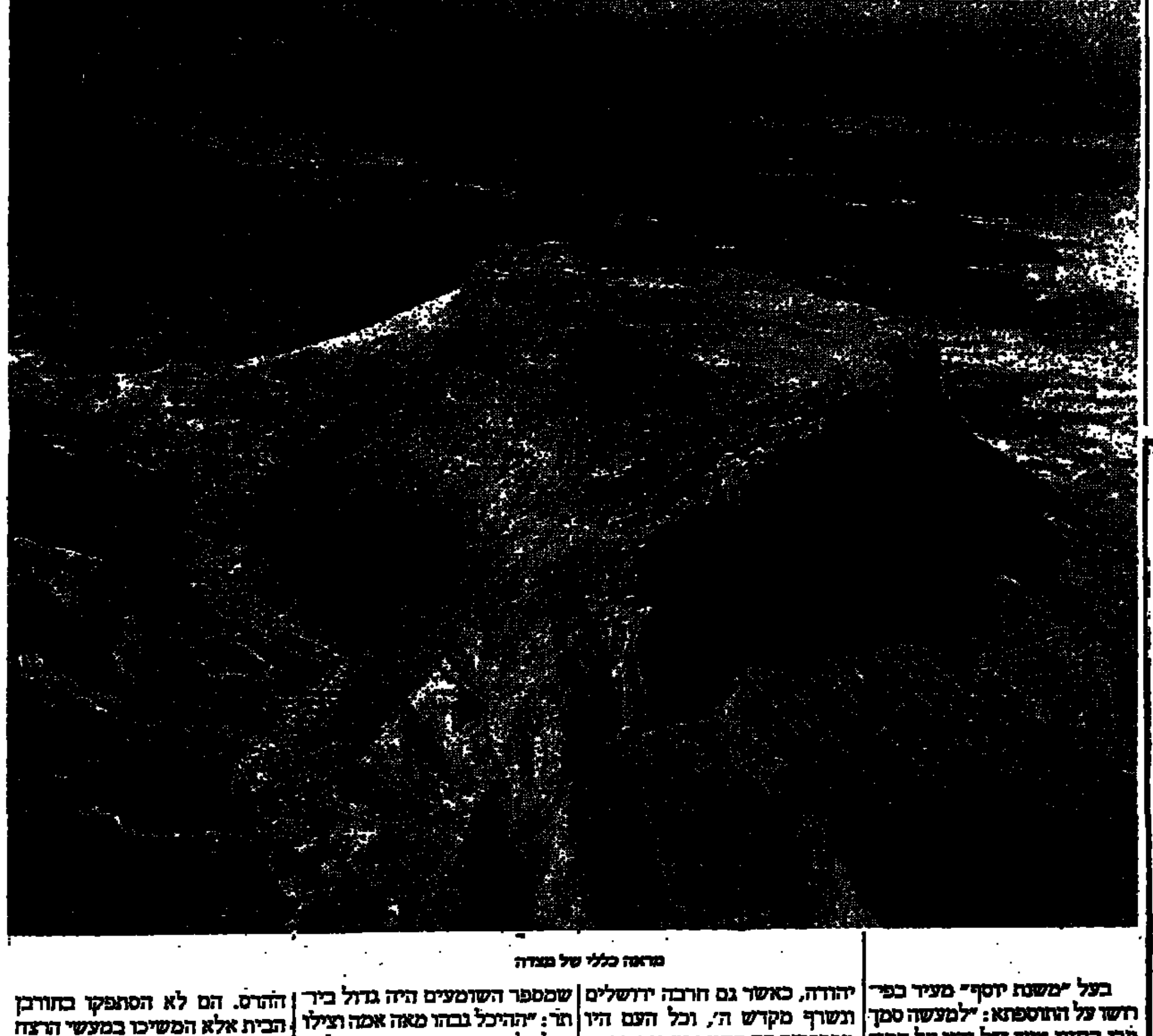
מראה כללי של מצדה

בעל "משנת יוסף" מעיר בפירושו על התוספתא: "למעשה סמך מרן החזון איש זצ"ל ידיו על התוספתא להלכה, ועל פיו נוהגים שומרי השמיטה בא"י לקבוע בי"ד מיוחד לעניני שמיטה, הגובה שכר ההוצאות ממקבלי הפירות וכו', לשלוחי בי"ד מותר לדרוך ענבים בגת כדרכו, וכן לעשות גרוגרות ודבילה בלי שינוי, כמבואר באורות במשנ"י ח"ג עמ' ב"ד וצי שם גם ממה שנהגו הבד"ץ דירושלים ת"ו עוד בשמיטת שנת צת"ר. נסתפק בהערה שמבחינה כרונולוגית היה מקום לפתוח בשורה האחרונה על הבד"ץ שבירושלים שהחזיר העטרה ליושנה, וקדם בהתקנת אוצר בית הדין.

הדברים הנוגעים למעשה הועתקו גם בקונטרס "ושבתה הארץ" שהופיע מטעם המרכז הארצי לחקלאים. שלוחי בית דין פיקחו איפוא על עניני שמיטה, כשם שיצאו להכריז על השקלים ועל הכלאיים, ושוב נזכיר את המשנה לעניין שמיטה (מעשר שני פ"ה מ"ח) "בראשונה היו שולחים [בשנה הרביעית לשמיטה] אצל בעלי בתים במדינה מהרן התקינו את פירותיהם [כלומר הפרישו מעשרות] עד שלא תגיע שעת הביעור".

מעמדו הנכבד של ריב"ז

אנו חוזרים לענינו לציין את מעמדו הנכבד של רבי יוחנן בן זכאי, עוד מימי זמן הבית. בימי כהונתו של רבי שמעון בן גמליאל, ורק לפני כשמונים שנה נתגלתה "מכילתא דרשב"י" שלא היתה מצויה בידי ראשונים ואחרונים, ושם עדותו של רבי יהושע בן חנניה בקשר להוראות שיצאו מירושלים בהלכות התלויות בארץ, ומתוך נוסח עדותו, אנו מבחינים בחשיבות שהוא ייחס לדבריו: "אומר לך דבר שראו עיני ולא מה ששמעו אזני. פעם אחת עליתי לשוק העליון לשער האשפות שבירושלים, ומצאתי שם את רבן שמעון בן גמליאל ואת רבן יוחנן בן זכאי יושבים, ושתי מגילות פתוחות לפניהם ויוחנן סופר חלה עומד לפניהם ודיו וקולמוס בידו. אמרו לו, כתוב: "משמעון בן גמליאל, שלום, ידוע יהא לכם שהגיעה השנה הרביעית ואדיין [ועדיין] קדשי שמים לא נתבערו, אלא שתמהרו ותביאו חמש שבלים שהן מעכבות את הוידוי, ולא אנחנו התחלנו לכתוב לכם אלא אבותינו היו כותבים לאבותיכם".

אמרו לו כתוב איגרת שניה: "משמעון בן גמליאל ומיוחנן בן זכאי, לאחינו שבגליל העליון והתחתון ולעובדי בית הלל, שלום, ידוע יהא לכם שהגיעה השנה השביעית, ואדיין [ועדיין] קדשי שמים לא נתבערו, אלא שתמהרו ותביאו עביטי זיתים, שהן מעכבין את הוידוי, ולא אנחנו התחלנו לכתוב לכם, אלא אבותינו היו כותבים לאבותיכם", כלומר שהיתה זו מסורת מידי הדורות הקודמים.

בעל "דורות הראשונים" תובע לתקן את הסילופים

טיטוס הרשע לא הסתפק במעשי האכזריות אלא רצה להנציח את "מעליו הטובים" למען ההיסטוריה. למטרה זו העיד את יוסף בן מתתיהו, שנקרא מעתה יוספוס פלביוס, וכן את אגריפס השני ממשפחת הורדוס, הללו השתדלו לרשום את הקורות מתוך מגמה לפאר ולרומם את טובו לבד של טיטוס. ממגמה זאת הבולטת בין השיטין אנו למדים שאגריפס הזמין את פלביוס להעלות על הכתב את סיפור המלחמה, כדי להצדיק את הרומאים ולהרשיע את ישראל.

ר"י הלוי מוקיע בספרו "דורות ראשונים" את נסיונותיהם של בני משפחת הורדוס ובראשם אגריפס השני וכן את פלביוס בסילוף ההיסטוריה: "בשעה אשר האומה ירדה פלאים, ותהי למרמס לרגל הרומיים, היה חובת כותב דברי ימי ישראל, לפני הרומיים ולעיני הקיסר עצמו, להשתדל להקל עון חטאתם, ולמתוח עליהם חוט של חסד ורחמים לפני שוביהם, אבל אגריפס ופלביוס נוסדו יחד לצייר את כל הדברים ולתת את העם לפראי מדבר ולשמצה בקמיהם". לא זו בלבד "שהם הציתו את האש והביאו החורבן הנורא, כי אם גם אחר אשר נחרבה ארץ יהודה, כאשר גם חורבה ירושלים ונשרף מקדש ה', וכל העם היו מפרפרים בין החיים והמות, ודמם כנחל שוטף, בשעה ההיא ישבו יחד להתיעץ על צפונותיהם, כיצד לגולל כל האשמה בראש העם, ותלו קולר גדול בצווארם לעיני הרומאים ויתנום למורדים גם עוד טרם התגלע הריב, וכן לאנשים אשר אינם מן הישוב ומתקוממים מבלי דעת, רק מתוך סערת רוחם ורעה לבבם".

מאמצים עצומים מקדיש הרי"א הלוי להעמיד את הדברים על אמיתותם, ואנו מצטטים את דבריו "אמנם לא נוכל עוד לקומם את הריסות ירושלים, עד אשר ירחם ה' את עמו, ובנה עוד בציון ובירושלים, אך לפתות נרשום את האמת ונתקן את העיוותים בקשר לסודרי המעשים".

בירושלים לבו מנדבו לתלמוד תורה

"מציון תצא תורה" מציון היתה יוצאת לא רק הוראה כאמור, אלא גם תורה ממש, בימים שבית המקדש היה קיים, וכך מובא בספרי דברים "מלשכת הגזית תורה יוצאת לכלל ישראל" (מובא גם במשנת סנהדרין פרק י"א מ"ב). רבי ישמעאל מסביר גם את ענין העלאת מעשר שני לירושלים כדי לעודד את האדם לתלמוד תורה, "האדם המביא מעשר שני לבית הבחירה נכנס ללשכת הגזית, ורואה חכמים ותלמידיהם יושבים ועוסקים בתלמוד תורה, ולבו מנדבו לתלמוד תורה", מדרש זה מובא ע"י בעלי התוספות (במס' ב"ב כ"א ע"א ד"ה "כי מציון תצא תורה"): "לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה", כדרשינן בספרי על הפסוק "למען תלמד ליראה", "גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד", לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, אף הוא היה מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה".

בהר הבית היה גם בית מדרש, וכך נמסר במס' סנהדרין פ"ח ע"ב, לגבי הדיונים בבתי הדין "ואחד מהם בלשכת הגזית ששם יושבים [בימות החול מזמן] תמיד של שחר ועד תמיד של בין הערביים" לדיון בשאלות שהובאו לפניהם, ואילו "בשבתות וימים טובים לא היו נכנסים ללשכת הגזית, אלא בביהמ"ד של הר הבית". בבבלי שלנו הגירסא כי "בשבתות וימים טובים יושבים בחיל", רש"י מפרש "מפני שהעם רב ומקום צר להם בלשכה, אי נמי שלא יהיו נראים כיושבים בדין, שבלשכת הגזית היו דנים" והוא מוסיף "וזה עיקר" בתוספתא ובירושלמי הגירסא היא "בביהמ"ד של הר הבית".

כך למדנו במס' פסחים כ"ו ע"א "אמרו עליו על רבי יוחנן בן זכאי שהיה יושב בצילו של היכל ודורש כל היום כולו" ורש"י מפרש שם שמספר השומעים היה גדול ביותר: "ההיכל גבהו מאה אמה וצילו הולך למרחוק מאד, ברחוב שלפני הר הבית, ומתוך שרחוב גדול היה ומחזיק בני אדם הרבה, היה דורש שם מפני החמה, שאין לך בית המדרש מחזיקן".

טיטוס הרשע, שנשא עיניו להריסתו הרוחנית של העם היהודי, לא הסתפק בחורבן המקדש אלא פגע גם בבתי המדרש. כמובא בירושלמי מגילה פ"ג ה"א "וישרוף בית ה' — זה ביהמ"ק ואת כל בתי ירושלים" אלה ארבע מאות ושמונים בבתי כנסיות שהיו בירושלים — — — וכולם עלה אספסינוס והחריבם "ואת כל הבית הגדול שרף באש", זה מדרשו של רבי יוחנן בן זכאי וכו'".

בשריפת המקדש בהריסת ירושלים ראה טיטוס הרשע בבחינת סמל, וכפי שרושמי הקורות הרומאים מצטטים אותו, עפ"ל, דימה כי עלתה בידו "להמית את העם היהודי". אין להתעלם מן העובדה שעם חורבן המקדש נעלמו כל האלמנטים המרכיבים של ההנהגה הרוחנית. כפי שהסברנו במאמרנו הקודם גלתה גם לשכת סנהדרין ממקומה הקבוע ב"לשכת הגזית", אם משום שלא רצו לקבל עליהם אחריות לנוכח מעשי הרציחות המרובים, ואם משום שהשלטונות הרומאים צמצמו את סמכויותיה.

לאחר חורבן הבית הראשון מצאה האומה בגלות בבלה מקלט "על נהרות בבל", הם התיישבו בערים אשר נתנו להם לבנים "ובנו בתים ונטעו כרמים ובניה שרים בהיכל מלך בבל. אז היה להם דבר ה' ביד נביאו (ירמיהו כט ה-ז): "בנו בתים ושבו, ונטעו גנות ואכלו את פרין, קחו נשים והולידו בנים ובנות, וקחו לבניכם נשים וכו' ורבו שם ואל תמעטו" "ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה" — כי שלום אמת ומנוחה שלמה מצאו בבואם לבבל, וישבו שלוים השקטים, ותמי הנבר לא הרגיזו מנוחתם, והם ממשלת הארץ שמה עליהם עיניה לטובה".

לעומת זאת, בימי חורבן הבית השני, עשו כל עמי ארצות הקדם, בחסותם של הרומאים, את כל אשר יכלו להשפיל את היהודים עד עפר. הבזים וכותבי פלסתר דבוז והפיצו בכל עבר ופנה משטמה נוראה, וירדפו בראש תוצאת הוסיות להומם ולכלותם, וכל אמצעי לא היה קשה ביותר למטרתם זו.

המסד הרוחני עובר ליבנה

מתוך שיכלה חורב ומחדרים אימה. הרומאים לא חדלו ממעשי ההרס. הם לא הסתפקו בחורבן הבית אלא המשיכו במעשי הרצח נגד השרידים, והתקופה הקרובה לאחר חורבן היתה תקופה קשה ביותר, לשארית הפליטה, אולם גם בתנאים הקשים אנו עדים להמשך לימוד התורה ועל תופעות של מסירות נפש.

בחורבן בית ראשון הקדים הקב"ה רפואה למכה כדי להבטיח את המסד הרוחני, ועוד לפני גלות בבל, נקבעו שם ישיבות ע"י "החרש והמסגר" כמובא במס' גיטין פ"ח ע"א "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים שתי שנים לונושנתם" שהגלה גלות צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת, וכאשר דוד של צדקיה הגיע לבבל כבר היו שם חכמי גלות יכניה שלמדו תורה עם הגולים. ורש"י מעיר (במס' סוכה כ' ע"א ד"ה עלה הלל הבבלי): "שמיום שגלה יכניה היו "החרש והמסגר" עמו, היתה ישיבה מצויה בבבל".

הוא הדין בירושלים, עוד לפני חורבנה הועבר המסד הרוחני ליבנה, להבטחת התפתחותו הרוחנית של העם. טיטוס הרשע לא הביא בחשבון. כ.. עוד לפני שריפת המקדש הוקם בהסכמתו המפורשת, תחליף בדמותה של יבנה וחכמיה. שהמשיכו למעשה את ההנהגה הרוחנית של העם היהודי.

בעשרות השנים לאחר חורבן הבית נוכחו כולם לדעת עד כמה צדק רבי יוחנן בן זכאי בבקשתו "תן לי יבנה וחכמיה". יבנה הפכה בבחינת מרכז רוחני לבני עם קודש, אמנם הם לא הסירו את דעתם מחורבן ביהמ"ק ונשאו את עיניהם יום יום שיבנה בית המקדש. רבי יוחנן אף התקין תקנות מיוחדות כדי להפגין את התקוה ואת האמונה "מהרה יבנה המקדש" ועל תקנות אלו וכן על התפילות שהותקנו במרכז הרוחני ביבנה במאמרנו הבא.

ללונדון פריז ומינכן
ביג בן טורס
ר' עקיבא 115 ב"ב 706670

נברשות???
הורוביץ!!!

מאת: א. שושן

גדול יהיה הבית...

היה זה מחזה מרהיב עין, המוני אדם נהרו אל עבר המגרש, המונים מכל החוגים ומכל עדות ישראל, כולם יחד. כאיש אחד בלב אחד באו לתת כבוד יקר לאיש אשר כולם הכירוהו וכולם נושאים את זכרו, גידולי תל־אביב אשר ברבות השנים, עברו למקומות מגוריהם בבני ברק והסביבה, היה האדמו"ר ממודז'יץ בעל ה"אמרי אש" זצ"ל, בימה מפוארה פיארה את פני המזרח, גדולי התורה והחסידות, חשובי רבני העיר ואישי הצבור תפסו את מקומם על הבימה, וכאשר הגיע אל המקום כ"ק האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א בנו הגדול של בעל ה"אמרי אש", השולך הס ועיני הכל היו נשואות לאשר ייצא מפיו לשמוע קול בשורתו על הקמת מקום התורה והחסידות לבית מודז'יץ המפוארת.

פרק תהלים קכ"ז, כמה אקטואלי הוא, "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" פרק מלא ערגה ותקוה, תפלה ובקשה לבורא עולם שיעמוד לעזר לבנין הבית הקדוש, ומי אם לא ר' יצחק ליפא פישביין, איש סודם ואמונם של אדמו"רי בית מודז'יץ, איש אשר נשא בעול בימי צער כבימי שמחה, איש אשר שמירת הגחלת והדרשת המורשה בראש מאוייו.

ואף, האיש אשר יותר מכל שמר על הגחלה המיוחדת של הבית הגדול ר' בן ציון שנקר מגיז יותק, פוצח בשיר חמרה, והקהל, כל כולו מוקסם משירתו המלהיבה, השירה החסידית האמיתית, שירה היוצאת מן הלב הנכנסת ללב, אז ישיר משה, עלה בלבו לשיר.

ראשון למברכים, רבה של העיר, הגר"מ לנדא שליט"א, בדבריו מציין הוא את ארץ ישראל אשר בפרשה אותו שבוע נקראת בשם מיוחד, "ארץ מושבותיכם" תמיד נקראה הארץ בתורתנו הק' ארץ כנען, או הארץ בהא הידיעה, והפעם "ארץ מושבותיכם" הקב"ה מתאוה לדירה בארץ ישראל, דירה להשי"ת בתחתונים, דירה כזו מקומה דרך תורה ומצוות, במצוות יש לברך, ברוך אתה ה', אשר קדשנו במצוותיו, וכבתשו' הרשב"א "ברוך" לשון המשכה, להמשיך כמו בבריכות המים, המקום ימשך כמים, אומות העולם "רם על כל גויים ה' על השמים כבודו" ואנו, עם ישראל, מי כה' אלוקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ" למעלה ולמטה, דירה ודירה בארץ, מצוות, ותורה "כי נר מצוה ותורה אור" ואני מתקיים "ארץ מושבותיכם", ובפרט בשושלת קדושה אשר נשמות האבות הק' שהיתם מתלמידי הבעש"ט נמצאים בשמחה, כי הזכויות עומדות שהמתים יורשים את החיים כי "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה" אלו נשמות שבגן עדן והנשמות זקוקות ללבוש מזה העולם, וינתע בשערים בעלה" בשערי בן עדן מתי, "בשבתו עם זקני ארץ" ויורשים המתים את החיים.

התורה והחזיק אחריו, הגאון ר' דב פוברסקי שליט"א, מראשי ישיבת פונביז', "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה", ראו בני ישראל במעמד הר סיני גדודים גדודים של מלאכים ונתקנאו בהם, רצו גם הם גדודים ודגלים, אולם המלאכים מציאותם הינה משרתי ה', לעשות רצון קונם ולגלות כבודו, כל מלאך ותפקידו המיוחד, אין מלאך עושה שתי שליחויות, אולם ביחד, כולם ביחד מבצעים מעשה אחד של קידוש ה', וכן עם ישראל, איש על דגלו, כל שבט ושבט על דגלו אולם במבט מעל כולם יחדיו קידוש ה' עצום הוא, כן הוא בתורתה של בית מודז'יץ, תורת הניגון, כל תו ותו הוא עולם כפני עצמו, ויחדיו מהוים ניגון אחד גדול, ניגון שיר ושבח לבורא עולם.

משנה תוקף לדברים, בהקמת בית לתורה וחסידות נשמעו בדבריו של אב"ד זכרון מאיר וראש ישיבת חכמי לובלין הגאון ר' שמואל ואזנר שליט"א, בדבריו התוצבים עמד על הקשר שבין עם ישראל לארצו, "כי גרים ותושבים אתם עמדי, כי לי כל הארץ" כי אף שהשמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" הרי שהאדם צריך התנהגות שתהיה ראויה לה' ע"י שהשמים יהיו שמים לה' והארץ לבני אדם, וכדי להפוך את הארץ לקנין האדם, יש לבנות עוד אבן ועוד פינה לכובשה לתורה ליראה וחסידות צריכה זו להיות גאולה בבחינת בארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ, וכמו שמצינו בבני גד ובני ראובן "והארץ נכבשה לפני ה'" כלומר כיבוש למען ה', וזאת ע"י כיבוש נוסף של כל אבן וכל פינה למען תורה יראה וחסידות.

ומודז'יץ — ממשיך רבה של זכרון מאיר, שלשלת זהב עם שרשרת זהב. שלשלת מתלמידי הבעש"ט ותלמידיו, ושלשלת לאבי התורה והיראה ר' עקיבא איגר זצ"ל, תורה וחסידות — שרשרת זהב, כח של ועתה כתבו לכם את השירה הזאת — וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך על פניו — שירה שהיא תורה, תורה שהיא כל כולה שירה, שבח לא־ל בורא עולם.

משא כ"ק האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, ובמדרש אלו הרימונים,

כ"ק האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א נושא דברים בהנחת אבן הפינה.

התמהה הוא מה ענין החיזוק שצריכים רימונים. מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ובגמ' בסנהדרין אר"י מברכותיו של בלעם הרשע אתה יודע מה היה בלבו, שבקש שלא יהיו בתי כנסיות ובתי מדרשות, זהו מה טובו אהליך יעקב, ושלא תשרה שכינה בישראל זה משכנותיך ישראל, הסביר אאמו"ר האמרי אש זי"ע דיש 2 מדרגות, יעקב — קטני הדעת, ישראל — גדולי הדעת, בתי יעקב בבתי כנסיות של אהלים, ובתי ישראל בבתי מדרשות של משכנותיך — קבועות.

מצינו בגמ' בברכות, למה נסמכה פ' אהלים לנחלים, כנחלים נטיו כגן הרי נהר, ועי"ש בתוס' ובהרשב"א שקודם מה טובו וזה סמוך לנחלים, ואומר לך מה נחלים מאהלין בין טומאה וטהרה אף אהלים מראין חובה וכף זכות, ובפשטות, המאור שבה מחזירם למוטב, אולם באם אהלים מרמז על בתי מדרשות כיצד זה מחזיר לכף זכות?

בגמ' בסנהדרין מצינו שכל הברכות של בלעם חזרו לקללה חוץ מאחת, והוא על בתי המדרשות, ותמוה הוא שברכת בתי מדרשות יבוא מבלעם, הרי לברך על בתי המדרשות של כלל ישראל היה צריך לבוא מצדיק וקדוש, ברכה בטהרה ובמחשבה טובה, ולא מקללה שנהפכת לברכה ועוד מבלעם הרשע?

במדרש מצינו כל שישראל מבין בעוה"ז, מברכותיו של בלעם הרשע, וברכות האבות שמורות לעוה"ב, והרי קשה שדובר פה שכל הברכות הפכו לקללות חוץ מאחת, ומשמע פה שנהנין הכל מהעוה"ז מברכותיו של רשע? ולתרץ כל אלו, יש לבאר 3 ענינים, ארץ ישראל, מקדש, תורה. השי"ת נתן התורה כתנאי לעוה"ז שהרי תנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית, אם ישראל מקבלין את התורה, בראשית בשביל ראשית, בשביל תורה שנקרא ראשית, ועוד מצינו במדרש שבזמן בריאת העולם על כל ארץ נברא שר, חוץ מארץ ישראל שהחזה הקב"ה שנאי ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה, וזה רק לעם ישראל. ארץ חמדה טובה, והרי תמוה, מדוע ניתנה התורה בחלקה לאוה"ע שהרי קבלו 7 מצוות, ועוד בטרם ניתנה לעם ישראל, וכן בארץ ישראל, ניתנה הארץ לאוה"ע בטרם ניתנה לישראל, עד כדי כך שהתורה התחילה מבראשית כדי שיהיה לעם ישראל פתחון פה נגד אוה"ע ועי"ש ברש"י בתחילת התורה, ולא עוד, אלא שנתן הארץ לכנען, הטמא ביותר שבעמים, וכן בית המקדש הראשון נבנה ע"י פועלים ובחומרים של גויים, ובית שני ע"י כורש, ובגמ' בב"ב מצינו שגוי נתן עצה איך לבנות הבית, והגמ' מציינת שהמקדש היה צריך מלכות ואפרי מלכות של גויים, ומה הענין בכך, אבל גם התורה, גם הארץ וגם המקדש יד הגויים בהם בתחילה ומה הענין בזה?

והנראה לומר, דכתיב לא קם בישראל כמשה, ובמדרש, בישראל לא קם אבל באוה"ע קם, וזה בלעם, ולכן אפ"ל, שהרי משה רבנו כתב ספרו ופרשת בלעם ובזוה"ק משה ובלעם בחדא דרגא, אלא שמשה מסיטרא דקדושה ובלעם מסטרא דשמאלא, ומשה היה היחידי שהבין מה רצה בלעם, וע"כ רק הוא יכול היה לכתוב פי בלעם, בלק מלך מואב בירר מהו כח ישראל והתברר לו שכוחם בפיהם, וע"כ הביא את בלעם שכוחו בפיו. אלא שמשה ביקש ותפלינו אני ועמך שלא תשרה שכינה בעכו"ם ובלעם להבדיל בקש שלא תשרה שכינה בישראל, ומלחמת בלעם במשה היתה במעשי ידי משה וכידוע לא שלטה מעשי שתאיהם של ישראל במעשי משה שהרי משכן ואהל וכו' נגנזו, ואאמו"ר האמרי אש זי"ע פירש שראים פה שמלחמת היצר הרע היא דווקא בתורה — בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, וגם בזוה"ק ליכא מילי כנגד היצר הרע כאורייתא, יצא שכח התורה יכניע את כח היצר הרע.

במדרש מצינו, הקול קול יעקב וכו' בזמן שקול יעקב מצפצפין בבתי מדרשות אין ידי עשו שולטין בהם, וענין הצפצוף כדאי' מצפצפין באתב"ש היינו בשם המפורש — שם הוי"ה, שהוא ענין תורה לשמה בצער שמים, וכדברי אא"ז הדברי ישראל זי"ע, אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה ואחד, כלומר, מאה במחשבת אחד, קודשא בריך הוא, ומצפצפין אפ"ל עוד, בחיתוך לא נכון כמ"ד ודגלו עלי אהבה שאם עם הארץ מתפלל ואומר "ואויבת" במקום "ואהבת" גם הקב"ה מקבלו באהבה ובחיבה. וזהו הקול קול יעקב, בשתי הקולות, גם קול טוב וגם קול חלש, וכדברי אא"ז מקוזמיר זי"ע שמי שאינו יודע לכוון בתפילתו שיתפלל כבן אל אביו, וזהו הקול קול יעקב, שתי הקולות כנגד ידי עשיו ומענין מה שאמר אא"ז האמרי שאול זצ"ל שהרי עשו שהיה ציד בפיו מדוע לא הזכיר שם שמים, אלא שגם זה לא רצה עשו להזכיר שם שמים שמא יגדל כבוד שמים על ידי זה,

הרימונים, מראין על פנימיות, פנימיות של עם ישראל, ולכן והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ — אלו הרימונים, פנימיות עם ישראל שפיהם וליבם שוים וע"י התחול הברכה שהקול קול יעקב — ברכות עצמם, שפיהם וליבם שוים, וזה כוונת אאמו"ר האמרי אש זי"ע אהליך יעקב משכנותיך ישראל בשתי המדרגות, גם באהלים שנופלים וגם במשכנות קבועים, ובפרט הכא בביהמ"ד ההולך ונבנה ע"ש אאמו"ר האמרי אש זי"ע.

ובכאן באה ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ותפילתו לבורא עולם על בנין הבית, ובשירה חמרה בהדרכת ר' בן ציון שנקר נ"י והנחת אבן הפינה, נסתיים המעמד, מעמד של קידוש שם שמים, תוך תקוה ותפילה לבורא עולם השלם זה הבנין.

ק"ק גייטסהעד - בת מאה ועדיין בתומתה בקדושתה, בצלילות דעתה

הקהילה הקטנה שבצפון אנגליה היא עיר גדולה לאלוקים - "שמורת טבע" מלפני שלושה דורות שמעט הציביליזציה ושיפורי רמת החיים והדיור לא סינוורו את חברי הקהילה היהודית - בזמן שקהילות יהודיות בערים הסמוכות שפתחו את שעריהן לפרצות של רוחות רעות של התקופה הלכו והתנוונו הן בהרכב האנושי והן במעמדן הכללי, קהילה קדושה זו פורחת ומתרחבת. ועל אף הגידול הכמותי, האיכות נשארה וגם האחדות - בית כנסת אחד, מספר ישיבות בתי חינוך וכולם סרים למשמעת הרב - מופת של קהילה

צבי בן אברהם

כותב השורות — שהוא יליד אנגליה וזכה ללמוד בישיבת גייטסהעד המפוארת, אצל הגבנים הגאונים ראשי הישיבות, המנהל הרוחני, הגה"צ ר' אליעזר קאהן, ראש הישיבה הרה"ג ר' אריה לייב גורביץ, ראש הישיבה הרה"ג ר' אריה לייב לאפיאן והמשגיח הרוחני הגה"צ ר' משה שוואב זכרון כולם לברכה — מכיר מעת הכתיבה בדברי אביו ז"ל, ששימש ארבעים שנה ברבנות באנגליה, שמי שלא הכיר את אנגליה לפני התפתחות ישיבת גייטסהעד אינו יכול להעריך כראוי את השינוי הגדול שחוללה אותה ישיבה בקרב יהדות אנגליה. אין כל ויכוח על כך שהישיבה ושאר מוסדות התורה והחינוך שהתפתחו במקום זה לא היו מסוגלים להגיע למעמדם זה בלי שיזכו לצלה המבורך של קהילה מפוארת זו.

העיר הקטנה גייטסהעד בצפון אנגליה, היא מקום שאין בו מאפיינים בולטים ואין שם יומרות גדולות, השורות הצפופות של הבתים מהתקופה הויקטוריאנית, דוחקים זה את זה כאילו הם מחפשים מחסה מפני הרוחות הצפוניות הקרות, בקיץ מצליחה השמש לרכך קצת את האופי הנוקשה של הבניה המדכא, בחורף האויר כבד מלכלוך ואבק השלים מסכרות הפחם המקיפים של מחוז ניוקאסל. מספר מחוסרי עבודה במקום גדול, אין כאן פתויים רבים, גם הממשלה השמרנית של גב' תאצ'ר לא הביאה גאולה לגייטסהעד.

אולם, יש גם גייטסהעד אחרת, שונה מאד מהלבנים והאבנים של בתיה, גייטסהעד של איכות נדירה, כמעט רוחנית, גייטסהעד היהודית, נצחון, אנכרוני על־תקופתי, של רוח התורה, נצחי משום ששורשיו ומהותו שייכים לעולם שנעלם בשואה, ואני קורא לכך נצחון משום שהצליח מעל ומעבר לכל הציפיות.

* * *

בברחם מהפוגרומים ברוסיה לפני מאה שנה, שמו רוב היהודים את פניהם לעבר ארה"ב, אלה שהגיעו לאנגליה העדיפו לרוב להגיע לכל הפחות ללונדון. אולם, הרב זעליג ברנסטין הצעיר נסע לשטוקהולם שבשוודיה והודיעו כשמצא שאין בעירת שוודיה מקוה טהרה. באותה תקופה התחילה התפתחות עצומה באיזור מכרות הפחם באזור ניוקאסל והיצוא המוגבר של פחם הביא עושר ללא תקדים לכל אזור צפון מזרח אנגליה. האניות שהובילו את הפחם לנמלים זרים חזרו ריקות לאנגליה. רבי זעליג התעבל של אותן אניות שמחו לתת מקום נסיעה לאותם פליטים, תמורת דמי נסיעה זולים. לא היו אז הגבלות על כניסה לבריטניה, להיפך קבלו אותם בסבר פנים יפות. בגלל המחסור בידים עובדות. בגלום עובדא זו, הגיעו יהודים רבים לא... אניות ... הקהילות הקיימות כבר בערים ניו קאסל, סנדרלנד ודרהם.

גם ר' זעליג הפליג משטוקהולם במעלה נהר הטיין והגיע לעיר ניוקאסל, לאחר זמן חצה את גשר הריבר ו"גילה" את גייטסהעד, שם הוא פתח חנות לתרופות וכלי זכוכית. באותו זמן בנו בגייטסהעד בתים להשקעה, אבל לא מצאו שוכרים, הבתים עמדו ריקים, וכשהמהגרים היהודים הלכו בעקבות ר' זעליג, גילו שהבתים פשוט מחכים להם.

למשקיף היום, אולי המאפיין הבולט ביותר בגייטסהעד היא צורתה האחידה התואמת, צורתה האחידה היא למטרה (צמיחה רוחנית) התואמה של סגנון חיים (שמירה קפדנית של התורה).

אולם, זה לא הגיע בקלות, השנים הראשונות לא בשרו טובות, הם היו שנים קשות, כמו רוב הקהלות באנגליה, קהלת גייטסהעד נבנתה מאנטישמיות, לבני הבנייה היו היהודים הבורחים מרדיפות מקומיות.

ראשונים הגיעו יהודי רוסיה שנמלטו מהפוגרומים התקופתיים ומהמלחמה הרוסית־יפאנית ואחריהם היהודים הפולנים והליטוואקים" בשנות השלושים הגיעו היהודים פליטי גרמניה, הם באו מרקעים שונים ונפרדים, מנטליות שונה, מנהגים שונים, תכונות שונות, ואפילו השקפת עולם שונה.

אולם על אף רקע שאינו עשוי להצליח, עין בוחנת היתה יכולה להבחין בסימני הצלחה ראשונים לעתיד. גייטסהעד היתה שונה מהתחלה. היו בה שלושה הבדלים. קודם כל, למרות שזכות קדימה היתה נתונה לקיום הפיסי (כמו כל הפליטים של האיסט ענד של לונדון והלואר איסט סייד של ניו־יורק), הפליטים בגייטסהעד לא נטשו את יהדותם, הגשמיות לא משכה את לבם והעניות לא הותישה אותם. הם נעשו למסגירי תמונות, בעלי חנויות, או רוכלים, שהתפרנסו בדוחק בעבודה קשה.

ההבדל השני המייחד את קהלת גייטסהעד היו בעלי האישיות שגרו בה, אנשים בעלי איכות וכושר רוחני, בעלי רצון חזק המסורים למטרה אחת, סטבנים, ולפעמים אולי יוצאי דופן.

כאן מקום להזכיר את השוחט ר' דוד דריין זצ"ל אבי כל מוסדות התורה והלימוד בגייטסהעד. ר' דוד נולד בעיר קנישין ע"י ביאליסטוק שהיתה אז בשליטת רוסיה, אחרי הבר מצוה שלו נסע ללמוד אצל דודו מצד אמו הגאון ר' משה לנדינסקי ראש ישיבת ראדין. הוא התחתן בשנת 1912 והמשיך לימוד מלאכת השחיטה. בשנת 1921 הזמינו אותו לבא לפורט־טלבוט במחוז וולס בבריטניה כשוחט ובעל תפלה, אבל התקשה להסתגל. לאחר שנתיים הוזמן להיות השוחט בגייטסהעד, שם באותה שעה לא עלה על דעתם של הבעלי בתים דאז, שהודות לר' דוד תתפרסם שם קהלתם ברחבי עולם. בשנת 1927 בקש ר' דוד עצה מהחפץ חיים, בנוגע לייסד שם ישיבה ומרן החפץ חיים המליץ על הרב נחמן דוד לנדינסקי כראש ישיבה. הודות לר' דוד נענה הרב דסלר ויסד את כולל האברכים שם. ר' דוד לא השאיר אחריו ילדים, אולם נותקים בר יהנתה להם בביתו ובחומותי ... שם ... עולם אתן לו אשר לא יכרת".

גם יש לציין, את ההשפעה שהיתה לאחד מן הבעי"ב החשובים על הקהילה, הלא הוא ר' אליעזר אודלר זצ"ל. ר' אליעזר, למרות שבמולדתו אוסטריה, לא קבל חנוך ישיבתי, היתה לו גישה בלתי מתפשרת בנוגע ליהדות וביחוד עם זאת, חוש טבעי למנהיגות, שעשה אותו ללוחם חזק למען הקהילה החרדית, שהתפתחה בגייטסהעד במהרה ובה הרוח להדרכתו.

ר' אליעזר פגש בר' זעליג ברנסטין, אביה מייסדה של קהלת גייטסהעד, ששכנע אותו להצטרף אליו, ולעזור לו בהקמת הקהילה. כשבית הכנסת עבר למקום שהצריך חציית גשר ותשלום, היה זה ר' אליעזר שהשאיר כסף לפני שבת, כדי שיוכלו המתפללים להגיע בלי בעיות. מההתחלה היה זה ר' אליעזר שהטביע את חותמו של הקהילה הצעירה ולא תמיד הוקנה לו דבר זה פופולריות, במיוחד אצל אלו שהוא הרחיק, בגלל שנכנו בשבת בבית הרחשת לנשק, או השתמשו במכון גילוח. אבל בדיוק בגלל זה שהוא היה בלתי מפשר, התקדמה הקהילה והצליחה במקום שאחרים נכשלו. למעשה ר' אליעזר הוא האיש שהתקין כמה מתקנות הקהילה, ביניהם שכולם יהיו שומרי שבת, לתת מעשר לצדקת רבי מאיר בעל הנס, וכמו כן גם אמירת הלל בליל ראשון של פסח (מנהג שנהגו בחו"ל רק אצל חסידים).

ר' אליעזר למד אנגלית על בוריה, עובדה שעזרה לו הרבה בעסקנות למען הקהילה, הוא טפל בכל הבעיות הדרושה, כמו רשיון הובלים, משום שהרבה חברי הקהילה באותו זמן לא ידעו לכתוב אנגלית. בהזדמנות אחת שאלו פקיד ממשלתי מדוע זה כל הבקשות הרשמיות הם באותו כתב יד...

הוא התיידד עם חבר הפרלמנט המקומי והסביר לו את הצרכים המיוחדים של קהילה חרדית, כגון שחוט משלהם, והוא עזר לו להשיג ויזה למען הבאתו של שוחט מפולין, היה בעל תפלה מצטיין ולחם נגד ויקריים מעורבים (שהיו נפוצים באותו זמן) בהתהונות, דרש לשחרר את הילדים מבית ספר לכל הפחות שעה לפני כניסת השבת, בטוענו לשלטונות שאם המלכה היתה באה לביקור בודאי היו נותנים זמן מספיק להתכונן לקבלה.

הוא נפטר בגיל 84 בשנת תשי"ח אחרי שזכה לראות את העיר גייטסהעד נהפכת למרכז התורה הגדול, עד היום הזה איש לא תפס את כסאו בבית הכנסת, והוא עדיין פנוי.

כמו בכל קהלה קטנה, החיים כאן לא היו תמיד אידיאלים. אם נקח בחשבון את הרקעים השונים של תושביה, עצמאות הרוח שלהם, המקום הצר הקטן היה מוכרח לגרום למתיחויות בעצם טבעו, אבל איך שהוא, וזה הפלא ואולי ההסבר האמיתי של ההצלחה הגדולה, הם יצרו יחידה, מורגה, מגנון שפועל בדעה אחת.

וזה הגורם השלישי בסיפור של גייטסהעד, מאז ומעולם וגם היום, גייטסהעד הינה קהלה עצמאית העומדת ברשות עצמה, צבור אחד הרב אחד, ו(חוץ מבשנים הראשונות) בית כנסת אחד. קהלת גייטסהעד הצליחה למנוע קיטוב ופיצול ולעבוד ביחד, בהליכה אחרי מטרה משותפת אחת. אותה מטרה הינה הצטיינות רוחנית ויצירת חברה תורנית, יש בזה הישג מיוחד במינו ולקח לכולנו.

אם לחזור לתולדות הקהילה, מקום התפלה הראשון היה בדירה שכורה וקראו לעצמם "חברה שומרי שבת", לאחר מכן עברו למקום ברחוב רדיו שעלה באש בשנת 1911, אחרי השריפה הקימו מה שנקרא "הבלעכבענע שוהל" (בית כנסת מפח) ברחוב קורבט שעמד על יד פסי הרכבת וכל פעם שעברה שם רכבת התמלא בית הכנסת בעשן הקטר, שם התפללו עד שהקימו בתרצ"ט את בית הכנסת הנוכחי ברחוב וקטורי.

בהתחלת המאה שימש הרב יחזקאל מאיר סנדלסון מניו קאסל כרב העיר גייטסהעד, הוא היה תלמיד מובהק של הגאון ר' יצחק אלחנן מקובנא. אבל לפי אופיו האישי הוא לא התאים למהגרים החדשים.

הרב הראשון הרשמי של הקהילה אחריו, היה הרב יעקב בן ציון מנדלסון מדווינסק, ששימש שנתיים ברבנות ועקר לגלזגו בסקוטלנד. כמ"ס אחריו הגיע הרב מנדל קרימן שנשאר תקופה קצרה. הוא היה מיוצאי קרטינגן ועבר לעיר מידל־סבורו, שימש תקופה ממושכת כר"מ בישיבת מנשסטר.

(המשך בעמוד י"ב)

בבית ישיבת "יגיעת יוסף"

בקדושתה עומדת - מתחילה ועד היום

רשמים מן הדינר המיוחד לציון שנת המאה שנערך בתחילת השבוע

מאת אלישע הורביץ - מיוחד להמודיע

מאה שנות קיומה של הקהילה היהודית בגייטסהעד לא היו תמיד שנים קלות — קבע רבה של העיר הרה"ג ר' בצלאל ראקאוו שליט"א בדברו לפני קהל של שמונה מאות איש שהשתתפו בסעודת הודייה לרגל חגיגת המאה שנערכה בסיבים מנור בעיר ניוקאסל ביום ראשון השבוע — שנים אלו כללו מלחמות איומות שבהם השמד בדרך כלל האוצר היהודי של אירופה, אולם באותה פינה שנקראת גייטסהעד נשארה שארית הפליטה מהם צמחה התורה מחדש, חובה על כל כלל ישראל להודות להשי"ת על שהציל את היהודים במקום זה, קבע הרב.

הרב הוסיף שבעולם התורה עניינים גשמיים, כמו יובל, קשורים במספר חמישים, אולם כשמדובר בנושאים רוחניים יש משמעות למספר מאה, הרב השווה זאת להיסטוריה של העיר גייטסהעד, חמישים השנים הראשונות של הקהילה הוקדשו לקיום פיסי, פשוטו כמשמעו, אולם בחמישים השנים האחרונות התפתחה העיר לאכסניה של תורה, בהתפתחות מוסדותיה המפורסמים ובגדולי התורה שלה.

הרב ראקאוו דיבר על החוב שחבים לאנשי גייטסהעד מהדורות הקודמים, והזכיר את ר' אליעזר אודלר ור' דוד דריין שבחישותם ופעילותם הולידה את החברה התורנית שיש לנו כאן היום, הם היו יחידים מיוחדים במינם.

הרב א. מילר סגן מנהל הסמינר לבנות שהיה יו"ר הסעודה אמר שהקב"ה אוהב את כלל ישראל. שהם תמיד צעירים ומתפתחים ברעננות נצחית, כנושאם את ילדיהם איתם, אין פער הדורות בין נכדים וסבים בקהלתנו, כמה קהילות יכולות להגיד אותו דבר? שאל, אולם הוא הזהיר מפני שאננות, באומרו שעלינו להמשיך בדרך הנכונה בהדרכת מורי הדרך הנכונים.

הרב מילר הביע דברי הוקרה למייסדים הבונים של קהילת גייטסהעד והוא ציין במיוחד את הרב הקודם, הגאון ר' נפתלי הכהן שקוביצקי זצ"ל שקיבל בסבר פנים יפות כל תלמידי החכמים שבאו לעיר ובזה תרם לקיום הקהילה, הרב מילר גם הזכיר ושיבח את הגה"צ ר' אליהו דסלר זצ"ל ראש כולל אברכים לשעבר "שיסד מוסדות תתנגם לכלל ישראל" ורק במבט לאחור יכולתי לראות איזה גדולות טמונה בזה, הוסיף הרב מילר.

— המשכן היה נצחי ולא נפל ליד אויב, כמו שני בתי המקדש, משום שבוניו היו צדיקים שפעלו רק לשם שמים וכן העיר גייטסהעד הצליחה, משום שמייסדיה עבדו לשם שמים, כך הצהיר הגה"צ ר' יהודה סגל ראש ישיבת מנשסטר באומרו — הרב סגל עוד באסיפת היסוד של כולל אברכים לפני 46 שנה הוא הזכיר שבמדבר רוחני של אז לחם ר' אליעזר אודלר מלחמות גדולות למנוע מעורבות של יהודים חילוניים בעניני הקהילה של גייטסהעד, במנעו אותן השפעות זרות, שרתה השכינה במעשה ידיו — הצהיר ראש הישיבה ובהעידו שכל מה שקיים היום בקהילה זו בזכותו, הרב סגל ציין גם את ר' דוד דריין תלמיד של החפץ חיים שלא השאיר ילדים אבל על ידי יסוד ישיבת גייטסהעד השאיר אלפי בנים רוחניים, הראש ישיבה הביע דברי הוקרה לרופא המהולל הד"ר טשולק על מאמציו בבנין בית הכנסת והמקוה, הרב סגל הזכיר עוד מספר מעמודי התוך של הקהילה שתוות הדרכתם צמחה העיר מבחינה רוחנית.

בנאום קצר הודה אודות הכבוד ר' יעקב שיין על יכולתו להשתתף בשמחה יהודית זאת, המיוחדת במינה, בקול חנוק מהתרגשות העיר שהרבה מקומות חוגגים את שנת המאה, אבל אין להם טעם, אולם גייטסהעד — אמר — היא עיר של שומרי מצוות והלואי שיתקיימו כל הדורות.

הנואם האורח כקש"ת האדמו"ר מנובומינסק ניו־יורק, שיבח את בתי המדרשים של גייטסהעד בהעידו שאורח לרגע רואה הרבה במשך שהותו, הוא שרטט את רדיפת עמנו במשך ההיסטוריה ואיך שקהילות נחרבו וקמות נבנו, לאחרונה הי' הקדים רפואה למכה ושלוחי הקדושה הקימו מקום קודש בגייטסהעד, לפני השואה שהשמידה את הישיבות האירופאיות, היום כולנו נהנים מהקהילה הזאת שאין דומה לה בכל העולם.

אין דבר יותר יקר בעיני ה' ממי שמצליח במשימתו במסירות נפש המשיך האדמו"ר, אין ספק שמייסדי קהילת גייטסהעד הראו אותה מידה, למרות שהם בעצמם לא ראו את הצלחתם הסופית זו הצלחה שלהם, שאנחנו חוגגים עכשיו, הוסיף.

קיומה של גייטסהעד היא קידוש השם אמיתי, יש לה עבר יפה הווה נפלא, אולי בזכות הקהילות התורניות באירופה במשך אלף שנים. יש ליבשת הזאת זכות שקיימת שם העיר גייטסהעד, למרות כל מה שקרה. אנחנו חוגגים את העבר ומתפללים בהמשך הדרך בתקוה להצלחות נוספות, אין אנו סובלים מרגש נחיתות, הצבבונו ויש לנו בטחון עצמי, אנחנו חוזים את התרבות של עמים זרים ומעדיפים להיות כיהודים יראים.

האדמו"ר שליט"א הזהיר מרדיפה אחרי תענוגים שהיום מתעה יהודים בכל מיני מקומות בהתאם לכל. עלינו לחנך את ילדינו לא כ"כ לגיים כספים אלא לחיות בשלום, בהעשירם אותו את חיי הרוח של השני.

נשיא הקהילה במשך חמש עשרה השנים האחרונות, מר י. קופמן העיר שבלי ספק יש לגייטסהעד זכות מיוחדת שבגללה הולכים מחיל אל חיל, זאת בזמן שקהילות מסביב שגם להם היו פעם תלמידי חכמים התמוטטו, אותן קהילות דרלו, על מקום אחד, בשעה שבגייטסהעד התאמצו לשיפורים, אמר. הוא הודה לועד המארגן בראשות מר מ. גוטנטאג על מאמציהם הכבירים בארגון הערב שהתחילה לפני שנתיים, גם שיבח את הנשים על הכנת הארוחה החגיגית.

בשבת שעברה התקיים קידוש באולם בית הכנסת ובו נאמו רב העיר, האדמו"ר מנובומינסק, הרה"ג ר' חיים שמואל לאפיאן, והרה"ג ר' זאב כהן, האדמו"ר מנובומינסק גם מסר שיעור בהלכה ואגדה בבית הכנסת וגם בישיבה.

כן התקיימה תערוכה מעניינת של תמונות, מסמכים וקטעי עתונות שהצביעו על התפתחות הקהילה, ביום ראשון בערב יתקיים כנס על נושא גייטסהעד בירושלים במלון "המרכז".

מייסדים ומורי הדרך, הרבנים וראשי המוסדות והישיבות מן העבר: מימין לשמאל בשורה ראשונה: הרבנים הגאונים: רבי נחמן לנדינסקי, רבי נפתלי הכהן שקוביצקי, רבי דוד דריין. רבי אליעזר קאהן, רבי אליהו א. דסלר, הרב ד"ר ש. בנגבר, רבי משה שוואב, רבי אריה ז. גורביץ ורבי אריה ל. לאפיאן.

מראה כללי של גייטסהעד. דמגן של משרד צבאי. בצד שמאל — הישיבה והחיידר, בית הכנסת.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל מגיע לגייטסהעד לביקור, הרבנים ובני התורה מקבלים פניו בתחנת הרכבת של ניו קאסל.

"תגבורת"...

ישיבת סונדרלנד עוקרת לגייטסהעד

על סף חגיגות ה־100 ליסוד ק"ק גייטסהעד נמסר על מוסד תורני נוסף שיפתח שעריו בעיר זו, אך לא במוסד חדש מדובר כי אם בישיבה ותיקה, הלא היא ישיבת סונדרלנד, הקיימת מזה שנים ארוכות בעיר הסמוכה.

הישיבה כבר מנהלת מו"מ לרכישת מבנה חדש בעיר זו, אך היא תמשיך להקרא "ישיבת סונדרלנד" — הסיבות העיקריות של עקירת הישיבה הן הבעיות הקשיים החינוכיים הנערמים על צוותות הישיבה בחינוך ילדיהם, כאשר חלק מהם נאלצים לעשות, בין כך, את הדרך מסונדרלנד לגייטסהעד מידי יום, וכפי התחזית אין למוסדות החינוך עתיד להתפתח במקום.

עם זאת נמסר כי כולל האברכים ימשיך להתקיים בסונדרלנד, אף שמצפים למעבר חברי הכולל לגייטסהעד. כזכור, נתמנה לאחרונה ראש ישיבת סונדרלנד הרה"ג ר' זכריה בעלי לכהונת רבה של "קהל עדת ישורון" (קהילת ברייער) בוואשינגטון הייטס בניו יורק, ישיבת סונדרלנד נוסדה לפני 41 שנה ובנשיאותה עומד מאז ועד היום הרה"ג ר' שמאי צאהן שנבחר אח"כ למלא מקומו של רבה של הקהילה, הרה"ג ר' א.ס. באבד ז"ל, חבר נשיאות אגו"י.

המפעלים המרכזיים למען השבת
הוועדה למען השבת
רחוב הרב דסלר 26, בני־ברק 51509 · ת.ד. 63 · טלפון 790425 (03)

לכבוד
ק' חפץ חיים
"אפיקי מים"
נחל שורק

בס"ד, ג' תמוז תשמ"ז

הרינו להביע הערכתנו למפעלכם "אפיקי מים", המאפשר לשומרי מצוות, להנפש עם ילדיהם, במקום שאין נעשים בו חילולי שבת.
מפעלים כגון דא, תרומתם גדולה, למניעת הצבור מרעות בשדות זרים, במתן שרות הולם לצבור הנכבד, תוך קדוש שם שמים בשמירת שבת כהלכתה, תוך עמידה על גדרי הצניעות.
"ויכולה היא השבת שתרחם על כל המסילעים לה"
בברכה והצלחה.

הנועדה למען השבת
הרב צבי גלסנר

ועל צאת בגאוותנו!
אפיקי מים טל: 055-93939,93880

פארק המים
גלי גיא
בשער הגיא
בפארק גל גיא - הנאה עד בלי די!!!

הפתעה!!!
ערבי כיף —
חויה שעוד לא חויתם בה!! כולל רחצה לילית!!!
ערבי כיף לנשים בלילות ראשון
ערבי כיף לגברים בלילות חמישי
בין השעות 20.00–23.00

הפארק כולל:
★ בריכת שחיה ★ משחקי מים
★ בריכה לילדים ★ לונה פארק
★ מגלשת סלאלום ★ סוסי פוני
★ מגלשת אומגה מהירה
★ מזנון ופיצה "אורי"

זמני פתיחת הפארק לחודש תמוז
נשים: בימים ב,ג,ה, בין השעות 14.00–19.00
גברים: בימים א,ד בין השעות 14.00–19.00

נסיעות מכל רחבי הארץ!!!
מבצע: הנסיעות מירושלים חינם!!!

כרטיסים ניתן להשיג ב:
רם און — "סניף גאולה"
02-285333, 273340
רם און

מצא ביג בן טורס מצא חו"ל

הורוביץ ראית אור ראית טוב

שרות? אמינות? ומיומנות!!!
בביג בן טורס
ר' עקיבא 115 ב"ב 705670

החל מ־30 ש"ח
הורוביץ

هكذا من الأصل

היהדות והפסיכולוגיה

האם חלים. חוקי תורת הפסיכולוגיה על יהודים שומרי תורה ומצוות? האם התיאוריות שלה עולות בקנה אחד עם היהדות? מה פסול ומה כשר בתורת הנפש הנפוצה? נתן קוטלר מגולל בפנינו את מהותה של "חכמה בגויים" זאת המרשימה לפעמים בתגליותיה על צפונות הנפש, אך רחוקה כמטחווי קשת מהבנת נשמתו של יהודי מאמין ובוטח בה', הוגה בתורה ושומר עצמו מקנאה, ותאוה וכבוד המוציאים את האדם מן העולם.

אם תשאלו למשל לפסיכולוג מה הניע את כותב הטורים האלה לכתוב מאמר על פסיכולוגיה, הוא עשוי לענות לכם, לדוגמה, בתיאוריה שכזאת: אישיותו של אדם כוללת שני רבדים מרכזיים, המודע והלא-מודע. המודע כולל כל מה שאנו קולטים מחוצה לנו בעזרת חושינו ואת כל ההרגשות והתחושות הבאות מפנימיותנו — כל אלה משמשים לנו נושאים לחשיבה והם הם ה"אני" של האדם. הלא-מודע כולל את תת ההכרה אשר מתוכו פועלים דרישות אפלות, פרימיטיביות ואסורות ועל האני לתאם דרישות אלה עם מגבלות החברה והדרישות ה"אני העליון" המצפון - - - לדעת הפסיכולוג שלנו, המאמר הנוכחי הינו איפוא פרי פעלו של ה"אני" להתאמה של דרישות הלא מודע לדרישות האני העליון והחברה...

אנו מבקשים להבליט את האופי הספקולטיבי של הפסיכולוגיה המקובלת כיום, המתייחסת אל האדם כאל בעל מבנה נפשי קבוע ובלתי ניתן לשינוי, לא שורש נשמה מיוחדת — שבה מבינים רק צדיקים גדולים — אלא אישיות סטרוקטורלית מובנת שכל התנהגות מוכתבת על ידה.

"בפסיכולוגיה השלטת השוללת את הבחירה החפשית — כותב הרב וולף ז"ל בספרו החשוב תורת הנפש — המונח אישיות הוא מונח סטאטי, קבוע — אלה הרגשותיו רצונותיו והנהגותיו של האדם הזה. ואילו בהשקפת התורה, המחייבת את הבחירה, המונח אישיות הוא מונח דינאמי, בלתי קבוע ועשוי להשתנות. אמנם ישנו שורש נשמה יציב בכל יהודי והוא התוהו... אבל, לא ניתן למחשבה האנושית לחדור עד אותו שורש".

אין להכחיש, הפסיכולוגיה משחר הופעתה עשתה מאמצים רציניים כדי להשיג את עומק נפשו של אדם, תחילה במסגרת מדעי הפילוסופיה — בה חקרו לא רק את ההתנהגות ואת התופעות של הנפש אלא את מהותה שורשה וגדולה — ובמאה מאתיים השנים האחרונות, בתור מדע נפרד העוסק בחקר מעבדתי וסטאטיסטי ובשיטתיות מדעית אופיינית, בניתוח התנהגות האדם ותופעות הנפש, במיונם ובסיווגם כבר הגיעו למסקנות מעניינות ביותר. אך כה רבות הן דיעותיהם השונות וכה רבי חילוף ותמורה הם עד כי אפילו מי שאינו אמון על דעת תורה רואה עד כמה קיקיוניות הן השיטות הפסיכולוגיות ואם כיום מקובל לנתח כל אדם לפי מבנה האישיות שלו, הרי אנו כיהודים חרדים אנו אומרים לנפשנו למה לנו לחצוב בורות נשברים כאשר לפנינו באר מים חיים, תורת חיים, שלא רק היותה מן השמים אלא עצם עמידתה במבחן משך אלפי שנים, מעמידה בצל את כל תיאוריות הפסיכולוגיה, שלא עמדו במבחן, לא הועילו ולא הצילו לחברה כמעט ולא כלום. הפסיכולוגיה החינוכית נכשלה:... הפסיכולוגיה החינוכית הפרגמטית נטלה על עצמה להעלות את הרמה השכלית והמוסרית של מין האדם ודוקא ספרות זו היא שמתאוננת מרה על שהחטיאה את מטרתה. כותב מהלר: "והנה אנו עומדים כיום לפני העובדה הפראדוכסאלית שילדים של זמננו מתחנכים פחות טוב וכו' מבומבים הקודמים שבהם לא ידעו עדיין על פסיכולוגיה"... ובדבר המוסר — דבר שפתיים אך למחסור, הרופא המודרני אינו מסור לחולה יותר מאשר אבי אביו: המעביד אינו דואג יותר לטובת הפועל מאשר אבי אביו, אלא הוא פוחד יותר מארגוני הפועלים" (הרי"א וולף ז"ל).

פגיעה היא בכבוד התורה אפילו להוכיח את "עדיפותה" על פני הפסיכולוגיה, או לאלה שלא יודעים — החינוך התורתי מצליח אלף מונים במידות ובכשרונות מכל דרכי הפדגוגיה החילוניים והגויים, שכן התורה היא לא רק "תָכְנָה" מתאימה ביותר לנפש האדם הנברא בצלם אלוקים, אלא בעיקר תורת חיים, תורה שחיים אותה ונושמים כל נשימה על פיה, אוכלים וישנים, מקיצים ועובדים, חושבים ומדברים לפי "תוכנית" שונה לגמרי מזו ש"תוכנת" בה היהודי החילוני ולהבדיל הגוי — אלו שני "מחשבים" המתוכנתים אחרת...

וכאן אנו מגיעים לשאלת תאימותה של הפסיכולוגיה ליהודי החרדי — "מה הם יודעים על יצר הטוב ויצר הרע ומה — על מקומם של בטחון ותפילה בחיי המבוגר ובחיי הילד! מה הם יודעים על דמותם של גדולים וצדיקים כפי שהיא מצטיירת בעיני נשמתו הטהורה של הקטן שהגיע לחינוך? — שואל הרב וולף בפאתוס ובהגיון חודר — אי לזאת, ראינו חובה לעצמנו להביע הסתייגות גלויה מן הפסיכולוגיה השלטת; לא יכולנו לעבור עליה לסדר היום, הואיל והרבה מעקרונותיה ודעותיה נפוצים מדי. וזה מכבר הורגש הצרך בהסתייגות — הוא כותב בהקדמת ספרו "תורת הנפש".

המחנך הדגול הרי"א וולף ז"ל שהכיר היטב את כל נבכי הפסיכולוגיה מתריע על הסכנה הגדולה שבה והוא מצטט את דברי האדמו"ר מלוטשטולי רבי צבי אריה טבדסקי זצ"ל שעוד לפני יותר מארבעים שנה הביע את הדעה, כי הפסיכולוגיה אורבת לדורנו כמו הפילוסופיה לדורו של הרמב"ם. ועל כך הוא מוסיף: "למבינות הלב, עדיין לא זכינו שאדם גדול ילחם במישרין מלחמת קודש זו, אם גם בשעתו היו עינינו נשואות למשגיח הדגול דפוניבז' הגרא"א דסלר זצ"ל.

הרב וולף מזכיר בערגה את רבו של אביו ר' דוד צבי הופמן זצ"ל שסתר בהגיון רב את "ביקורת המקרא" הידועה לשמצה ואת הגרי"א הלוי זצ"ל מחבר "דורות הראשונים" שגילה את הכנגמתיות במסלפי דברי ימי עמנו. כך מבקש הוא "לסתום פירצה רצינית בחומת חינוכנו" וחיבר את ספרו החשוב הפותח כמה וכמה שערים להשקפת התורה הצרופה על הפסיכולוגיה.

יש להצטער על עבודתו שלא הושלמה, כמו גם על הקיצור המופלג בו נכתב ספרו המעמיק. ברם, אם אמנם אין עדיין ספר מעמיק דוגמתו בנושא, הרי הוא ז"ל אינו היחיד במלחמתו. בקונטרס "אל תגעו במשיחי" (נו יורק תשל"ח עם ספר פתח האוהל) שהוצא לאור ביוזמת ראב"ד קאשוי הרב רפאל בלום זצ"ל מובאות קריאותיהם של הרבה מרבני זמננו בארץ ובחו"ל על "אודות דרכי חינוך חדשים, ע"י פסיכאלאגיע עם "פראבלעם" על ידי פסיכאלאגען תלמידי "קאלעדזש" אינוורערזיטעט ותלמידיהם... לידע לישמר וליזהר ע"פ דתוה"ק בדרך הכבושה והמקובלת מסיני" (מן השער). בתחילה מתאונן הראב"ד דקאשוי על אישיותם של הפסיכולוגים עצמם אשר "בתוכם גם פושעים גמורים, אנשים ריקים מכל זיק של קדושה וכל לימודיהם מקודם בדרכי הפסיכאלאגיע של הגויים רח"ל (אלא שמתרצים עצמם שמלמדים מזה רק החלק "הכשר"), אבל באמת מעורב בגלוי ובסתר במינות הזהמא ועקירת יסודות האמונה ושיצאו כל גויי הארץ מחינוך על יסוד הלזה מה שיצאו לתרבות רעה ולזוהמה רח"ל כנראה לעין כל" - - -

בקריאתם של כשני תריסר רבנים מ"התאחדות הרבנים" בצירוף חתימתו של הרב גשטטנר שליט"א מבני ברק, מודגש: "ואפילו בדברים אשר לפי ראות העין אין בהם שום הפסד, ואדרבא נראים כתועלת גדול — הכל הבל ולא יעלה על לב לעולם; לא תשמע ולא תאבה להם"! כל יוצא אוניברסיטה או קולגי אפילו למד שם רק מעט "פסול מלהיות לו שום מגע ומשא בהנהלת מוסדות חינוך" אף במקרים של ילד "חולה ברעת באמת בתולדה או מסיבה אחרת וצריך רפואה מרפאים" לא יפנה תיכף לטיפול פסיכאטרי, אלא יעשה קודם שאלת חכם וצדיק, וינהג לפי הוראותיו.

הרב ואזנר שליט"א כותב: "זכיתי לראות קונטרס אל תגעו במשיחי — דברים קדושים וטהורים יוצאים מלב צדיקים לבל ישנו ח"ו מדרך המסוד המקובל דור מדור ולמנוע אותם לרעות בשדה זרים... אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה...".

* * *

מהותה של הפסיכולוגיה — מדע התנהגות האדם ובעלי חיים... המיוסד על תקנים של גישה מדעית, שעיקרה ביסוס כללים על תצפיות וניסויים ושאיפה להגיע לתאוריה שיטתית שתכלול תחום רחב ככל האפשר של סוגי התנהגות, קוי אופי ומצבי נפש. הפסיכולוגיה המדעית מבקשת להעמיד את מחקר התהליכים הנפשיים, כחשיבה, רגשות ומניעים, על תצפיות ומעקבים בנחקרים, כפי שהם מתבטאים בדיווחיהם של החווים אותם, או במעשיהם, או בשינויים בגופם, כקצב הנשימה, הדופק ולחץ הדם, שינויים בקצב ירית הנוירונים בעצבים; התנהגות בעת הצלחה או כשלון או בהפעלת מכונה מסובכת, ובעיקר. בהתנהגויות יוצאות דופן כמו בנברוזות ופסיכוזות ובמצבי פסיכופתיה וסכיזופרניה שהם ההפרעות העיקריות בנפש האדם.

בני אסכולות פסיכולוגיות שונות, כמו הפסיכואנאליטים למדו רבות מתופעות מיוחדות ביותר בתופעות הנפש, כמו ההיפנוטיזם שעל כך נקדיש בע"ה פרק מיוחד והסהרוריות כהליכה ועשיית מעשים זרים תוך כדי שינה. אך כולם התמקדו רבות בבעיות עצביות רבות שלדעת החוקרים רובה של האוכלוסיה כיום פגועה בהם במידה זו או אחרת.

בניסויים על יונים, כלבים וחולדות, פגעו במרכזים מוחיים שונים וגילו מרכזי עונג, עונש, למידה, וכיוצא בזה. הפסיכולוגיה המשווה "רואה" בעיות משותפות לאדם ולבעלי חיים והיא סבורה שקיימות הקבלות במנגנונים רבים בין בע"ח לבין אדם ושניתן להפיק השערות על בנ"א מתוך חקירת התנהגותן של חיות...

הפסיכולוגים במאה וחמישים השנים האחרונות שונים בהרבה מקודמיהם הפילוסופים שטבע האדם היווה חלק מחקירותיהם. אלה נבדלים מאלה בשאלות שנשאלו ובדרכי המחקר שנקטו כדי להשיב על שאלות אלו. מבחינת השאלות התמקדו הקודמים — מימי אריסטו עד דיקארט, לייבניץ, מיין דה ביראן והרבארט — בתהליכים נפשיים פנימיים שאינם ניתנים לתצפית ישירה ואילו בתחום דרכי המחקר הסתמכו הפילוסופים בעיקר על מסקנות עיוניות שנגזרו מהנחות יסוד מסויימות שמקורן באמונות שרווחו באותן תקופות או על נסיון אישי בתהליכים פסיכולוגיים כפי שחוו אותם ההוגים בעצמם או כפי שהתבוננו בהם באופן בלתי שיטתי אצל אחרים. אופן התיחסות זה כונה על ידי פסיכולוגים המאוחרים במעבדות "פסיכולוגיה של יושבי כורסה" כדי להבדילו מן הגישה המדעית.

לשם חקירתן של תופעות התנהגותיות פותחו טכניקות מיוחדות ומשוכללות. הפסיכולוגיה המודרנית מודדת את היחסים בין הגירויים הגופניים לקולט המוחי על ידי גירויים חשמליים של איזורים שונים במוח; מבחנים פסיכומטריים; שאלונים לבדיקת עמדות ודעות; רישום תולדות חיים; רישום של תהליכי התפתחות של אדם מסוים כהתפתחות הפרעה ודיפריה או ניתוח אישיותו של מנהיג ידוע.

> **חוקרים - חיות**
>
> ... כי יש חיות רעות דורסים וטורפים והם חכמי הטבע שמראין בחכמתם המוטעת שהכל על פי הטבע וכאלו אין שום רצון (השי"ת) ח"ו; ואפילו האותות נראות שעשה עמנו שטועים "גם כן אחריהם דרך הטבע. והחכמים הללו הם בחינת חיות רעות והם דורסים וטורפים רבים מבני עמנו שטועים "גם כן אחריהם וסוברים כמותם, כאלו הכל על פי חיוב הטבע ח"ו.
>
> (ליקוטי מוהר"ן)

לפני כמאה שנה נפתחה המעבדה הפסיכולוגית הראשונה בלייפציג, על ידי החוקר הגרמני וילהלם וונדט. בהשפעתו ובהשפעת קודמו תיאודור פכנר, שהציע לראשונה את הדרכים התצפיתיות והכמותיות בפסיכולוגיה, נפתח עידן הפסיכולוגיה המודרנית ובגרמניה התפתח הזרם הסטרוקטורלי היינו הרואים באדם אישיות בעלת מבנה נפשי קבוע המהווה מכנה משותף לכל בני האדם. חוקרים אלה חקרו את יסודות הנפש באמצעות הסתכלות בחוויותיהם ובתגובותיהם שלהם עצמם... אף העמידו נבדקים שספרו באופן אובייקטיבי ככל האפשר על חוויותיהם. תוך התעלמות מידבית מהמשמעויות הקשורות לגירויים גורמי החויות.

באנגליה, מאידך, היה גולטון ממניחי היסוד לפסיכולוגיה החדשה, הוא עסק רבות בהבדלים שבין בני האדם והיה הראשון שהשתמש ב"מבחן נפשי" למדידת משׂכל שלפי התפתחותו כיום ידוע כמבחנים פסיכוטכניים לקביעת רמת אינטליגנציה — "איי קיו".

בארה"ב היה ויליאם ג'יימס שהתנגד [illegible] (=מבניות) שבגרמניה בהשקפתו שאין לראות את הנפש כמבנה של יסודות שונים, אלא יש לראות כמוח "איבר ידיעה" שאליו זורמת זרימה שוטפת של ידיעות ותחושות וכל עיקרה של הנפש פעלת כפועל יוצא מהם...

ברוסיה קמו סצ'נוב, פבלוב ועוד שחקרו את הרפלכסים (=הפעולות הגופניות הבאות אוטומטית כתגובה לגירוי כלשהו). דיונים שלמים נערכו על אופיים של הרפלכסים (כסגירת העין עם התקרבות גוף זר וכדומה) ואופיים של "אינסטינקטים" שהם תגובות ארוכות יותר, כמו חיפוש מים בצמא ומרוב מבוכות נתנו לשני מושגים אלה את השם "מוטיבים" — מניעים נפשיים שאין מקורם ברור להם כל עיקר.

לפני כשבעים-שמונים שנה הופיעו מערכות תאורטיות רחבות שהתמודדו ביניהם כאסכולות אלטרנטיביות. שלש התאוריות החשובות שמקורן באותה תקופה הן הביהביוריזם, התבניתיות והפסיכואנאליזה ווטסון אבי הביהביוריזם טען, שפסיכולוגיה מדעית חייבת להתרכז אך ורק בגירויים ותגובות, לצפות בהם במושכות ולהסיק על פיהם מסקנות... הרושם של הטי-צון היה רב מאוד והוא הפך לזרם השליט בפסיכולוגיה עד ימינו...

באותה תקופה פיתחו ורטהיימר, קלר וקופקה, את התבניתיות הדוגלת בסיסמה: "השלם שונה מסכום חלקיו" וכמו שהכסא שונה כאשר הוא בודד בחדר או יחד עם הריהוט אחרים בסלון, כן שונה כל יסוד נפשי אם ניקח בחשבון את כל יתר היסודות הנפשיים הקיימים באותו אדם.

בעוד ששני השיטות הללו התגדרו בעבודה מעבדתית גרידא שעיקרה תהליכי לכידה, תפיסה וזכרון, התפתחה הפסיכואנאליזה של פרויד בהקשר קליני-רפואי כשמוקדה הוא האישיות. לפסיכואנאליזה מספר הנחות יסוד הן: קיומה של מערכת סיבות מלאה לכל התנהגות ותופעה נפשית; קיומה של אנרגיה נפשית... קיומה של הבחנה בין רמות תודעה שונות: הכרה ותת-הכרה; הבחנה בין שלשה מבני האישיות ה"סתמי" שהוא מוקד היצרים ה"אני" שהוא החלק הבא במגע עם המציאות וה"אני העליון" שהוא הסוכן של הערכים... הפסיכואנאליזה מייחסת חשיבות מרכזית לשנות הילדות המוקדמות היא "תרומה" לדעת הפסיכיאטורים תרומה ניכרת בפיתוחן של דרכי הטיפול בנברוזה — קבוצה של הפרעות נפשיות שמקורן לדעה המקובלת כיום אצל הפסיכיאטורים, בנסיון לא מוצלח של האדם לטפל בקונפליקט נפשי פנימי לא מודע או במצב של דחק. מאפייניה: חרדה ופחדים, שינויים בתודעה ומיחושים גופניים ללא ממצא קליני. הפרעות אלה בניגוד לפסיכוזות נחשבות ברוב המקרים קלות יותר באפשרן לאדם הסובל לשמור על שלימות אישיות ועל קשר למציאות, האדם הנברוטי מודע למצבו ונענה לנסיונות לטיפול בו.

הפסיכיאטריה בת ימינו המהווה החלק המעניין ביותר של הפסיכולוגיה השימושית מטפלת בהצלחה או שלא בהצלחה, בקשת רחבה של מחלות רוח ותופעות פסיכיות חריגות; ארגון הבריאות העולמי יזם וקבע מיון ומינוח של מחלות רוח לפיהם קיימות 26 קבוצות בסיסיות של מחלות נפשיות.

> **הפסיכולוגיה כמדע כפרני**
>
> מרן הג"ר אהרן קוטלר זצ"ל הכריז פעם באסיפה של אנשי חינוך בירושלים, כי הפסיכולוגיה השלטת היא מדע כופרני, והואיל והיא שוללת את אמונתנו הקדושה בבחירה החפשית... המדע בצורתו הנוכחית משרש באמונה כאדם ב"כחי ועוצם ידי" לפיכך אין הוא מכיר במגבלות השכל באורח עקרוני... המדע מסרב להכיר בנסים על כי הם חורגים מתפיסה שכלית, אותו גורם מונע מאתו גם את ההכרה בבחירה החפשית... תפיסת מושג הבחירה סותרת כי המוטיבים (=המניעים הנפשיים נ.ק.) אינם גורם מספיק להסביר את פעולות האדם, נוסף על המוטיבים — ניתן פרוסה לפני מתוך רגשנות, התפארות, הרגל מבית הורים וכו' — קיימת עוד: הבחירה, זו המפתיעה לעתים די קרובות: "לא ציפיתי כי פלוני יעשה מעשה זה" — ולמה עשה? גמר בלבו! תופעה כזאת אין יכולת להסבירה במחשבה מדעית ועל פי חוקים, ולכן — שוללים את הבחירה.
>
> המדע בכלל והמדע הפסיכולוגי בפרט אינם אלא פונקציה של התרבות המודרנית, מטעם זה תשכנענה כל התופעות והעובדות את המדע שיעבור את גבול השקפת העולם המודרניה... ואנו מקיימים בנפשנו את מצוות התורה: "ובחרת בחיים"!
>
> (הרב וולף ז"ל)

כל קבוצה בסיסית נחלקת לתת-קבוצות ומאה וארבעים אבחנות פסיכיאטוריות שונות (!) החל ממחלת השסעת (סכיזופרניה — פיצול האישיות) המתבטאת באי התאמה בין המחשבה הרצון והרגש הפועלים בחוסר תיאום או אף בניגוד ושכמחמישים עד שישים אחוזים מהמאושפזים בבתיה"ח הפסיכיאטריים נגועים בה. וכלה במצבים "פרנואידים" של אנשים רגישים וחשדנים הלוקים לרוב ברעיונות תעתועים של קיפוח ורדיפה; ובמצבים קלים של חרדה ורגשי דכאון.

בין מחלות הנפש הקשות המתוארות כיום, כלולות ה"פסיכוזות" המביאות לידי הפרעות קשות בשיווי המשקל הנפשי וההתנהגות הן מתאפיינות בליקויים בתפיסה, ברגישה, בחשיבה, בשיפוט ובתקשורת חברתית. הסובל אינו מכיר בקיומה של ההפרעה הנפשית ומתקשה להבדיל בין התרחשות בנפשו הוא לבין גירוי מהעולם החיצון; החולה חש במשהו שאינו קיים במציאות, שומע קולות למשל, ואינו מבחין בין דמיון למציאות, מחשבותיו מתקשרות זו בזו במהירות גדולה ללא הגיון, והוא הוגה רעיונות שוא. במקרים קשים, ישנן גם הפרעות בהכרה ל"ע המביאות לחוסר התמצאות בזמן ובמרחב, עד לאיבוד הכרה רח"ל, לעתים ישקע החולה בדכאון קשה, ולעיתים — בהתרוממות רוח שאינם מתאימים למצב, ולפעמים יחרד ויפחד ללא סיבה מובנת, או יפעל פעילות מופרזות תוך אי שקט ותנועה מתמדת, רחמנא ליצלן.

הפאראנאוידיות שהוזכרה לעיל, אף היא נכללת בין הפסיכוזות ומתבטאת במערכת רעיונות שוא, רדיפה, גדלות ופרשנות חולנית. מבחינה שכלית אין החולה נפגע, והוא מסוגל ליצור מערכות מסובכות ושלמות הבנויות על רעיונותיו החולניים. במשך הזמן נוטה עוצמת המחלה לפחות, אך לרוב נשארים החולים חשדניים, וכחנים ורגזנים.

את סיבתן של מחלות הרוח אין יודעים הפסיכולוגים, אך מנסים להבינם כ... שינויים גופניים הפוגעים במערכת העצבים או מערכת הבלוטות או בכל מערכת מרכזית אחרת — "אין עדיין הסברים חד משמעיים להתהוותן של מחלות הרוח — כותבים גדולי הרופאים — יש כנראה חשיבות לגורמים גנטיים, אנטומיים, פיסיולוגיים, אנדוקריניים וביוכימיים ולחוויות נפשיות... אין ידיעות מדוייקות על שכיחותן של מחלות הרוח, ניתן בקירוב לחלק את האוכלוסיה כדלקמן: 10% עד 15% מן האוכלוסיה הכללית מופרעים מבחינה נפשית במידה המחייבת טיפול רפואי; אחוז דומה נחשב לחפשי לחלוטין מהפרעות נפשיות, ורוב האוכלוסיה סובלת, בצורה מתמדת או לסירוגין, מסטיות נפשיות, אבל הן בדרך כלל קלות ואינן מצריכות טיפול או התערבות רפואית".

ספק גדול אם מידה מופרזת כזאת של בעלי סטיות נפשיות קיימת בין יהודים שומרי תורה ומצוות, ואם הגויים או להבדיל יהודים חילוניים זקוקים לכל מיני טיפולים פסיכיאטריים כדי למגר נטיות רעות הנובעות מהחינוך הקלוקל או בעיות נפשיות שבודאי נובעות ממתירנות וגירוי יתר של העצבים על ידי הרמת סף הגירוי שלהם לגובה שאין האדם הדתי חולם על כך אפילו, הרי אנו ובנינו ובני בנינו פטורים מכל טיפול; אנו נמנענו לראות אפילו סרטים משום שאינם כשרים ומשום מושב לצים וכדומה; ומי מאתנו צופה בטלביזיה? סף הגירוי שלנו נמוך ביותר וניתן לספקו בהישג יד. לא כן הלא-דתי, לעולם לא ידביק את מה שעיניו ראו או במה שהותנסה אי פעם באחד מתענוגי העולם הזה; מה גם שהתנסה בהמון תענוגות התובעות ממנו את חלקן יומם ולילה בבחינת "משביעו רעב" ואם על כל אדם כתוב "גם הנפש לא תמלא" הרי מי שנפשו גבוהה גבוהה, כלום יספיקו כל חללי עלמא להשביע את נפשו.

המצב שונה גם ב"גאוה" האדם האמון מנעוריו על ההשקפה שגאוה היא המידה המשוקצת ביותר — כפי שכה מרבים לדבר אצלנו — איך ירהיב עוז בנפשו לדרוש לעצמו נחות מושלמת ומופרזת, עונג חורג ופאר גדול מגדר הרגיל — הרי לי לא מגיע; הרי אני בסך הכל אדם פשוט... שלא לדבר על המיוחדים בינינו, שאמנם הצליחו לבטל את ישות עצמם במידה כזו או אחרת, הרי להם לא מגיע כלום, אלא "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן". לא כן מי שחונך על ברכי ההשקפה וההתנהגות המוכרות בעולם החפשי של בניית "קריירה" וטיפוח התדמית, המהווה עצם כל מהות היחסים החברתיים ברחוב החילוני. למה זה לא יחשוב ויחליט החלטה גמורה בנפשו כי הוא באמת חשוב וגדול ומדוע לא מגיע לו כל הנחות העונג והפאר; האם שמע אי פעם שיחה מוסרית על "מתלמידיו של בלעם עין גבוהה ורוח גבוהה" (פרקי אבות) או על הגאוה שהיא אם כל המידות רעות (מהר"ל ארחות צדיקים ועוד)?!

אם אמנם תלוי הדבר במידת דבקותו של אדם בתורה, שככל שזו תפחת כן תגברנה סטיותיו הנפשיות, הרי תנאיו הפשוטים של החרדי, האלף-בית שלו, אמונה, בטחון וכו', כבר מפחיתים רבות את תלותו בפגעי החברה המודרנית, בלי ספק.

תרי"ג המצוות הן "תרי"ג עצות" כפי שמחבר פעמים רבות בזוהר הקדוש, הן עצות לנפש בחומר וברוח, וככל שידבק בהן אדם, אנו מאמינים, ידע חכמה, עצה ותושיה במצבי דחק בגוף ובנפש רח"ל. מה גם שתורתנו הקדושה על כל ספרות ההגות והחסידות המוסר והמחשבה שלה, מלאה מן אל הן בפסיכולוגיה אמיתית מאין דוגמתה, יצויין הספר החשוב של המחנך רח"ש שורץ שהראה זאת מהבחינה החינוכית שהתורה וביחוד ספר משלי מלאים עצות לנפש ולכל מדותיה ותופעותיה.

"אמונה היא ענין חזק מאד, וחיינו חזקים מאוד על ידי אמונה, כי כשיש לו אמונה, אפילו כשבאים עליו יסורים ח"ו, אזי יוכל לנחם עצמו ולהחיות את עצמו, כי השי"ת ירחם עליו ויטיב אחריתו, והיסורים הם לו לטובה ולכפרה, ובסוף יטיב לו השי"ת בעולם הזה או בעולם הבא. אבל מחקר שאין לו אמונה, כשבא עליו איזה צרה, אין לו למי לפנות, ואין לו במה להחיות את עצמו ולנחם את עצמו...

(רבי נחמן מברסלב זצ"ל)

אם תמצי לומר, גם על פי התורה יש לנפשו של אדם מבנה עשוי חלקים, חלקים רבים. אבל לא ח"ו כשל זיגמונד פרויד להבדיל א"א הבדלות ותלמידיו אדלר, יונג וכל הבאים אחריהם, אלא של נפש רוח ונשמה, יצר טוב ויצר הרע וכו'. המעיין בדברי המקובלים כהרמ"ק והאר"י הקדוש, ימצא סיבות שורשיות מגוונות ביותר לנטיותיו של איש זה או אחר, לעשיה זו או אחרת; שרשי נשמה וצירופים של גרי"ן ועשר ספירות לאין ספור ועולמות אבי"ע וכו' הן הן הסיבות שבהן הלביש הקב"ה את נפש האדם האינדבידואלי וטבעיו המיוחדים.

"חמישה שמות נקראו לה: נפש, רוח, נשמה, יחידה, חיה" נאמר בבראשית רבה על הנשמה שבאדם ובמפרשים: "והכל אחד והבא ללמד לנו פה, כי הנפש אשר באדם אחת היא, ואצולה ממרומי שמים, אך כחותיה נפרדים" ובזוהר הקדוש: "אית מאן דזכה בנשמה, ואית מאן דזכה באיתערותא דרוחא, ואית מאן דלא זכה אלא בנפשא". וברמ"ק: "בהכרח שתהא הנשמה כלולה מעשר ספירין כאשר הנשמה מעצם המלכות, פירוש מעשר ספירות שבה, מפני שהיא מתייחדת בעשר ספירות ואינה נפרדת מהן כלל". זאת ועוד: "עם היות שתהיה נשמת האדם אצולה מאיזה מדה מן המדות, עם כל זה אפשר שתעשה מרכבה למדה אחרת על ידי מעשיו, כי כל נשמה כלולה מעשר ספירות וכאשר ישתדל האדם בחסד יהיה מרכבה למדת החסד, עד שתהיה עיקר הארתה בחסד וכן לשאר ספירות" - - -

> **חלוקת המזגים לרבי יעקב עמדין זצ"ל**
>
> ואלה שרשי המדות המתחלקות לכתות ארבעה לפי חלוקה החלטים שהן סבותיהם החמריות לכל אחת, חמישה במספר שהן עשרים כפרטן:
>
> לירוקה מיוחסות: אכזריות, גאוה, עזות, חריצות, כעס — טבעם אשי.
>
> לדם יוחסו: גבורה, שמחה, אהבה, נדיבות, רצון — טבעם אוירי.
>
> לשחורה יתייחסו: דאגה, חרטה, כילות, קנאה שנאה — טבעם עפרי.
>
> ללבנה התייחסו: בטחון, ענוה, בושת, מורך, רחמים — טבעם מימי.
>
> באלה אחוזות כל המדות והתכונות שבאדם, דוק ותשכח. ולולי יראתי האריכות, הייתי מסדר ענפיהם וסעיפיהם, למיניהם ולמשפחותיהם, אכן יספיק לנו כעת כמה שנעשה מהם שתי מערכות. לטוב ולהפכו והנחה מוסכמת על פי הכתובים, בקריאת שם מדות המערכה, האחת — טובות ברוב פעמים, עם היות כהם לפעמים שיעוד מן הרע. וכן יקראו מדות המערכה השנית — רעות, בהיותן כן על פי הרוב, עם שימצא בהם לעתים חלק מהטוב. והכל לפי השמוש בהם.
>
> ואם גם הפילוסופים פלפלו בזאת החכמה, אבל חכמת מה להם בהגבלת המעשים והפעולות, כנז"ל: לא ראיתי לאבד זמן בעיון בספר המדות היוני: אינהו בדידהו ואנן בדידן: ברוך אשר בחר בנו מכל העמים והעמיד לנו נביאים וחכמים שהשאירו אחריהם ברכה; אוצר גדול בחכמה המוסרית; כל דבריהם נכוחים למבין וישרים בטוחים, אלא שהניחו מקום להתגדר, לבאר ולסדר, שאלמלא כן, היינו כמי שלא באנו לעולם; ואין לנו כי אם לרוץ במעגליהם ולהבין דבריהם.
>
> והנה, בחלון בית, בעד אשנבי נשקפתי.
>
> אבינה בבנים: חכם, רשע, צבוע, לץ, פתי — חמשה מלכים עשו מלחמה את ארבעת היסודות החלטים העורכים ומושכים אחריהם המדות:
>
> א: חכם הוא צדיק גמור, מוכתר בנימוסו, טוב וחסיד, תם וישר וכיוצא בהם, שמות נאים ומשובחים רבים, והוא בעלי מזג הישר.
>
> ב. רשע גמור והוא כסיל, הנחות הראשונה של אוהב חמס ובוצע בצע, האומר להב כסלו ולכתם מבטחו. גם לו שמות רבים מכוערים, רע ובליעל, בער, איש אָוֶן, הדומה להם, והוא עלול הירוקה;
>
> ג. צדיק בעיניו וחכם נגד פניו, ויקרא בפי חז"ל: רשע ערום, היודע להצדיק נפשו. גם בעבור על דברי תורה בשאט נפש, פעם בסתר, פעם בגלוי, ועם זה מתגבל בשקר היותו זך וישר בפעלו מפני תיקון המדינה, היא חכמה מזויפת, בלע"ז פוליטיקא שקרית. אין הכוונה על מה שהוא מותר צורך שעה, כמ"ש חז"ל: "בית דין מכין ועונשין שלא מן הדין" שהיא ודאי חכמה אמיתית. כן אין הדיבור כאן מן האנוס לעבור (שי"ל גדרים וגבולים מבוארים). ובעליה, הוא עלול משחורה, היא מקורה, והוא החנף, ורמאי, אין תוכו כברו. ושמות רבים יש לו: הפכפך וזר וגרוע. ושמו הכולל צבוע.
>
> ד. לץ, זד יהיר שמו. ועוד שמות רבות, כמו עקש, נלוז, פריץ, נבל. והוא פלוסוף ואפיקורוס, האומר אין א-לקים ומה ש-די כי נעבדנו:
>
> ה. פתי, גם לו שמות: טפש, סכל, אויל, חסר-לב, מהולל והדומה להם. מכל מקום אינו שוטה מוחלט, אבל יועיל לו החנוך. גם יוסר בזולתו. והוא עלול הלבנה.
>
> ובאלה ודאי נכללין כל אלה בני אדם מתחלפי הדעות הרבות והטובות.
>
> (מגדל עוז)

> **כלום ראה צ'ארלס דארוין את ר' שמחה זיסל?...**
>
> השאלה של חלוקת כוחות הנפש... שונה בתכלית כשהיא נשאלת בתוך מסגרת התורה, או אצל המודרנים... [illegible] המודרניים עולם המושגים: עבודת השי"ת, מצוה, "בראנו לכבודי": חסרה אצלם תכלית החיים והעולם. במקום להבין את האדם מתוך תכליתו באים להבין את התכלית מתוך האדם... בדבר כוחות אלה ישנה חשיבות רבה לשאלה: המותר האדם מן הבהמה אין? האם גם לקוף יש שכל?... האם אפשר ללמוד מתגובות ופעולות של בעלי חיים... על תגובות ופעולות מוטיבים ומניעים של האדם...? הפסיכולוגיה השלטת "פסיכולוגיה משווה" מלאה השוואות כאלו מפה אל פה ואין שום ספק כי פתחה לפני השטה פרצה. כאן השפעת דרוין בכל שיטתה: "ומותר האדם מן הבהמה — אין".
>
> כבר נחשב הדרויניזם כמיושן בארצות שונות ומאז טענו חכמי אומות העולם: כיצד יתכן ללמוד את מציאות האדם מתוך ממצאים גיאולוגיים? — לְמַד מן ההסטוריה הגלויה! כיצד יתכן, כך טענו. להבין את היצירה הרוחניות האדירות של אפלטון ואריסטו של אלכסנדר ונפוליאון, של מיכאל אנג'לו או בטהובן, של הומירוס ושקספיר, של ניוטון ואינשטיין מתוך חיי הקוף?!...
>
> ר' ירוחם ליבוביץ — כמדומני — העמיק חָשׁוב יותר, כיצד הגיע דרוין לאבסורדיות זאת? מהו הרקע הפסיכולוגי של המשנה הפסיכולוגי? ועל זה השיב ר' ירוחם בהלצה עמוקה: וכי ראה דרוין מימיו בן אדם? הרי הוא לא ראה את ר' שמחה זיסל זצ"ל מקלם...
>
> מי שנמצא בצבור שכל מנהיגיו שואפים לעושר, שואפים לכבוד, חוזלו אפילו לטעון שטובת הרבים תובעת אותם למעש, מגיע בנקל למסקנה: "אין בין אדם והחמור שהוא רוכב עליו ולא כלום" (הרמב"ן בדרשותיו); בעלי חיים דורשים טובת עצמם והסופר שואף לפרסום עצמו והמנהיג הפוליטי למעמדו וכו'.
>
> אבל אנחנו עמך בני בריתך; ואנכי עפר ואפר; ונחנו מה; ואנכי תולעת ולא איש — אמרו אברהם משה דוד ומאידך "אפשר לאדם בעולם הזה להיות מלאך לרעצים" (אמו"ב פ"א) ככל שיהודי מרבה לעמול על כבוד שמים הריהו משפיל את עצמו והולך וגדל... בשמים.
>
> (הרב וולף ז"ל)

> **פסיכולוגיא**
>
> היא החכמה בחקר תכונת הנפש של בני אדם. ותכונת נפש הישראלי, תכונת הנפש הנכרי, ותכונת נפש הנשים, והנה להביא בזה כל ההלכות אשר הן בנויות על יסודי תורת הנפש יכיל כדי ספר שלם ואכמ"ל. רק אביא בזה דוגמאות אחדות, מתכונת הנפש בכלל הוא מה שאמרו: גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתן (מכות כ"ג); אדם ניכר בכוסו, בכיסו, בכעסו (עירובין ס"ה ע"ב); אדם בהול על ממונו (שבת קי"ז); אדם עשיר שלא להשביע את עצמו (ב"ב קע"ה); אהבה מבטלת השורה, ושנאה מבטלת את השורה (סנהדרין ק"ה) וכיו"ב הרבה. ובתכונת נפש הישראלי, אומה זו שלושה סימנים יש בה רחמנים, ביישנים, גומלי חסדים (יבמות דף ע"ט)... וכן חקרו הדרשו על אודות דעת חרש, שוטה וקטן, ולדוגמא עי' יבמות דף קי"ג ע"א. בעי ר' אשי: מ"ט דר"א, מיפשט פשיטא לי' דחרש דעתא קלישתא הוא ומיהו מספקא לי' אי דעתא צילותא או לאו דעתא צילותא כו'. והנה הפסיכאטורים שבזה"ז עמלים לרפאות חולי הרוח השוטים ומשוגעים, ובדברי חז"ל מצינו שאמרו (גיטין דף ע' ע"ב). שוטה לא סמיא בידן. פירש"י אין סם רפואתו בידינו. והא דחזינן לפעמים שוטה שנשתפה, הוא דבר שבא מאליו, שלא היתה שטותו מן שורשה אלא באופן שטחי ונתרפא מאליו, אבל אין סמיא בידן.
>
> (התלמוד ומדעי תבל)

> ואמרו החכמים, כי כל חכמה מפוארה ומעולה, אלא שמקצת החכמות מעולות ממקצתן, וחכמת הנפש קודמת לשאר החכמות במיני העילוי כולן. החכמה תהיה מעולה בהיות עניניה אמתיים (כחכמת המספר), או בהיות מונחה מעולה כחכמת הכוכבים, וחכמת הנפש נכבדת משתיהן יחדיו. ואמרו, כי ראשית המעלות שתים: אהבת החכמה באמונת ובחירת הזך מהמעשים בכתות. ובידיעת האדם נפשו תהיה בו ידיעתו שלמה, כי השלמות שבידיעת הדבר היא ידיעת צורתו, ובידיעת צורתו ידע מה הוא עצמו.
>
> ואמרו, כי מי שידע נפשו ידע בוראו, וכל מי שהוא סכל בידיעת נפשו כל שכן שהוא סכל בידיעת בוראו, ואיך יאמן באדם שהוא חכם בזולתו והוא סכל בנפשו? ואמרו, כי [illegible] באלקים יתברך השכינים נפשותיהם.
>
> והיה כתוב בהיכל הפרושים: דע נפשך בן אדם ותדע בוראך! וזה ענין אמתי, כי כמה דברים יחסו לכחות הנפש.
>
> (רבי שם טוב אבן פלקירה)

> ... דורנו, בו שולט יצר הרע שלטון בלי מצרים... הרצון אשר מכהה את השכל; בני אדם חיים לפי רצונם הפורק עול ושואף לתאוות, ומפתחים תאוריות ושיטות שונות ומשונות, פרי שכלם החולה, כדי להצדיק את דרכיהם. מקיימים בתי ספר ומוסדות חינוך מעוותים, מתוך מחשבה מסולפת שבחיים כאלה היצרים יותר מרוסנים; והם אינם מרגישים בטעותם הנוראה שההרגל לטומאה אינו הצלה ממנה, אלא אדרבא, בזה שוקעים הם יותר בתוך הטומאה, ונתונים לגמרי ברשות יצר הרע. זאת רואים בחוש, שהרי אם נפריד אותם, ירגישו שלקחו מהם את כל תוכן חייהם. בפרט לאור האמור לעיל, שהיצר הרע מתחדש ומתגבר בכל יום, לא שייך להשלים אתו, כיון שהיצר ימציא להם חידושים אחרים שבודאי יכשלו שם; כי לא הורגלו כלל במלחמת היצר, ויורידם מטה מטה לשאול תחתית, ח"ו.
>
> (מכתב מאליהו)

> כל הדרכים הנובעים מהגויים והילוך מחשבתם על כרחו מתועב הוא בגלוי ובסתר, כי כלל גדול יש לנו, אשר כל היוצא מן האינו טהור, לא טהור הוא. מחקר מחשבה והרגשים של אדם, שלהם, המכונה פסיכאלאגיע, מיוסד על מחקר מחשבותיו והרגשותיו של הגוי, בלי אמונה ובלי תורה וקדושה, ואין שייכים ליהודי מאמין וחרד. ועיקר שורש כל חכמת פסיכאלאגי ופסיכיאטריק שלהם, נבנה על דברי מנוול אחד שיסד כל הבנין על דרך ניוול וכל דרכם ושיטתם להביא האדם בדרך הפקרות כבהמה וחיתו יער כידוע.
>
> תכלית הגוי בעולמו ומטרתו בחינוכו שונה לגמרי משל יהודי, להבדיל בין טומאה לטהרה, והברור שעל ידי הליכה בדרכיהם יגיעו למטרתם ויצאו פירות רעים: כל דרכיהם בנויים על יסודות שנצמחו ממחקרי בשר ודם ומלאים שגיאות וטעויות ובכל שנה ושנה ובכל דור ודור הם עצמם משנים שיטתם ודרכם ומהפכים אותו תמיד כחומר חותם.
>
> עצות לכל הענינים ובכללם לכל מיני פראבלעמען של ילדים בלימודים והרגשותיהם הפנימיים ושאר ענייניהם, צריך לחפש בספרי יראים מצדיקים וגדולי התורה, שהם רופאי נפש האמתיים, שרוח הקודש שורה עליהם ועל דבריהם, והם מועילים פי כמה בלי שיעור, להבדיל מעצותיהם המזוהמות שמרימים מאשפותיהם.
>
> יש לנו "הלכות מלמדים" ו"הלכות תלמוד תורה" בשולחן ערוך וספרי מוסר וחסידות ולא מעטאדן (=שיטות) וסיסטעמען (=עקרונות) מקולקלים של גויי הארץ!
>
> ענינים אלו הם דקים מאד ואין נראים ואין מובנים לעיני סתם בני אדם שאין בקיאים ומומחים והם מסובכים מאד בתוצאותיהם. כי פירות שיוכלו לצמוח מעצה אחת שנובעת מהם תוכל למשל להרוס כהרף עין כל הרגשי אמונה בלב הילד, מבלי שיכיר האדם בדבר. וכשכבר רואים הצומח — או שמאוחר כבר או שאין מכירים השורש... וכי צריך הוכחה גדולה יותר ממה שרואים מה הועילו לנו כל חכמיהם וחרטומיהם בלהטיהם ואיזה דורות חינכו והוציאו; הלא דרכם המסולפת עשה באושים תחת ענבים; וחוחים תחת שושנים, ועולם ומלואו, פירות פעולותיהן יעידו על פועליהן; ואיך נכניס עצמינו לדרכי סכנה הללו בשאט נפש — היש לך אוולת גדולה מזו?!
>
> (ראב"ד קאשוי)

> **תורת אדום והרס היסודות**
>
> **בני ברק תשי"ט**
>
> אשר כתבת שיש לחוקרים החדשים תשובה עקרונית בזה, שהרי מדרך הילדים לחקות מעשי הוריהם, ואם כן גם המה ילמדו להכות את העושים נגד רצונם, וכו'.
>
> אמנם שתי טעויות גרמו לחוקרים שלא לרדת לעומקו של דבר:
>
> א. הם סוברים שהאדם נברא בלי מדות כלל, ורק מסביבתו הוא לומד אותן. פירוש דבריהם, כי האדם לומד את פרטיותו מהסביבה. אבל אין הדבר כן, "לפתח חטאת רובץ", וגם לפני זה יש בעובר אינסטינקטים לרע, וכאדר"ל בעשיו: כשעברה רבקה על בתי עבודה זרה פירכס לצאת, ועי' מה שכתב מהר"ל בזה, דהיי' בבחינת אינסטינקט, גם בלי דעה ומחשבה וחשבון כלל. פרטיות האדם דהיינו מדותיו, נבראים עמו. ועל כל פנים יודע מעצמו להלחם במבטלי רצונו. כמובן, שהסביבה מחזקת מדות ולומד גם מאחרים, אבל עיקרי המדות אינו צריך ללמוד מהם, כי יש לו משלו.
>
> ב. הם סוברים כי צריך לפתח בילדים את העצמאות, וזו היא טעות גדולה למדי, לא עצמאות צריך לפתח אלא הכנעה. גם כשיפתחו בו ענוה והכנעה, ילמד מעצמו גאוה ורציחה. אבל ללמד לו כי "אני ואפסי עוד". וזהי תורת אדום, תורת הרציחה והגדולה.
>
> עי' היטב באגרת הגר"א ז"ל (נדפס בסוף המסילת ישרים), ד"ל שם: "ויש שורש על האבן, והוא לב האבן שאינו נכנס בו כלל, וצריך להכות את האבן עד שתתפוצץ, לכן כתבתי לך שתכה את בניו אם לא ישמעו לך" וכו'.
>
> — הרי מכאן ענין אחר לגמרי בהכאה, דהיינו לעשות לבן לב נשבר ונדכה. ועי' היטב בדרך ארץ החיים להרמח"ל זצ"ל, בד"ה: ועתה נחזור לשורש הענין; וד"ה: הנה התורה היא הקראת עת. קשה להעתיק כל אורך לשונו, אבל הדברים עמוקים מאד, ומבט אחר להם לגמרי, דהיינו שהכאת הבנים היא בבחינת הסרת ערלת הלב ובבחינת חבוט הקבר.
>
> והנה ספר לי בן דודי ר' זיסל נ"י שראה באחד הספרים הק', כי אם הבן שומע להוריו, ראוי למצוא עלילה למען הכותו על כל פנים קצת.
>
> ומה שהקשו החוקרים, לא קשה כלל, כי יסוד הוא במדות: דלא שייך בדלא שייך. וכבר כתב האבן עזרא (שמות כ, י"ד) דלא שייכת חמדה לכפרי בבת המלך. כן אם יעניש המלך לכפרי בשוטים, לא יעלה על דעתו להנקם מהמלך, ולא ילמד מזה אלא הכנעה לבד, כי פשוט אצלו שהוא בטל כלפי המלך וכי רשאי להעניש, ולא הוא. כן כאשר תחדר בלב התינוק הידיעה כי האב הוא השליט והבעלים שלו לגמרי, ובטל הוא כלפי אביו, אז מתוך הכנעתו לא ילמד להכות בשביל שאביו מלקה אותו. אלא עיקר החינוך שלנו מקולקל, שהמורים נעשים חברים לתלמידיהם, וכן ההורים, והכל בשביל עצמאות הבנים, ומכיון שכך, בודאי אם האב יכה לבנו, ישוב הבן ויכה לאביו או לאחיו הקטן וכו'.
>
> אלה החוקרים החדשים בחפשם חדשות להרוס היסודות שידעום אפילו הגויים, ואשר שורשם בתורת ה' ונביאים, המציאו המצאות שמביאות להפוך את כל השרשים, ולחנך היטלריסטים חצופים, וחוצפא יסגי.
>
> מזה אנו רואים עד כמה צריך להזהר בכל גדר חדש של החוקרים בנוגע לפסיכולוגיה החינוך, וצריך לבחון ולדייק היטב אם אין לזה סתירה בדברי חז"ל והראשונים, או ממנהגי ישראל שהם תורה. אם יש איזה סתירה, צריך לזרוק הלאה את כל חדושיהם המטנפים, ולא לקבל מהם דבר טרם נבקרם בבקורת הזה ובחיפוש מחופש בתורה ובחז"ל וגדולי המחברים ראשונים ואחרונים.
>
> (מכתב מאליהו ב')

> הנה ראיתי כי ראשי שיטות החצוניות נחלקים לשתי מפלגות המתנגדות זו לזו, מפלגת האנשים הנקראים "בעלי הטבע" ומפלגת האנשים הנקראים בעלי הא-לקות. וראיתי כי רוב דברי בעלי הא-לקות אשר הצדק אתם, נגזרו מן התורה ונלקחו מן פרשותיה. וראיתי כי רוב דברי בעלי הטבע מתנגדים להתורה וישתנו כמה שהזכירו בעלי הא-לקות. אחרי כן ראיתי רוב דברי החקים והתורות ומצאתי כי דעתם בענין הנפש תתאחד על הרוב עם דעת בעלי הא-לקות המכרת בתורה הקדושה. וראיתי כי אין אחת מן התורות עם רוב מספרן תתאחד עם דעת בעלי הטבע, חוץ משתי מחלקות, מחלקה מן המוסלמאנים הנקראת "אלמעתזלה" המתיחשת לאבי האשם "אבן אלגבאאי" רצוני לומר. מחבר חכמת הדבור והנודעת בשם "אלגבאיין" על מחלקתם. ומחלקה אחת מן היהודים הנודעת בשם "הקראית".
>
> ודעת בעלי הטבע היא, שהנפש עֲדִי גופני ומצב מקרי הנשוא על ידי חמר הגוף וכשכלה הגוף תאבד חָמְרוֹ, כלה עדיו ונאבדו מקריו עמו ואין לעולם השארה להנפש אחרי הריסת נושאה וכן הוא דעת חלק אחד מהמחלקה המעתזלה וכל המחלקה הקראית כי הם חושבים שהנפש היא מקרה וכאשר יאבד הגוף יאבדו מקריו עמו ואלה מהם אשר יאמינו בעולם הבא כי ידמו כי ידי ישיב בעת תחית המתים חלקי גוף האדם אל המקרה אשר הוא נפשו ויגמלהו או יענשהו ואין ענין לדבור הנפש ומצביה עם עניני תחית המתים. כי אין אנחנו מתעסקים בתחית המתים, דע זה.
>
> ודעת התורה ובעלי האלקות אשר הצדק אתם היא, שהנפש עצם רוחני ההוה קודם הגוף והנשאר אחר כלותו ולא יתכן לעולם שתאבד הנפש אף אם יאבד הגוף. (תורת הנפש לרבינו בחיי)

סוף סוף פתחנו בס"ד

משקפיים? מה פתאום כשיש אישוניות?

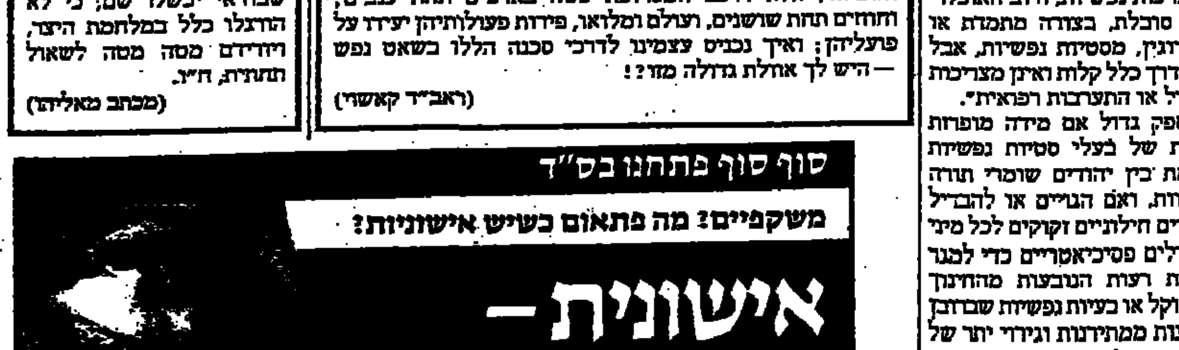

עדשות מגע - 100%

בבני-ברק

רשת המכונים היחידה בישראל העוסקת אך ורק בעדשות מגע.

מה הפלא שאצלנו מצליחים יותר –

כי אנו מקדישים את כל הזמן להתאמת אישוניות ולא גם למשקפיים

מבצע לשבוע נוסף בלבד

3 תשלומים ללא ריבית והצמדה על מחירי המבצע לכל סוגי האישוניות

חדש! אישוניות צבעוניות לשינוי טבעי של צבע עיניך

הסדרים מיוחדים לבני ישיבות ותלמידות הסמינרים

אספקה מיידית

בני ברק: ר' עקיבא 89, קומה א (מול גן ורשה) טל' 788711
ירושלים: הסורג 2 (פינת יפו 29) קומה 2, טל' 223028
תל אביב: בן יהודה 94 (פינת גורדון), טל' 222589
יפו: שד' ירושלים 46, טל' 831705
נתניה: סמילנסקי 7, טל' 053-25123

נא לתאם פגישה מראש

אישונית

בניסיון שלנו אי אפשר להתחרות

במעמד מרשים בהשתתפות גדולי תורה

כתב הוראה "יורה" לי"ט אברכים תלמידי כולל חסידי גור בית ישראל באשדוד

תעודת הוקרה הוענקה לנדיב ר' דוד עובד סוכצ'בסקי מקים אהלה של תורה

מאת ק. בן ציון

במסיבה רבת רושם, בהשתתפות גדולי תורה, רבנים וראשי ישיבות, אישי ציבור, הורי וזקני חתני השמחה ונדיבים בעם, הוכתרו י"ט רבנים חדשים, בני כולל האברכים דגור באשדוד בעטרת ההוראה "יורה יורה", לאחר תקופה בה שקדו על תורתם ומשנתם ונבחנו בפני גדולי הוראה אשר גמרו עליהם את ההלל.

ביום שעמד לברך על המוגמר, נתכנסו בהיכל ה"כולל" הגדול, מאות רבות של מוזמנים, בראשות גדולי התורה ואישי הציבור, לכבוד גמרה של תורה, שאינו אלא ציון דרך של המחזור הראשון של רבנים צעירים, והמחזור להמשך פורה עוד יותר.

המנחה, הרב יוסף קפלושניק, פתח את האירוע, תוך שהוא מזמין את חבר הנהלת מוסדות "בית ישראל" הרב משה חיים שינפלד, חבר הנהלת עירית בני־ברק, להביא את ברכתו.

הרב מ. ח. שינפלד פתח בכבוד מקים האכסניה. הוא שיבח את פועלו של הר"ר דוד עובד סוכצ'בסקי, שזכה להקים את בנין ה"כולל" ולהמשיך להיות מתומכיו.

הנואם סיפר על ביקורו בשליחות המוסדות, במקום מגוריו של ר' דוד עובד בלוס אנג'לס. גם הגשם השוטף לא מנע את הנדיב מלצאת לנמל התעופה לקבל פני האורחים, ומ"ח שינפלד ור' יוסף מאיר ויידל. זאת, מטעים הדובר, מלבד התרומה הנכבדה שהרים, בבחינת "ולא יראו פני ריקם".

בהמשך דבריו העלה על נס את שקידתם של הצורבים הצעירים שבזכות עמלם בתורה בקדושה ובטהרה הגיעו הלום.

מיד לאחר הפתיחה, קידמו הרב קפלושניק ועמיתו בניהול הישיבה, הרב מאיר שלמה גרינברג, את פני חתני השמחה, הרבנים הצעירים הי"ו: הרב אברהם מרדכי מרקסון, הרב אברהם נחמן גוטמן, הרב ברוך וידיסלבסקי, הרב ברוך חסיד, הרב חנוך רוזנשטוק, הרב יהודה רייטמן, הרב יהודה לב, הרב יעקב ליזרוביץ, הרב יעקב סדובסקי, הרב יעקב פרום, הרב יעקב העניך רוזמרין, הרב יעקב יהודה חלף, הרב מאיר פרייא, הרב מרדכי בריסלר, הרב משה טורזנר, הרב משה יהודה פרייא, הרב נתן זיברט, הרב שמואל קליינלרר והרב שמואל קנובלוביץ. הרב קפלושניק סיפר לקהל האספים על נדיבות לבו של הנדבן ר' דוד עובד אשר מגשים בהתנהגותו המיוחדת נדמות חדשות של נדיבות לב. לבו פתוח כפתחו של אולם והוא מקדים נתינה לבקשה... בבחינת "טרם יקראו ואני אענה"...

רבם של קריות חסידי גור באשדוד, הגאון רבי שמואל דוד גרוס, המכהן כראש הכולל, בירך על היום הגדול לו זכו רבנן ותלמידיהון. הוא הפליג בדברים, להביא ראיה לכך שיש לסמוך בפני עם רב. ראיה לדבר מן הלויים, במלאכת המשכן. אף הם סמכו ידיהם לפני קהל ועדה. הוא שיבח את שקידתם של בני המחזור הראשון הטעים, כי אלה הם חלק נחשון שהגיע למעמד זה. עלינו לכבדם, כדי להרבות קנאת סופרים ולעודד אחרים — למען ישמעו ולמען ילמדו. הרב אף העלה על נס את פועלו של ר"מ הכולל להוראה, הגרמ"פ זנדר, על עמלו הרב עם בני החבורה.

הגאון רבי משה זאב פלדמן, ראש ישיבת אמרי אמת בבני־ברק וחבר הנהלת המוסדות, אשר נשא את הנאום המרכזי, הרחיב בדבריו על הצעירים שהגיעו לגדולות ושל הנדיב שחלקו רב בתורתם.

הגרמ"פ פלדמן הביע תמיהה על שבהזמנה לאירוע צוין כי הנדיב ר' דוד עובד יהיה "אורח הכבוד". לדעתו, אין הנדיב בחזקת אורח במקום תורה זה, אלא "בעל בית". בזכות ובכבוד, הוא בעל בית במקום אורייתא, מי שיגע בתורה, היא נקראת שלו ואין ספק שר' דוד עובד יגע ובזכות על זכות זו.

הגרמ"ז פלדמן גילה כי האברכים שסיימו זה עתה את שלב הרבנות, ממשיכים לעשות חיל בלימודיהם, כשהם מתכוננים כבר עתה לבחינות מקיפות בהלכות רבית המסתעבות וכן בחלק השני של שו"ע יו"ד. אלה, לצד שאר האברכים, בני הכולל מהגדולים בארץ, כ־200 האברכים כ"י, העושים לילות כימים בלימוד התורה בקדושה וטהרה.

טרם חלוקת תעודות ההוקרה לאברכים עולי הימים שהגיעו להוראה, נתכבד הנדיב הר"ר עובד סוכצ'בסקי לשאת דבריו. הוא סיפר על הימים הקשים שעברו עליו, יחד עם שארית ישראל. בכל עת הזמן, ידע והאמין כי רק בית המדרש והישיבה הם המבצר המעוז, חוסנו של העם. זו היותה דרכם של אבות האומה — הטעים. אברהם אבינו — זקן ויושב בישיבה; יצחק — יושב יצחק בגרר, ואילו אבינו יעקב — שולח את יהודה לפניו לגושן, לכונן בית הוראה. אנו מעתירים "ותן חלקנו בתורתך". הנני שמח מאד בחלקי בתורה, ושוטח תחינה לפני רבון עולמים, שיזכני להמשיך ולבנות עולם של תורה — סיים הנדיב.

כאן, נתכבד הנדיב לחלק את תעודות ההוקרה לאברכים, בני הקבוצה הראשונה שהגיעה לשלב הגמר ועברה את סידרת המבחנים המסובכים בהצלחה.

את דברי התודה וההוקרה של הרבנים החדשים, הביא אחד מבני החבורה, הרב ברוך חסיד, אשר ייצג בכבוד ובכשרון רב את עמיתיו.

הרב ברוך חסיד הודה נרגשות לרבנים שלימדום תורה, תוך שהוא משבח את פועלו הבלתי נלאה של הגרמ"פ זנדר שטפל באופן אישי עם בני החבורה, בעקשנות ובמסירות, עד הגיעם לשלב זה של ברכה אחרונה, שהיא סמוכה לחברתה, ברכת התורה להבא.

הרב ברוך חסיד שיבח את הנהלת הכולל וראשיה ואת העסקנים והנדיב, שהצעידו את מבצר התורה ויכלום להגיע להישגים מבורכים.

ידידו ורעו של הנדיב, הרב יוסף מאיר ויידל, חבר הנהלת המוסדות, סיפר על ידידותו רבת השנים עם הנדיב. זה לנו ארבעים שנה, כה לחי, שאנו שומרים על קשרי ריעות הדוקים. כה יתן ה' ויוסיף. שאזכה להמשיך להוביל את אחי ורעי ל"עסקים טובים" כפי שהיה עד היום.

הנדיב הר"ר לייבל רייכברד, חבר הנהלת המוסדות, שיבח מנקודת ראות של עסקן את פועלו של הנדיב. מי כעסקנים יודע, עד כמה קשה ל"גביר" להעניק תרומה נכבדה. זו, אפוא, גדולתו של ר' דוד עובד, שהחיל ומחיל מכיסו לתורה וזוכה לראות ברכה כיום הזה מפרי עמלו.

הרב אברהם יוסף שפירא, חבר הכנסת ויו"ר ועדת הכספים, נתכבד להעניק לנדיב את תעודת הכבוד "אמרכל התורה העולמי" של המוסדות. הוא שיבח את הנדיב ואת הצורבים והנהלת הישיבה והכולל.

בדבריו, ייחד ביקורת חריפה נגד הממשלה, המסייעת לכת הבהאיים להקים בית תפילה ואילו לישיבות ומוסדות תורה אין מסייעים וגובים מהם מס מלא.

בסיום דבריו, העניק תעודה מפוארת, כתובה על קלף מעשה אמן ועשויה בחריטה מיוחדת על שמו של הנדיב.

הגאון רבי שלמה זילברשטיין, רב דחסידי גור וראש הכולל בבני־ברק, שיבח את בני התורה ואת מי שדאג להקים משכן לה'. רבנו, כ"ק מרן האדמו"ר מגור זצוק"ל בעל "בית ישראל" היה שואל: מה ענין שתי הלחם לחג השבועות? — לומר לנו, כי לתמכין דאורייתא, אלה הדואגים להיכלות ול"קמח" — חלק חשוב בבנין התורה.

הרב הזכיר גם את פועלו של ר' דוד עובד למען הכולל בבני־ברק. כיום, לומדים אברכי הכולל בהיכל התורה ותפילה שר' דוד עובד זכה להקים בשעתו. זו תורה וזו שכרה — בהגיענו ליום שמחה זה.

כל הנאספים קמו על־רגליהם, שעה שנכנס להיכל כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג באשדוד, אשר הגיע למעמד, חרף חולשתו. האדמו"ר הפליג בדברים על חשיבות המעמד בעיניו, בהיותו נותן תנופה רוחנית לעיר אשדוד.

האדמו"ר דן בנושא ה"סמיכה" איש מפי איש עד משה רבנו. ומשה עצמו — מי סמכו? בורא העולם. שנאמר: "ושכותי את כפי".

הדוברים העלו על נס את בני שאר מגמות הלימוד בכולל, כמו "דיינות", עיון ובקיאות, אשר נבחנו על מאות דפי גמרא בעיון, ואלה אשר עדים בשלב המתקדם ביותר של לימודיהם, לקראת סיום.

בנוסף לנואמים, נראו על בימת הכבוד רבנים דגולים, ביניהם הגאון רבי צבי אברמוביץ מחצור הגלילית, אשר התנו נמנה על הרבנים החדשים; הגאון רבי אברהם יצחק ליכטנשטיין, ראש כולל "דרכי תשובה"; הגאון רבי חיים פנחס הורביץ, רב דחסידי בעלזא באשדוד. בין אישי הציבור נראו הרב מאיר עובדיה איינפלד, מנכ"ל איחוד מוסדות גור; הרב אלכסנדר דרזנר, חבר הנהלת המוסדות ונכבדים רבים.

בשלהי האירוע, שנחוג בסעודת מצוה ליד שלחנות ערוכים, נראה אולם בית המדרש כ"אולם שמחות" ביום נישואין. הכל מברכים את חתני התורה והוריהם, וכמובן את רבותיהם, בברכת "מזל טוב" נרגשת ולבבית. האברכים נראים כחתנים בין חתנים ורבותיהם — כמחותנים הראשיים...

מישהו הפטיר כי הוא מבין כאן את דרשת חז"ל "ביום חתונתו — זה מתן תורה"...

הרב ח"כ אברהם יוסף שפירא נושא את דבריו במעמד הכתרת האברכים

המסע למען

(המשך מעמוד ד')

שהיה לחרם על אלו שסחרו עם גרמניה. למשל, כשיהודים התנגדו לחלקים מסוימים של־חוק הסחר עם גרמניה, שהחליף כותנה של ארה"ב בסחורות תוצרת גרמניה, נגנתה התנגדות יהודית זאת בחריפות על ידי חברי קונגרס מדרום ארה"ב, ש"האשימו את האינטלקטואלים היהודים שהם פוגעים באינטרסים של בוחריהם".

כתוצאה מנאומיו הרבים מלאי העוצמה (וויז היה בין הנואמים הגדולים ביותר בזמנו), אותם השמיע לעיתים קרובות בשם יהדות ארה"ב ואפילו בשם יהדות העולם, נהפך ס' וויז לסמל התגובה היהודית כלפי גרמניה הנאצית, תואר ש"התגאה בו" אחרי נאום תקיף מסוים בשנת 1934 כונה על ידי הנאצים בשם "המסית היהודי האמריקאי הראשי נגד גרמניה".

עד כמה היתה, בסופו של דבר, ההצטיינות המפוקפקת הזאת של וויז טראגית ליהודים, על כך מספר הרב מיכאל בער ויסמנדל זצ"ל גאון ההצלה בספרו "מן המיצר". — וכרונותיו הצורבים והמ־מוקים של החורבן. הוא כותב, שבשנת 1941 לפני הגירוש מסלובקיה, אמר דיטר ויסליצאני מהס.ס. עוזר של אייכמן ימ"ש, האחראי לגירושים מס־לובקיה ויון להרב שלמה גרוס נציג הקהילה החרדית האזורית:

"שבזמן שהוא היה עדיין בשגרירות הגרמנית בארה"ב הוא שלח דו"ח (לגרמניה) על ההפגנה היהודית הגדולה ובין היתר על הנאום החריף של סטפן וויז נגד (היטלר) הרשע ובנאומו על נפילתו של (היטלר), כשקרא (היטלר) את כל זה, ביחד עם קטעי העתונות האמריקאית הוא נפל על הרצפה בהשתוללות ועם ברקעו ברגליו, ידידי: "עכשיו אשמיד אותם — עכשיו אשמיד אותם!", הצהיר.

למה כאשר החלו להגיע הידיעות על ההשמדה ממש, כאשר הצעקה היתה יכולה רק לעזור. אז מילא סטיפן וויז את פיו מים ולא רק שותק אלא אף השתיק מתאותיהם של אחרים ונתן לנשיא רוזוולט האפשרות להתעלם מן ההשמדה

ויסליצאני הראה אז לגרוס צלומים של נאום וויז כפי שהודפס בעתונות ארה"ב ואפילו קטע מתורגם לגרמנית מטתן אידי על הנושא".

כמה אמיץ היה מצד וויז לעורר מות קדושים ולקבלו כל כך באדישות, אלא שהיה זה מות קדושים של אחיו יהודי גרמניה, בזמן שהוא התגודד בתוך המבטחים האמריקאי.

מרן הגאון רבי אהרן קוטלר והגאון רבי אליהו מאיר בלוך זכרונם לברכה, בקרו קשות בעת המלחמה את ההנהגה היהודית החילונית, שעודדה את החרמים וההפגנות האנטי היטלריות המזיקות, ובכל זאת, בשנת 1941 כשכבר היה ברור לכולם התוצאות הלא טובות של החרם, אפילו ה"אליטה" היהודית גרמנית הצטרפה לממסד היהודי, בהע־דיפה את האתגר הפומבי כלפי שלטון היטלר והפאשיזם מעל דאגה לקהלה יהודית מסויימת.

בחירה זו של העדפת המחאה הפומבית נגד היטלר על פני הצלת יהודים יחידים הביאה למאורע טראגי בתקופת הקיץ של שנת 1941, כאשר יהודים הציבו משמרות נגד יהודים אחרים שעסקו במשלוח חבילות מזון לגיטאות פולין, חרף התנגדות של הרוב הגדול של יהדות ארה"ב.

באותה תקופה, הרושם הכללי היה שהיטלר "רק" רצה להרעיב בצורה איטית את היהודים בגטאות פולין, תאי הגז ורצח המונים היו מעבר לדמיון. הרבה חברות פרטיות, ואגודות יהודים, בניהם אגו"י באה"ב, שלחו חבילות מזון לאחים

החרם של סטיפן וייז נגד גרמניה גונה על ידי מורנו ר"י דתהיים כפשע נגד האנושות - אך הם לא שעו - "היהודי האמריקאי צריך להרים קולו כגבר". אף אם תהיה פגיעה נוספת אנו מוכנים למחות אמר וייז שקבע: "מוות בידי הנאצים הוא אכזרי, השרדות בחיים בחסדם הוא גרוע יותר"...

היהודים, המפעל של אגו"י הספיק לשלוח ארבעת אלפים חבילות לחודש, שנשלחו בשם כל אדם, בין חרדי בין חילוני, ששילם 5.25$. בהמרצת השגריר הבריטי לחצו "ראבי" וויז וד"ר טננבים על כל הארגונים היהודים להפסיק את מבצע חבילות המזון, כדי לתת תמיכה להסגר הבריטי על איזורי אירופא הכבושה בידי הגרמנים שכלל גם את פולין.

זו היתה ללא ספק, שעתם היפה ביותר של החרדים, החלק החלש ביותר מבחינה כלכלית ופוליטית של יהדות ארה"ב, שעמדו איתן מול התנגדות תקיפה של כל הממסד היהודי.

לאגו"י היתה הרגשה שהאכלת אחים ואחיות אומללים בפולין הוא מקרה ברור שכלפיו נאמר: "לא תעמוד על דם רעך", ועוד טענו "שאלפי קריאות שוברות לב לעזרה הם יותר חשובים ויש להם יותר סמכות מועד החרם".

אולם פרט מאשר אגודת הרבנים לא מצאה אגו"י תמיכה רבה־לעמדתה, התקיף ביותר בגנוי היהודים החרדים "העקשים" היה יו"ר ועד החרם, טננבים, שכתב:

"אל לנו לעשות שום דבר עכשיו כאומה או כארגון שיעורר הרושם שאנחנו דואגים רק לעצמנו, האינטרסים הבריטיים הם אינטרסים שלנו".

משמרות המחאה המשיכו ופקעה הסבלנות, אגו"י דרשה הוכחות לטענתו של טננבים שהנא־צים נוטלים מהחבילות או שהאכלת יהודים מורעבים, עוזרת למטרות הנאצים, היא טענה טענה נוספת: שהבריטים, משום מה, אינם מתנגדים למשלוח אניות חטה אמריקאיות לצורך מזונם של אזרחים רעבים ביון ובצ'כוסלובקיה הכבושות בידי גרמניה ושנהנו מאוכל, בעלת איכות קלורית הרבה יותר גבוהה, מיושבי הגיטאות היהודים, בלהט הויכוח החריף טננבים בזעם כלפי אגו"י ומנהיגיה הרבניים:

"יש להצטער שאגו"י בארה"ב, עשב בר חולה שהועבר מארץ נכר לסביבה אמריקאית ליברלית, ממשיכה להרעיל האוירה בלי להתחשב בתוצאות שיש לכל העולם היהו־די".

הוא השמיץ את התלמידי חכמים שארגנו את המשלוחים: כפליטים יהודים פולנים, שאך זה עתה הגיעו לארץ זו של חופש והזדמנות, שלמרות שמדברים על תורה ותפלה במבטים חסודים, בכל זאת דולר הוא דולר".

במבט לאחור, יש הטוענים שריכוז כל המאמ־צים לארגון דעת הקהל נגד היטלר ושתוף פעולה עם בעלי הברית היתה משרתת טובת העם היהודי בצורה טובה יותר, ומה שנוגע לאלו שמתו בגלל רצח העם המוגבר של היטלר, הלא בין כך ובין כך היה ממית אותם, האם היה למשל, בטול החרם בשנת 1939 גורם לשנוי התכנית השטנית של היטלר, שכך תיאר בפרוטרוט ובהירות כזו בספרו "מיין קאמף"?

הטיעון הזה לוקה בחסר, נראה שגם אם בטול החרם היה גורם — אפילו רק — לעכוב בלוח הזמנים של היטלר, גם בזה בלבד היה כדאי. במשך המלחמה היו הזדמנויות שבלבולים וחוסר הגיונם של הגרמנים הגיעו לשיאם. היו זמנים

(המשך בעמוד י"ד)

המודיע הצעיר

פרשת קרח

גליון 71

בינים

בשבוע שעבר שמענו בספור על "שקים של סבלנות". היום נדבר על בת דודה ראשונה של הסבלנות, הלא היא הסובלנות. מה זו סובלנות? היכלת לסבל את הזולת ואת דעותיו, גם כשהן לא כל כך מתאימות לדעות שלנו, ואפילו כשהן מנגדות להן.

לפעמים יש לי הרגשה, שלגמרי לא היה מיתר לפתח חוג לסובלנות, לצדם של כל עשרות החוגים האחרים הקימים. כשאני רואה ילדים מתקיפים ומשמיצים את חבריהם, רק משום שהם נמנים על חוג אחר, או משתיכים לחצר חסידית אחרת. אולי נוהגים במנהגים אחרים. על מה ולמה המריבה? אפשר לספר, להחליף רשמים, אפילו להתוכח — אבל בכבוד. לא בעלבונות וכחרופים.

כשדברתי על כך עם תלמידותי, הן ענו לי: גם המבגרים רבים על הרקע הזה. גם להם חסרה סובלנות. אכן, אמת ויציב, השבתי. הסובלנות חסרה היום לכלנו, כמו אויר לנשימה. אז למה שהשנוי לא יתחיל מלמטה למעלה, מן הילדים, למבגרים? הראו לנו אתם דגמה, איך מכבדים וסובלים גם חברים שהם לא בדיוק כמונו, תנו לנו שעור בסובלנות.

עד כאן בינתים,
חני.

במקום תודה

תקציר הפרקים הקודמים

חברותיה של שיפי הציעו עזרה בטיפול במוטי, אחיה הפגוע של שיפי. בתורנות נעשים תרגילים קשים ומעייפים, שנותנים הרבה סיפוק. ההתקדמות היא איטית מאד־אך צריך שקים של סבלנות!

"אמא", אמרה שיפי, "החברות שלי הציעו לערך מסבת יום הלדת גדולה ויפה למוטי בשבוע הבא, כשהוא יהיה בן שנה. הן רוצות לשתף במסבה את כל מי שמשתתפת בתורנות".

— "נו, מה את חושבת על הרעיון הזה?" שאלה אמא של שיפי. שיפי ענתה בהססנות: "זה לא כל כך נראה לי, אבל — אמא", אמרה פתאם ברגש. "לא משום שאני מתביישת, באמת לא". — "אלא?" — "כי אני לא חושבת שמוטי יהנה, אפילו במשהו, מחגיגה גדולה כזו. הוא רק יבהל מכל הבנות, ואולי יחשב שזה עוד סוג של תרגיל. הרי המטרה לשמח אותו, אז צריך למצא צורה שהוא יאהב אותה", סימה שיפי. אמא שלה הנהנה בראשה. "את צודקת מאד", אמרה לה, "ותוך מה —עם כל ההערכה שאני חשה לחברות שלך, אינני רוצה שנהפך לבעיה המאמצת של הכתה, מין תחביב ועסוק שהכל דשים בו". — "גם אני הרגשתי בדיוק כך, רק לא ידעתי איך לבטא את זה", אמרה שיפי בהקלה.

— "נו, שיפי, דברת עם אמא שלך על הרעיון?" שאלו למחרת החברות. שיפי הסבירה בצניעות שהם רוצים לחגג לו יום הלדת לבד. החברות הבינו. עכשיו הן כבר רגילות. בתחלה זה היה קשה, אבל לאט לאט למדה אותן המורה צביה ולמד אותן הנסיון, איך להלך בין הטפות, בזהירות ובצניעות. להתענין אבל לא לחטט, להציע אבל לא לכפות עזרה, להרגיש שיכות אבל לא לחוות דעות ולערך עצות; בקצרה: לא להיות "פחות או יותר" בסדר, אלא בדיוק. לא פחות ולא יותר. ובכן, שיפי אינה רוצה יום הלדת? אז לא, זו זכותה. "אתם תעשו לו משהו?" שאלה אחת.

— "כן, יום הלדת במשפחה". "אז עוגה יפה, עם קרם צבעוני ופרחים, כמו שמוטי אוהב — תרשי לנו להכין, נכון?" התחננה חני.

— "ואם לא ארשה, לא תעשינה?!" — ענתה שיפי בשאלה מחיכת.

ההכנות החלו. כל בני המשפחה נסו לחשב על דברים שבאמת יהנו את מוטי, יגרמו לו קורת רוח. שתהיה לו שעה טובה ושמחה. "זה בהחלט יהיה גם זמן לחשבון נפש שלנו עם עצמנו", אמר אבא של שיפי. "חשוב מאד לעצר פעם ולשאל את עצמנו: אנחנו זוכרים לחשב נכון, להרגיש נכון? אנו מקדישים למוטי מה וכמה שצריך?. אנו מפתחים את קשרי החברה שלו?"

שיפי נסתה לשאל את עצמה כמה מן השאלות הללו. היה נראה לה שלמדה כבר להסתדר עם הנושא הזה, חוץ מ... חוץ מכפות הידים. הידים של מוטי היו קצת שמוטות, רפויות, ובעקר הכף: היא נראתה תמיד לחוצה, שטוחה מדי. ועם המראה הזה לא יכלה שיפי להשלים. לפעמים היתה מתעוררת בלילה ורצה למוטי לראות, אולי קרה נס? אולי השתנו הידים?

לחיצת יד

ספור

כשהיתה משחקת אתו ומספרת לו, היתה לפעמים מדמה את עיניה. לא לראות, רק לא לראות את הכף הלחוצה... לחוצה ולוחצת. שיפי הרגישה שהצורה הזו של היד מכאיבה לה, כמעט באפן פיזי. לפעמים היה נראה לה שגם היד שלה מתחילה להלחץ, להמתח - - - כשנסתה לדבר על כך עם אבא שלה, הוא הגיב בפשטות: "זה לוחץ אותך, וזה טבעי וסביר. כל אחד מתקשה בנקדה אחרת. משהו אמר שזה קל? אי אפשר לברח מבעיות, צריך ללמד לחיות אתן, להתמודד".

להיות, להתמודד. מסבת יום ההלדת היתה אולי שעת שיא במשימה הזו. מוטי ישב בכסא התינוקים, פניו זורחות. על מגש הכסא שלו עמדה העוגה היפה והגבוהה מחברותיה של שיפי. פזרנו בחדר צעצועים שמוטי אהב: פעמונים, תפים כל מה שעושה רעש. קנינו לו חליל, ומוטי צפצף בו בלי הרף. ממש כאלו היה זה חליל קסמים. הוא היה מקסם מן היכלת שלו להשמיע צלילים רמים, ברורים, מגנים.

נסינו לשיר עמו שירי יום הלדת, להשמיע לו הנאים שהוא מכיר, שהוא יודע לזהות. אמא הכינה כבוד ערב לכלם. הכל היה נחמד, אבל --- אבל שיפי לא הצליחה להנות אפילו לרגע, בגלל הידים. מוטי שטח את שתי כפות ידיו והן נראו לחוצות יותר מתמיד, משום מה. הוא התאמץ לאחז היטב בחליל, ולשיפי היה נדמה שידו נלחצת כל כך עד שהיא הופכת מקשה אחת עם החליל. בקשי נגשה אליו, כובשת דמעות, ונסתה להראות לו איך מחללים. לסתם נקב, לפתח. פתאם עלה בדעתה רעיון: מוטי אהב מאד את מנגינת "שלום עליכם" של ליל שבת. תמיד היה מתנועע בהתלהבות כשאבא שר אותה. שפי לקחה את אצבעותיו של מוטי ושמה אותן על החליל באפן שתצא המנגינה הזו. היא לא זכרה במדיק את התוים, אך הם התנגנו לה כאלו מאליהם. מוטי צעק משמחה! הוא היה פשוט מאשר! שוב ושוב נצמד לידה של שיפי, מבקש שתעשה זאת אתו עוד ועוד. ידיו כבר עיפו, הן לא למדו צריך להיות זמן ממשך בתנועה. אבל מוטי רצה עוד... שיפי החליקה לטיפה על לחיו, ואז הרגישה פתאם משהו מיחד במבטו של מוטי. כאילו הוא מבקש ממנה, רוצה שתשים לב, שתרגיש. בעוד היא תוהה ומנסה להבין, הרגישה את כף היד הקטנה של מוטי בתוך כפה. הוא הדק אותה... את כף היד השטוחה, הלחוצה, המדכאת.

מוטי רוצה לומר לי תודה! הבינה שיפי. היה זה יותר משיכלה לשאת בלבבה הקטן. היא התכופפה והצמידה נשיקה לוהטת לכף היד הלחוצה, הנלחצת לכפה בחם.

לחיצת־יד.

המשך — בפעם הבאה, אי"ה

חובבת נסיעות

שלום לחני!

כל האחים והאחיות של אבא שלי גרים בארצות הברית. היו לנו כבר המון הזדמנויות לנסוע לבקרם, הם תמיד רוצים לשלח כרטיסים, אבל הורי מתנגדים בכל תוקף בטענה שלא עוזבים את הארץ סתם לטיולים. ההחלטה הזו קשה מאד בשבילי. מה לעשות?

חובבת נסיעות.

עצות ומלח

מה לעשות? כלום. לשם מה לעשות? הוריך צודקים בהחלט. הרמב"ם פוסק שמותר לעזוב את ארץ הקודש רק משלוש סיבות: לצורך פרנסה, כדי ללמוד תורה, או כדי לשאת אשה. ומכיון שטיולים לא שייכים לאף קבוצה — אין היתר לעזוב את הארץ בגללם.

אני כבר מדמיינת לי את פרצופך התמה והשואל: מה?! והרי אני מכירה כל כך הרבה יהודים ויהודיות טובים ומצוינים שנסעו, ולא בגלל הסיבות שמנית? ובכן, זו הבעיה שלהם. אולי נועצו בגדולים וקיבלו היתר לנסיעה לצורך מסוים, נפשי או גופני. (רפואה, למשל) וביחס לאחרים שלא נועצו — מה שכולם עושים עדין אינו מהווה היתר הלכתי. רבים גם מדברים לשון הרע, וזהו בכל זאת איסור חמור.

ולבסוף — השהות בארץ הקודש, פלטרין של מלך, היא זכות ולא חובה. ואפילו לענין הנסיעות, וכי ביקרת בכל האתרים הנפלאים המצויים בארצנו? השתדלי להעשות "חובבת ציון" מלבד היותך "חובבת טיולים". זה יועיל לך הרבה.

טבל בפרשת השבוע קרח

"ויחר למשה מאד, ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם" (ט"ז, ט"ו)

"נצטער עד למאד" — רש"י. רק נצטער, שלא יתכן אצל משה חרון־אף, כי היה כל כך שלם במידותיו ששום דבר לא הרגיז אותו, גם כשהעליבו אותו והעלילו עליו לא בא לכלל כעס, רק הצטער ולא יותר. ר' משה לייב מססוב היה אומר, שלכבוש את הכעס זו מדרגה יותר גבוהה מאשר סיגוף על ידי אלף תעניות וצומות.

בעל "צמח צדק" היה נזהר מאד מכעס. ואם בא לכלל כעס, היה מבקש להגיש לו "יורה דעה". אמר: חז"ל אומרים כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. ובכן — זו שאלה חמורה! לא פחות משאלות איסור והתר ואין לו לאדם להתיר עצמו לכעוס עד שמעיינים בפוסקים. וספק אם בכלל מותר לכעוס. בינתיים פג כעסו...

לאדמו"ר מוארקה היה מעיל מיוחד, שקראו לו "מעיל הרוגז", כשעמד להתרגז היה נכנס ולובש מעיל הרוגז, ובינתיים פג הכעס.

★ ★ ★

"ותבלע אותם... ואת כל הרכוש" (ט"ז, ל"ב).

הרכוש למה נבלע? מפני שגרם לגאוותם ושחצנותם.

עשיר יענה עזות.

مكان الأصل

هكذا من الأصل

המודיע השבוע לפני שלושים שנה

הרב שרייבר במסבת עתונאים:

סיכוי לשכנע את גרמניה שתשלם פיצויים ליוצאי מזרח אירופה

ירושלים יום ג' (מאת סופרנו) — "זכרונותיהם של העולים החדשים, ממזרח אירופה, שעזבו את ארצות מוצאם לאחר ה־1 באוקטובר 1953, לפיצויים, אינן פחותות משל אלה שעזבו את ארצותיהם לפני התאריך הזה. שהוא הקובע לגבי תביעות פיצויים אישיים מגרמניה לפי החוק הגרמני. עליהם לעמוד איתן על משמר זכויותיהם אלו וסיכויי הצלחתם הנם טובים למדי" — הצהיר היום הרב בנימין אליעזר שרייבר נשיא אגודת ישראל באוסטריה וחבר הועה"פ העולמי של אגודת ישראל במסיבת עתונאים בירושלים בה מסר על שליחותו ותפקידו בשטח זה שלשמה אף הגיע לביקור קצר.

בסקרו את מטרת שליחותו ציין הרב שרייבר כי לפי החוק הגרמני זכאים לפיצויים אישיים רק אלה שעזבו את ארצות מזרח אירופה, הנמצאים תחת שלטון קומוניסטי, לפני ה־1 באוקטובר 1953. עולים אלה יכולים להגיש את תביעותיהם לפיצויים אישיים (אזרחי ישראל — עבור סבלם במחנות הריכוז ותושבי חוץ לארץ — גם עבור רכושם והפסדיהם הכספיים וכן תשלומי נכות קבועים) עד ל־1 באפריל 1958, לפי החוק הגרמני המתוקן.

כנציגם של הפליטים היהודיים מהונגריה בועדה האוסטרית הציבורית, המטפלת בסידורם של 170 אלף הפליטים ההונגריים (מהם 12 אלף יהודים) ההנהגת מתמיכת הממשלה האוסטרית, פנה אל משרדי החוק והאוצר הגרמניים בדרישה להענות לתביעותיהם של הפליטים היהודיים בדבר פיצויים אישיים על ידי שינוי החוק אשר במסגרתו הנוכחית מפלה הוא לרעה מספר רב של נפגעים, ללא כל הצדקה.

הרב שרייבר ציין כי בינתיים הצליח לרכז כ־500 תביעות לפיצויים אישיים מבין הפליטים היהודיים מהונגריה הנמצאים כיום בוינה והגישם לשלטונות גרמניה. הוא הוסיף כי הסיכויים לתשובה חיובית הנם טובים למדי וכי גם אם החוק הגרמני לא ישונה והיום הקובע לא יוארך מיד, הרי קיים סעיף אחר בחוק הגרמני הקובע כי הממשלה הגרמנית רשאית לקבוע תשלומים מיוחדים לנפגעים שאינם זכאים לכך לפי החוק.

בענין זה הדגיש הרב שרייבר כי הוא הבהיר בפני השלטונות הגרמניים כי החוק לא זו בלבד שהוא מזכה את הממשלה הגרמנית לכך כי אם אף מחייב אותה. ואכן בשיחות בעל פה נרמז לו בצורה די ברורה כי הממשלה הגרמנית תיענה בחיוב לתביעות אלה אם תדע מראש מה הוא הסכום הכולל שיהיה עליה להקציב למטרה זו.

לשאלה אחרת, אם הוא פועל בשם הארגונים היהודיים, או בשם הועד הפועל העולמי של אגודת ישראל בלבד, ציין הרב שרייבר כי אכן שליחותו היא בשם הועה"פ העולמי של אגודת ישראל אשר יצאה ראשונה בתנופה לעזרת היהודים פליטי הונגריה הגישה להם את הסעד הראשון בבואם לוינה, אך פעולתו בשליחות תנועה זו אינה גורעת כי אם מוסיפה.

הרב לורנץ נגד אמצעי כפיה בגביית מלווה השיכון

ירושלים יום ב' (מאת סופרנו בכנסת) — בדרישה להקל את תנאי השיכון לעולים, ע"י מתן הנחות במיסים השונים וביטול ההיטלים על חמרי בניה המהוים כ־10 אחוז ממחיר השיכון וכן לבנות את השיכונים בהתאם לצרכי המשתכנים וגודל משפחותיהם — יצא היום הרב שלמה לורנץ בדיון על הצעת חוק המלווה לשיכון עולים שנסתיים היום בכנסת.

בחייבו את מכירת הבתים לעולים על השכרתם, ציין הרב לורנץ כי מאידך, תנאי המכירה הכוללים, החזרת ההלוואה יחד עם ריביה וכיסים שונים מכבידים מאד על העולים עד כדי כך ששכירת הבתים תהיה הרבה יותר כדאית.

באשר לאופן הבניה, הביע הרב לורנץ את דעתו כי יש להתחשב בצרכי המתישבים ובעיקר בגודל המשפחה, כן תבע לדאוג למינימום של בנייני דת, כגון בתי כנסת, מקוואות וכד', הנזקקים בדרך כלל לקרן זוית, והמשתכנים סובלים מכך סבל רוחני רב.

לפני כן הזהיר מפני השמוש באמצעי כפייה לגביית המלווה, במיוחד על חשבון השליש האחרון בתוספת השכר למפרנסים שאינם מודיחים גם עם השליש את המינימום הדרוש.

הוא הטעים כי אין הוא אופטימי כ"כ לגבי אפשרויות השגת המלווה של 50 מיליון ל"י, כהלוואה מרצון, כאשר 80־70 אחוז של אזרחי המדינה שקועים בחובות.

נחנך האגף הראשון של בנין ישיבת "קול תורה"

ירושלים, יום ד' — האגף הראשון של בנין ישיבת "קול תורה" נחנך היום בשכונת בית וגן בירושלים, בנוכחות הרבנים הראשיים, רבנים, ראשי ישיבות, שר הדתות וחברי כנסת.

הבנין נמצא על מגרש בן 3.5 דונמים ויכלול לפי התכנית אולם לבית מדרש, פנימיה, חדרי לימוד וספריה. האגף שנחנך הוא בן ארבע קומות על שטח של 2400 מ"ט, משמע כ־60 אחוז מתכנית הבנין כולו. בבניתו הושקעו כחצי מליון ל"י.

ישיבת "קול תורה" נוסדה בשנת 1939 על ידי הגר"מ שלזינגר זצ"ל והגר"ב קונשטט, שעמדו לפני כן בראש ישיבות בפולדה ובפרנקפורט שבגרמניה. בטכס חנוכת הבית נמסר, כי בישיבה לומדים למעלה ממאה תלמידים בבנינים שכורים, המפוזרים בעיר.

טכס חנוכת הבית נפתח בתפילת מנחה על ידי החזן דוד דוידוביץ. דברי פתיחה נאמרו על ידי הרב ק. כהנא ולאחר מכן נאמו הרבנים הראשיים, שר הדתות וכן רבנים וראשי ישיבות.

באולם המרכזי של הישיבה נערך טכס התיחדות ליד לוח זכרון להורי שני האחים שטרן מניו יורק, שתרמו כ־300 אלף ל"י להקמת הבנין. שני בחורים צבי ומנחם שטרן, בניהם של הנדבנים, הלומדים בישיבה באה"ב, ברכו את באי הטכס.

ש"ס בבלי מודפס בסידור מחדש

ירושלים יום ה' (מאת סופרנו) — זו הפעם הראשונה בתולדות הדפסת הש"ס יודפס בישראל מסכתות שלמות של הש"ס הבבלי באותיות מסודרות מחדש ולא בצלומים או מאמהות כאשר עד כה.

ההדפסות הוזמנו על ידי ועד הישיבות באר"י, ובשלב הראשון ידפיסו אותן המסכתות שהביקוש להן רב בישיבות, וזה יתן אפשרות לבני הישיבות לרכוש את המסכתות במחירים מוזלים.

בשיחתו עם סופרנו הסביר מנהל דפוס "התחיה", בו הוחלה הדפסת הש"ס כי מלבד ההוצאה הכספית הגדולה המרתיעה כל מו"ל להוציא את הש"ס קיימים קשיים אובייקטיביים נוספים רבים כגון ההכרח שהפנים על מפרשיו יהיו על הדף והקושי הטכני לסדר במכונת סידור (שרק בה הערובה לשלמות האות) טקסט מורכב בצורתו הגרפית.

לאחר נסיונות רבים ביזמתו של ועד הישיבות הצליחו לבצע במכונת סידור את סידור הש"ס והוא עולה בחיצוניות ובצורתו המסורתית על כל הדפוסים שקדמו.

אדמו"ר מוואסלוי זצ"ל

חיפה יום ד' — האדמו"ר מוואסלוי (רומניה) רבי חיים דוב הלפרין זצ"ל נפטר היום אחה"צ בחיפה בגיל 80, והובא למנוחות בו ביום.

היה נכדו של רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל וחתן האדמו"ר מכהוש זצ"ל נודע לתהלה בעבודת השם. שתקן היה וכל מלה שקולה ומדודה היתה אצלו.

הגיע לארץ בשנת תשי"א והשתקע בחיפה במקום צנוע. בוואסלוי עמד לרשותו בית מפואר בן 22 חדר אולם בזמן המלחמה הפך את ביתו זה לאכסניה לכל איש יהודי אשר חיפש מקלט והצלה. גם לדירתו הצנועה בחיפה זרמו רבים שבאו לקבל ברכתו.

פטירתו השרתה אבל בקרב היהדות החרדית בחיפה ועל כל נאמני בית ריזין בארץ אשר הידיעה ע"י פטירתו הגיעה אליהם.

הלויתו התקיימה היום כשעתיים לפני הכנס השבת בהשתתפות קהל רב. השאיר אחריו בנים ובנות חכמים בארץ ובגולה. אחד מבניו הוא האדמו"ר מגאלאץ ר' יעקב יוסף הלפרין שליט"א הגר בת"א ונמצא כיום בחו"ל חתנו הוא הרב יצחק ווייס המבקר כעת בארץ.

● תל אביב מוצ"ש — דובר צה"ל מודיע: אש שהתחילה בשטח סורי עברה היום לפנות ערב לתוך שטחנו ופשטה בשדרות של משק גנתן.

שפך חלב חמוץ בבית הרב בנקמה על אי קבלת הכשר

ירושלים יום א' — רפתן ששפך כד חלב מחומץ בביתו של הרב בהר־טוב ערב חג הפסח, כנקמה על שלא נתן לו הכשר לפסח, נידון בבית משפט השלום בירושלים למאסר שלשה חדשים על תנאי ולתשלום קנס של 200 לירות.

שופט השלום מר י. בוק הרשיע את הנאשם, בן 37, בהשגת גבול פלילית בביתו של הרב ישראל פילדמן, שעה קלה לפני כניסת חג הפסח השנה, כאשר הופיע בבית הרב עם כד חלב חמוץ וקבל בפניו על שהודיע ל"תנובה" כי אין לקבל את החלב מרפתו בחג הפסח.

הרב פילדמן סיפר בעדותו בבית המשפט, כי כל שאר הרפתנים במקום מילאו אחר הוראותיו בדבר הכשר הרפתות וקיבלו ממנו הכשר לפסח. אולם הנאשם לא נאות למלא אחר ההוראות והרב הודיע ל"תנובה" שחלבו אינו כשר לפסח.

כאשר בא לבית הרב, פתח בצעקות על מעשהו של הרב ושפך את החלב מהכד בכל חדרי הדירה ואף לכלך את השטיחים. הרב סיפר, כי הרפתן ביקש גם להרביץ לו אולם בתו של הרב מנעה בעדו ואז הצהיר הרפתן: "אם בתך לא היתה פה הייתי הורג אותך".

הרפתן הכחיש בעדותו ששפך את החלב כי "יכולתי לעשות מזה חמאה וגבינה" וטען, כי הרב ובתו שפכו את החלב ברצונם לפגוע בו.

בית המשפט דחה את גירסת הנאשם וקבע בפסק דינו כי הרפתן "נהג באופן מכוער ביותר כלפי רב בישראל במילוי תפקידו והוא ראוי לעונש חמור ביותר". השופט התחשב בעובדה שזו הרשעתו הראשונה של הנאשם וכן במצבו המשפחתי.

לוח זמני השבוע — פרשת

יום החודש	יום השבוע		עלות השחר	עטיפת הטלית	נץ החמה	סו"ז קרי"ש להמג"א	סו"ז קרי"ש להגר"א	סו"ז תפילה להמג"א	סו"ז תפילה להגר"א	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת החמה
ל	ז	קרח, שבת ר"ח	2.39	3.39	4.32	7.10	8.03	8.40	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
א	א	ב' דר"ח	2.39	3.40	4.32	7.10	8.03	8.40	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
ב	ב		2.40	3.40	4.32	7.11	8.03	8.41	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
ג	ג		2.40	3.40	4.33	7.11	8.04	8.42	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ד	ד		2.41	3.41	4.33	7.11	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ה	ה		2.41	3.41	4.33	7.12	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51
ו	ו		2.41	3.41	4.34	7.12	8.06	8.41	9.17	11.41	12.17	3.50	5.21	6.51

לפי אופק ירושלים — כל הזמנים לפי שעון החורף — מתוך לוח דבר יום ביומו

רבי קלונימוס קלמיש זי"ע בעל "מ

(המשך מעמוד ז')

של תנועת החסידות מאז ועד עתה: "בזמנים הקדמונים שהיה דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו ידועים מיראת הרוממות כלל, זאת היה מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה וכו' - - - והיה העולם שמם עד שבאו שתי המאורות הגדולים לעולם הבעש"ט הקדוש והאדמו"ר הרב רבינו ר' אלימלך נבג"ם זהם, פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו".

ענין מיוחד בתביעתו משומעי לקחו לשאת בעול הצבור בהדגישו עיקר עבודת ה' הוא שישתתף האדם עם הצבור בכל עניני העבודה הן בתורה והן בתפילה - - - ובפרט בשעת התפלה צריך כל אדם להיזהר מאד מאד להתפלל עם הצבור יחד, ואם יתפלל עם הציבור יהא מובטח שתפלתו תהא מזומנת לו בכל יום ברווחה והברכה תהא מצויה במעשי ידיו.

בכלל ההתנגדות המרובה בימים ההם לחסידות לא הופיע ספרו "מאור ושמש", המסמל את מורשתו להורות. אלא בשנת תר"ב, ע"י בנו רבי אהרן, אולם המדפיס רשם את שנת הדפוס תקמ"ה, כלומר שנה אחת לפני התפרצות ההתנגדות כנגדו בקראקא, מחשש למתנגדים שהיו עלולים להפנות כנגדו את השלטונות הנכריים.

מהדורה שניה של הספר הופיעה בלבוב תרי"ט ואילו בתרכ"ג הופיע הפירוש יחד עם חמשה חומשי תורה מאז הופיעו מהדורות רבות, אולם חשיבות מיוחדת למהדורה שלפנינו שסודרה ביוזמת היזור בירושלים עיר הקודש והמקדש.

למהדורה זאת מעלות מרובות וראשונה להן זו הפעם הראשונה הספר מסודר מחדש באותיות מרובצות שלמות ומאירות עינים, למען ירוץ הקורא בו. ראשי תיבות פוענחו ושיבושי דפוס שנגרמו ע"י המדפיסים תוקנו כראוי. מגיהים מומחים הגיהו מהדורה זו, על פי המהדורות הראשונות, וכתוצאה מכך תוקנו שיבושים מרובים שהפריעו לעתים להבנת הדברים.

פרקים מספר שבהם היתה אריכות מרובה, שהקשתה על העיון והלימוד, חולקו לעניינים כדי להקל על הבנת העניינים והדברים נעשו בההדרות מירבית ע"י תלמידי חכמים המאומנים במקצועם.

בפתח הספר נכללו בקיצור דברים אך בטוב טעם תולדותיו של המחבר וממשיכי השושלת וכותב הטורים מתכוון לציין אותו עמוד בו סודרו שמותיהם של אבות החסידות שבעל "מאור ושמש" מביא מדבריהם בספרו לפי העמודים, והנה לפנינו שמותיהם של אבות החסידות מהבעש"ט, ממלא מקומו המגיד הגדול ממעזריטש הרבי ר' אלימלך מליזענסק, רבי יעקב יוסף מפולנאה, החוזה מלובלין, המגיד מזלאטשוב, רבי ברוך ממעזיבוז, רבי זישא מאניפולי, רבי מנחם נחום מטשערנוביל, רבי מרדכי מנעסכיז, רבי שמעלקא מניקלשבורג, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, המגיד מקוז'ניץ, רבי מנדל מרימנוב, רבי משה מפשעוורסק, רבי נפתלי מראפשיץ, רבי זאב מזיטומיר והיהודי הקדוש.

בכל בית חרדי
המודיע
העתון של היהדות החרדית

ק"ק גייטסעד

(המשך מעמוד ט')

אחריו בא הרב אברהם סוקמנסקי מליברפול שחזר לפולין בשנת 1914 ומלא את מקומו הרב שמואל פסח הלפרין ממנשסטר, שנשאר שם עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה ואז נעצר כנתין זר בהיותו יליד אוסטריה.

במשך מלחמת העולם הראשונה שימש ברבנות הרב דב משה נמיאט מאנטורפן שנפטר באופן פתאומי בשנת 1919 ומלא את מקומו הרב אפרים מלאך, שהיה גם מייסד הישיבה בעיר לידס. הוא אגב, ניסה ללא הצלחה, לייסד ישיבה בגייטסהעד. הוא שימש בתפקיד שלש שנים ומקומו מלא הרב הלפרין הנ"ל שחזר בשנת 1922 לתקופה נוספת של שלש שנים, עד עלייתו לארץ ישראל. באותה תקופה השוחט ובעל תפלה ששימש את הקהלה משנת 1911 עבר לליברפול ואת מקומו תפש ר' דוד דריין זצ"ל. לרב העיר נתמנה הרב דב משה מנוסון מגרימסבי וכשחלה ועבר ללידס מלא את מקומו באופן זמני, ראש הישיבה הרב נחמן דוד לנדינסקי. הרב הגאון ר' נפתלי הכהן שקרביצקי זצ"ל הנערץ, הגיע בשנות השלושים ושמש ברבנות עד פטירתו בשנת 1963 היום ממלא את מקומו, חתנו הגאון ר' בצלאל ראקאוו שליט"א.

אולי, השבח הגדול ביותר שאפשר להגיד על הרבנים ובעלי הבתים של הקהלה המפוארת הזאת הוא שהתואר רב העיר גיטסהעד, יש לו אותו משמעות כמו רב עיר טרם השואה, — וכאשר אנו הוגים את המשפט: "רבה של גיטסהעד" — "ידער גיטסהעדר רב", זה נשמע באזנינו כאילו אנו קוראים בשמו של רב בקהלה גדולה ומפורסמת באירופה של טרום השואה.

המורמונים

(המשך מעמ' ב')

את המחאה הציבורית, איכשהו הצליח עצם קיום הועדה להשתיק. את הבניה המורמונית לא רק שלא מנע. אלא אף האיץ. בקצב מסחרר הושלם בנין מרכז השמד. עבודת משמרות של יום ולילה.

דיוניה של הועדה הסתיימו בשלב הראשון, לאחר חוות דעת המשנה ליועץ המשפטי דאז, יורם בר־סלע בהמלצה על דרישת "התחייבות" שרבים מפקפקים בערכה, גם אם בכישרותה יקבעו "שיניים" לכאורה. היום, הולך ומסתבר, שגם זה לא הולך לקרות.

המורמונים אינם מוכנים לתת התחייבות ברת־תוקף מחייב. הם מקפידים לא לחייב את עצמם יותר מדי וגם מבקשים להבטיח לעצמם את הזכיון על "המעקב אחריהם".

אם בימים הקרובים לא תנקט פעולה יזומה של הנציגות הדתית, אם נציגיו של צבור כה גדול בארץ, האמורים להיות לפה גם ליהודי העולם, לא יכנסו בעובי הקורה וישלפו את כל אותן שטרות שהנפיקה הממשלה בנושא המורמוני — תהיה הבכיה לדורות כבר מהיום.

ראשיתה של הפרשה המצערת והמעגימה. באי־שימת לב של חברי מועצת העירייה, כולל גם הנציגים הדתיים, ל"מעטה התמים" שעטף את הבקשות השונות לרשיון ואישור בניית מרכז השמד המורמוני.

האם "הסיום" של הפרשה הזו, יהיה גם הוא נעוץ באשמת אי־שימת הלב? אנו מקוים שלא. הפעם, אין כבר את אותו "מעטה תמים" שהיה לכאורה בשלב הראשון. היום כוונותיהם ידועות ונסיונות ההתחמקות שלהם ממתן התחייבות מר צהורת רק מחזקים את החששות.

אם [illegible] תתגשם או שמא חלילה תתאכזב — זאת נדע כבר בשבוע הבא...

המודיע הצעיר

מגלה: שולמית

הספור שמאחורי

אחד מבני הלויה הקבועים של הקיץ הוא היתוש. גם אתם מאלה שלא אוהבים אותו במיוחד? גם אני. ואף על פי כן, יש בה — בבריה הקטנה והמטרידה הזו, המון פלאים מענינים.

אנחנו קמים בבוקר ומגלים על היד, על הרגל, על הפנים, על הצואר — ואיפה לא, בעצם? — עקיצה. מקום הפגיעה אדום ומגרד. החכמים יותר מתאפקים, החכמים פחות מגרדים, וכעבור יום יומיים אנחנו מוכנים להתמודד עם עקיצה חדשה. מי שאחראית לכל הסיפור הבלתי נעים הזה היא היתושה. היתושה זקוקה לדם כדי שהביצים שלה יתפתחו.

איך משיגה היתושה את הדם?

בשפתה התחתונה יש צינור מציצה. (משהו מעין־קש־הצמוד לפה) היא מצמידה את השפה על הנעקץ, ובמהירות הבזק שולפת ארבעה זיפי עקיצה מפיה: שנים מנסרים את העור, ושנים אחרים מחדירים רוק. ברוק יש חומר שלא נותן לדם להתקרש, והוא זה שמגרד לנו לאחר שנעקצנו. שמתם לב לפלא? בריה קטנה וחלושה, והיא מצוידת במערכת מיקרוסקופית משוכללת.

אנחנו נוהגים לרסס את היתושים והיתושות במכה אחת. למען ההגינות, טוב לפחות לדעת שליתוש אין בכלל זיפי עקיצה, והוא ניזון — כמו כל חרק אב — מצוף פרחים.

היתושה לעומת זאת, מתידדת לא עם פרחים אלא עם מים. היא אוהבת מאד מקומות רטובים. שם היא מטילה ביצים, מהן בוקעים זחלים. כשהזחלים רוצים לנשום הם עולים לפני המים, ומוציאים רק כשהם באים במגע עם האויר. הזחל ניזון מחומרי רקב שונים וחי כשמונה עד שנים עשר יום. בשלב הבא מתגלמים הזחלים, ובניגוד לגלמים אחרים שאנחנו מכירים — הגולם הזה זז! הוא פשוט מתנועע באופן חופשי במים... (שחיה חופשית?...).

כעבור יומיים שלושה נוצר סדק בגב הגולם, ומשם יוצא בעדינות היתוש הבוגר. הוא רטוב וכנפיו עדיין מגוללות. עד שהכנפיים מתמלאות אויר ומוכנות לתעופה, הוא שט על פני מעטפת הגולם שממנה בקע, כעל גבי רפסודה.

זום...זום...זום

היתוש המצוי, קולקס, אינו מזיק בדרך כלל. אבל יש גם יתושים מזיקים: כאשר ה"אנופלס" עוקץ אדם חולה מלריה, לא קורה לו מאומה. אך אם יעקוץ למחרת אדם נוסף, יחלה גם הוא במלריה. בעבר היו הרבה מאזורי הארץ נגועים במחלה. הרבה מן החלוצים הראשונים שניסו לישב מקומות עשירים במים, חלו במגפת המלריה.

אכן, בריה קטנה ומופלאה. כבר אמרו עליה חז"ל: "אם מתכנסים כל באי עולם לברוא יתוש אחד, אינם יכולים לבראותו".

בשכונה שלנו

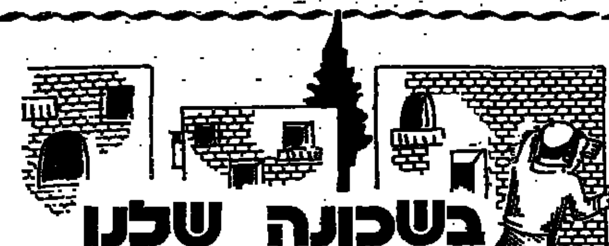

סיפרה: שולמית

השכונה שלנו מוזקנת, וכבר לא כל כך מגיבה לְמַה שנעשה בה. הנה: בבנין של ואלף הוסיפו מרפסת מכוערת — היא לא אמרה שום דבר. בבנין של לוי מוסיפים עוד קומה — והשכונה שותקת!

הרי, אני כל כך לא אוהבת את התוספות הללו! פעם היתה לנו שכונה קטנה עם בתים קטנים. האבן הירושלמית היתה לבנה, אבל לא בוהקת. הסתפקנו

עוד קומה

בבנינים בני שתי קומות, והקומה, השלישית נחשבה לגורדת־שחקים... בזמן האחרון, סתם כך בלי להודיע, מתחילים להוסיף קומה, רביעית לשכונה. אני פוחדת שעוד מעט לא יראו את השמים מרוב קומות.

טוב, אבל לענינו: בונים ברחוב שלנו. באחד מימי שבוע שעבר חזרנו מבית הספר, ומצאנו ערמת חול צהובה ברחוב. לא רחוק ממנה השתופה ערמת חול לבנה; וקרוב ממש לבנין שלנו, מצאנו מכונות משונות שרק כעבור זמן למדנו להכירן. ערמות החול הפכו מהר מאד למגרשי משחקים: מרישל'ה מציף, חילה רוקדת, לאיציק נכנס חול בעינים ורותי בונה מערות אדירות. אפילו אנחנו, הגדולות, העברנו את מקום המפגש מעץ התאנה לערמת החול הצהובה.

אבל אתמול... אתמול ניסו פתאם יהושע אחי וגדי שוורץ להפעיל את המכונות. בתחילה רק השמיעו קולות ודמיינו שהם בונים, אבל לאט הם עברו לפסים מעשיים. פתאם התחיל המערבל לעבוד! יהושע ניסה לעצור — ולשוא, וגדי... גדי עמד משותק מבהלה, ולא היה מסוגל לברוח. מי יודע מה היה קורה לו לולא הדחיפה, פשוט דחיפה עזה, שהעניק לו יהושע.

מר אייזנברג ומר אפשטיין שחזרו אותה שעה ברחוב, וכששמעו את הזעקות רצו ועצרו את המכונה. ציטי, שתי הרותיות, חדוה, ציפי ואני לא יכולנו לזוז מרוב פחד. לקח לנו כמה דקות טובות להרגע, ואז אמרה חדוה: "מוכרחים לעשות משהו כדי שילדים לא ישחקו כאן, זו ממש סכנת נפשות".

— "נו, אז מה עושים?" שאלתי. רותי היתה מעשית: "קודם כל ניקח את הילדים מפה. בלילה נכין שלטים צבעוניים, אולי זה יעזור". כך עשינו. קודם כל פיזרנו את הילדים, תוך כדי הסברים ושכנועים וצעקות ואיומים. אחר כך השתרענו על הרצפה, בחדר הגדול אצל ציפי, וציירנו כרזות.

"מסוכן מאד"! — "אסור להתקרב!" "סכנת פציעות", וכך הלאה כיד הדמיון הטובה עלינו. כתבנו, צבענו וציירנו. בתלית הכרזות עזרה לנו רוחל'ה. היא הורידה סולם, הדקה כרזות לחבל, ומתחה אותו מן המרפסת של לוי למרפסת של אפשטיין.

בלילה אמר לי יהושע בחיוך ציני: "שכחתן רק דבר אחד: שהילדים לא יודעים לקרוא".

"זה בשביל ילדים כמוך", עניתי בעקיצה.

להבין דברי רש"י

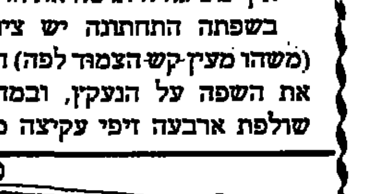

בְּוִילְנָא גָּר הַצַּדִּיק רַבִּי יְשַׁעְיָה תָּמִים. פַּעַם, בִּזְמַן מִלְחֶמֶת רוּסְיָה וְצָרְפַת, נוֹרוּ יְרִיּוֹת פְּרָאִיּוֹת וְכַדּוּרִים עָפוּ בָּרְחוֹבוֹת לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים. לְרַבִּי יְשַׁעְיָה הָיָה רַשִׁ"י קָשֶׁה, וְהוּא הָלַךְ לַגָּאוֹן ר' אֲבֶלִי פָּסוֹלֶער שֶׁהָיָה מו"ץ בְּוִילְנָא, כְּדֵי שֶׁיַּסְבִּיר לוֹ אֶת דִּבְרֵי רַשִׁ"י.

כְּשֶׁהִגִּיעַ, הִשְׁתּוֹמֵם ר' אֲבֶלִי מְאֹד וְאָמַר לוֹ בִּתְמִיהָה: בְּכָזֶה מַצָּב, כְּשֶׁכַּדּוּרִים עָפִים לְכָל עֵבֶר, עוֹבְרִים בָּרְחוֹב? הֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יְשַׁעְיָה בְּפַשְׁטוּת: וְכִי אִם הָרוּסִים וְהַצָּרְפָתִים נִלְחָמִים בֵּינֵיהֶם, אֵינִי צָרִיךְ לְהָבִין דִּבְרֵי רַשִׁ"י?

רגע, חושבים!

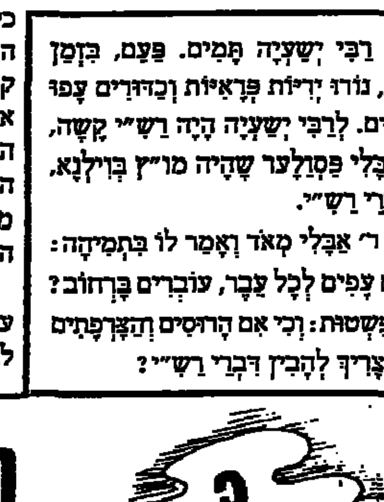

1) צמדים

עיינו בפרשת השבוע וסדרו את הצמדים שלפניכם. הם התבלבלו קצת:

גורן ומלאה	שדה ודבש
חלב וכרם	מחתות פחים
דגן ויקב	ריקועי נחושת

פתרונות לרגע חושבים 66

א. חברון, מועד, פנים, מטה.
ב. 1, 9, 6, 4, 8, 6, 7, 5, 9, 7.
ג. תשובה ג'.

2) לפסוע וְלַחְשֹׁב!

מהנקודה המסומנת ב־1 עומדות לבחירתכם 4 דרכים. אבל רק אם תבחרו אחת מהן, תוכלו למצוא סדרת אותיות כשהופכים אותן למספרים — תתקבל התוצאה 34 כשתגיעו לנקודה 2.

...אך, שימו לב! כשאתם פוסעים באותיות, נהגו לפי ההוראות הבאות: הוסיפו לתוצאה את המספר שהוא ערך האות בה אתם עוברים כשאתם מתקדמים ימינה או למטה, חסרו, מהתוצאה את המספר שהוא ערך האות בה אתם עוברים כשאתם מתקדמים ימינה או שמאלה. אסור לעבור ממספר למספר באלכסון.

התוכלו למצוא את הדרך?

שמות הזוכים להמודיע הצעיר גליון 66

פרס ראשון — פינחס אלתר יהודה הלוי 14 בני־ברק — **מאור הגולה** מאת י.ל. לוין
פרס שני — דבורה דוידוביץ חנה סנש 10/2 אשדוד מיקוד 77379 — **האש המתלקחת** מאת דוד זריצקי
פרס שלישי — נחמה מישקובסקי סורוצקין 37 ירושלים — **רבי אייזיל חריף** מאת י.ל. לוין

פניני אבות

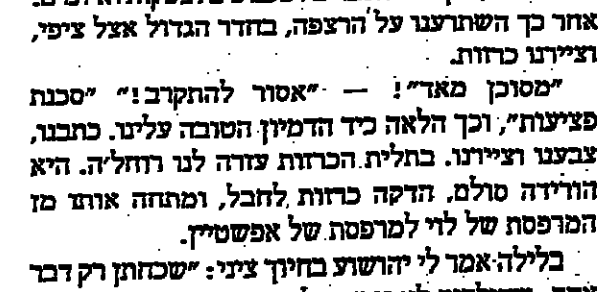

"מאד מאד הוי שפל רוח" (משנה ד')

הבינוניות — מידה טובה היא.
לא טוב ללכת בדרכים קיצוניות, מפריזות,
לפזר את כל הרכוש,
או לא לתת מאומה.
לא לסבול בני אדם,
או להתיידד עם כל אחד בלי הבחנה
צריך אמצע!
חוץ מבנושא הגאוה.
כאן הקיצוניות מבוקשת, נדרשת.
מאד מאד הוי שפל רוח.
לא אמצע, רק קצה!
ענוה, ושוב ענוה, עם עוד ענוה.

כוחן של מלים:

לקח שלא נשכח!

מאת ל. שלו

לאחרונה הכרתי כתוצאה מקשר אסוציאטיבי כלשהו באפיזודה קטנה אך מרשימה שהתרחשה בימי ילדותי המוקדמים:

יום אחד, כאחת משעות אחר הצהריים, הבחנו חברותי ואני במנהלת בית ספרנו העוברת ברחוב מגורינו.

הרחוב שבו גרנו היה רחוב צדדי ושקט ולא הורגלנו לראות בו הרבה עוברי אורח כמיוחד לא את "החשובים" שבהם.

היינו שתי ילדות קטנות בכתה הראשונה של בית הספר היסודי. מראה המנהלת הנערצה שלנו העוברת ממש סמוך לביתנו מלא את לבנו שמחה ודגשה אין קץ. ברוב התרגשותי חבקתי חזק את חברתי הטובה ובתגובה ספונטאנית המביעה הפתעה התחלנו לצעוק ביחד: ה־מ־נ־ה־ל־ת ש־ל־נ־ו! המנהלת שלנו!

המנהלת לא הגיבה, היא המשיכה ללכת כשקריאותנו מלוות אותה עד קצה הרחוב: המנהלת ש־לנו!

לאחר שנעלמה מן העין דעכה לה התרגשותנו. לא חשנו שחרגנו מגבול הטעם הטוב. חזרנו למשחקנו רגועות ושכחנו מכל הענין.

* * *

למחרת — אחרי תפילת שחרית נשמעה נקישה על דלת חדר כתה א'. בפתח עמדה המנהלת, הגב' שרה פרנק ע"ה, הופעתה תמיד עשתה רושם.

היא פנתה אלינו בבקר טוב והסבירה למורה ולבנות הכתה, שהפעם נכנסה לכתתנו בגלל שתי בנות, וכאן נקבה בשמותינו. אני זוכרת היטב שבאותה שעה עדיין לא קשרתי את כניסתה למאורע שהתרחש ברחובנו יום קודם לכן. עד כדי כך — לא תפס המעשה מקום בליבי.

אז פתחה המנהלת בתאור חי על המפגש המהיר שהתרחש בינינו ברחובה של עיר, היא השכילה להעביר לנו בצורה נאה את תחושותיה באותה שעה. כיצד חשה עצמה מבוזה ומביישת ללכת ברחוב לעיני עוברים ושבים כששתי תלמידות קוראות אחריה ללא הרף.

המורה הטילה בנו מבט קודר ומאשים. (הן לכאורה עשו תלמידותיה מעשה חצוף ביותר..) אני השפלתי את מבטי, לראשונה תפסתי הבנתי את חומרת המעשה. רציפיתי לגרוע מכל... לעונש שיבוא אחרי המוסר.

אך לא כן סברה המנהלת, לאחר שתארה את המקרה פנתה אלינו ואמרה: אני איני כועסת, כי אני בטוחה ששתי הבנות ל. ר.ג. פשוט לא ידעו איך צריכים לנהוג כשפוגשים ברחוב מנהלת או מורה או כל מבוגר אחר שהן מכירות. ואולי יש עוד בנות בכתה שאף פעם לא למדו אותן כיצד להתנהג כשפוגשים מכר ברחוב. הנה — אני אעמוד עכשו באמצע הכתה כאלו היה זה רחוב ול. תצא מקצה הכתה ותעבור לידי כאלו פגשה בי עכשו, ותאמר לי "שלום" יפה כפי שצריך ואחר תמשיך הלאה. אחרי ל. תעשה זאת גם ג.

ואכן כך עשינו. המנהלת עמדה במרכז החדר. ואנו עברנו על פניה זו אחר זו ברצינות. אמרנו שלום והמשכנו הלאה...

היתה תחושה קלה של בושה, אך לא של השפלה, בכתה שררה אוירה טובה, הייתי אומרת אפילו אוירת למידה. המנהלת לא נקטה בימת תוכחה, היא פשוט למדה אותנו. והסבה תשומת לבנו לדבר — שעד אז במסגרת נסיון חיינו הדל — לא יצא לנו להתקל בו. (היינו מפגש מפתיע עם אישיות מוכרת המעוררת התרגשות)

באותו שעור וכשתי מידע ברור במערכת נמוסים והליכות לכל החיים. שום עונש לא היה יכל להועיל לי כמו אותו שעור חי ומאלף. אינני זוכרת שאי פעם לאחר מכן קראתי אחרי משהו שהכרתי (ולו גם עורר בי המפגש מבוכה ובושה) תמיד הקדמתי בשלום יפה וברור.

עד היום מידי זוכרי באותה אפיזודה, אני אחוזת התפעלות ותודה לאותה אשה גדולה שהיה בה החוש הדק להבחין במניעים שמאחורי המעשה ולדעת שלא היתה פה כוונה רעה הראויה לכעס ולעונש אלא, פשוט, בורות בתחום מסרים.

כיום, כאם לילדים ב"ה. יצא לי להתקל לא פעם במצבים דומים אצל ילדי, או אצל ילדי השכנים, אמנו יכולים להבחין בהתנהגות לא יפה או בפעולה לא נכונה ולפרש אותה באפן לא נכון. התגובה הספונטאנית היא כעס וטענות: איך הוא לא מבין? כיצד הם מסתגלים?

ואנחנו שוכחים שבמסגרת נסיון חייהם עדיין אין להם מודעות להרבה דברים. שאצלינו הם כבר מקובלים ומושרשים. ובמקום הכעס והטענה — יש פשוט ללמדם ולכוונם:

הדוגמאות אינן חסרות: התנוק בידיך מקיא, את חסרת אונים ובנך עומד מולך ומסתכל, התגובה הספונטאנית: מה אתה עומד ומביט כמו גלם? אינך רואה שהוא מקיא? עומד ומסתכל במקום לעזור!

מ.. מה מה לעשות?

מה פרוש מה לעשות? רוץ והבא חיתול! אינך מבין לבד???

* * *

בתך מחייגת לחברתה ואת שומעת אותה פותחת:

מי זה? מי זה? אני רוצה את רבקה!

מחשבה ספונטאנית: איך היא מדברת בטלפון? איפה השכל? כך פותחים שיחה? אף פעם משום מה לא עלה על דעתך להדריך אותה בברור: כשאת פותחת בשיחה טלפונית עליך לאמר: שלום! מדברת אסתר, אפשר בבקשה לדבר עם...?

* * *

בן השכנים, ילד כבן שלש, פורץ לדירתך בלי לנקוש בדלת. כולך נרגזת: איזה חסר חנוך? איזו חוצפה של ילד?

וכשאת מוכיחה אותו בכעס: "איך נכנסים ככה לבית זר בלי לדפוק?" את רואה מולך פנים נדהמות, נבוכות, בכלל לא חצופות.

ואז את תופסת את עצמך. מכרת שבעצם, את בעצמך אף פעם לא הדרכת את בנך בן השלש בנושא הזה. נושא כל כך פשוט וברור: "כשהולכים לשכנה צריך קדם לנקוש בדלת!" ומי יודע, אולי גם בנך שלך מתפרץ ככה לבתי זרים? זה הבן העדין והמחונך כל כך?

* * *

— תתביישי לך! את קוראת לעבר בתך בת ה־9.

— מ...מה מה עשיתי?

— כך שוטפים כלים? זה נקרא לעזור לאמא? העקר לשטוף ולגמור? העקר לצאת ידי חובה? תראי את הכוסות — כמה סבון נשאר עליהם. ומה זה? כתמי שומן נשארו בדפן המחבת. בשביל זה כבר לא היה לך זמן?

— או — אני לא ידעתי שזה לכלוך. לא חשבתי שאפשר להוריד את זה, זה לא ירד לי, או חשבתי שככה זה המחבת!

ואז במחשבה שניה את מכרת שבעצם אף פעם לא למדת את בתך ממש לשטוף כלים. לא נתת לה כללים ברורים. לא עמדת לידה בעת השטיפה. לא הראת לה איך משפשפים כתמי שומן — ובכלל לא הסבת עד כה את תשומת לבה אליהם.

מה שלנו ברור כל כך מהצטברות נסיון החיים, אצלם עדיין בגדר נעלם שצריך למידה.

לפני שניחס למעשיהם מניעים וכוונות, נבדוק ונברר שמא יש פה חסר ידיעה בעלמא.

הרווח שבהדרכה נעימה — גדול ובטוח פי כמה מעונש ומגערה. תהי כתבה זו נר לזכרה של מנהלת גדולה. שבמעשיה התוותה דרך ודוגמא. תהא זו תודה אישית על שמונה שנים יפות ומאושרות שבליתי בבית ספרה.

הבית שלנו

האלרגיה שנמשכת כל השנה

תקופת השיא של הפריחה בארצנו לכל סוגיה היא בחדשי האביב, אדר ניסן ואייר, לאחר מכן הפריחה דועכת, אולם לא לחלוטין, משום שאז מגיע תורם של צמחי הקיץ לפרוח.

לאלרגיה אין הגיון, וגם צמחים שאינם מאופינים בפריחה מלווה אבקנים וריחות עלולים לעורר אלרגיה. קורה שצמח בעציץ ביתי שכולו ירק, בלי פרחים כלל, הוא הגורם לתופעות אסטמטיות, וסילוקו מביא הרווחה לסובל.

עצי זית וקורטבכיים מאוד, אבל מסכן מי שאלרגי להם והם צומחים בקרבתו. גם הברושים וגם עצי האורן, גורמים לרגישויות בתחום הנשימה, אולם מסתבר שעצי הזית גורמים לתגובה רצינית, שחמשה אחוז מן האוכלוסיה סובל ממנה.

מסתבר שצמחים רבים גורמים למה שמכונה "קדחת השחת" עינים דומעות, נזלת, שעול, קשיי נשימה (במלים אחרות — אף סתום) פריחות על העור (מחלב התאנה למשל).

תכונות אלרגיות בצמחים מתגלות לפעמים אחרי טיול מאורגן או פיקניק בחיק הטבע, הילדים חוזרים עם פריחות בלתי מזוהות או עם נזלת כרונית, בפעם הבאה יש לחשוב אם הבילוי מתחת עץ התות, הברוש, הזית הלענה, או התאנה אינם הגורם למזכרת המשמכת מהטיול הנחמד.

אין מה לעשות נגד הצמחיה הטבעית, אבל במשפחה שיש בה רגישויות שכאלה. כדאי בהחלט לבדוק את הקשר שלהן לצמחיה בגינה הצמודה לבית. אם התופעות האסטמטיות מתגברות יחד עם הפריחה של עץ נוי שבגינה, מוטב לכרות אותו, נטיעה מתוכננת אפשר לכוון ולהמנע מסבל מיותר.

כדי לא לקפח את העיצים דוקא, נציין שדגני הבר בעיקר ההרדיים, ידועים כאלרגנים והנה כמה שמות שלהם, הנשמעים כהוטנטוטית: זון אשון, זון משכר תצבורת ההרים, וקנן שעור זיפוצה מתוספסת, דורת ארם צובא, צרגב חד צדדי, עשב חקוקין ויבלות — המצויה במדשאות מוזנחות.

רופאי העור מודעים לבעיה זו, שכאמור מתבטאת לא רק בקשיי נשימה אלא גם בפריחות חסרות תוית. בכל מקרה כזה, כדאי להביא את הצמח החשוד למי שבקי בצמחים ומסוגל לזהותו ועם הזיהוי לפנות לרופא עור או רופא המטפל באלרגיה, כדי לדעת אם אין כאן חשד בכשרים.

דשא, ככל שהוא מפתה להשתרע עליו, אינו מומלץ כלל וכלל לאנשים הרגישים לאבקת דגנים, כרמי זיתים, הם "טאבו" לכל מי שרגיש לאבקת הזיתים. מוטב שיסתפק באכילת פרים.

שו"ש

"חטיפה" לצורך אוכל נפש"...

מאת סופר "המודיע"

טראומה קשה עברה על הורים לילדים בני 5 ו־7, שעה שנוכחו לשמוע כי ילדיהם נחטפו על ידי נוסעי מכונית בבני ברק.

ההורים שאיפשרו לילדיהם לשחק להנאתם ברחוב שקט בשכונת רמת אהרן, ביקשו להשגיח על ילדיהם. להפתעתם ראו כי הילדים נעלמו. הילד הקטן יותר סיפר כי מכונית באה ולקחה אותם בזהרת נסיעה.

ההורים כמעט והתמוטטו מפחד ואימה. האב, המחנך הרב אברהם ו., סיפר כי מחשבות "איומות התרוצצו במוחו, שעה שהבין כי ילדיו האהובים נמצאים בידי אר־מי ומי יודע מה עלול חלילה לעלות בגורלם. הוא התכונן לרוץ ולטלפן למשטרה, לדווח על חטיפת ילדיו.

לאחר מספר דקות קשות כשאול, ראו לפתע ההורים את ילדיהם במעלה הרחוב. מסתבר שפלתי, שנפשו חשקה להביא למכוניתו "יעונת גלידה", החליט "ילגייס" לצורך המבצע את האהובים. הוא העלה אותם על מכוניתו, העניק להם שני שקלים ושלח אותם אל הכתובת...

הילדים הקטנטנים לא ידעו ולא הבינו והם מסרו את השקלים יחד עם העוגה לנמען...

האב המזועזע מספר שרישומה של החוויה הקשה נותר בו גם היום, ימים מספר לאחר האירוע. הוא ייחד שעה ארוכה לשיחה בכתתו, על האיסור להתלוות לאנשים זרים וקורא למחנכים אחרים לעשות כמוהו.

שכנים הביעו את התמיהה והכאב, על חוסר האחריות של אנשים, שבעבור אינטרס אישי צר עושים מעשים שתוצאתם כה חמורה.

חידושים באריזה (ג)

קופסת השימורים הותיקה - באדרת חדשה

מעניין, כמה זמן יעבור עד שנאמץ את השיטה הניו יורקית למיחזור פחיות השתיה והשימורים. המעבר לקופסאות דקיקות חוסך חומר גלם יקר ומשקל, והביא להגברת השיווק - המפעל הישראלי אינו עומד בלחץ ההזמנות.

את משתמשת בשימורים?

ומי לא משתמשת בהם? גם אלה המצהירות הגיגית שיזהרה כונה לקופסאות הפח הידועות — "לא נכנס אצלי בבית" — אינן מדיקות כי שימורים זו גם קופסת הרסק הקטנטנה וגם קופסאות הסרדינים הטונה, גם הפסטריות וגם החריסה וגם קופסאות הענק הנפתחות לשמחות המכילות חמשה קילוגרם.

קופסאות השימורים הישנות החליפו עם הגיל, והחליפו בלי קשר לגיל, עם הפתחן, האוזן החופשי, ובן את הבליבי הקרמיה והקלקול של התכולה. קופסאות השימורים הישנות היו עטופות בניר, חומר הקולט מצרך כל הדפסה — אולם החותך אינו צר חוק שלנו. התוצאה — קצתן קופסאות שימורים חסרות זהות — היתה יומיומית למדי.

עם האמרת מחירן של עפרות הברזל בעולם הצטרפה סיבה זו, לשתים הקודמות — כדי להמריץ את החברות ליצור קופסאות פח לחפש חידושים ושיפורים, וכדכם של שיפורים באריזה — הם הפכו את המוצר ליעיל יותר בשמוש. נקי יותר, עמיד ונאה יותר — וגם קל יותר במשקל — ועדין זול!

קופסאות השימורים החדישות נושאות תוית בלתי קריעה, כי מהות התוכן המשקל וההכשר ושם בית החרושת ותאריך אחרון לשווק, הכל בתוספת גרפית נאה — הם חלק אינטגרלי של המוצר — הן מודפסות הישר על הפח.

הפח, שהוא היום עדין לאין שעור מלוח הפח הגס שממנו יצרו בעבר קופסאות פח, זוכה לציפוי גם מצידו הפנימי יש ציפוי מוזהב ויש לבן. שניהם, כמו הציפוי החיצוני, חיוניים לתהליך היצור עצמו, ויש להם חשיבות בקביעת תכונות הקופסא ובעיקר עמידותה והתאמתה למוצר שיארז בה.

עם בעבר הולחמה פיסת הפח לקופסא עגולה באמצעות הערובת של בדיל העופרת שהותירה עקבות עופרת בקופסא — החומר התהליך היום לשיטה חדשה של ריתוך חשמלי, כך שבקופסא אין עופרת והסגירה משופרת יותר. תהליך זה והציפויים החדישים הודמים לחיי מדף ארוכים, נושאים בשורה בכנפיהם לכל עקרת בית — היום אין צורך ואין תוכה להעביר מיד את כל התכולה של קופסת שימורים לצנצנת זכוכית או פלסטיק — הקופסא עצמה עמידה גם כשהיא פתוחה כבר!

לא בקלות נכנסו החידושים והשיפורים הללו לקוי היצור, מעבדות החברות העוסקות ביצור קופסאות פח מטפל בכל הקשור־אות עם החידושים טיפול יסודי ביותר. הן זכו לאחסון בחום גבוה כדי לזרז ולהגביר השפעתו של אחסון ממושך ולראות את תוצאותיו.

היום אנו מכירים את האריזות החדישות הללו במגוון רחב ביותר של מוצרים פרט לשימורים הפופולריים. הן מופיעות גם בענף המשקאות (פחיות) הצבעים, השמנים, האירוסולים (ספרי) הדטרגנטים והכימיקלים. הפח מופיע גם כמכסה לאריזות זכוכית ומגוון המוצרים רחב למדי החל מקופסאות של 100 סמ"ק ועד לקופסאות של 9000 סמ"ק.

בענף הצבעים מבחר הגדלים מגוון עוד יותר — החל בקופסא בת 100 סמ"ק ועד לחביונית שנפחה 22,000 סמ"ק.

בנושא המכסים יש מגוון מעניין — החל ממכסי "יהוריט־קאפ" — כלומר "ראש־לבן" — המיוצרים עבור שימורים ובעיקר ריבות ודבש בצנצנות זכוכית, ועד למכסה הפח עם רדיד אלומניום צמוד המיוצר בעיקר לקופסאות הקפה.

פחיות המשקה הקל הן ספור הצלחה בפני עצמו. לחץ המשקה המוגן על הדפנות מאפשר לאחסן אותו בקופסא דקיקה יותר, וכך נחסך חומר גלם יקר. (ועדין נשאר המחיר הזול של המוצר). כל ילד מסוגל למעוך בקלות פחית שתיה, מה שלא יוכל לעשות כל כך בקלות לקופסת מלפפונים ריקה.

היכולת להשתמש בפח דק נוצלה לשינוי יסודי של השיטה הישנה. הפחית מיוצרת ממקשה אחת של דפנות ותחתית הנמתחת לצורתה הרצויה. בצורה מהלך מורכב מבחינה טכנולוגית, ועתיר הון מבחינת ההשקעה. לקץ זה יש אליה שמנה — כל כמות פחיות המיוצרת היום נעלמת כלא היתה מן החנויות.

במפעל פחיות שהוקם בכפר סבא, ושהשתמש בידע אמריקני של חברה מובילה בענף זה בארה"ב, הושקעו בתחלה 21 מליון דולר. תשעים עובדים בלבד מועסקים כיום במפעל. המיצר מעל למאה מליון קופסאות בשנה. בשנה הראשונה לא ענה היקף היצור על הדרישה, והמפעל מתכנן לממש את כל הפוטנציאל שלו המגיע עד ל־250 מליון קופסאות לשנה. וכנראה שגם זה לא יספיק.

בניו יורק, לאחר שנים של הצפה בפחיות שתיה בכל מקום אפשרי החלו לשלם עבור כל פחית מוחזרת למרכזים למיחזור מתכות. ילדים, בני נוער וגם מבוגרים הפכו זאת לעסק מכניס — והעיר הפכה לנקיה. מעניין כמה זמן יעבור עד שנאמץ את הרעיון אצלינו, ולא רק בפחיות שתיה אלא בכל חומר גלם שהוא שמיחזורו תוסף למדינה כסף טוב, ולכל העם היושב בציון — משאיר ארץ נקיה יותר.

שו"ש

הטור
אנו ושכן

גם ללחץ יש מקום בחינוך

כתגובה למאמר "יסיר הלחץ" שהתקבל בהסכמה ולהבת ע"י צבור הקוראות, רציתי להאיר ולהעיר גם הצד השני של המטבע, וזאת כמובן מבלי לפגוע בערך תוכן המאמר.

קורה וכחיי היום־יום נוצר בהכרח מצב של לחץ מצד הורים על ילדיהם. הלב האמהי נרגש — קשה להכריח ולכעוס, אולם כשחונן ד' לאדם דעת אנו מבינים שדעת תורה אומרת אחרת: חושך שבטו שונא בנו, טוב לגבר כי ישא עול מנעוריו. כל חיינו בנויים על יסוד — בטל רצונך מפני רצונו, אין מקום בכלל לדחפים פנימיים, ומניעים עצמיים. ויש להרגיל לכך את הילדים כשהם רכים בשנים, הפסיכולוגיה של היום שחדרה גם לחוגינו דרך "הנחית הורים" גם היא טוענת — הרפו, תנו לילד מנוח, אבל לא תמיד זה הפתרון, החנוך והלחץ בהכרח באים בשילוב.

ויש להוסיף כי כמו שההבדל בין גן עדן לגהינום הוא כחוט השערה, כך גם בין החנוך האמיתי ובין הלחץ הפסול דקיק מאד ולכן נרבה בתפילה ונבקש שה' יאיר עינינו ונזכה לגדל אוצרותינו לתורה ולחופה ולמעשים טובים. בכ"ר

ב.ג.

רפידה מונעת זיעה

עבור אלה הסובלים מזיעה בלתי נעימה בכפות הרגלים, יש בשורה חיובית. בבתי המרקחת ניתן להשיג רפידה המונעת את הזיעה ואת הציחות הבלתי נעים.

הרפידה העשויה חומר מוקצף עם תוספת של פחם בתוכה, מונעת בהצלחה את התופעה שרבים סובלים ממנה. היא נרכשה לאחרונה במחיר 7.5 ש"ח.

רשות לרופא

עיניים לנו, אבל מה הן רואות?

מושגים ברפואת עיניים

מאת פרופ' מיכאל בלומנטל מנהל מחלקת עיניים בבי"ח "שיבא"

בסדר כתבות בנושא רפואת העיניים ברצוני להביא לפניכם את מהות העבודה של רופא העיניים, כיצד ניתן לטפל ולשפר מקרים מהר, ומאידך באילו מקרים קצרה ידינו לתת מזור לחוליו, בשלב זה של ההתפתחות המדעית.

האדם בדרך כלל אינו בקיא בחולייו ומבקש מזור כרגע בו חל שינוי במצב לו הורגל במשך חייו. ברפואת העיניים עיקר השינויים באים לידי ביטוי בנושא כושר הראיה. עיקר דאגתו של הפרט הינה לשמור על ראיתנו.

מה משמעות יש מבחינה רפואית למושג ראיה?

א. חדות ראיה: היכולת לראות במדויק ובפרטים עצמים קרובים (קריאה) או עצמים רחוקים, ולתאורם.

ב. שדה ראיה: היכולת להימצא בסביבה, בהליכה, ריצה, פניות לצדדים, כאשר ממקדים ראיה על נקודה מסויימת לפניך, אתה מבחין בכל הסובב אותה נקודה. את הנקודה אתה רואה ברור ואילו את הסובב אותה אתה רואה כאי בהירות מסויימת. כאשר תרצה לראות נקודה חדשה שנראית לך במבטך בנקודה האמורה תפנה מבטך הישר אליה, וזאת כדי לראות אותה ברור ואילו הנקודה הקודמת שוב לא תהיה ברורה לך. לתכונה זו של ראית הסובב אותך במבט לנקודה נתונה קוראים, כושר שדה הראיה.

ג. כושר ראית צבעים: האפשרות לזהות את הצבעים במדויק, כמו: אדום, כחול, ירוק וכו'.

נגשה לעמוד על תכונות ראיה אלו בקטעים הבאים:

אין שיויון בין אדם לחברו בכושר של חדות הראיה. מקובל להשתמש במושג שש על שש כראיה הטובה ביותר, אך המושג הזה התקבל כממוצע ראיה של עשרות אלפים אנשים אשר השתתפו במחקר בירור, מהו ממוצע חדות הראיה באוכלוסיה רגילה. קודם כל הגדירו את הכלים בהם ישתמשו כדי לבדוק את חדות הראיה. נמצא כי 6 מ' הינו מרחק אידיאלי לבדיקת חדות הראיה; הניחו ספרה או אות במרחק 6 מ' לפני הנבדק כאשר כל צלע של האות או הספרה מיצגים זווית מסויימת מעלה אחת. לבחירה הזו יש ביסוס מדעי הבא להשתמש בכושר ההפרדה של תאי עצב הראיה בין נקודה אחת לחברתה הקרובה ביותר אליה. כדי שלא נכנס בשלב זה למאמר בעל עיון מדעי בלתי נהיר לרובנו, ברצוני להקל על עצמנו את ההבנה בנושא חדות הראיה ולהרגיש את הנקודה הבאה: חדות הראיה נקבעת על ידי רופא העיניים על ידי שימוש בשיטות בדיקה שונות, לעיתים על ידי שימוש בלוח מספרים או אותיות על הקיר, במרחקים שונים הנבדק או על ידי פרויקטור המקרין על הקיר את האותיות או המספרים חדו חדות ראיה למרחק. כאמור התוצאה של שש על שש הינה ממוצעת; יש אנשים בעלי חדות ראיה טובה יותר, למשל שש על שלוש, זאת אומרת האדם הזה רואה משש מטר מה שאדם אחר יכל לראות רק משלושה מטר, זאת אומרת ראיה הרבה יותר טובה מהממוצע. לעומת זאת אדם אחר תהיה לו ראיה של שש על שתים עשרה; ראיה פחות טובה אך עבורו זה ראיה נורמלית, כך הוא חי עמה כל חייו.

הסברים אלו חשובים להבנת הבסיס בכל נושא מחלות העיניים הקשורות לירידה בכושר הראיה.

למשל האיזור ברשתית העין האחראי לכושר הראיה הוא קטן ביותר ואינו עולה על מילימטר מרובע אחד ולמעשה עוד פחות מכך. כאשר כל שטח הרשתית הינו הרבה יותר רחב כ־1,800 ממ"ר, זאת אומרת כל הנטל של כושר הראיה ממוקם באיזור יחסי קטן ביותר בעין, כל שאר איזורי הרשתית תפקידם לתת לנו את שדה הראיה, והתמצאות בסביבה. יכול אדם להקרא עיוור באופן חוקי (לפי חוקים רשומים בכל ארצות תבל המגדירים עיוורון וקשיי ראיה. על נושא זה והגדרותו, נדון באחד הפרקים הבאים) ולראות שש על שש; הסיבה לתופעה מוזרה זו הוא ששדה הראיה הנמדד במעלות ראיה, קטן ומצומצם עד כדי חמש או עשר מעלות. למה הדבר משול: לראיה דרך צינור — קח צינור בקוטר של סנטימטר אחד או שנים באורך של 20 ס"מ, הסתכל דרכו בעין אחת ותראה רק איזור מוגדר וקטן. באותו איזור תראה שש על שש, זאת חדות ראיה טובה מאוד, אך אם תנסה ללכת בחדר עם צינור זה כל הזמן לפני עינייך תתקל בחפצים, כסאות, שולחנות הנמצאים בחדר ותבין מדוע הגדירו ראיה כזו כעיוורון, אף כי בתוכה יש לך כושר ראיה של שש על שש.

ראית הצבעים באה לך מכושר של תאי עצב מסוימים להפריד בין הגוונים העקריים של הצבעים, אדום, כחול, צהוב. התאים הללו ממוקמים באיזור המרכזי באותו מקום כמו חדות הראיה.

מתוך האמור עד עתה, אנו מבינים כי פגע קטן ביותר ברשתית, אך אם הוא ממוקם במרכז הראיה, יכל לפגוע קשות בחדות הראיה. לעומת זאת שדה הראיה, שנובע מהיכולת להשתמש בשאר חלקי הרשתית, יש לו שטח רחב הרבה יותר ואיבוד שדה ראיה, אפילו נרחב מאד, שלעיתים קרובות לא מורגש על ידי הנבדק.

יש מחלות מיוחדות הפוגעות, לצערנו, דווקא במרכז הראיה, כמו שינויים כתוצאה מגיל, הפרעות בזרימת דם תקינה ותזונה מספקת לאיזור הרגיש הזה. יש גם מחלות ילדות הפוגעות דווקא באיזור זה. לעומת זאת יש מחלה ידועה כמו הגלאוקומה — לחץ גבוה בעין, בו עיקר הנזק קורה בשדה הראיה קודם כל ורק בסוף נפגעת חדות הראיה. כאמור החולה אינו מרגיש בנזק בתחילת המחלה, אלא רק בשלביה האחרונים, כאשר נשאר שדה ראיה צינורי.

רציתי במאמר פתיחה זה להביא לפני הקורא קודם כל את ההבנה לבסיס המקצוע של רפואת העיניים.

בכל המחלות והתופעות שנדבר בעתיד, כולן כרוכן, יעניינו אותנו רק אם יש להן השלכה על התפקוד של כושר ראיתך או שדה ראיתך. כל תופעה אחרת בעין, ויש כאלה שלהם אין סכנה לאיבוד תיפקודים אלה, יכולה להציק לך ולעיתים אפילו להציק מאוד, אך ירדת ממך הדאגה מאיבוד כושר הראיה וזו הקלה רבה. הרבה חולים הפונים לרופאים עקב בעיות שונות, כאשר נאמר להם שאין סכנה לפגיעה בכושר ראיה נרגעים והבעיה הופכת משנית עבורם. הדאגה לראיה הינה אחת הדאגות הגדולות שיש לאדם, אם לא הגדולה מכולן.

במאמר הבא נדבר על אחת המחלות השכיחות ביותר והיא מחלת הקטרקט, המופיעה הן בילדות, הן בגיל מתקדם, בעיקר עקב חבלות, ובעיקר בגיל המבוגר והזיקנה. כיצד ניתן היום לטפל ולנתח, כיצד מנתחים וכיצד משפרים הראיה.

להתראות בפעם הבאה.

מובא ע"י
ארגון רפוא"ה ארצית

בס"ד
יועצת
רוחנית
להחזרה בתשובה
נשים המעוניינות
בהדרכה אישית
ובפתרון בעיות
יתקשרו לטלפון:
03־373541

מבצע
של מכירה חד־פעמית
לבגדי נשים ונערות
ועודפי יצוא
ביום שני בערב
ב' תמוז 29.6.87
מ־19.30 עד 22.00
ברח' ר' עקיבא 118 ק"ב

ביג בן טורס
צלצלת?!
נסעת!!!

בריאות
סיפולים רפלקסולוגים
רפואיים ע"י רפלקסולוגים
מוסמכים
נשים לחוד וגברים לחוד
טל: 02־414460

"בהוכבי ירושלים"
משפחתון הורים
לקשיש ולהחלמה
רח' אברבנאל 27, רחביה
טל' 639892 ירושלים
נותרו
מספר מקומות
לתקופות קצרות
וארוכות
* פיקוח רפואי צמוד
* אוירה דתית (גלאט)

לכל חסידי חב"ד
כמדי שנה מארגן סוכנו אטלס־איפרגן
מטוס צ'רטר לניו־יורק
אל: כ"ק אדמו"ר שליט"א לחגים הבעל"ט
היציאה: כ"ז באלול תשמ"ז, 20.9.87
החזרה: כ"ח בתשרי תשמ"ח, 21.10.87
הטיסה בחברת אל־על
ההרשמה: אטלס־איפרגן בע"מ
תל־אביב, בן־יהודה 40. טל' 03־283244/5, 03־283712, 03־298875
נתניה, הרצל 29, טל' 053־24831/2, 053־45183/4
או במשרד הטיסה, לוד, הרב קוק, טל' 08־226848

מפעלי השתלמות ורווחה של נשי אגו"י
פתח תקוה
הודעה לנשים
השיעור ביהדות עם המרצה הקבועה
יתקיים בס"ד ביום שלישי ג' בתמוז
בשעה 8.30 בערב בבית נשי אגו"י
רח' פרנקפורטר 13 פ"ת
להתראות המארגנות

תלמידות הסמינרים
לומדות בחופש
הנהלת חשבונות ותכנות ב
מחשבת

חדש בירושלים!!!
מעתה ניתן להשיג את דגמי אופנת
"האחיות־לב" ועוד
אופנה עילית לנשים ולנערות
בכל ערב בין השעות 7.00 — 9.30
ב"הר נוף" רח' חי טייב 13 קומה ב'
(רח' האדמו"ר מרוז'ין 21 קומת כניסה)
אצל משפחת כהן טל. 529138
ביום שלישי הקרוב ג' תמוז
חד־פעמית ב"נוה המד" עזר תורה 16 בין
השעות 10 — 6 בערב
להתראות

הספר הפופולרי והסוחף במתכונת אלבום מהודר
גידולי שביעית בקדושתם
קרן התרבות דגל ירושלים
הופיע בצורה מרשימה ומושכת - עין ובו 308 עמודים - כולל שפע תמונות מרהיבות, מהארץ ומחו"ל, וכן תמונות היסטוריות נדירות שטרם ראו אור.
בספר חמשה פרקים מרכזיים:
א. 17 אבוקות האור של "דגל ירושלים".
ב. ציוני דרך מרכזיים במפעל להחדרת לימוד ההלכה.
ג. הפרסים — הקמת שמאחורי מבחני ההלכה.
ד. גידולי שביעית מאירים את התפוצות.
ה. הספר "דיני שביעית".
"מסור ברכות" לאורחי הכבוד
ול־598 "חתני ההלכה" בארץ ובתפוצות.
כתב וערך: צבי רהן
ניתן לרכוש את הספר:
בערב המבחן ב"בנייני האומה" בדוכן מיוחד
המטה העולמי

מלון רות
(גלי רות לשעבר)
נתניה רח' דוד המלך 11 טל' 055/22647
שמחים להודיע לציבור הדתי
כי המלון נפתח בהנהלה חרדית חדשה ומקצועית
* חדרים ממוזגים * שרותים צמודים * מסעדה
גלאט כשר עם הקפדה על השגחה
במקום אולם לשמחות
עם אפשרות לשבת שבע ברכות וכו'
המלון ממוקם במרכז העיר
וקרוב ביותר לשפת הים

מבצע
לשבוע
בלבד!
20% הנחה על
משחקי חברה "אמקור"
10% הנחה על כל הצעצועים
כדורים מתנפח
רק 1 ש"ח
גלגלים רק 1.50 ש"ח
עגלות לבובה רק 6 ש"ח
דרורי
רבי טרפון 2
בני ברק (מול בנק המזרחי)

הורים יקרים!
בטרם תביאו את בניכם בברית האירוסין
פנו לאגודת דור ישרים
בבדיקת דם, ניתן למנוע מחלות גנטיות ח"ו
הבדיקה מבוצעת חנם וללא הזדהות
האגודה פועלת ע"פ ברכתם של גדולי התורה בארה"ב ובארץ
ביניהם: הגרש"ז אויערבך שליט"א, הגרי"ש אלישיב שליט"א
הגר"ש וואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א
טל. 02־864274, 02־520389, 03־792352

לבית ספר מקצועי דתי כולל פנימיה
באיזור המרכז
דרושים
1. עובד סוציאלי/ת חצי משרה
2. מדריכים תיכוניים
3. מורה למחשבים משרה חלקית (בשעות אחה"צ)
להתקשר בשעות העבודה
08־467025
08־467511

צלום לחתונה:
מומחים ב:
"פוטו גאולה".
נקודה

המחנך שהוכיח את עצמו לימי החופש
מִצְוָה קִיַּמְתִּי נְקֻדָּה קִבַּלְתִּי
דפי עידוד לילדים בצרוף דבקיות בנושא
חינוך למצוות ומעשים טובים
סידרה לבן וסידרה לבת

להשיג בחנויות הספרים

עלה
מרכז שיקום וקידום ילדים פגועי מח (C. P)
קהילות יעקב 53 בני ברק. טל: 03־745094
הבעת תודה
לגב' מרים ויליגר - רמת גן
לגב' צפורה זינגרביץ - אפנות "מדמ" ב"ב
על הערב המוצלח
למען ילדי עלה
ישלם ה' פועלכן ותהי משכורתכן שלמה
מאחלים בתודה בית עלה

هكذا من الأصل

המסע למען הצדק

(המשך מעמוד ג')

אחרים שללא הסבר בגלל חיים, בגלל משא ומתן ועסקות חליפין. כשמתעסקים באויב כזה שאי אפשר לנחש מראש כוונותיו. כל הקלה בחומרת הדיכוי היתה יכולה לאפשר לעוד רכבת פליטים לצאת מטרטוריה גרמניה לחוף מבטחים, או עוד משלוח של חבילות ואספקה היה מגיע להאכיל את התושבים המורעבים למוות של הגטאות והד־מחנות, שרבים מהם מתו רק מרעב. האם אפשר לאמד בכלל ערך אותן חיים שיכלו להציל, באם התבונה יתה מדריכה את המדיניות של היהודים בעולם החופשי ולא הרגשות.

אפשר אולי להבין שהפעילות של ווייז ועמיתיו היו מודרכים על ידי אהבת ישראל מוטעית: אולם עדיין נשארים כמה שאלות מטרידות:

למה בסתיו 1942 כשמודעות הצבור היתה כל כך סכריעה בהצלת נפשות, השתיק ווייז כל המחאות הקולניות על רצח עם שיטתי, בהרשו לנשיא רוזוולט האדיש, להציג את עצמו כאילו אין הוא יודע ואינו מודע לגורל היהודים?

למה התנגד וויז לצעד החיובי הראשון שנקטה ממשלת ארה"ב בענין הצלת יהודים, הקמתו של ועד־פליטי המלחמה?

איך הוא הגדיר אהבת ישראל ואיך הוא הבין את השלכותיו?

הגורם המכריע בהבדלים שבין המדיניות של אגו"י מן המדיניות של הממסד היהודי הכללי היה הערבות, שהרגישו ראשי הישיבות הנאבקים והד־בעלי בתים, לכל יהודי שנמצא תחת מגף הדיכוי הנאצי. חייו של כל פרט ופרט היה חשוב בלי להתחשב כמה הוא מרוחק, כמה זר לבשו, וכמה מוזר הוא מצבו. כזאת היא הערבות של מנהיגים תורניים, השואבים את השראתם ממקורות התורה. אהבת הצבור וקשרים פוליטיים לא היו מטרות בפני עצמן, הם היו חשובים רק במדה שהם הביאו להצלת חיי יהודים. בצורה אירונית, אותה דאגה למצבם החמור של יהודים; האיום של מעצר אלפי פליטים יהודים באנגליה הוא שהביא לה־פסקה במשלוח חבילות המזון.

כמובן, בהיסטוריה היהודית יש מקרים אחרים לאין ספור בהם יהודים פעלו מתוך אותה אחריות, כמו מקרים של הימנעות מפעולה שהודרכה על ידי חוש ערבות. סמכות רבנית יכולה לאסור להטיל חרם על מדינה רצחנית ואנטישמית משום שמעשה זה יכול לסכן אוכלוסיה יהודית מקומית, מאזן של העימות העדין של שתי סוגי דאגה לחוצים להגנת האינטרסים של יהודים בכלל, מול הצלת עצם חייהם של קהלה מסוימת.

מקרה מיוחד מסוג כזה התרחש בשנת שלז־שח (1556-7) אחר שעשרים וארבע אנוסים הועלו על המוקד באנקונה באיטליה, קהלה שהיתה אז בשליטת האפיפיור, הקהלה היהודית הנסערת בטורקיה (שרובם היו מגולי ספרד) היתה תחת הנהגת השר יוסף הדיקוס של נאקסוס ודודתו בעלת ההשפעה דונה גרציה. היהודים הטורקים החליטו על פעולת תגמול כלכלית כפולה; חרם נגד אנקונה והטיית כל המסחר והשייט לעבר העיר השכנה פיזרו, שהם היו המתחרים הכלכליים של המדינה האפיפיורית כשנודע לאפיפיור על תכנית זו, איים על יהודי אנקונה בעונשים חמורים והם התחננו לפני אחיהם בטורקיה לבטל את החרם. בספר "נחלה ליהושע" הובאה תשובה לשאלה זו מהרב יהושע סונצינו, בה הוא פוסק שמכיון שהחרם יזיק לרווחתם וחייהם של יהודי אנקונה יהיו מבצעי החרם אשמים ברצח, ולכן יש לבטל כל תכנית מסוג זה.

במהותם, התקדימים ההיסטוריים האלה, בנוגע לערבות השלכותיהן, אינם שונים בהרבה מפרשת ולדהיים ובכל זאת הרבה יהודים אפילו דתיים ואפילו כמה רבנים שבודאי היו חייבים להבין את הענין יותר טוב, כנראה אבדו את הרגישות היהודית המיוחדת במינה. למרבה הצער יש כאלו שמרגישים שעליהם ללכת שבי אחר הצעקות הצרחניות של ארגוני הממסד היהודי, ברודפם אחרי הריח של כל אנטישמי, אפילו על חשבון שלומה ובטחונה של קהלה יהודית מרוחקת. האם יש לנו הזכות לתבוע בפומבי מממשלתנו (ארה"ב) לאסור כניסת וולדהיים, שללא ספק הוא נאצי — אם עמדה פומבית זו עלולה להעמיד אפילו יהודי אחד בסכנה, על אחת כמה וכמה הצלה של אלפים?

פרשת ולדהיים קבלה בתנאים חיים משל עצמה ותמצא את פתרונה בתחומה היא, אבל יש עוד מצבורים של דאגה חברתית ופוליטית, שיכולים להיות להם השלכות מחרידות לשלומן של קהלות יהודיות אחרות, בראש הרשימה נמצאת דרום אפריקה, שבה קיימת מדיניות האפרטהייד הנבזיה של הממשלה, שכבר גונתה על ידי כל העולם. ואנחנו היהודים, יותר מכל קבוצה לאומית דתית או אתנית אחרת, יודעים מטעם של רדיפה ודיכוי.

אולם, לפני שקבוצה חרדית כל שהיא תצטרף לתביעה הפומבית, שעל כל היהודים להתפטר מן המניות שיש להם בחברות העושות עסקים עם דרום אפריקה, כפי שעשה ארגון דתי אחד, יש לשאול כמה שאלות: באותה מדינה קיימת קהלה יהודית גדולה החיה בפחד, אולי גדול יותר משל יהודי רינה, וכל הצהרה אנטי ממשלתית ממקור יהודי עשויה לגרום לתוצאות מזיקות ביותר ליהודי דרום אפריקה, ובנוסף לזה, הרווחה הכלכלית של מדינת ישראל (למרבה הצער?) קשורה ליחסיה עם השלטון הנוכחי בדרום אפריקה, אי אפשר לדבר על צדק בלי לקחת בחשבון את העוול שיכול להגרם לאחים יהודים כתוצאה מכך במקום אחר, זוהי ערבות.

אין בדברים אלו כדי לומר שיש להמון, בלי הסוסים, ובצורה קולנית, בכל שלטון מרכא. שחייהם ורווחתם של יהודים נמצאים תחת השפעתם, אותה מדיניות ריאלית של ערבות, המוצעת למשל קריאה פומבית להתפטר ממניות, היא גם מזהירה מלהתעלם מרוחות השינוי הנושבות מעל לאפריקה. יכול להיות שביום מן הימים, הרוב השחור ישלוט בפרטוריה ויכול להיות גם בזה אסון ליהדות דרום אפריקה, אם יהודים אחרים צידדו בהמשך קיום הסטטוס קוו באותה מדינה.

ובנוסף לזה לנו יהודי ארה"ב היה במשך זמן רב ברית פוליטית וחברותית עם שחורי ארה"ב, תמיכה מוחלטת בשלטון הדרום אפריקאי הנוכחי, עלולה לבשר רעות לקהלה היהודית בארה"ב. זאת ועוד, חוזי הנשק הישנים של ישראל (שלא חודשו) נתנו מספיק סיבה לשחורי ארה"ב להפעיל בארה"ב שתדלנות נגד מדינת ישראל, אין לישראל שום רווח מהתנגדות שחורים בארה"ב.

למותר לומר, ששטח כל כך מסובך וכל כך טעון השלכות, הנוגע לבטחונם ולרווחתם של קהלות יהודיות שונות, דורש תבונה, סבלנות וראיית הנולד והדרכת גדולי התורה: אנשים שמתרחקים מפרסומת ופועלים באחריות כלפי אחיהם, לפי אמות מדות תורניות, בהבינם שעוסקים בחיים ולא רק בכותרות.

יכול להיות שהרמת קול למען הצדק נראית לכאורה כתגובה יהודית הגיונית ביותר, למקרים של משפט קדום, או דיכוי. או אי היענות, או פרשעים שלא נענשו, אבל מסורת יהודית עתיקה של ערבות ושיקול הדעת, שיש בה מבט לטווח ארוך על מאורעות "עתים קרובות מכתיבים אחרת.

מומחה עולמי לזיהוי דיו ונייר במסמכים:

"תעודת טרווניקי" הונפקה עד 1942 ולא אחרי כן

ד"ר אנטוניו קאנטו, במקצעו בארה"ב, הנחשב למומחה עולמי לקביעת מהימנות הגיל של מסמכים על פי הרכב הדיו והנייר, העיד אתמול בבית המשפט בירושלים, כי לפי כל הבדיקות שעשה "מסמך טרווניקי" נעשה עד שנת 1942 ובשום פנים ואופן לא לאחר מכן.

אם לא יחולו התפתחויות חדשות יוצאות דופן, ד"ר קאנטו היה העד האחרון של ההגנה במשפט זה. עדיין לא ידוע מתי תתחיל ההגנה להעלות את עדיה.

ד"ר קאנטו הוא בעל נסיון עשיר בקביעת הרכבי נייר הדיו, לפי כתבי הספר, האוניברסיטאות והנסיון העשיר שפידס, בתשובה לשאלותיו של התובע מיכאל שקד. הוא עבד שנים רבות במוסד האמריקאי איי.טי.אף. שעסק בבדיקת מהימנות של מסמכים, בעיקר לצורכי זיהוי במסמכים המוגשים למס הכנסה, ודרכונים. הוא מסר, כי במוסד זה הוקמה ספריה מיוחדת של דיו יחידה מסוגה בעולם, ובה פירוט כל הדיו הידוע כיום בעולם וכן גם סוגי נייר רבים, מסוף המאה שעברה עד היום הזה. הוא אמר בתשובה לשאלה, כי הוא עצמו עשה יותר מעשרות אלפים בדיקות של נייר ודיו. הוא מסר 35 עדויות בבתי משפט שונים בקביעת מהימנותם וגילם של מסמכים על פי דיו ונייר, וכן נתן הרצאות בפני מוס־דות ובוועידות משפטיות. נוסף על כך יש לו גם פירסומים רבים בשטחים אלה. ד"ר קאנטו נשאל כיצד הוא קובע זהות דיו וכיצד הוא משווה דיו לסוגי דיו אחרים ידועים. הוא השיב כי המטרה הראשונה בבדיקת דיו וגם נייר היא קביעת הגיל של החומר והש־ואתו למקור משותף אפשרי. בבדיקת דיו נעשה פרופיל כימי של החומר המורכב מאיפיונים כימיים שונים הקובעים את הרכ־בו. בדיקה נוספת היא איפיונים פיזיים של צבע, סוג, אם זה דיו לעט כדורי, דיו לחותמות, דיו של מכונות כתיבה וכדומה. הדיו שנבדק נחשף לקרני אור, לקרני אולטרא־סגול ואינפרא־אדום וכן גם לבדיקות בקרני לייזר. בסוף הבדיקה נקבע פרופיל של הדיו הנבדק ואותו משווים לפרופילים שישנם בספריה לכל סוג של דיו. העד ציין כי כאשר מגיע דיו הנתון במחלוקת הוא נבדק בצורה אותה פירט ואחר כך מנסים להשוותו לדיו מקובל וידוע המצוי בספריה. במידה תקבע זהות שיוויון הרי קיים מידע שהגיע מן היצרן של הדיו, לגבי תאריך הכנסתו לשוק, תאריך הפסקת הייצור, לאן הדיו הזה הופנה, אם הוא נפוץ מאד או נדיר ובאיזה כלי משתמשים בו.

התובע שקד מציג בפני העד את "מסמך טרווניקי" המקורי. מסמך זה הוא תעודת שרות "ידי נסטאאוסיס" שהונפקה לאיוואן דמיאניוק במחנה טרווניקי, מחנה אימונים של כוחות עזר אוקראינים בתקופת הכיבוש הנאצי בפולין. בתעודה מופיעים פרטי זיהוי שו־נים וכן גם תצלום של בעל התעו־דה. מופיעות על התעודה חתימות של מפקד המחנה וחתימות אחרות של אבטנאי וכדומה.

העד נשאל מתי נטל דגימות מן התעודה והוא השיב: ב־14 במרס 1987. באתי למטה הארצי של המשטרה בירושלים, נכחו נציגי המשטרה וכן גם המומחה לכתבי יד מטעם ההגנה, מר לייטר. הוא נטל דגימות ואחר כך אני".

ש: איך נוטלים דגימה? ת: את הדגימה נוטלים באמצעות מזרק, שבקצהו מקדח. ניטלת דגימה זעירה מכמה מקומות במסמך. כמו כן נטלתי דגימות של נייר מקצהו של המסמך על ידי גזירת פס צר קטן.

העד סיפר כי הדגימות חולקו בינו ובין המומחה של ההגנה וכל דגימה הוכנסה לבקבוקון וקיבלה סימן.

התובע הגיש לאחר מכן לבית המשפט תצלומים של תעודת טר־ווניקי עם סימונים בנקודות מדויקות מכל מקום ממנה נלקחה דגימת דיו.

התובע אמר כי נלקחו בצורה כזאת דגימות אחרות של נייר ודיו גם ממסמכים אחרים, והציג תצ־לומיהם והמקורות מהם נלקחו הדגימות, בפני בית המשפט.

אלה הן תעודות נוספות שהו־נפקו במחנה טרווניקי, באותה שנה — 1942 — מאנשים אחרים של כוחות העזר, שאלוני רישום וכר־טיסים אישיים.

כמו כן נלקחה דגימה מתעודה יותר מאוחרת, רשיון הנהיגה שהונפק לדמיאניוק ב־1947, אחרי המלחמה.

העד אמר בתשובה לשאלה, כי עשה שלוש סוגי השוואות לד־גימות האלה. בדיקת סוגי הדיו של מסמך טרווניקי לעצמם, הש־ואת סוגי הדיו של מסמכים אח־רים ידועים, והשוואה של סוגי הדיו ממסמך טרווניקי לדיו שב־ספרית איי.טי.אף.

העד תיאר בפרוטרוט כל אחד מסוגי הבדיקות שעשה לפי הד־רך אותה פירט לעיל ואמר כי הפרופילים של דיו מכונת הכתיבה, במסמך טרווניקי הראו שהם כולם אותו דיו. דיו העפרונות על התע־ודה, שני סוגי כחולים וסוג אחד אדום הם אותם סוגי דיו.

דגימות דיו שנלקחו משש חותמות, גם כן אותו פרופיל לכו־לם.

כן אמר כי הדגימות שנלקחו מן המסמכים הידועים מטרווניקי הם בעלי אותם איפיונים לדיו שנתקבל מתעודת השירות של דמיאניוק.

נמצא שוני לגבי רשיון הנהיגה, שהוא מתקופה מאוחרת יותר.

לאחר מכן נשאל העד על בדיקות הנייר ואמר כי גם כאן יש שתי מטרות: קביעת תאריך ייצור הנייר והשוואתו למקור דומה אחר.

העד אמר כי ניתן לזהות נייר על פי החומרים שבתוכו מאחר וידוע מאיזה תקופה הוכנסו חומ־רים שונים לנייר. כך למשל סיפר כי חומר שנועד להלבנת התאית נמצא בנייר של מה שכונה "יומני היטלר" היה הוכחה שהיומנים האלה מזוייפים. החומרים האלה הם מן התקופה שלאחר זו שהיט־לר יכול היה לכתוב את היומנים שלו. הוא הביא כאן דוגמאות שו־נות של חומרים שהוכנסו לנייר בתקופות ייצור שונות. הוא סיפר כי הכנסת חומרים מייצבים ומ־חזקים למניעת השחתתו של הנייר כאשר הוא נרטב. זהו מין שרף שהוכנס לייצור נייר אחרי 1950.

כמו כן נעשות בדיקות מיק־רוסקופיות של סיבים. שני סיבים — האחד סיבי זכוכית והאחר סיבים סינטטיים — הוכנסו ב־1950 ו־1953.

העד אמר שכל החומרים שתוארו לעיל לא נמצאו בבדיקות שהוא עשה בנייר התעודות שהוצאו בטרווניקי, לא בתעודת השירות של דמיאניוק ולא במ־סמכים אחרים מאותה תקופה.

לחקור את פרשת פולארד

איסר הראל, שכיהן שנים ארוכות כראש שירותי הביטחון של ישראל, קרא להקמת ועדה משפטית בעלת סמכויות מלאות כדי לערוך חקירה מקפת בפרשת הריגול של ג'ונתן פולארד.

בפגישה עם עיתונאים זרים הדגיש פולארד, כי לא שבע רצון ממימצאיהן של שתי ועדות נפר־דות שחקרו את הפרשה לאחרונה, ואשר ניקו את מנהיגיה הפוליטיים של ישראל מכל ידיעה על הפעלתו של המרגל בארה"ב.

היסטוריונים סובייטיים: סטאלין לא היה מנהיג גאוני ולא מפקד צבאי גדול

מוסקווה — "יוסף סטאלין "לא היה מנהיג גאוני, ולא מפקד צבאי גדול", מכריז חבר האקדמיה הסובייטית אלכסנדר סמסונוב, המותח בכך את ההיסטוריוגרפיה הסובייטית הרשמית, בראיון שפורסם בעתון "תעשייה סוציאליסטית".

מאז עלה גורבאצ'וב לשלטון במרץ 1984, הסתפקה התעמולה הסובייטית בעיקר בהטלת האחריות ל"התנהגות" של המשטר הסובייטי על סטאלין, בלי לערער על זכויותיו בתור מנהיג מלחמתי.

סמסונוב, שחיבר ספרים רבים על מלחמת העולם השניה, תוקף מצידו את תפקידו הצבאי של הדיקטטור. "סטאלין לא היה מנהיג גאוני, ולא מפקד צבאי גדול, שכן הוא עשה שגיאות שהיו להן תוצאות טראגיות", כתב ההיסטוריון משיב בכך לקורא שגרס כי "יש לחרוט לנצח את שמו של סטאלין באותיות של שחם. אוד ואפילו זהב" הוא מייעץ "להעמיק יותר בהע־רכת תפקידו של סטאלין".

סמסונוב דוחה בתוקף את התיזה הרשמית של "התקפת הבזק של גרמניה נגד בריה"מ" ב־1941: מאז ה־5 במרץ, הוא מציין, הזהיר הסוכן הכפול ריכארד זורגה את סטאלין מפני תכנית ההתקפה הגרמנית נגד בריה"מ. שבוע בלבד לפני המיתקפה, העביר לו את השדר הבא, אשר הוכח לאחר מכן כנכון: "המלחמה תתחיל ב־22 ביוני".

למרות זאת, כותב סמסונוב, "צבאנו לא היה מוכן לקרב" והוא אפילו קיבל הוראות לא לפתוח באש על מטוסים גרמניים, אשר בין אוקטובר 1940 ויוני 1941, ערכו 185 גיחות תצפית מעל לשטח הסובייטים. (ע"צ)

מאת דף

מלך בעבר ואולי גם בעתיד

על מעמדו של מלך אפגניסטן ששלט 40 שנה

האם יכול מלך זקן שהודח להציל את האדירה שבמדינות הקומוניסטיות מהמבוך בו היא נמצאת? יתכן ומיכאל גורבצ'וב אמנם סבור כך.

בראיון מעניין שהעניק לאחרונה לעתון ל'אוניטה, בטאון המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, רמז גורבצ'וב שהוא עשוי להודות על פנוי הכוחות הסובייטיים מאפגניסטן כחלק מעיסקה שבה יכוננו האפגנים ממשלת קואליציה רחבה, בה ישותפו "יסודות פו־ליטיים שונים ומנוגדים זה לזה". הוא: לא ירתע אפילו אם יחופשו מידיו האפגנים שותפים להקמת ממשלה אשר כוון "מקרב מהגרים אפגניים בחו"ל, אפילו מקרב אפגניים המצויים בארצכם, באיטליה", אמר גורבצ'וב למראי־ינו האיטלקי. הרמז היה שקוף למדי, והדיבורים אלה הפנו באופן מיידי את הזרקורים ואת תשומת הלב אל אפגני זקן, בן 72, החי לו חיים שקטים ברומא — המלך מוחמד זהיר שאה.

אף שהמלך לשעבר לא נראה ממבט ראשון כמי שעשוי לתרום לקץ המלחמה הממושכת והמ־תישה באפגניסטן, יתכן וכך אמנם יקרה. מלך זה שלט באפגניסטן במשך 40 שנה, עד שסולק מן השלטון בשנת 1973 על ידי ניסור השמאלני (שכעבור זמן לא רב הודח בעצמו על ידי הקומוניס־טים). גורבצ'וב מחפש כל דרך לצאת מן הבעיה האפגנית, שכבר עלתה במחיר חייהם של 30,000 חיילים ואזרחים סובייטיים, ועלתה בליוני רובלים. הרמז שניתן לעתון ל'אוניטה היה האחרון בשורה של דיבורים סובייטיים על מציאת פתרון לבעיה. שגריר בריה"מ בבלגיה אמר גם הוא זמן מה קודם לכן שמוסקבה אכן עשויה להסכים לפינוי כוחותיה תוך זמן קצר יחסית אם אמנם תורכב באפגניסטן ממשלה מתקבלת על הדעת. מקורות פקיסטניים מוסרים שנ־ציגו של השליט הקומוניסטי באפ־גניסטן, נאג'יב, וכן אחד מסגני שר החוץ הסובייטי, ערכו בחשאי ביקור אצל המלך. זה אמר לאח־רונה שמצידו אין מניעה לשוב לקאבול, אך רק בתנאים המתאי־מים.

גם פקיסטן נושאת עיניה לאפ־שרות שזהיר שאה ישוב לקאבול. 3.2 מיליוני הפליטים מאפגניסטן המצויים בתוך גבולה, והתקפות חיל האויר האפגני על הריכוזים הללו, מסבים סבל רב לפקיסטן ולאוכלוסייתה. בשיחות שקיים עם שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה, הציע שר החוץ הפקיסטני סהבזאדה יאקוב חאן שהמלך יעמוד בראש ממשלה זמנית עד לבחירות שבהן ישתתפו כל חלקי האוכלוסיה, כולל אנשי הגרילה האנטי־קומוניסטיים, המוג'והדין. כשעתו עמדו הסוב־ייטים על כך שהשלטון ישאר ב־ידי של נאג'יב, המתנגד לשובו של המלך המודח.

אך, כמובן, רמז קל ממוסקבה ישנה לחלוטין את עמדתו של נא־ג'יב, ואז יתברר אולי שהמוג'והדין הם בעיה סבוכה לא פחות. מומ־חים לענייני אפגניסטן מעריכים שמנהיגי הלוחמים חלוקים ביניהם בענין שובו של זהיר שאה.

בעית קריטית אחרת היא, איזה תפקיד יזמם גורבצ'וב להועיד לבני בריתו הקומוניסטים באפג־ניסטן. המוג'והדין לא יצטרפו לשום ממשלה שבראשה יעמוד נאג'יב ומרעיו. בראיון שהעניק גורבצ'וב הוא לא ביטא, אפילו ברמיזה קלה, שהוא נכון להוציא את הכוחות הסובייטיים מאפג־ניסטן תמורת הקמת ממשלה שבה יהיו הקומוניסטים רק חלק. בוו־שינגטון אין רואים שום סימן לכך שגורבצ'וב אכן מוכן לוותר על משיכת החוטים בקאבול באמצ־עות עושי דברו שם. גם בפקיסטן אין בטוחים עדיין בהתפתחויות העתידות לבוא, ובעוד הם מאמינים לדברים הבאים ממוסקבה, ערך שר החוץ יאקוב חאן ביקור בוו־שינגטון והגיש בקשה לכלי טייס אמריקאיים משוכללים וכהם מתקני ראדאר מתקדמים, כדי להגן על ארצו מפני התקפות חיל האויר האפגני.

שרי החוץ של ארה"ב ובריה"מ ייפגשו ביולי לשיחות על הנשק

שרי החוץ של ארה"ב ובריה"מ, ג'ורג' שולץ ואדוארד שווארדנדזה, ייפגשו באמצע יולי בוושינגטון במאמץ להגיע עד השנה להסכם בענין פירוק הנשק, אמר אתמול בכיר אמריקאי בכיר.

טורקיה שוקלת פרישה מנאט"ו

איסטנבול, נשיא טורקיה קנאן אוורן, אמר שטורקיה עשויה לעיין מחדש בחברותה בנאט"ו לאור ההחלטה שנתקבלה על ידי הפרלמנט האירופי, שהכיר בצידקת ההאשמות שהועלו על ידי הארמנים, שבמהלך מלחמת העולם הראשונה פעלה טורקיה בדרך של "גנוסייד" (רצח עם) נגד הארמנים.

מנהיגים טורקיים טוענים כי ההחלטה שנתקבלה על ידי הפרלמנט האירופי עודדה מורדים כורדיים, שטבחו 30 כפריים בטורקיה בסוף השבוע. בנאום שהשמיע הנשיא בסיבאס הוא אמר: "זמן הראוי לדון מחדש פעם נוספת בחברותה של טורקיה בנאט"ו".

הוא העלה את ההשערה שהפרלמנט האירופי עלול לפנות לטורקיה ולהודיע לה: "מאחר שהרגתם את הארמנים בעבר, עליכם למסור להם חלק מאדמתכם". (ע"ר)

תבוסה משפילה למפלגת גנדי

ניו דלהי, מפלגת הקונגרס של ראש ממשלת הודו ראג'יב גנדי הודחה בשבוע שעבר מהשלטון במדינת הריאנה שבצפון המדינה, על ידי נצחון מוחץ של האופוזיציה היא גלולה אחת מתבוסותיה הקשות ביותר בבחירות מחוזיות בהודו.

התבוסה היתה מהלומה אישית קשה לגנדי, שיכולתו לגייס קולות עמדה במבחן, לאחר שערורויות פוליטיות בלתי פוסקות של הפסדים בבחירות מאז קיבל לידיו את הפיקוד על המפלגה ב־1984.

לאחר שנתקבלו התוצאות של 53 מבין 90 המושבים לפרלמנט של הריאנה, התברר כי מפלגת הקונגרס זכתה רק בשני צירים — תבוסה מדהימה לאחר שהחזיקה ב־63 מושבים בפרלמנט היוצא.

מפלגת העם "לוק דאל" שבאופוזיציה ובעל בריתה מפלגת ג'אנטה כבר זכו ב־44 מושבים והיו בדרכן לרוב מוחלט. (ע"ר ע"צ)

רפסנג'אני מאיים לסגור את מיצר הורמוז

מטהראן — המנהיג האיראני האשמי רפסנג'אני איים בעיתון האיראני "כיהאן אל־ערבי" לסגור את מיצרי הורמוז.

הדובר אמר כי "אם יחריף המשבר במפרץ נסגור את המיצר (הורמוז), למרות שהדבר יסב נזק לנו ולמדינות המפרץ".

"במקרה של החמרה לא נאפשר לאף ספינה להיכנס למיצר או לצאת. גמלי המפרץ ינזקו וייסגרו הדבר יכביד על כל העולם, שכן, גודל העולם תלוי בנפט מהמפרץ. אם תיפסק זרימתו יורחש משבר בעולם. בהתמודדותנו עם אויבי המהפכה במפרץ אינו מתבססים על כלי נשק אחר. היצבנו תותחים וטילים וברשותנו חיל אויר שאנו מתבססים לציו, הכשרנו ספינות וצירות שניתן להטילן לים מכל זוית בחוף. יש לנו חופים ארוכים וביכולתנו ליצור חוסר בטחון לאויבכם".

"על האויבים יהיה להעביר כוחות רבים, כדי לשמור על בטחון המפרץ ולהגן על משלוחי הנפט" — אמר רפסנג'אני. (ע"ם)

הפרלמנט האירופי מכיר ב"רצח העם" של הארמנים

שטרסבורג, הפרלמנט האירופי אישר בשטרסבורג החלטה המכ־כירה בכך שהארמנים היו קורבן לרצח עם בתורכיה ב־1915.

הצבעה זו משמשת ההכרה הבינלאומית העיקרית בתביעות "המוסריות וההיסטוריות" של התפוצה הארמנית מסדר ראשיהם של מספר ארגונים ארמניים שנכחו בשטרסבורג.

ההודעה על ההצבעה נתקבלה בתשואות גלהבות מצד כ־2,000 "מפגינים שהתאספו לפני הפרלמנט, על פי יוזמתם של ארגונים ארמניים שונים. (ע"צ)

טייס אמריקני הטיס מטוס קל למוסקבה

מוסקבה, טייס אמריקני הנחית מטוס חד־מנועי בנמל התעופה של מוסקבה, לאחר טיסה מוושינגטון כדי לציין את יום השנה ה־50 לטיסה של טייס סובייטי לארה"ב.

סוכנות הידיעות טא"ס מסרה כי מילארד הארמון, 63, נתקבל בנמל התעופה שרמטייבו על ידי בנו ונכדו של ולארי שקאלוב, שטס ב־1937 לארה"ב דרך הקוטב הצפוני.

הטיסה בת 41 שעות נערכה פחות מחודש לאחר שהטייס המערב גרמני הצעיר רוסט הנחית מטוס קל בכיכר האדומה של מוסקבה. בעקבות כך פרש שר ההגנה הסובייטי סוקולוב והודח מפקד ההגנה האווירית קולדונוב.

הארמון החל לטוס במלחמת העולם השניה והוא מחזיק ב־134 שיאי־מהירות בטיסה. טיסתו אושרה לפני יותר מחודשיים על ידי שלטונות בריה"מ. (ודיטר עת"ם)

לוח המודיע

בערי הארץ

צפת
★ להשכרה במרכז צפת 3 חדרים מרוהטת מטבח כשר (02)531553

חיפה
★ מבחר דירות למכירה/להשכרה באזורים החרדים "תיכון ויליג־גר" (04)661704 (04)664479

אשדוד
★ למכירה ברובע ח' ק"ג, 3 חדשה כיוונים טובים מיידית. (03)786482
★ למכירה דירת 4 חדרים בקרית הרב אברמסקי א' טל: (03)703510
★ 3 באברמסקי ק"ב לקייט/לזמן ממושך דוד"ש 3 צדדים (02)822450

דירות ובתים

ירושלים — למכירה
★ 3 במקור־ברוך + גג לבנות עד 3, סה"כ קוטג' 6 חדרים "מן" (02)382102 (02)286355
★ בהר־נוף, 4 + מחסן, נוף ושמש, ק"א (02)234598, (02)226824 14.00-17.00
★ בזכרון־יעקב ק"ג 2 חדרים, דוד"ש + ארונות מטבח קומפלט (02)522599

קייט
★ דירה קומפלט מרוהטת ומ־אווררת לתקופות קצרות במקור ברוך, מיידית, (02)816519
★ בקרית־צאנז נתניה, 4 חדרים גדולים + מזגן + טלפון, ק"א, אחרי תשעה־באב ל־10 ימים — שבועיים טל. (053)611781

מכירות
★ מארה"ב — מכירות בגדי תי־נוקות בנים ובנות 0-14 במחירים זולים! (03)795787

טבעונות
★ מיץ תפוחים מוכן בחנות... פי שלוש במחיר (02)867910 (04)643949 (03)790638

שונות
★ השכרת ציוד וידאו + מסך לצפיה ביתית, הסרטת אירועים בוידאו + צילום "אלי ביתן הצי־לום" (03)700105
★ חתן וכלה המעונינים בצורה כספית ישלחו בנפרד בצרוף המלצה + טלפון ורצוי התמונה לת.ד. 873 אשדוד
★ אנחנו קונים ספרי קודש יד שניה וישנים (02)288333 בין 1.30-3.30

בני־ברק — למכירה
★ בקרית הרצוג, גניחובסקי, 3 חדרים ק"א דרום־מזרח, מסודרת, חזית (03)700565

עבודה
★ מוכרת מנוסה לאופנת נשים "חנניה" פרג 1 פינת שטראוס ירושלים 9. (02)233616
★ דרושה פקידה דתית והדורה להנה"ש בחולון, חלקית, תנאים טובים (03)5051295

נברשות קריסטל אצל הורוביץ מכל הסוגים אמינות ואחריות יצור עצמי

משגיח רוחני עם נסיון רב מעונין בהצעות לזמן הבא באזור ב"ב ירושלים (03)788065

נברשות לבתי כנסת אצל הורוביץ יצור עצמי אמינות ואחריות ר' עקיבא 122 ב"ב

אברך מוכשר עם הסברה נפלאה מעונין ללמד לימודי עזר למודי קודש בשעות אחה"צ והערב בדבר פרטים טל. 02-287331

בס"ד "אבי־בן" קבלן שיפוצים כלליים ★ הריסה ★ בניה ★ צבע־סיד גגות ★ אינסטלציה — פתיחות סתימות ★ ריצוף — קרמיקה טלפון במכונית והשירות מקומית 050-24434 עבודה בכל הארץ 02-826741

שימי לב כל מה שלא קנית - אתמול - בגלל קשיי תקציב. תוכלי לקנות - היום - ועוד לקבל עודף...
9

הגיעו!! בדים חדשים אקלוסבים תוצרת חוץ שד' ויזניץ 13 ק"א בכל יום בין השעות 10.00—12.00 לפנה"צ 8.00—10.00 בערב

הגיעו דגמים חדשים ומרהיבים של בגדי ערב וכותנה אלגנט וספורט אלגנט ★★★ מבצע 20% הנחה על חולצות וחצאיות נמשך ★★★ "אצל שרי" תפארת רמות 81/4 טל. 02-868799 כל ערב בשעות 8—10 אפשרי תאום זמן אחר טלפוני

דרוש בנין לישיבה בן 40 חדרים במכירה או בשכירות חדשית בשכונה דתית טל' 02-825520 מ־8.00 בערב

למרכז תכשיטנות דרושות מוכרות ידע בשפות הכרחי רצוי בעלות נסיון לטלפן בימי א-ה בשעות 9-16 טל: 03/252148-9

מכירה חד פעמית שמלות אלגנטיות לנשים ונערות לשבת ולחתונות חליפות סריג אלגנטיות תוצרת ארה"ב במוצשייק רח' דמשק אליעזר 5 ק"א בני־ברק 9.30-11.00 וביום א' 8.10

בס"ד מפעלות מגן-לנרות שבת
מעתה ההסבה ליד שולחן שבת תהי באוירה נעימה ומוארת באור נרות שבת.
המאוורר המזגן לא יכבו יותר את נרות השבת.
עבודתם במיוחד יצרנו את המפסיקה בשילוב טיב ויופי עיון, לכבוד שבת קודש.
* המפסיקה מתלבשת על "היצרן" לנרות שבת
ניתן להשיג בחנויות כלים ותשמישי קדושה

המרכז לשיקום אסירים משוחררים
דרושים רכזים
לאזורים נתניה, רמלה
העבודה בשעות הערב (גמיש)
בפרטים נא לפנות לטל:
02-822018 בין השעות 08.30 — 14.30
או 02-867538 בין השעות 21.00 — 23.00

תפארת בית הספר החרדי לציור
מיסודו של הצייר יוסי רוזנשטיין נ"י
הנכן מוזמנות להשתתף בערב
אמנות יהודית
אשר במרכזו תפתח
תערוכת ציור ענקית
של כל תלמידות "תפארת" הארוע יתקיים בעז"ה באולם הגדול של מלון הילטון תל־אביב ביום ראשון ח' תמוז תשמ"ז 5.7.87 בשעה 6.30 בדיוק
בהשתתפות רבנים, אורחי כבוד ואנשי צבור חשובים
★ תכנית עשירה ומגוונת ★
מופע אור קולי, קטעי שירה, נגינה ומחול במקום תערך תחרות ציור ארצית
כרטיסים ניתן להשיג:
בבני ברק: ★ ביה"ס "תפארת" ר' עקיבא 145, בכל יום בין השעות 8.30—4 אחה"צ לקבלת פרטים טל. 03-780692 ★ קיוסק ככר ברסלוורא
בירושלים: ★ סנהדריה מורחבת ב/106 בשעה 5.45 לקבלת פרטים טל: (02)823153
בתל־אביב: ★ רח' לונץ 17 אצל משפחת אלבום לקבלת פרטים טל. 790311
הסעה מאורגנת תהיה בשעה 6.15 בדיוק בתחנות האסוף הבאות:
בבני ברק: ★ השומר פינת מצדה ★ ביה"ס "תפארת" ר' עקיבא 145 ★ כל תחנות 54
בירושלים: בשעה 5.30 בדיוק, ★ בסנהדריה מורחבת ב/106 ★ רח' בר־אילן ליד אולם אפריון ★ עזרת תורה ליד הגן ★ ביציאה מירושלים ליד תחנת הדלק ★ גאולה - ליד פרסום מבזק יונה 2
★★★
נפתחת ההרשמה לשנת הלמודים תשמ"ח בסניפים הבאים:
בני ברק: סניף ראשי ר' עקיבא 145 טל: 03-780692 בשעות אחה"צ; טל 03-703215 בשעות הבוקר
תל־אביב: טל. 03-790311 או ביה"ס אוליפנט 03-221528
ירושלים: טל. 02-823153 סנהדריה מורחבת ב/106

בס"ד
לאור ההצלחה והדרישה — הופיע גם השנה
יומן לתלמידה תשמ"ח
אידיאלי לתלמידת הסמינר ובית הספר
נערך והוכן ע"י צוות מעולה מסובי המחנכות החרדיות
416 עמ' בכריכה צבעונית.
דרשו את שי ההפתעה המצורף לכל יומן!!!
להשיג בחנויות למכשירי כתיבה וספרי לימוד.
להזמנות מרוכזות למוסדות וחנויות טל: 03-776040 03-839439
כמו כן הופיע יומן למורה תשמ"ח
מכיל פתגמים ואמרות בנושאי חינוך
מאמרים חנוכיים מגדולי ישראל ומחנכים חרדים.
בנוסף לזה טבלאות עזר הדרושות למורה בעבודת הקודש.
דרשו את שי ההפתעה המצורף לכל יומן!!!
להזמנות בטל: 03-839439 03-776040

בס"ד
קיץ יותר נעים עם "פיצה הוליווד"!
(למהדרין)
פיצות נהדרות! מלווה משובח!
★ הגבינות בהכשר אגודת ישראל (טרה)
★ המלווה בהכשר הרב לנדא אב"ד ב"ב
★ הירקות מועצת השמיטה ב"ב
★ רוטב פיצה פרי תנובה – כשר למהדרין
מבצע!!! על כל הזמנת פיצה משפחתית*
בקבוק משקה משפחתי חינם!
משלוח הביתה!
רחוב נגבה 53 רמת־גן טלפון: 03-767920
★ 8 מנות, ניתן להקפאה
פתוח מ־5.00 בערב עד 12.00 בלילה

לוח המודיע

****

דירות ובתים

****

ירושלים

למכירה

★ ברש"י 2 חדרים גדולה ומרווחת טלפון 539363

★ ברמות 5 + מרפסת כותים מצויינים ק"ד מיידית $95,000 (תווך) (02)861180 (02)866690

★ ברמות החדשית 4 ק"ד 72,000; ברמות פולין 3½ ק"א 3 66,000 ק"ד 38,000 (תווך) (02)861180 (02)866690

★ ברמות ב' דירת 3 חדרים $58,000 במקום מצוין "דור־נוף" (02)243021

★ קוטג"ים 5 חדרים + גינה ברכות ב' "דור־נוף" 228633

★ בסנהדריה דירת 4 חדרים יפה ק"ב + נוף (02)243021

★ במקור ברוך 2½ חדרים מוארת ריפה "דור־נוף" 243021

★ 3 בג"ש (שטח 4) + מטבח משוכלל + שרותים כפולים (02)531952 65,000

★ 3 ברוממה (זכרון יעקב) ק"ג הסקה ומרפסות 45,000 "מרכז התווך" (02)816575 (02)224940

★ 5 גדולים רח' ישעיהו (מקור ברוך) ק"א בהזדמנות "מרכז התווך" (02)816575 (02)224940

★ 5 בגאולה ק"ב 130,000; 4 בהר נוף ומעלית 75,000; 3½ בפנים מאירות 78,000 (03)382838

אצל **רפאלי** תמיד יותר בזול מבצע מאווררים "סטאר" 12 אינץ 61 ש"ח!!!

★ הזדמנויות!!! בזכרון יעקב 3, מסודרת, 42,000. במ"ג 3 + נוף 49,500 דירונית (02)232333/4

★ בגבעת שאול רח' כתב סופר 28 נותרו דירות בנות 3־4־5 חדרים פרטים 8.00-10.00, (02)521535 ובמשרד (02)225916

★ ברמות ב', 3½, ק"ב, מרפסת סוכה, מרפסת שרות, יפה, לדתיים (02)865097

★ במקור ברוך תדירה 2 חדרים, ק"א אמבטיה וטלפון. להתקשר — (02)526688 — אחה"צ

★ בהר־נוף 4½ מרווחת 87,000 "אנגלו־סכסון" (02)221161 (מלד"ן)

★ במרכז בצלאל 3 + מרפסות, ק"א דרומית, בהזדמנות, 62,000 "ידיד דירות" (02)221384/5

★ ברמות, 3, 142,000!! ברמות 4, 52,000!! ברמות ג', 3 + פ"א 55,000!! (02)249141

★ ברמות א', 2, ק"ג, אחרונה בבקר - (02)866766 (02)863503 - בערב

★ מציאה! 40,000 במאה־שערים, 4, ק"ד, דירת גג, בלעדית ל"תיווכית" (02)233211

★ בקרית־אריה דירת קוטג', 4, מיוחדת מרפסות, בלעדי ל"תיווכית" (02)233211

★ בבניה 5 חדרים בדו־משפחתי + גינה + חניה במקום מעולה "זומן־נכסים" 637201

★ בהזדמנות!!! 3 ברוממה, ק"ב, דרומית + ארונות מטבח + 2 כיורים, 75 מ"ר 537145

★ בבית וגן 2 + ½ סגור + הול ק"ב הסקה + דוד"ש 60,000 13.00־ב (02)414175

★ בקטמון הישנה 3 חדרים מרווחים ק"ג, נוף כיוונים, מיידית (02)826446

★ בסנהדריה 3 חדרים + פ"א ק"ד חייבת להמכר!!! "עם־גר" (02)816833

★ ברמות ג' ארבעה מוארת, מרפסת סוכה גדולה, מחסן, נוף, ק"א 98,000 "אנגלו סכסון" (02)221161 (מלד"ן)

★ בהר־נוף!! 3, ק"ג, דרומית + מרפסות, הסקה, דוד"ש, ארונות, (02)380836 (02)522940

★ בהר־נוף 4, מטבח, לקוסט + גינה "אודטל" (02)288588 (02)283812 (מלד"ן)

★ בהר־נוף 5 דרומית + גינה כניסה מיידית "אודטל" (02)288588 (02)283812 (מלד"ן)

★ במטרסדורף 3 חדרים (כ־4), מטבח גדול, פ"א, הול, ארונות ושרותים כפולים, דוד"ש, צמוד לגינה, ללא מתווכים $95.000 (02)521901

★ ברמות א' 3 חדרים דרומית רק $43,000 "עם־גר" (02)816833

★ בהר־נוף 4 דרומית ק"ג כניסה מיידית "אודטל" (02)288588 (02)283812 (מלד"ן)

★ 2 גדולים, ברמות ג' לחדרים 68 מ"ר אפשרות לבנית מרפסת (02)868179

★ 3 + פ"א בסוף בלוי מטבח אמריקאי + דוד"ש + טלפון, 3 כ"א 827860

★ למכירה/להשכרה כ־3 במקור־ברוך ק"ק משופצת 65,000 (ובשכ"ח — 275) "המתווך" (02)286951 (02)273355

★ ברמות ג' 3½ חדרים + מחסן (02)816833 "עם־גר" $65,00

★ בבניה (גמור שנה חוצי) במחניים (תל ארזה) מפרט מעולה 4 - 105.000 ,5 - 130,000. "המתווך" (02)286951 (02)273355

★ בקרית אריה!!! 4 יפהפיה + מרפסת!!! (קומה ג' ואחרונה) 80,000 דולר!!! חייבת להמכר!!! "פרפר" (02)272710 מיידי.

★ ברמות ג' קוטג' 5 חדרים + גינה, חייבת להמכר!!! 118,000 דולר "פרפר" (02)272710

בדמ"פ

★ בצפניה, 2 + חצר, כניסה נפרדת, ק"ק 24,000 מפתחות בפ.ב.מ. 232335

★ ברחוב ישא ברכה 2,4 חדרים + הול, ק"ב, מרפסת (02)821084 בערב

★ 2 (1 ענק) ק"ק בבית־ישראל + מטבח משופץ + חצר 30,000 (02)284858

עסקים

★ חנות/ משרד בגאולה (חבי) ירושלים בשכ"ח טלפון (02)786993 (02)631378

★ בהר־נוף במרכז המסחרי החדש, למכירה חנות לנעלים ודנות לבית קפה "אנגלו־סכסון" (02)221161 ("מלד"ן")

להשכרה

★ ברח' בית־וגן 3½, ק"ג, מרווחת "מוטי קוצר ושות'" (02)247937 (02)223588

★ להשכרה כבית וגן 3½, ריהוט קומפלט לשנה החל מ־1.9.87 (02)422774 בערב

★ קוטג' יפהפה 6 חדרים ריהוט מושלם בקרית משה מספטמבר לשנתיים (02)531745

★ להשכרה, דירת 4 חדרים, גדולה, מרוהטת, קומפלט + דוד"ש + טלפון + מכונת כביסה בבנין חדש ברח' שמואל הנביא (לא בבלוקים) אפשרי לתקופות קצרות - עדיפות לתקופה ארוכה (02)381138

★ בסנהדריה המורחבת, ק+ג, 3, מרוהטת + טלפון + נוף + מיידי (053)78669

★ בנין חדש למוסד, ישיבה 55 חדרים בהר־נוף (02)382471 "אבן־פינה"

★ דרוש מבנה לכולל אברכים + אולם 50 מ"ר + 2 חדרים (02)822018

★ דרושה דירה 3 חדרים + טלפון למשרד לכולל טלפון (02)822018

★ 4, לא מרוהטת ברמות 04 "ברמ"ט" לשנה, אפשרות להארכה (02)822295

★ 3½ בשכון חב"ד ק"ב ריקה + טלפון "ימן" (02)286355 (02)382102

ביקוש דירות

★ מעונין לקנות דירת 3 ק"א באזור דתי 630420

★ דרושה דירה לשבועיים מתמוז בגאולה בוכרים בעזרת תורה (02)824854

★ מבקשת דירה לזוג לחודש אוגוסט באיזור מטרסדורף או ארנסדורף. להתקשר (02)868290

קבלנים

★ במקור־ברוך 4 דירות בבנין + אפשרות בניה, מיד!! מציאה! "תיווכית" (02)233211

מחסנים

★ דרוש מחסן — חדר קטן בשכ"ח, בסביבות עזרת־תורה־צאנז אנטסדורף (02)816836

השנה כשאתה יוצא לנופש ומשלם במיטב כספך.... זכור...

אפשר גם אחרת!!

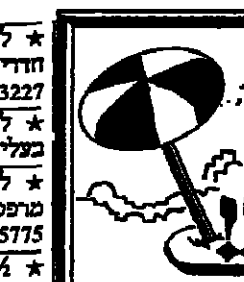

בירושלים **דור עף** 243557 : 243558

סוכני מכירות בבני ברק: **אינטרנשיונל** 798829 ; 706117 03

שרישראל "השקעה ונופש־ירושלים"

בני ברק: הסכנה, 427 03-705 · פתח תקוה: מרס, 863 03-910 · נתניה: בגן, 053-348622 · חיפה: 04-661452 · חולון: אשכנז, 855/854 03-

בני ברק

למכירה

★ 3 חדרים במרכז בעלי־מלאכה כיוונים: דרום־מערב, צפון ק"א, עורף $66,000 (03)5741129

★ 3½ חדרים, שמורה ומאווררת, חזית ק"ג 110 מ"ר בנוה אחיעזר (03)748058

★ ברמת אהרן 2 חדרים דרום מזרח ק"א חזית "אינטרנשיונל" 798828

★ ברמת אלחנן 6 מפוארת מטבח חדיש 4 כיוונים "אינטרנשיונל" 798828

★ בבני־ברק במימון 2 גדולים ק"ג אפשרות לתוספת בניה (03)9640206 (03)946423

★ 3 מסודרת ק"ד + סוכה 77 מ"ר בקרית הרצוג נויפלד 7/8 (03)799007

★ דירת 5 חדרים עקית 2 חזיתות 4 כיוני אויר ברח' הכרמל (03)771800

★ למכירה דירת 2 + הול גדול + דוד"ש + טלפון אפשרות לבניה 42,000 דולר (03)790784

★ הצעות השבוע: 2 באבן גבירול ק"ב $34,000; 2.5 ברמב"ם ק"ג $50,000; 3 במרכז ק"ג 3.5 ; $63,000 בירדניק $73,000; 4 באבן גבירול ק"ב $73,000; 5 + גג ברמת אלחנן $109,000 "האמף" (03)700185

★ 5 חדרים מפוארים ומרווחים + פ"א + מעלית 2 תוספות (03)791592

★ למכירה או להשכרה דירת 7 חדרים ברח' הכרמל טל. (03)703227

★ למכירה דירת 2 חדרים במרכז בעלי מלאכה (03)796132

★ למכירה 3½ ק"ג מפוארת + מרפסות 3 כ"א בחבקוק (03)705775

★ 3½ חדרים במרכז 3 כ"א ק"ג (03)700324 לצלצל מ־14.00

★ למכירה נהדרת בהרצל 4½ + 1 + גג צפון דרום מערב טל. (03)705325

★ דירת 3 חדרים בבניה במרכז בעלי מלאכה תוך "מול הברכה" ר' עקיבא פינת רש"י

להשכרה

★ בבני ברק דירת 3 מרוהטת + טלפון ק"ג לתקופה קצרה/ארוכה (03)784056

★ דירת 3½ להשכרה בבני ברק 330 דולר ללא טלפון בערב (03)359728

★ 3 חדרים מרוהטת + טלפון ברח' מימון כניסה מידית טל. 704988 792395

★ ביואל 2 חדרים יפה, מרוהטת ומסודרת + דוד"ש כניסה מידית (03)796673

ביקוש דירות

★ דרוש מבנה לגן ילדים בק"ק באיזור גן ורשא (03)703126 נחמה

★ דרושה דירה לשכירות 4 חדרים באזור רח' יהודה הנשיא (052)455451 (052)33218 בבית בעבודה אריה

מגרשים

★ למכירה מגרש במקום יפה ל־2 וילות תוך "קמינר" 786839

חנויות

★ למכירה חנות ברח' ר' עקיבא טל. 786839

מחסנים

★ להשכרה מחסן 150 מ"ר בשכון ה' בני ברק + טלפון + גישה למשאית (03)733558

בערי הארץ

אשדוד

★ למכירה 3 חדרים ק"ג קרית גור (03)798413

קייט

★ דירה מטופחת לנופשים (02)867060

★ בנוה־צבי, 3 מרוהטת קומפלט ק.א. מאוורת מיידית — חשון ולחלקים (02)820370 (02)827699

★ בקרית צאנז ליד הים דירת 3 חדרים (03)706306 אחרי 4.00

★ באנטסדורף 3½ מאוורת + טלפון, ק"ב מיי"ה בתמוז לחודש ויותר (02)630815

תוך תקופה קצרה, רחוקים בבני ברק ובבנה? ... ירדתו בירושלים הפסקה!! מה ... מסרו את פרטי הדירה **ל"מודיע"** ... כל יום בין 2־8 ... טל. 02־528741 ...

★ בסנהדריה המורחבה ה־כ־ין תמוז, דירה יפה ומשוכללת ק"א עדיף לזוג (02)810784

צפת

★ חופש בצפת? חדרים בוילה + גינה להשכרה על בסיס יומי (02)828776

★ לנערות, ידידות, לאם הבית! על שפת הים בנתניה הדר מאוחד + שרותים צמודים (052)1344253

★ 3 בדוד מרוהטת קומפלט. 6 מטות מב — ייז הכוז (02)820993

עבודה

★ דרושים סוכנים לעבודה מכניסה ריווחית לפנות להווך "אינטרנשיונל" 706117

★ פנויה לעבודת פקידות, בעלת ידע בעברית ואנגלית טלפון (02)380775

★ לחנות עם מספר עובדות דרושה מוכרת ואחראית לאחה"צ רצוי עם נסיון תנאים טובים למתאימה (02)285981

★ לישיבה בגאולה דרוש מנהל מ"מ מח' תכנית עד סוף אב (02)865334 בצהרים ובערב

★ דרוש בחור חרדי לעבודה כמנהל ושליחויות בחנות בגאולה (02)533060 (02)227619

★ לבי"ס חרדי לבנות דרושה גננת ומורה לכתה א' להשב"ה (02)526142

★ לשקילת תיקי הלוויים דרושה רצינית תנאים טובים הגן כדי לימוד ואפשרות הפקיד בהולי למתאימה (03)784371

★ דרוש אדם לעבודה בהפצל מזון בגוש דן (03)782786 מ־8.00 עד 10.00 בערב

★ אם את מזכירה בכירה השולטת באנגלית + גרמניה בהל אדמינסטרציה והדפסה ומכס עברית אצלנו תקבלי שכר גבוה במיוחד (02)245561 (02)242152/9

★ דרושה פקידה עם נסיון להצי משרה או משרה מלאה 539632

★ דרושה מטפלת לאשה קשישה ללילה טלפון מהמבש"ק (02)382629

★ בחור חרדי מעונין לעבוד במטבח/ מלצרות ביום, ובערב — בחתונות (02)284633 היים

★ דרושה מנהלת חשבונות ראשית עצמאית, דתית, למוסד ישיבתי, בעלת ידע ונסיון בניהול מערכה חשבונות מלאה והכנת משכורות. ובעלת נסיון בהפעלת מערכה החשבונות במיכון ומחשב ל־2/1 עד 3/4 משרה. לפנות בכתב בפרוט נסיון והמלצות לת.ד. 3268 מיקוד 91032, ירושלים פרטים נוספים בטלפונים: (02)525997 (02)531906

★ מנהלי חשבונות סוג 2 — 3 בעלי 3 שנות נסיון לפחות ויכולת עבודה עצמאית, למשרות מלאות באיזור המרכז להתקשר מיום א' (03)204711 "רוברט הלף"

מטפלות

★ מטפלת מנוסה מעוניינת לטפל בילדים מספר פעמים בשבוע לפנה"צ (03)708397 בין 5 — 6 אחה"צ

שעורים

★ מורה בתיכון מוסרת שעורי עזר במתמטיקה ודקדוק מחירים נוחים (03)708178

קורסים

★ אמאייל — לקראת החופש נפתחנה קבוצות חדשות לחוג אמאייל (03)707267

★ ENGLISH התפנה מקום בקבוצת נשים עם רקע קל באנגלית (03)792132

★ מורה מנוסה לאורגן בעזרות תורה לפרטים (02)810976 (02)812060

מכירות

★ בירושלים, מכירה מיוחדת של בגדי נשים כפריז הנחה עד 30% יום ראשון שלישי ורביעי רח' המלך ג'ורג' 32 קומה 6 משפחת פאבי טלפון 246312 מ־10.00 עד 18.00

★ למכירה אקורדיון פאולו סרפרני חדש בהזדמנות + תעודת אחריות (03)705362

★ למכירה בהזדמנות טייפ, ו־וקמן. סטריאו חדש ומשוכלל, אוטו־רדיו (03)767466

★ לרגל נסיעה מכירת מכשירי חשמל ביתיים אמריקאיים ועוד (02)815889

★ שמלות עד מס' 10 (שאריות) 16 ש"ח!!! "מחסן מכירות" עמוס 8 י"ם

★ "אמנה" 25, תנור "קלו־יד", מדיח כלים "מילי", מכונת ייבוש "מייטג" (02)521252

★ נמשכת מכירת הענק, של סיטב הבגדים מחו"ל במוצש"ק ובראשון בערב, בלוי יצחק מבד־ריצ'ב 10 בתי ורשא בחנות רוזנפלד

שירותים

★ שרותי נקיון ב"ב אחזקת נקיון כללית למוסדות ופוליש לבתים (03)790260

אבידות

★ נמצא ארנק עם כסף ומטריה בימי השבעה בבית בלומנטהל בנתניה (053)344252

שמלות חופה

★ שמלות חופה חדישות ומקסימות בחצי מחיר. כתרים, הינומות, ומסריות לרקודים, "אביבה" (02)420654

שידוכים

★ בס"ד "בנה קינך", שידוכים לדתיים שטראוס 20/ב טלפון (02)242428

בתי אבות

★ בבית־אבות בבני ברק קטן ואקסלוסיבי התפנו 2 מקומות, לאישה גבר וכן חדר לזוג בריאים היכולים לעלות 10 מדרגות (03)786017

תופרות

★ תופרת מעולה ודייקנית בעלת נסיון מקבלת תיקוני בגדים בביתה (02)822022

שונות

★ במחיר 2 ש"ח בלבד, התוועדות שמיטה לעבודה בחופש, וכחנויות (02)817835

★ למשפחה נזקקת דרוש דחוף ארון בגדים במצב טוב בתרומה (02)821967

מכוניות

★ בהזדמנות, למכירה פורד אסקורט 1971,1,100, מצב מצוין, טסט 7 חדשים/ (02)826240

סלון לפאות "צביה" רבי עקיבא 96 ב"ב 700663

החנות פתוחה בימים א' ג' ד' בין השעות 7—3 אחה"צ ביום ב' ה' 2—9 לפנה"צ.

להתראות

מכונות תפירה

החודש במבצע בחנויות לוסטיג מכונות תפירה מהפירמות: מרדיקס, ברדר, זינגר, פאף תשלומים ללא ריבית ובמחירים מפתיעים שרות והדרכה במקום אחריות 5 שנים תקוני מכונות תפירה מכל הדגמים גם בבית הלקוח

ירושלים — לוסטיג, רח' שטראוס 29 טלפון 222946

בני ברק — סלון המרכז, רח' ירושלים 12. טלפון 702153

אלפי דגמים ומאות הצעות עבודה "מעון" שרות ... ללא דמי תיווך רח' פינס 9 קומה ... טל. 233266—...

אמבסדור בית ... תל אביב ... משלוח חפצים אישיים לחו"ל מדלת לדלת ... העברת דירות בארץ עם אריזה ★ עמילות מכס ★ ביטוח ● העברת משרדים טל. 03-5102014

שיפוצים כלליים

★ ביצוע עבודות ★ שיפוצים כלליים ★ תוספות בניה והרחבה ★ מטבחים וצבע כללי ★ צוות מקצועי

כל עבודות הבניה באחריות

טפול ברטיבות בחומרים מיוחדים ואיטום גגות

טלפון 24 שעות ביממה 02־234454

לוח היום

בס"ד יום וערש"ק פ' קרח כ"ט סיון מ"ז

הדף היומי בבלי: בבא בתרא מ"א

ירושלמי: נזיר כ"ג

משנה יומית: ידים א, א־ב

הלכה יומית: או"ח שכא, טו־יח

שבת: פרקי אבות פרק ד'

8.10	קריאת שמע
9.40	תפילת השחר
7.51	[illegible]
	מחר
3.39	[illegible]
5.32	[illegible]

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: שישי: מרפאת רוממה רחוב הס"ג 28. שבת: הר הזיתים רחוב הר הזיתים. מוצ"ש: מרפאת רוממה רחוב הס"ג 28.

תל־אביב: שישי: בני רחוב דיזנגוף 174. בריאות רחוב המלך ג'ורג' 28. שבת: בני רחוב דיזנגוף 174. ויזה רחוב אצ"ל 52, שכ' התקוה. מוצ"ש: בני רחוב דיזנגוף 174. ויזה רחוב אצ"ל 52, שכ' התקוה.

בני־ברק, רמת־גן: שישי: פינצי רחוב ז'בוטינסקי 43 ר"ג. שבת: הדסה רחוב כצנלסון 151 ר"ג.

חיפה: שישי: "סבטוני" רחוב פבטני 27. שבת: "יהודי" רחוב חורב 53.

הקריות: שישי: "סביונה" רחוב הגפן 24 ק. ביאליק. שבת: "היסודי" רחוב קרן היסוד 27 ק. ביאליק.

פתח־תקוה: שישי: קופ"ח כללית רחוב חיים עוזר. שבת: קופ"ח כללית רחוב חיים עוזר.

נתניה: שישי: קופ"ח לאומית רחוב סמילנסקי 9. שבת: המגן שדי ויצמן 13.

חולון: שישי: אסותא רחוב סוקולוב 4. שבת: עין יהב רחוב עין יהב 4.

בת־ים: "ממורי" רחוב הגיבורה ... 20. שבת: מור רחוב הגיבורה ... 20.

אשדוד: שישי: בית מרקחת "עצמאי" שבת: בית מרקחת "עצמאי".

רחובות: שישי: ברק רחוב הרצל 155. שבת: מאוחדת רחוב ביטין 23.

שעות הפתיחה של בתי המרקחת מתנהלות בדרך כלל עד 10 בלילה.

תורנות בתי חולים

ירושלים: שישי: שערי צדק — ילדים, פנימית. שבת: ביקור חולים — ילדים, נשים.

המודיע

עתון יומי — ירושלים

המו"ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית — הועד הפועל

העורך הראשון: ר' י' ל' לוין ז"ל

●

איזור התעשיה מקור ברוך רח' יהודה המכבי 5

טל' 8־539255 ● ת.ד. 1306

●

דפוס "יהדי", בע"מ

●

סניף ת"א: אלנבי 132, ת"ד 2869 טלפון 624353

בשעות הערב: טלפון 614950

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

●

R. LICHTENSHTEIN
324 Ave. I
Brooklyn, N.Y. 11230
U.S.A.

המודיע — עמ' ט"ו

יום וערש"ק כ"ט סיון מ"ז

הפתעת "ראש הדש" לילדים

יריד שעשועים

חינוכי ומיוחד במינו!!!

★ הצגה ★ המזרון הענק

מכונה מיוחדת:

כל ילד מייצר ומעצב בעצמו קישוטים לחדר הילדים, דמויות וצורות מבלוני צבע!

★ סרטונים ★ שקופיות ★ ימבמבם (ללא צבע מאכל!!) ★ פיתה פאלאפל

היריד ביום ראשון בסמינר בית יעקב (מול גן החיות) בין השעות 7.00 — 3.00 בערב

הפתעות מחכות לכם! בואו ותהנו!!

ההכנסות כולן קדש להכנסת כלה

באופנת האחים טוויג

... עקיבא 38 ב"ב

נמשך מבצע מכירות מיוחד

הכל ב־3 תשלומים

מבחר חליפות ... ובלעדיות ... בהכשר המעובד ... שעטנז ב"ב ...

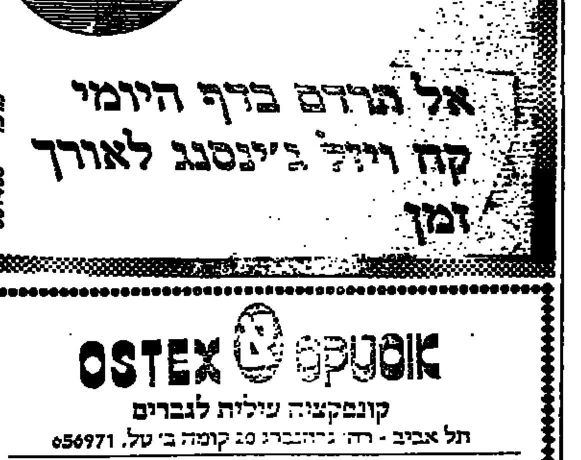

OSTEX **ОРУОК**

קונפקציה עילית לגברים

תל אביב - רח' ... קומה ב' טל. 656971

לנוחיות תושבי תל־אביב נפתח בחודש מחסן מכירות ליהודים

הנות המפעל

חליפות קצרות ★ ארוכות ★ קפוטה ★ חלאטים

פראקים ★ מכנסיים

שעות מכירה ב'א'־ה' 8.00-15.00 יום ו' 8.00-11.00

נקי מהשש שעטנז

הזדמנות בלתי רגילה לתושבי חיפה הדתיים

דירה גדולה בת 4 חדרים למכירה באזור דתי בחיפה רח' רבי עקיבא א'/9 ק"ד במחיר $39,500

כל הקודם זוכה

לפרטים נוספים אפשר להתקשר לטל: 03־709231 ולבקש את חנוך או יוסף

ציפיה

ארגון שידוכים לדתיים מהארץ ומחו"ל

צוות מעולה

03־664011 לפנה"צ בלבד

מקררים עד 12 תשלומים ...

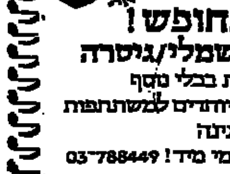

מוזיקלון

הלומד מתמשם! גם את הרעי לגן

קורס מזורז בחופש!

לאורגנית/פסנתר־חשמלי/גיטרה

למתחילות ולמתעניינות בבלי נוסף

צוות מורות חרדיות ● תנאים מיוחדים למשתתפות ברכישת כלי־נגינה

מספר המקומות מוגבל - הרשמי מיד! 03־788449

***

לקראת החופש! הנחות־ענק על כל כלי־הנגינה והתווים + הגרלת אורגן ● אפשרות עד 12 תשלומים ● קבלה בכל הארץ ● עד 10 שנות אחריות למוסדות / תושבי יו"ש ועיירות־פיתוח תנאים מיוחדים!

ב"מוזיקטון בית־קוואי - לקנות כדאי!

דרוש טבח ל־6 שעות ביום טלפון 03־272220 בין השעות 2—9 לפנה"צ

מטפלת מוסמכת לקשישים

מעונינת לטפל בקשישים

03־700168

גבאי רח' ר' עקיבא 113, בני־ברק טל. 03-702270

מכירת חיסול סיגרים

30%-20% הנחה על אריגים אופנתיים

50% הנחה על השארות

★ צרכי תפירה ואביזרי קישוט

להתראות שולמית

הפניקס הישראלי

דרושים:

אנשי מכירות בביטוח אלמנטרי

ההדרכה והתגמול ע"י החברה בתנאים נוחים

הבסיס הינו עצמאי לחלוטין (עם אפשרות לאופציה אחרת)

הכישורים:

★ גיל 22 ומעלה

★ השכלה אקדמאית או מקבילה (בוגר ישיבה)

★ בעל קשרים בקהילה החרדית־חרדית בעל כושר מכירה

המעונינים יפנו לחברת הפניקס הישראלי רח' בן יהודה 4, ירושלים למנהל הסניף מר חגי שפירא טלפון: 3־2 227131־02 פרט ליום ו'

שירותי משרד

סיגנון, ניסוח, תרגום והדפסת מכתבים

אנגלית עברית ואידיש במחשב .I.B.M

שרות מהיר ויסודי 02־380860

סלון לפאות "צביה"

רבי עקיבא 96 ב"ב 700663

הנני מודיעה כי ביום שני הקרוב, ב' תמוז יפתח אגף לספרות שער ע"י ספרית מעולה

כל יום מ־3 אחה"צ עד 7 בערב

"אינסטלטור"

ביצוע כל עבודות מים וביוב וכן שיפוצים וסיוד דירות

טל. 02־382096

דרושה

בחורה לטייל עם 3-2 ילדים כל יום אחרי־הצהריים לימי החופש

להתקשר דחוף

380582 383236

הודעה חשובה לציבור!

עקב גניבת צ'קים, כל מי שקנה ב"פנינת־חן" במשך השבועיים האחרונים מתבקש לבטל את הצ'קים בבנק, ולהסדיר התשלום בחנות

"פנינת חן"

ר' עקיבא 136 בני ברק

03־793801

03־708082

לאה זיתוני

חזרה לעבודה סדירה

ומקבלת החל מיום ראשון 28/6/87 בין השעות 6-11

★ תספורות + פן

★ החלקה

★ סלסול (פרמננט)

★ צביעת שיער

כלילת יופי

ר' עקיבא 73 ב"ב 783875

להתראות

"אולם גאולה"

רח' יחזקאל 10

02־287161

דרוש מורה ללימודים כלליים

בין השעות 12.00 — 18.00 לשנת הלימודים תשמ"ח לפנות טלפון 780495

תלמוד תורה רבי לוי בני ברק

א. דרוש מורה מחנך לכיתה ב' או' ב. מורה מחנך לכיתה ה' ישיבתית לפנות טלפון 742670 לפנה"צ מ־9.00 עד 1.00 טלפון 708108 מ־5.00 עד 8.00 בערב

זהב ותכשיטים

במבחר העשיר והגדול בארץ

רפאלי

רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

תלמוד תורה "אהבת־תורה" "המסורה"

רח' תחכמוני 24 ירושלים תובב"א

הננו להודיע כי

הרשמת תלמידים חדשים לכיתות הת"ת ולגן

לשנת הלימודים תשמ"ח

ונפתחה בעז"ה ביום ראשון א' בתמוז ותסתיים ביום שישי ו' תמוז

ההרשמה במזכירות הת"ת ברח' תחכמוני 24 בין השעות 4.00-8.30 וביום שישי מ־8.30-12.00

בברכת התורה

ההנהלה

עיצוב ושיווק מוצרי פרסום

מנהלי מוסדות קנינים בעלי עסקים הגיעו לוחות ויומני שנה תשמ"ח

בהוצאת חב' "תשרי" בע"מ

ניתן להדפיס את שם המוסד ופרסומות נלווים על גבי העטיפה ובגוף היומן

כמות מינימלית להזמנה 100 יח'

כן ניתן להשיג אצלינו כל סוגי תעודות הוקרה ומגוון רחב של מוצרי פרסום

תצוגה מתמדת בפרסום "מרכז"

רח' הטורים 32 טל. 02־381405

לידיעתם

באיזור דתי בצפון ת"א

נוכל להציע לכם מבחר נכסי דלא ניידי:

מקרקעין, דירות מפוארות, פנטהאוזים, חנויות וכו'.

שרות מקצועי מהימן ואדיב

יוסף שבן ושות'

03־454554

איציק הובלות

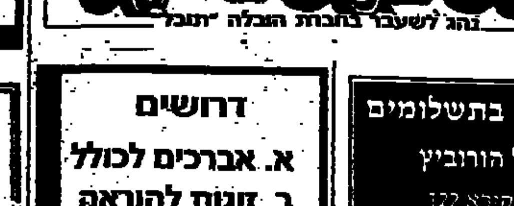

דרושים

א. אברכים לכולל

ב. זוגות להוראה

עם נסיון במוסדות במכסיקו

סודיות מובטחת

תנאים טובים

להתקשר 052־921011

נברשות בתשלומים

אצל הורוביץ

ר' עקיבא 122

ר' עקיבא 138

הורוביץ

שם שמזכיר לכם אור

מכירה SALE

אין לך סיבה לנסוע לאנגליה, מכירה חד־פעמית של שמלות לנשים אלגנטיות ומפתיעות, (גם בתוכו) במחירים מפתיעים. ביום ראשון ושני מ־9.00 עד 10.30 בערב רח' ... 21 ק"א בני־ברק

פרוף

קניה ומכירה בשיטה אחרונה

עכבה להלך פינס 111 ... ★ מבחר גדול של בגדים חדשים - כתושים ★ מחלקה לבגדי חורף

להתראות!

מכבר מן الأصل

هكذا من الأصل

נחשפה התארגנות מחבלים במחנה בלאטה

דירות מחבלים נאטמו ביריחו

ודיעות הבטחון בשומרון חשפו בימים האחרונים התארגנות מחבלים במחנה הפליטים בלאטה שבשכם ונעצרו מספר חשודים. כמו כן, נאטמו אתמול ביריחו בתיהם של שלושה מחבלים החשודים, בין היתר, בהנחת מוקשים בדרך להאחזות הנחל אלישע.

התארגנות המחבלים בבלאטה שליד שכם חשודה בביצוע מספר פיגועי ירי בשנים — 85, 86, לעבר תושבים ערביים. בפיגועים אלה נהרג תושב בלאטה ושנים אחרים נפצעו. האיש שעמד בראש החוליה שנחשפה לאחרונה בבלאטה גורש במאי 87 לירדן, עקב עיסוקו בהסתה ובפעילות חתרנית. מעורבתו בפעילות החבלנית נתגלתה רק בדיעבד, לאחר שנחשפה התארגנות המחבלים.

חבר אחר בחוליה הינו סטודנט באוניברסיטת ביר זית, מראשי גוש תומכי הפת"ח באוניברסיטה. לאחרונה אף היה ליו"ר מועצת הסטודנטים של אוניברסיטת ביר זית.

החקירה בענין החוליה בבלאטה נמשכת וצפויים מעצרים נוספים.

כוחות הבטחון אטמו ביריחו 4 חדרים ושתי קומות בבתיהם של 3 מחבלים. השלושה חשודים בכך שביצעו את הפיגועים הבאים:

ב־13 במרס 1986 הניחו מוקש בדרך להאחזות הנחל אלישע. מוקש נוסף הניחו ב־30 במארס אותה שנה ובאותו יום אף זרקו בקבוק לעבר רכב צבאי. איש לא נפגע ולא נגרם נזק. כמו כן הניחו ב־8 ביוני 1986 מוקשים בדרך לאלישע. (עתי"ם)

הודעה חשובה
א"ה ביום א' וד' תמוז
תפתח
קייטנה
40 ש' בלבד
מספר המקומות מוגבל

הוצאת "אורה"
שלוחת "אור הספר"
טל. 383122 — 224875

אנו מתנצלים בפני כל המחפשים את הספרים המרשימים

שי לבת ב"כ

ה. תראל

לרגל הביקוש בס"ד לא היו מספיק ספרים בחנויות

בנתיים ניתן להשיגם: ברח' תחכמוני 35 היום בין השעות 11.30-2 ובימים א-ה מ-5 עד 7

תלמוד תורה טשכנוב
רח' אבן האזל 10 ירושלים טל. 813138

הודעה

הננו בזה להודיע כי רישום התלמידים לשנה"ל תשמ"ח המתחילה בס"ד באלול תשמ"ז

לכתות גן־מכינה

הסתיים. ואין באפשרותנו לקבל תלמידים לכתות הנ"ל

★ ★ ★

הרישום לכתות א-ח יתחיל ביום ראשון א' תמוז עד כ"ז תמוז תשמ"ז

מספר המקומות מוגבל

בכבוד רב
ההנהלה

רימון ממולכד התגלה בתחנת אוטובוס בגדרה

שוטר משמר הגבול הבחין אמש בקרטון של ירוקים המונח בצורה חשודה בפתח תחנת אוטובוס של גדרה. בבדיקה גילה, שהקרטון מכיל רימון ממולכד.

האיש הזעיק חבלן משטרה, שניטרל את הרימון ללא פגע.

ח"כ רפאל איתן לא יפרוש מ"התחיה"

ח"כ רפאל איתן לא יפרוש מסיעת "התחיה" בכנסת — כך נמסר אתמול בעקבות פגישה בין יו"ר "התחיה", ח"כ פרופ' יובל נאמן, וחברי תנועת "צומת", המקורבים לח"כ איתן. הם הביעו שביעות רצון מביעות המפלגה בנושא חידוש ההתיישבות ביהודה ושומרון.

חברי משלחת השמאל נחקרו במשטרה

ח"כ צ'ארלי בימון לא הופיע למשטרת רמלה על פי הזמנת צוות החוקרים, אך חבריו למשלחת השמאל התייצבו לחקירתם לאחר המיפגש שהיה בבודפשט בהונגריה עם משלחת אש"פ בראשית החודש.

חברי המשלחת חשודים בעבירה: על התיקון לחוק מניעת טרור האוסר פגישות בין אזרחים ישראלים לבין חברים בארגוני חבלה.

בראש צוות החקירה עומד סגן ניצב זאב אבן־חן, אשר יחד עם שני חוקרים חקר את חברי המשלחת במשך כשעתיים וחצי.

בתום החקירה שוחררו כולם בערבות עצמית. הם לא היו מוכנים לענות לשאלות כתב עתי"ם, ואמרו: "החלטנו לא לדבר על החקירה". (עתי"ם)

כנס חירום למען השבת בחיפה

התקיימה כנס חירום נערכה אתמול בחיפה, בהשתתפות רבני העיר, ראשי המועצה, ראשי המועצה הארצית למען השבת וחברי הוועד למען השבת בחיפה.

האסיפה דנה בהתדרדרות החמורה שחלה בחילולי השבת בחיפה האיזור. והוחלט בין השאר לקיים בשבת פרשת חוקת הפגנת המונים במדרחוב.

הרב שמואל גלסנר, יו"ר ועדת השבת של המועצה"ד בחיפה, מסר דו"ח על הפעולות השונות של הוועדה, ובפרט על חילולי השבת המתרבים באזורי בתי הקולנוע המדרחוב.

הרב אליהו רפול העלה הצעות לצמצום חילולי השבת בעיר.

כן הוחלט כי רבני העיר ישקלו לאסור שימוש ברכבל בכל ימות השנה.

● דמשק — "השלטונות הסורים מקומים שתוך השעות הקרובות תהיה להם אפשרות למסור הודעה חדשה על פרשת העיתונאי האמריקאי צ'רלס גלאס", זאת אמר אתמול פקיד סורי בדמשק שביקש לא לפרסם את שמו ברבים. (ע"צ)

האפיפיור

(המשך מעמוד ראשון)

העובדה שהאפיפיור הסכים לקבל אותו, איפשרה לולדהיים להתגבר על בידודו הבינלאומי במשך השנה האחרונה מאז נבחר לתפקידו, על רקע ההאשמות כי הוא אחראי לפשעי מלחמה.

יצויין, כי משטרת איטליה נקטה באמצעי בטחון שכמעט שלא היו כדוגמתם לקראת פגישתו של ולדהיים עם האפיפיור. נחסמה הגישה לכיכר הותיקן ובמקביל גם לא ניתן לעבור בכבישים המובילים לכיכר. מסוק חג מעל הכיכר כאשר ולדהיים הגיע בשיירה.

שעה שנשיא אוסטריה וראש הכנסיה הקתולית החליפו ביניהם מחמאות, הציגו המפגינים בחוץ גרדום דמי עם עניבת תלייה, שעליו היה כתוב: "האם האורח הבא בותיקן יהיה בארבי?" האוירה בחוץ היתה מתוחה ואחד מבין המפגינים צעק "אין כל טעם לכך שהאפיפיור ילך לאושוויץ כדי לבכות על קברי המתים שלנו ולאחר מכן יקבל את הנאצי הזה".

שמיר: הפגישה - צידוק לפשעים של ולדהיים

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אמר אתמול, כי "זוהי שערוריה. עלולים לפרש צעד זה כצידוק הפשעים שבהם נאשם ולדהיים".

שר החוץ, שמעון פרס, אמר במהלך ביקור בצרפת: "כאשר זוכרים סימני־שאלה מטרידים לגבי תפקיד הותיקן בתקופת השואה, וכשזוכרים גם שאין לותיקן קשרים דיפלומטיים עם מדינת ישראל, הרי מתעוררת התחושה כי מן הדין היה שהותיקן יחשב את מדיניות בהזדהות רבה".

סוף סוף יש מקום שמרכז את הביקוש לדירות באזורים החרדיים
ישא ברכה
ללא דמי תיווך 02-282452
גאולה לבוש מרדכי 4

הופיעה הקלטת שלה ציפית
"בזמירות נריע לו" מס' 2
עתה תהיה הנאתך כפליים
לחנים חדשים וישנים מבוצעים בפסנתר ואורגן ע"י המלחין והמעבד
ר' מנחם בריסטובסקי

מבצע
תכשיטים מלאכותיים
אצל ג'ודי אקסלוסיב
ר' עקיבא 79 ב"ב

"אגד" הורשעה באי קיום שירות סדיר

שר התחבורה נפגש עם מזכירות אגד

שופט בית המשפט לתעבורה בת"א אשר ארבל הרשיע אתמול את קואופרטיב אגד באי קיום שירות סדיר, המפקת שירות ללא היתר משרד התחבורה והפרת תנאי הרשיון של קווי האוטובוסים.

בהסכמת ההגנה התביעה הופרדו מכתב האישום חברי מזכירות "אגד" שהואשמו באותן האשמות הדיון בעניינם ייערך לאחר פגרת בית המשפט, ב־5 באוקטובר. הדיון המשפטי לגבי גזר־הדין ייערך ביום שישי הבא.

את התביעה הפלילית הגיש, כזכור, משרד התחבורה בעקבות השבתת שרותי אגד לפני שבוע.

בפגישה שהתקיימה אתמול בין השר חיים קורפו לבין מזכירות "אגד" המתפטרת — קרא השר קורפו לאנשי "אגד" לקיים באינטנסיביות את הדיונים עם הוועדות הממשלתיות, קרי הועדה הכלכלית וועדת הנצטיידות כדי לקבוע את סל התשומות החדש, אשר על פיו ייחתם ההסכם בין הממשלה לבין "אגד". לבדיקת נושא "יתודים המזומנים" נקבעה פגישה לאנשי המזכירות עם שר האוצר בראשית השבוע הבא.

באשר לטענות אנשי "אגד", כי בגין מצוקתם הכספית הם ידי אלצו לצמצם את השירותים, הציע השר חיים קורפו, כי במקרה זה יוקם צוות משותף למשרד התחבורה ו"אגד", כדי לקבוע באילו קווים ניתן לצמצם את השירות של הקואופרטיב, ומשרד התחבורה ייערך בהתאם להשלמת השירות ע"י אחרים וזאת כדי לא לגרום פגיעה בציבור. המשך המגעים באופן אינטנסיבי נקבע להיום. (עשי"ת למ"מ)

מס הכנסה החל במבצע נרחב לגביית חובות

יוטל עיקול על כספי החייבים ורכבם

מאת סופרנו הכלכלי

מס הכנסה החל במבצע נרחב לגביית חובות מעצמאים וחברות וכן לגביית חובות בגין אי תשלום ניכויים. לצורך המבצע גוייסו בנוסף לעובדי יחידות הגבייה גם עובדים בחוליות האגף האחרות.

על פי הנחיות של נציב המס, התבקשו פקידי השומה להגביר את הפעלת האמצעים להשגת מטרה של חיסול החובות שבפיגור. במסגרת הפעולות יוטל עיקול נגד חייבים בבנקים, ספקים, וירשמו עיקולים על רכב במשרד הרישוי.

כמו כן, יקוזו קיצבאות הביטוח הלאומי ויבוצעו עיכוב סחרות ועיקולים בכספים הפקדות יבוא. נישומים שלא יסדירו את חובם בימים אלה יועברו לטיפול היחידות המרכזיות לאכיפת גבייה שיפעלו לעקל ולתפוס מטלטלין בבתי חייבים ובעסקים להבטחת תפיסת כלי רכב.

בחודשים האחרונים בוצעו ביחידות הגבייה 40 מבצעים ברחבי הארץ במסגרת פעולות אלה הוצאו מטלטלין ל־1,500 חייבי מס וכמו כן עוקלו ונתפסו 250 כלי רכב. נגד מעבידים ונוכים שלא העבירו ניכויים במועד יוגשו תביעות פליליות. המבצע נערך בהתאם להתחייבות של נציבות מס הכנסה להגביר את הגבייה החדש ולהגדיל את ההכנסות ב־100 מליון ש"ח.

● שטוטגרט — גנרל ג'ון גאלווין, בן 58, קיבל אתמול לידיו את הפיקוד על 318,000 חיילים אמריקאים באירופה המערבית, לאחר שקודמו בתפקיד זה גנרל ברנרד רוג'רס בן ה־65 פרש. (ע"צ)

היהלומים ...
רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

שלוח חברה לביטוח בע"מ
ירושלים — בנין מגדל העיר
בן יהודה 34 טל: 02-222341

"שלוח"

מברכת את

ה"ה שיף מנחם
וועג אברהם
מירושלים

לרגל השגיהם בביטוח
במחצית הראשונה של 1987

המורמונים אינם מסכימים לשנות התחייבות שהציעו

ועדת השרים מתכנסת בשבוע הבא

— מאת סופר "המודיע" —
נציגי המורמונים המנהלים את המגעים עם ועדת השרים המיוחדת לצורך מתן התחייבות מצידם לפיה לא יעסקו בפעולות מסיונריות — אינם מוכנים לשנות את עמדתם ולחרוג מן הנוסח שהציגו בישיבת ועדת השרים לפני חודשיים — כך אמרו אתמול דובריהם.

כזכור, ערערה ועדת השרים על נוסח ההתחייבות שהוצגה בפניהם ע"י עו"ד יורם בר־סלע, שהיא חסרת כל משמעות של תוקף — והיא אף אינה עונה על החלטת הממשלה בענין.

השבוע, ביום שני או שלישי תתכנס ועדת השרים לדיון נוסף. סופרנו מציין כי המגעים עם המורמונים מתנהלים ע"י עו"ד יורם בר־סלע, למרות שכבר פרש מתפקידו כמשנה ליועץ המשפטי.

בעמוד ב' מתפרסמת כתבה נרחבת בנושא.

● ציאנדיגאר, הודו — כחות הבטחון ההודיים פשטו אתמול על המקום המקודש ביותר לסיקים, בית הזהב באמריטסאר, ועצרו כמאה אנשים. (עי"ר וע"צ)

התייקרו: נרות, מחברות ועפרונות

מאת סופרנו הכלכלי

מחיריהם של נרות התייקרו החל מהיום בשעור של 4 אחוז. במקביל יתייקרו מחברות בשעור של 14 אחוזים ועפרונות בשעור של 15 אחוזים.

דובר משרד התעשיה והמסחר הסביר, כי האישור להעלאת מחירים של מוצרים אלו נעשה לאחר בדיקה קפדנית ומבוקרת של כלכלני משרד התעשיה והמסחר. בדיקה זו העלתה, כי בשל התייקרויות בתשומות הייצור בחו"ל יש לאשר העלאת מחירים.

על פי הערכת כלכלני משרד התעשיה המסחר יביאו ההתייקרויות הללו לעליה במדד המחירים לצרכן של פחות מעשירית האחוז.

עובדי "בילינסון" חזרו לעבודה תקינה

פתח תקוה — עובדי ביה"ח בילינסון חזרו אתמול לעבודה רגילה לאחר שהתקבלה פה אחד החלטת ועד עובדי בית החולים כי לא יאוחדו קרנות הפנסיה שלהם עם קרנות פנסיה אחרים של קרן הגימלאות המרכזית. (עתי"ם)

● ירושלים — דגל אש"פ הונף אתמול על כבל חשמל בכפר הערבי צור בהר על יד ארמון הנציב בירושלים.

חבלן משטרה, שנקרא למקום, הוריד את הדגל. (עתי"ם)

חזן
- בעל תפלה מעולה,
בעל קול ערב במיוחד
מעוניין בבית כנסת רציני - לימים הנוראים
(אפשרות גם בחו"ל)
טל. 03-700875

"אברך"

המקור לאברכים
קלות ב־3 תשלומים
או למשלם תוך שבועיים 10% הנחה
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
בגיר ודאבל לשמחות
"לאברך נכנס בהידור יצאת"

בית חופשה!
במרומי הר כנען, בצפת

מלון נוף הגליל

שרות של 5 כוכבים

★ שיעורים ★ טיולים ★ מטפלות לילדים ★ הגבות ★ מטבח מעולה בהשגחת הרב ביסטריצקי

פרטים והרשמה: תיווך אינטרנשיונל 03-706117, 03-798828
בערב: 03-784204

הודעה חשובה לציבור!!!

הננו להודיע כי בשבועות הקרובים ינתנו בעז"ה אישורים לחנויות הפאות שקבלו על עצמן לא למכור ולא לסרוק פאות המנוגדות לרוח הצניעות כפי הוראות ותקנות הרבנים שליט"א

חנויות שעדיין לא מסרו התחייבותן יכולות להתקשר לטלפונים 02-241780, 03-704104 עמ"נ לקבל פרטים

פניה לנשים

לעקוב מקרוב ולקנות אך ורק בחנויות עם אישור הרבנים

אנו מבקשים בכל לשון של בקשה שלא להביע דברי מחאה באופנים המנוגדים לרוח התורה

ועד הרבנים לעניני צניעות בא"י
בראשות רבינו הגר"ש וואזנר שליט"א

"הסעד הרוחני" בארץ הקדש
נא רשמו לפניכם:
מס' הטל' החדש שלנו 02-271649
בכבוד ובברכה

חדש בירושלים!
★ לבר מצוות ★ לחתונות ★ ולשאר שמחות
השמעת מנגינות חסידיות בציוד משוכלל במגוון עשיר של שירים חסידיים + הנחיה
אפשרות לשילוב או עם אורגניסט חמר או עם מתופף כמנהג ירושלים
הפתעות נוספות
חיים רוזנטל
טל: 02-534553, 02-667363

מוסדות **רבי דוד ומשה** ירושלים
בנשיאות הרב משה בן־טוב שליט"א
דרוש
מנהל נמרץ
מסור ובעל נסיון
לניהול משרד
עדיפות לדובר צרפתית־אנגלית
תנאים טובים למועמד מתאים
נא להתקשר לטל: 02-821237
בערב לשמעון

שידוכי "בית חנה"
יש לך בן ובת שהגיעו לפרקם?
משתדל לעזור להם ביושר ובמסירות. עד כה, נעשו פעולות רבות בע"ה היתה הצלחה לפנות לטל.
02-821856
מ־8.30—11.00 בערב
526876 בין 9.30—12.30 בבוקר

גרפיקה ברמה גבוהה
לנשים ולגברים (נפרד)
עיצוב גרפי
טל. 781454, 736439, 794319

בס"ד
מפעל הש"ס

הכללי בהיכלי התורה
בני־ברק ת.ד. 620 טל. בירושלים
רח' ר' עקיבא 111 טל. 03-787702 02-416152

ללומדי הש"ס שליט"א
הננו להודיע על המבחן החדשי
★ תבנית "30 דף לחודש": מס' קידושין ב'-ל"א
★ תבנית "הוראה": יו"ד סי' ק"א־קי"ה סע' ר (כולל טור, ב"י, ש"ע, ש"ך וט"ז)
★ תבנית "20 דף לחודש": מס' עירובין ס"ז־פ"ה
שיתקיים בס"ד ביום שני, ב' תמוז תשמ"ז
בשעה 6.00 בערב בדיוק

בברכת הצלחה רבה
ההנהלה

מפעל הכללי ללומדי המשניות החדשיות
בהנהלת רבנים ובע"ב חשובים ובפקוח האדמו"ר מטולנא שליט"א
הפסגה 60, ת.ד. 16326 בית וגן, ירושלים
טל. 02-419541 בימים א'-ה' בשעות 6.45 אחה"צ עד 8 אחה"צ
ובימים ב'-ד' 5 עד 6.20

הודעה חשובה

מבחן מס' 23 על מסכת סוטה נדה ויתקיים
ביום שני ב' בתמוז תשמ"ז, החל משעה 7.00 והמבחנים יחולקו עד שעה 7.15 בערב

מודעה זו נתרמה למפעל המשניות ע"י
ביג - בן טורס
BIG-BEN TOURS
רבי עקיבא 115, בני ברק 51368
טלפון 707735, 03-706670

★ "עשר בשביל שתתעשר — תנותנים לעמלי תורה". מס' חשבוננו בבנק הדואר 6-48827-4.

המבחן הבא יתקיים בס"ד ביום שלישי ב' במנחם־אב בשעה 7.00 בערב במקומות הקבועים, על מסכת גיטין. על הנבחנים לעקוב אחר הפרסום ביום שישי שלפני כל מבחן
תודה וברכה לכל המארגנים והמסייעים להצלחת הבחינות

ההנהלה

פוליש וניקיון
ע"י צוות מומחים
שיטה חדישה ביותר!
מבצע ללא תקדים!!
מחירים נוחים!!
03-488151, 03-494936

מאיר
מקררים אצל מאיר במובן
אפשרות ל־ עד 12 תשלומים הנחה על מזומן
רבי עקיבא 41 בני־ברק טל. 752584

פרסום פרבר
ציוד משרדי ★ מכשירי כתיבה ★ שעונים ★ מתנות ★ ספרים
★ תשמישי קדושה ★ צילום מסמכים

מבצע התחדשות
לרגל חגיגת 60 שנה ולרגל שינויים בחנות
חיסול: כל התכשיטים 50% הנחה
כל השעונים 30% הנחה
סוף שבוע זוגי לרוכש מחשב אישי
★ המבצע ל־10 קונים בלבד
כל הקונה בסכום של 200 ש"ח ומעלה יקבל עט פרקר מתנה
בואו לראות מבצע מהר
רח' ר' עקיבא 45 ב"ב טל. 782633, 798196

מלון "רמת תמיר"

בהכשר בד"ץ העדה החרדית ירושלים
כביש רמות ת.ד. 23081 טל. 02-824411

נופש על רמה מול רמות ירושלים

★ חדרים מפוארים וממוזגים
★ תפריט עשיר ומגוון ★ רמת שרות גבוהה
★ אולמות מפוארים וממוזגים לעריכת שמחות עד 800 מקומות
מחירים מיוחדים לבריתות ושבע ברכות

בברכה
"רמת תמיר"

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

אביגדור דוד וענת	בת	מן ההר חיים ומרים	בן
אמיתי רחל ואמנון	בת	מרקוביץ שלום וולדה	בת
אראלי משה ואסתר	בת	מזרחי אברהם ורות	בן
אדלר יעקב ומרגלית	בת	נבנצהל נחום ואסתר	בת
בן ישי שמואל ועתירה	תאומות	סויסה יצחק ואהובה	בן
בן לולו שושנה ושלמה	בן	ערנטל מנחם ובתיה	בן
בראשי יעקב ושושנה	בת	פרדמן אליהו ויפה	בת
דדיה יהודה ורחלית	בת	פמר אהרן ושרה	בן
דהן יצחק וציונה	בת	פרל יהושע וסוזן	בת
הורן אברהם והדה	בת	פליישר מנחם ונעמי	בת
ורנש ציון ורבקה	בן	פרזון מרדכי ואסתר	בת
ויזל עזרא וחיל	בן	פרידמן משה ושרה	בן
וינר מאיר וגיטל	בן	קליין יעקב ורחל	בן
חמד דוד ושרה	בן	קופליק בנימין ומרים	בן
יודי אהרן ושושנה	בן	קוהרה דוד והבה	בת
כביר אורי ואהובה	בן	קניג יחזקאל וגיטל	בן
כהן יהודה ורבקה	בן	שמעוני יצחק ורבקה	בת
כהן מרדכי ואביטל	בת	שושן שלום וחנה	בת
ליפשיץ משה ויפה	בת	שנק שלום ושפרינצה	תאומים
לוי יחזקאל ורחל	בת	שלום יצחק ודבורה	בן
לוין יהושע ורחל	בן		

יזכו ההורים לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

בס"ד
אחי ואחיותי היקרים!!!

כל שבעט היהודים מתכנסים
סביב שולחן שבת־שמח עם כל המשפחה.

בני יניב פרץ בן שרה בן ה־9 לרוע מזלנו הוא לא יכול לשבת ליד השולחן עם שאר בני המשפחה. הילד יניב מחובר למכשיר הדיאליזה ומרותק למיטתו בבית החולים. לילד יניב 2 כליות לא מתפקדות. וסוג דמו נדיר. לכן הוא זקוק לניתוח רציני להשתלת כליות כדי להציל את חייו.

אני אבא של יניב פונה לאחינו בית־ישראל בארץ ובתפוצות לעזור ולסייע לילד בכל מה שאפשר ולהושיט לו ביד נדיבה ובעין יפה.

ידוע לכם כי הצלת נפש אחת מישראל כאילו מקיים עולם מלא. וזכות המצווה תגן עליכם בבריאות איתנה לאורך ימים ושנות חיים.

יהודים יקרים!!

חוסו נא עלי ועל בני יניב.

הכותב עם צער ולב שבור אבי המשפחה פרץ ארמון
את תרומותיכם אפשר לתרום לחשבון בנק
על שם "קרן להצלת יניב פרץ"
מספר החשבון "544011" בנק הפועלים סניף מס' 655
רחוב רבי עקיבא 108 בני ברק
הכתובת בבית הילד יניב — רח' בר־יהודה 4/6 בת־ים (ישראל) טלפון: 03-582141

החותם בברכה לכל המסייעים
הרב ש. י. נסים קרליץ
רמת אהרן — רח' ר' מאיר 6, בני־ברק

הרב עובדיה יוסף

גם אני מצטרף להנ"ל
הק' אלי' כץ

לשנת הלימודים תשמ"ח

דרוש

מלמד

יר"ש מנוסה לכיתה ג'

להתקשר לפנה"צ 055-33913 או בשעות הערב 055-23795

האינסטלטור לא הגיע!
גם היום וגם אתמול!!!
צלצל ומיד נגיע
★ גלוי נזילות במכשיר אלקטרוני חריש
★ ניקוי שורשי מגיב ע"י מכשיר חשמלי חריש
★ הרכבת כיורים ובוידים
שור טל: 03-799998 ★ נסיון 14 שנה
שרות 24 שעות ביממה ★ מחירים נוחים

דרושים

בימים הנוראים הבעל"ט

בעל שחרית ובעל מוסף

לבית הכנסת המרכזי
בקרית שפרינצק — חיפה

להתקשר משעה 8.00 בערב
טלפון 04-330764

למה בירושלים? באולמי

מבצע לתלמידות הסמינרים!
20% הנחה ל־5 בנות הנרשמות יחד לקורסי הנהלת חשבונות וכתבנות שיתקיימו בימי החופש
מחשבת
בי"ס מרדי לפקידות
רח' ר' עקיבא 56 ב"ב
ירושלים — צפניה 41
חיפה 04-346576
בשעות 4.30-6.30 אחה"צ

קנגרו

נעלי נשים נערות וילדות
רח' ר' עקיבא 7, בני ברק

Rossy-ku

הקבקב והסנדל הטוב ביותר
הכל עוד — ביטנה הזיצוני
כל דגמי הקיץ 87 החדישים
מיטב הדוגמאות ממיטב היצרנים, בלעדי בבני ברק!
כל המביאה מודעה זו מקבלת 10% הנחה
נפתחה מחלקה לילדים במחירי המפעל, מהפירמות הטובות ביותר בארץ

לרגל הפתיחה מבצע מיוחד
לנעלי ילדים
כל זוג 25 ש"ח בלבד